

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

Mekong-Salween Civilization Studies Journal

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2558

Volume 6, No.1 January-June, 2015

ISSN 1906-7682

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก

พ.ศ. 2558

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

Mekong-Salween Civilization Studies Journal

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2558

Volume 6, No.1 January-June, 2015

ISSN 1906-7682

หลักการและเหตุผล

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยทำหน้าที่ศึกษาสืบค้น รวบรวม วิจัย พัฒนา ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมในมิติต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน 6 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จึงได้ดำเนินการจัดทำวารสารวิชาการขึ้น ตั้งแต่ปี 2553 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งใช้ชื่อว่า “วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน” เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ โดยเนื้อหาของบทความต้องเกี่ยวกับภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน ในมิติของวัฒนธรรมในประเด็นต่อไปนี้ ประวัติศาสตร์, การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, ชาติพันธุ์, ภาษา และวรรณกรรม, สารสนเทศและการสื่อสาร, สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม, สิ่งแวดล้อม, การพัฒนาในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน และอื่นๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านอารยธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดด้านด้านศิลปวัฒนธรรม และอารยธรรมศึกษาในมิติต่าง ๆ ของคนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน
3. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ

การจัดพิมพ์ ปีละ 2 ครั้ง ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ จินายน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูพงษ์ พงษ์เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาอุตตระกุล

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

นางสาวจรินทร์ เสโตบล
นางสุกมาศ อ้าทอง
ว่าที่ร.ต.พิเชษฐ์ สิงห์เดช
นางสาวจารุวรรณ แสงประทุม
นางพรปวีณ์ ทองด้วง

ปกและรูปเล่ม

นายวชิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์
นางสาวเยาวทัศน์ อรรถาษิต

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตนิรัตน์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์จโสธร ตู่ทองคำ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรธร บุญยรัตพันธุ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล
มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.สุวิภัทร ศรีจงแสง
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ดร.วราชต์ มัธยมบุรุษ
มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์พิพัฒน์ กระแจะจันทร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์อนุวัต เชื้อเย็น
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาพจากปก

เว็บไซต์

อีเมลล์

จำนวนที่พิมพ์

นางสาวสุวรรณา กสิกรรม

<http://www.nuks.nu.ac.th>

mekong_salween@nu.ac.th

500 เล่ม

การติดต่อ บรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 3 เลขที่ 99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์: 0 5596 1204-5 โทรสาร : 0 5596 1143

- บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย
 - บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช้ความรับผิดชอบของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
 - บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามี การตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
 - บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน
-

พิมพ์ที่ รัตนสุวรรณการพิมพ์
30-31 ถนนพญาลีไทย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทร. 055 258101

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2513

“งานด้านการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุที่องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป”

ขอบคุณภาพและข้อมูลจาก :

1. <http://goo.gl/okz2sv>
2. <http://goo.gl/kk34du>

อัญพนธ์
(Quotations)

好話大家說，好事大家做，
好運大家轉。

May good words be spoken by all;
may good deeds be done by all;
then may the fortunes of all
be transformed.

ถ้าเป็นสิ่งดีงาม เรามาช่วยกันพูด ช่วยกันทำ
และถ้าเป็นวัฏจักรแห่งความดีเรามาช่วยกันขับเคลื่อน

ขอบคุณข้อมูลจาก: <http://www.96rangjai.com/108wisdom/>

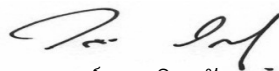
บทบรรณาธิการ

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน ฉบับนี้กำลังก้าวเข้าสู่ปีที่ 6 เนื้อหาของบทความในฉบับยังคงมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะมีเพิ่มเติมเข้ามาคือในเรื่องการศึกษา และสุขภาพ ทั้งในรูปแบบบทความวิชาการและบทความวิจัย สำหรับบทความวิจัยที่เป็นนิพนธ์ต้นฉบับ (Original article) จะเป็นคหุฎินิพนธ์ของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศที่มาลงตีพิมพ์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย จำนวน 6 บทความด้วยกัน โดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ครอบคลุมในหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเก ได้แก่เรื่อง “ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทพ่าเกในรัฐอุสสัม ประเทศอินเดีย” ด้านวรรณกรรมของคนพลัดถิ่นที่เกี่ยวกับพงศาวดารเขมร เรื่อง “พงศาวดารเขมรใน “นิพนาวังน่า:” ความสำคัญต่อการตีความชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม” หรือเกี่ยวกับด้านการศึกษา ได้แก่เรื่อง “แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิติต์” เรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ” และเรื่อง “การยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูดิคในจังหวัดเชียงราย” ตลอดจนด้านสุขภาพ ได้แก่เรื่อง “วิถีชีวิตทางสุขภาพกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย”

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและอาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ส่งบทความมาเพื่อตีพิมพ์ในอีกหลาย ๆ แห่ง จำนวน 4 บทความด้วยกัน อาทิเช่น บทความทางด้านโลกทัศน์และความเชื่อจากภาคใต้ได้แก่เรื่อง “ลัทธิขงจื้อในภาคใต้ที่มีอิทธิพลต่อการมอโลกของคนสิงคโปร์” ด้านศาสนาและความเชื่อ ได้แก่เรื่อง “ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติในภาคใต้พม่า” ด้านการลักลอบการค้าบุหรีเถื่อนแถบชายแดนไทยและเพื่อนบ้าน ได้แก่เรื่อง “การลักลอบค้าบุหรีเถื่อนชายแดนภาคเหนือ ไทย-ลาว-พม่า: สถานการณ์และแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือใน

การควบคุมระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน” และสุดท้ายเป็นบทความวิชาการที่เกี่ยวกับด้านภาษา ได้แก่เรื่อง “ภาษาหว่า : ภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศจีนตามทรรศนะของนักวิชาการจีน

กองบรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนักการศึกษาและนักวิชาการที่สนใจการวิจัยทุกท่าน และเนื่องในโอกาสที่ก้าวสู่ปีใหม่ในปี พ.ศ. 2558 นี้ ผมในนามกองบรรณาธิการขออวยพรให้อ่านทุกท่าน รวมถึงผู้สนับสนุนฉบับ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของวารสารทุกท่าน ประสบแต่ความสุข มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานและชีวิตครอบครัวทุกท่านครับ และวารสารของเราก็ยังคงยืนหยัดที่จะพัฒนาผลงานวิชาการทางด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองประโยชน์สูงสุดแก่ผู้อ่านทุกท่านต่อไปเช่นเดิม ด้วยความเคารพครับ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวัตรตระกูล)

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	5
อัญพนัง	6
บทบรรณาธิการ	7
บทความวิจัย	
ลัทธิขงจื๊อในภาษิตที่มีอิทธิพลต่อการมองโลกของคนสิงคโปร์	13
Doctrines of Confucius in Proverbs Influence Singaporeans' Perspectives of the World <i>สมบัติ เครือทอง Sombat Khruathong,</i> <i>วิไล ศิลปอาชา Wilai Silapa-acha</i>	
ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติในภาษิตพม่า	43
Religions and supernaturalism in Myanmar Proverbs <i>ศิริพัชร ฅมานเชาว์วรรณ Sirapach Chanchaowat ,</i> <i>มิ่ง ต้นดา เตง Myint Thandar Thein</i>	
ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทพำเกในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย	77
Social History and Culture of the Tai Phake of Assam, India <i>สุวรรณา กลสิกรรม Suwanna Kasikum</i>	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของ
พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอุตรดิตถ์ 99

Development about Sexual Responsibility Communication Skill of
Farmer Parents in Uttaradit Province

ผาสุข แก้วเจริญตา Phasuk Kaewchareonta, พัชรินทร์ สิริสุนทร
Patcharin Sirasoonthorn, จักษ์ พันธุ์ชูเพชร Jak Panchupetch,
ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล PrawateTantipiwatanasakul

- การลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนชายแดนภาคเหนือ ไทย-ลาว-พม่า:
สถานการณ์และแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือในการควบคุม
ระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน 123

Contraband cigarettes smuggling in northern border of
Thai-Lao-Myanmar: Situation and guidelines to create
mechanisms for cooperation and control between
Thailand and its neighbors

เสถียร จันทะ Satian Chunta

- การยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจ
โรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงราย 181

Personal Service Quality Development of Housekeeping for
Boutique Hotel Business , Chiang Rai Province

สุพจน์ ปงคำเฟุย Suphot Pongkhomfoei,
สุริยา สัมจันทร์ Suriya Somchan

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- พงศาวดารเขมรใน “นิพานวังนา:” ความสำคัญต่อการตีความชีวิตของ
เจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม 203

Khmer Chronicle in “Niphan Wang Na:” Its Significance for the
Interpretation of Diasporic Khmer Royalty’s Life in Siam

ดิเรก หงษ์ทอง *Direk Hongthong*

- การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน
หลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ 223

The Development of Community Participation in Managing Local
Health Security Fund in Chaiyaphum Province

สุทิน อ่อนอุบล *Suthin On-Ubon,*

มนตรี กรรพุมมาลย์ *Montri Kunphoommarl,*

พัชรินทร์ สิริสุนทร *Patcharin Sirasoonthorn,*

ทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์ *Taweesak Siripornpibul*

- วิถีชีวิตทางสุขภาพกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
นายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3
จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย 259

Health Life Style and Alcohol Consuming Behaviors of Non-
Commissioned Officers(NCOs) in 4th Infantry Division,
3rd Army Area, Phisanulok Thailand

ธิดารัตน์ หมี่ปาน *Tidarat Meeparn,*

พัชรินทร์ สิริสุนทร *Patcharin Sirasoonthorn,*

ทวีศักดิ์ นพเกษร *Taweesak Nopkesorn,*

ทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์ *Taweesak Siripornpibul*

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิชาการ

หว่า : ภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศจีนตามทรรศนะของ
นักวิชาการจีน 277

Va : Chinese Scholars' Perspectives on Mon-Khmer
Languages in China

เมชฌ สอดส่องกฤษ Metcha Sodsongkrit

ประมวลภาพกิจกรรมสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน 309

แนะนำหนังสือ 325

ระเบียบการเสนอบทความ 329

ใบสมัครขอส่งบทความ 342

ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิจัย 345

ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิชาการ 349

ลัทธิขงจื๊อในภาษิตที่มีอิทธิพลต่อการมองโลก ของคนสิงคโปร์

Doctrines of Confucius in Proverbs Influence

Singaporeans' Perspectives of the World

สมบัติ เครือทอง¹

Sombat Khruathong

วิไล ศิลปอาชา²

Wilai Silapa-acha

E-mail : wilai74@hotmail.com

¹รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศส ศูนย์ภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บทคัดย่อ

ประเทศสิงคโปร์มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมแบบรวมหลายเชื้อชาติ หลายวัฒนธรรม (Multi-ethnic and Multi-cultural Society) พูดหลายภาษาและนับถือหลายศาสนา โดยมีคนเชื้อสายจีนร้อยละ 74.2 มาเลย์ร้อยละ 13.4 อินเดียร้อยละ 9.2 และเชื้อสายอื่นๆ มีผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 33 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 18 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 15 ลัทธิเต๋าร้อยละ 11 ฮินดูร้อยละ 5.1 ไม่มีศาสนาร้อยละ 17 และอื่นๆ อีกเกือบร้อยละ 1 มีผู้ใช้ภาษาจีนร้อยละ 49.9 อังกฤษร้อยละ 32.3 มาเลย์ร้อยละ 12.2 และหมีร้อยละ 3.3 สิงคโปร์มีภาษาประจำชาติ 4 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ มาเลย์ จีน (แมนดาริน) และหมี

จากการศึกษาภาษาชีวิตที่รวบรวมได้ สามารถจัดแยกตามที่มาและจำนวนที่พบสูงสุด 10 อันดับแรกดังนี้ ภาษาจีน 97 สำนวน ขงจื๊อ 50 สำนวน หนังสือสุภาษิต (The Book of Proverbs) 31 สำนวน พระคัมภีร์ลึกลับ 26 สำนวน ปญจตันตระ 26 สำนวน ภาษาทิเบต 15 สำนวน ภาษาพุทธ 13 สำนวน ออเรลิอุส มาร์คุส (Marcus Aurelius) 12 สำนวน คำคมของลามะแห่งทิเบต (The Elegant Saying of the Lamas of Thibet) 11 สำนวน และ อีเมอร์สัน (Emerson) 9 สำนวน

ผลการวิจัยพบว่า โลกทัศน์วิถีชีวิตของคนสิงคโปร์จากภาษาชีวิต ส่วนใหญ่เป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบชาวจีน หรือแบบขงจื๊อในรูปแบบปรัชญาและหลักศีลธรรม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา การศึกษาเรื่องโลกทัศน์เกี่ยวกับมนุษย์ของคนสิงคโปร์จากภาษาชีวิต ในด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเพียร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับหลักคำสอนขงจื๊อ อาจกล่าวอย่างกว้างๆได้ว่าขงจื๊อมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสอนสองประการคือ ต้องการยกระดับจิตใจของคน และสร้างความสามัคคีในสังคม การที่จะบรรลุจุดหมายทั้งสองต้องเริ่มที่ตนเองก่อน ขั้นแรกต้องศึกษาเล่าเรียนเพื่อขัดเกลาจิตใจของตน ในขั้นต่อมาจะต้องใช้คุณธรรมเป็นหลักประจำใจเมื่อต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น หัวข้อสำคัญของคำสอนขงจื๊อ ได้แก่หลักการปกครอง ขงจื๊อมุ่งสอนชนชั้นปกครอง เพราะเชื่อว่าถ้านักปกครองทำหน้าที่ของตนโดยใช้หลักจริยธรรม และวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่

ราษฎรแล้ว บ้านเมืองก็จะสงบสุข ส่วนราษฎรก็ต้องเชื่อฟังผู้ปกครอง เป็นหลักปฏิบัติ
ที่ต่างฝ่ายต่างมีพันธะต่อกัน แนวทางความคิดขงจื้อเชื่อว่า วิถีชีวิต และการปกครอง
ที่อยู่ในระบบจารีต และคุณธรรมเป็นมรรควิธี ความกลมกลืนของสังคมจะเกิดขึ้นได้
หากผู้คนในสังคมปฏิบัติจารีต และคุณธรรมตามนามคู่สัมพันธ์ทั้งห้า (ผู้ปกครอง-ผู้
ใต้ปกครอง พ่อแม่-บุตร พี่น้อง สามี-ภรรยา เพื่อน-เพื่อน) ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิด
เตือนใจที่พบในสุภาษิตสะท้อนโลกทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ของคนสิงคโปร์ ในด้าน
คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเพียร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์

อย่างไรก็ตามเมื่อดูวิธีการรวบรวมภาษิตทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าสิงคโปร์มุ่งนำ
คำสอน คติเตือนใจที่มีที่มาอย่างหลากหลาย เช่นนักคิดนักเขียนทั้งฝ่ายตะวันตกและ
ฝ่ายตะวันออก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์สำคัญของคนสิงคโปร์คือสร้างความ
ปรองดองให้เกิดขึ้นระหว่างประชากรสี่เชื้อสายวัฒนธรรมสำคัญที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง

คำสำคัญ: ลัทธิขงจื้อ ภาษิต โลกทัศน์ของคนสิงคโปร์

Abstract

The social structure of Singapore is multi-ethnic and Multi-Cultural Society. Singaporeans speak many languages and various religions can be found on this island. The Singaporean society is built up of many races and ethnical background namely: 74.2 percent Chinese, 13.4 percent Malay, 9.2 percent Indian and 3.2 percent Others. As for the religion, 33 percent are Buddhists, 18 percent are Christians, 15 percent are Muslims, 11 percent are Taoists, 5.1 percent are Hindus, 17 percent are free-thinkers and almost one percent are others. Singapore has four national languages: English, Malay, Chinese (Mandarin) and Tamil; 49.9 percent of the population use Chinese, 32.3 percent use English, 12.2 percent use Malay and 3.3 use Tamil.

The 588 proverbs can be classified by the source and the top ten sources are as follows: 97 Chinese idioms, 50 Confucius idioms, 31 idioms from “The Book of Proverbs”, 26 idioms from Sikh Scriptures, 26 idioms from “The Panchatantra”, 15 Persian idioms, 13 Buddhist idioms, 12 idioms from Marcus Aurelius, 11 idioms from “The Elegant Saying of the Lamas of Tibet” and 9 Emerson idioms. The results showed that the worldviews of Singaporeans through proverbs mostly consist of the Chinese way of life and the philosophy and morality from Confucius, which are influenced by Buddhism. The study of the worldview of Singaporeans through proverbs in the areas of human relationships, justice, honesty, tenacity has revealed a strong correlation with the teachings from Confucius. The Confucius religion focuses greatly on human with the idea that states: Human may cause great prosperity or downfall, thus, humans influences everything in the world. Thus, human is deemed as the centre of the world. Due to this reason, there is a great need to great people, who will bring good to

the lives of others and the world. In order to become a good person, one must processes morality and ethics. To conclude, the Confucius religion teaches everyone to be a good person, which coincides with the proverbs influence Singaporeans' perspectives of the world in the areas of justice, honesty, tenacity and human relationship. However, according to how proverbs are collected, we found that Singapore has tried to use proverbs from different sources: quotations of some writers and philosophers both from the West and the East. That's reflect the important purpose: create a harmonization of the four ethnic groups as mentioned the above.

Key words: Confucius teachings, proverbs, Worldviews of Singaporeans

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งสิบ ประเทศ สิงคโปร์จะถูกกล่าวขานถึงว่าเป็นประเทศที่ “ร่ำรวยที่สุด การศึกษาที่ดีที่สุด ที่อยู่อาศัยดีที่สุด สุขภาพดีที่สุด และเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว”³ ความสำเร็จของสิงคโปร์ดังกล่าวข้างต้นนั้นมิได้เกิดมาจากเวทย์มนต์วิเศษใดๆ แต่เกิดจากน้ำมือมนุษย์ซึ่งก็คือคนสิงคโปร์ ที่ร่วมกันสร้างขึ้นมาจนสำเร็จได้โดยแท้ เมื่อพิจารณาจากต้นทุนพื้นฐานอันจำกัดในหลายๆ ด้านของสิงคโปร์ ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ สิงคโปร์เป็นเพียงเกาะเล็กๆ เกาะหนึ่งที่ตั้งอยู่ตอนปลายแหลมมลายู เป็นประเทศที่เล็กเกือบที่สุดในโลก (อยู่ในอันดับที่ 187) แม้ว่าจะได้ขยายพื้นที่ของประเทศเพิ่มขึ้นเกือบ 100 ตารางกิโลเมตร จากการถมชายฝั่งของเกาะเพิ่มขึ้นก็ตาม สิงคโปร์ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ต้องอาศัยน้ำและอาหารจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่นการซื้อน้ำดื่ม น้ำใช้ถึงวันละ 1 พันล้านลิตรจากมาเลเซีย นอกจากนั้นในด้านประชากร สิงคโปร์มีพลเมืองน้อยเป็นอันดับที่ 117 ในโลก สิงคโปร์มีโครงสร้างทางสังคมแบบรวมหลายเชื้อชาติ หลายวัฒนธรรม (Multi-ethnic and Multi-cultural Society)⁴ พูดหลายภาษาและนับถือหลายศาสนา โดยมีคนเชื้อสายจีนร้อยละ 74.2 มาเลย์ร้อยละ 13.4 อินเดียร้อยละ 9.2 และเชื้อสายอื่นๆ มีผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 33 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 18 ศาสนาอิสลามร้อยละ 15 ลัทธิเต๋าร้อยละ 11 ฮินดูร้อยละ 5.1 ไม่มีศาสนา ร้อยละ 17 และอื่นๆ อีกเกือบร้อยละ 1⁵ มีผู้ใช้ภาษาจีนร้อยละ 49.9 อังกฤษร้อยละ 32.3 มาเลย์ร้อยละ 12.2 และทมิฬร้อยละ 3.3⁶ สิงคโปร์มีภาษาประจำชาติ 4 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ มาเลย์ จีน (แมนดาริน) และทมิฬ โดยมีการใช้ภาษาอังกฤษแพร่หลายที่สุดในวงการธุรกิจ ในระบบราชการ ในสถานศึกษา ความเป็นพหุสังคมของ

³โครีน เทืองเกษม, สิงคโปร์และการสร้างประชาคมอาเซียน. www.tja.or.th/index.php?option=com_rokdownloads...file... สืบค้น 23 มิถุนายน 2557

⁴ <http://www1.tv5.co.th/service/mod/heritage/nation/neighbour/singapore.htm> สืบค้น 25 เมษายน 2556

⁵ Singapore Department of Statistics, 2009

⁶ Singapore Department of Statistics, 2011

สิงคโปร์มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายนำเข้าแรงงานต่างชาติมาทำงานในสาขาที่ขาดแคลน ปัจจุบันประชากรประมาณ 5.1 ล้านคนของสิงคโปร์ ประกอบด้วยคนต่างชาติถึงร้อยละ 40 ส่วนพลเมืองที่แท้จริงมีเพียงร้อยละ 60⁷ จึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะพหุสังคมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการกำหนดวิถีชีวิตของคนสิงคโปร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ (Worldview) และวิถีชีวิต (Lifestyle) ของคนสิงคโปร์ จากภาษิต คำคม คำพังเพย และคติพจน์ อันจะนำไปสู่การสร้างทำความเข้าใจ อันติและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-สิงคโปร์ในระดับทวิภาคทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศของทั้งสองประเทศซึ่งอยู่ในอาเซียนด้วยกัน
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปปรับใช้กับยุทธศาสตร์ทางการค้าและการเมือง เป็นการเสริมจุดแข็งให้กับองค์กรทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ความหมายของโลกทัศน์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน⁸ให้ความหมายคำว่า “โลกทัศน์” (Worldviews) ไว้ว่า “โลก” หมายถึง แผ่นดิน โดยปริยายหมายถึง หมู่มนุษย์ “ทัศน์” หมายถึง ความเห็น การเห็น เครื่องรู้เห็น สิ่งที่เห็น การแสดง พรรณนา

พจนานุกรมฉบับมติชน ให้ความหมายคำว่า “โลกทัศน์” (Worldviews) ว่า หมายถึง ระบบความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก⁹

Robert Redfield¹⁰ นักมานุษยวิทยารุ่นบุกเบิก ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง “Worldviews” (โลกทัศน์) ในปี 2493 ได้สรุป “โลกทัศน์” ในทุกสังคมว่ามีลักษณะพื้นฐานที่จัดจำแนกได้อย่างเดียวกันและเชื่อมสัมพันธ์กับ สิ่งต่างๆ ในโลกและจักรวาล

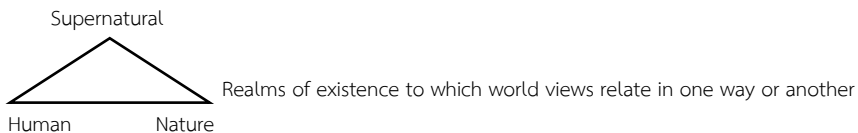
⁷ ไคริน เพื่องเกษม, สิงคโปร์ภายใต้สามผู้นำ ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, หน้า 4-5.

⁸ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542

⁹ สำนักพจนานุกรมฉบับมติชน, 2547

¹⁰ http://anthro.palomar.edu/social/soc_2.htm World-view สืบค้น 3 กรกฎาคม 2556 หน้า 1-5.

เขากล่าวว่า“โลกทัศน์” จำแนกมนุษย์ (humans) จากทุกสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ (“not human”) ทุกสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ก็ถูกจัดให้อยู่ในอาณาจักรหรือในกรอบของสิ่งที่เป็นธรรมชาติ (nature) และสิ่งที่เหนือธรรมชาติ (supernatural) “โลกทัศน์” แตกต่างกันไปตามความเห็นที่ว่า “โลกทัศน์” ทั้ง 3 กรอบคือ มนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติเชื่อมสัมพันธ์กันอย่างไร

จากผังสามเหลี่ยมข้างต้น จะเห็นได้ว่า “โลกทัศน์” คือการมองมนุษย์ในมิติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ มุมมองของ “โลกทัศน์” ภายใตกรอบทั้ง 3 กรอบคือ มนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติว่ามีการเชื่อมสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไรนำไปสู่ข้อสรุปของ Robert Redfield ที่ว่า “โลกทัศน์” มี 2 ชนิดคือ “mythological” และ “civilized” ซึ่งปัจจุบันรู้จักกันในชื่อ “indigenous” และ “metropolitan” มากกว่า กล่าวโดยสรุป “โลกทัศน์” แบบ “indigenous” เชื่อว่ามนุษย์ไม่แยกจากธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ร่วมระหว่างกัน สิ่งต่างๆ ใน 3 กรอบดังกล่าวนี้ สามารถมีปฏิสัมพันธ์กันเช่นเดียวกับที่มนุษย์มีต่อกัน ส่วน “โลกทัศน์” แบบ “metropolitan” นั้นจะตัดขาดมนุษย์จากกรอบธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ การตัดจากการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ร่วมระหว่างกันทำให้มนุษย์เอาเปรียบธรรมชาติเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของตน

Robert Redfield สรุปว่าความแตกต่างระหว่างโลกทัศน์สองข้อคือ “indigenous” และ “metropolitan” นี่เองที่เป็นจุดเริ่มต้นของความเข้าใจเรื่อง “โลกทัศน์” ทั้งหมด “โลกทัศน์” ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับทิศทางมุมมองของมนุษย์ ต่อธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับค่านิยมเบื้องต้น เป็นค่านิยมพื้นฐานต่อการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมและค่านิยมอาจแตกต่างกันอย่างชัดเจนจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง

สุวรรณา สถาอานันท์ พูดถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับมนุษย์ โดยใช้คำว่า “มนุษย์ทัศน์” ว่า หมายถึง การอธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมนุษย์ ในฐานะที่เป็นข้อเท็จจริง (fact) เป็นปัญหา (problem) พร้อมทั้งมีจุดหมายที่จะแสวงหาคำตอบสำหรับปัญหานั้น ในแง่ “มนุษย์ทัศน์” หมายถึงกระบวนการทางความคิดซึ่งมีลักษณะในทางก่อ (positive) และมีการกำหนดคุณค่า (prescriptive) ไปในตัว กล่าวโดยสรุป “มนุษย์ทัศน์” จึงหมายถึงกระบวนการอธิบายปัญหานั้นและเสนอคำตอบอันจะนำไปสู่การมีมนุษย์และสังคมที่ดีขึ้นในขั้นตอนสุดท้าย¹¹

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและแปลภาชิตจากหนังสือ “A Book of Saying, Proverbs and Aphorisms” 1959 ซึ่งรวบรวมโดยคณะกรรมการจริยธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสิงคโปร์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์รัฐบาลสิงคโปร์
2. ศึกษาเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวข้องกับประเทศสิงคโปร์ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประชากร การพัฒนาประเทศ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ
3. รวบรวมข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คำคม คำพังเพย ภาชิต และคติพจน์ต่างๆ ไปที่สะท้อนโลกทัศน์
4. วิเคราะห์ สังเคราะห์ภาชิตจากหนังสือ “A Book of Saying, Proverbs and Aphorisms” และคัดจำแนกตามเนื้อหาสาระ
5. สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด ส่งผ่านไปยังกลุ่มตัวอย่างชาวสิงคโปร์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
6. รวบรวมและวิเคราะห์สรุปผลจากแบบสอบถาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาชิตสิงคโปร์ หมายถึง สุภาษิต (proverb) โวหาร คำคม คำพังเพย (saying) และคติพจน์ (aphorism)

¹¹ สุวรรณา สถาอานันท์, มนุษยทัศน์ในปรัชญาตะวันออก, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533, หน้า 10.

2. โลกทัศน์ (โลก-กะ-ทัศน์) ประกอบด้วยคำว่า โลก กับคำว่า ทัศน์ แปลตาม ศัพท์ว่า การมองโลก การมองเห็นโลก การรู้จักโลก ใช้หมายถึง ทัศนะ หรือ ความคิด ของผู้ใดผู้หนึ่งเกี่ยวกับโลกและสังคมของประชากรโลก, เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว หรือที่อาจจะเกิดขึ้นในโลก¹²

ผลการวิจัย

โลกทัศน์ของคนสิงคโปร์

นับตั้งแต่ปี 1965 เมื่อสิงคโปร์ประกาศตนเป็นประเทศเอกราช มีอำนาจ อิทธิพลของตนเอง โดยปกครองในรูปของสาธารณรัฐแล้ว สิงคโปร์อยู่ภายใต้การ ปกครองของนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียวเป็นเวลาถึง 25 ปี คือนายลี กวน ยิว ทั้งนี้ เป็นเพราะพรรคกิจประชา (PAP: People's Action Party) ซึ่งนายลีเป็นผู้ก่อตั้ง ตั้งแต่ปี 1961 นั้นมีชัยชนะในการเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือเลือกตั้งซ่อม¹³ และเนื่องจากประชากร 3 ใน 4 ของสิงคโปร์มีเชื้อสายจีนและ ส่วนใหญ่ยังดำเนินชีวิตแบบวัฒนธรรมจีน¹⁴ อีกทั้งนายกรัฐมนตรีคนแรกของสิงคโปร์ นี้ก็ได้พยายามส่งเสริมการพูดภาษาแมนดารินในหมู่คนจีน¹⁵ และสนับสนุนให้ปฏิบัติ ตามค่านิยมแบบขงจื้อ เพื่อดำเนินการพัฒนาวัฒนธรรมของตะวันตกในส่วนที่ทำลายวิถีชีวิต แบบเอเชีย จึงอาจกล่าวได้ว่าโลกทัศน์ วิถีชีวิตของคนสิงคโปร์ส่วนใหญ่เป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรมแบบชาวจีน หรือแบบขงจื้อในรูปแบบปรัชญาและหลักศีลธรรม ซึ่งได้รับ อิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาและลัทธิเต๋า และในทางกลับกันพระพุทธศาสนาและ ลัทธิเต๋าก็ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาขงจื้อด้วยเช่นกัน คนจีนในสิงคโปร์โดยทั่วไป นับถือทั้งสามศาสนา คือ พระพุทธศาสนา ลัทธิเต๋าและขงจื้อรวมกันไปจากการนำ เอาคำสอนของอีกฝ่ายมาผสมกลมกลืนกัน จนยากที่จะแยกจากกันได้¹⁶

¹² กาญจนา นาคนกุล, คลังความรู้, สืบค้น 5 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=223>

¹³ ไคริน เพื่องเกษม, เรื่องเดิม, หน้า 113.

¹⁴ Quah, Jon S.T. In Search of Singapore's National Values, The institute of Policy Studies, Reprinted with White Paper on "Shared Values" 1999, p.6-11.

¹⁵ S. Gopinathan, Anne Pakir, Ho Wah Kam & Vanithamani Saravanan, "Language Management: the case of Singapore", in Language, Society and Education in Singapore: Issues and Trends, Time Academic Press, 1994, Chapter I, p.24-26

¹⁶ ภัทรพร สิริกาญจนและคณะ, ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546) หน้า 126

แนวคิดเชิงจิตที่เกี่ยวกับมนุษย์

การศึกษาภาคีสะท้อนเรื่องโลกทัศน์ของคนสิงคโปร์เกี่ยวกับมนุษย์ ในด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเพียร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับแนวคิดเชิงจิตดังนี้

คุณธรรมชนบประเพณี 5 ประการในวัฒนธรรมจีน (Five Constant Virtues in Chinese Culture)¹⁷

กว่าห้าพันปีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนได้บันทึกไว้ว่า คนจีนได้สร้างตำนานประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอันรุ่งเรืองและในขณะเดียวกันก็ได้สร้างหลักคุณธรรมและแนวทางดำเนินชีวิต ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและความก้าวหน้าของสังคม ชาวจีนเรียกสิ่งนี้ว่า **คุณธรรมชนบประเพณีที่ทรงคุณค่า** ซึ่งยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีคุณค่าต่อการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ ปัจจุบันเป็นที่รู้จักกว้างขวางไปทั่วโลก

คุณธรรมชนบประเพณี 5 ประการ ในวัฒนธรรมจีน (wǔcháng 五常) ได้แก่ ความเมตตากรุณา (Benevolence) ความยุติธรรม **คุณธรรมจริยธรรม (Righteousness)** ความเหมาะสม **ธรรมนิยมปฏิบัติ (Propriety)** ภูมิปัญญา สติปัญญา (Wisdom) และความซื่อสัตย์ ความเชื่อถือนระหว่างกัน (Fidelity) นับเป็นคุณธรรมชนบประเพณีที่มีความสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมจีน **คุณธรรมชนบประเพณี 5 ประการ** นี้ล้วนมาจากแนวคิดเชิงจิต (rú jiā sī xiǎng 儒家思想) และเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วประเทศจีน ชาวจีนยุคโบราณได้อบรมสั่งสอนคุณธรรมชนบประเพณี 5 ประการนี้แก่ชาวจีนรุ่นต่อๆมาเพื่อให้เป็นคนที่มีคุณธรรมและเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตยุคสมัยใหม่

Benevolence (rén 仁) ความเมตตากรุณา

ความเมตตากรุณา เป็นคุณธรรมอันดับแรก และเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในบรรดาคุณธรรมชนบประเพณี 5 ประการ อธิบายได้ว่าความเมตตากรุณานั้นมีอยู่

¹⁷ Learn Chinese- History and Culture: The Five Constant Virtues of China Retrieved 5 August 2014, Available from http://www.foreignercn.com/index.php?option=com_content&id=5047:the-five-constant...

ภายในจิตใจ ในความรัก มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น หลีกเลี่ยงการเบียดเบียน การทำให้เสียหาย ทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติ ความเมตตากรุณาจะทำให้คนเป็นคนที่มั่นใจ เอื้อเฟื้อ ไม่ก้าวร้าว ไม่ประพฤติชั่ว การอบรมให้มีความเมตตากรุณา กระทำโดยใช้หลักปรัชญาทองของขงจื๊ออีกข้อหนึ่ง (Golden Rule) ที่ว่า หากเราไม่ปรารถนาให้ใครกระทำต่อเราอย่างไร ก็อย่ากระทำอย่างนั้นต่อผู้อื่น หากเราปรารถนาสิ่งใด เราก็ต้องพร้อมที่จะให้สิ่งนั้นต่อผู้อื่นด้วย คุณธรรมตามแนวคิดขงจื๊อข้อนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความกลมกลืน การอยู่ร่วมกันด้วยดีกับผู้อื่น และด้วยการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมงดงามข้อนี้จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ยกตัวอย่างง่ายๆ ในฐานะที่เป็นพ่อแม่สอนลูก คนที่มีความเมตตากรุณา จะไม่ต้องฝืนใช้ความพยายามเลย ในการช่วยเหลือผู้อื่น และบางคนอาจถึงกับยอมสละชีวิต โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน

Righteousness (yi 义) ความยุติธรรม คุณธรรมจริยธรรม

ความยุติธรรม คุณธรรมข้อนี้ ตรงกันข้ามกับคุณธรรมความเมตตากรุณา ความยุติธรรม หมายรวมถึง ความคิด การกระทำตามความเห็นของแต่ละคน อาจเรียกว่าคือการสามารถควบคุมตนเอง ยับยั้งใจตนเองได้จากสิ่งชั่วๆ ตลอดจนมีความกล้าหาญในการทำหน้าที่ของตน ความยุติธรรม คือ การรักษาคุณธรรม และความยุติธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

Propriety (li 礼) ความเหมาะสม ธรรมเนียมปฏิบัติ

แนวคิดคุณธรรมเรื่องความเหมาะสมนี้หมายความว่าความรวมถึง ความจงรักภักดี ความกตัญญู บทบาทหน้าที่ที่พี่น้อง ความบริสุทธิ์ การเคารพ ฯลฯ มีอยู่ในพิธีกรรม บูชาขัณฑ์โบราณ คุณธรรมเรื่องความเหมาะสมนี้ในความหมายทั่วไปหมายถึงบรรทัดฐาน การประพฤติปฏิบัติที่คำจูนรักษาลำดับชั้นสถานะ สังคมในยุคโบราณนั้นนอกเหนือจากความสัมพันธ์ของพระมหากษัตริย์และเหล่าขุนนาง ยังมีความสัมพันธ์ของพ่อและลูก สามีและภรรยา ผู้อาวุโส และผู้อ่อนอาวุโส (พี่และน้อง) ครูกับศิษย์ และความสัมพันธ์อื่นๆอีกมากมาย ความสัมพันธ์เหล่านี้แม้มีรูปแบบแตกต่างกันไป แต่ความสัมพันธ์เหล่านี้ทั้งหมดก็ต้องยึดคุณธรรมการให้ความเคารพต่อผู้อื่น มีความ

อ่อนน้อมถ่อมตน แต่อย่างไรก็ตามการมีจิตวิญญาณของความเท่าเทียมกันนับเป็น ประเด็นสำคัญของคุณธรรมความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์กับ บุคคลที่ไม่คุ้นเคย

Wisdom (zhi 智) ภูมิปัญญา สติปัญญา

ภูมิปัญญา เป็นความรู้ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด สามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งนี้ สิ่ง นั้นผิดหรือถูก ภูมิปัญญาจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการประพฤติปฏิบัติตนตามบรรทัดฐาน ของศีลธรรมอันดี หากไร้ภูมิปัญญาก็ไม่อาจเป็นคนที่มีคุณธรรมได้ ในอีกนัยหนึ่ง ภูมิปัญญา มีความสำคัญนำคุณธรรมข้ออื่นๆ เพราะหากขาดภูมิปัญญา คนเรา ก็จะขาดจริยธรรมหรือขาดทักษะทางสังคม อธิบายได้ง่ายๆว่าภูมิปัญญาเป็นตัวช่วย กำกับแนวทางให้คุณธรรมอื่นๆ

Fidelity (xin) (信) ความซื่อสัตย์ ความเชื่อถือนั่นเอง

ความซื่อสัตย์ หมายถึงความสุจริต อธิบายได้ว่าการกระทำของบุคคลหนึ่ง จะต้องตรงกันกับคำพูดของตน และคำพูดของบุคคลหนึ่งก็จะต้องตรงกับจิตใจของ ตน ความซื่อสัตย์นับเป็นหัวใจของความสมบูรณ์แบบของธรรมชาติมนุษย์ ความ ซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมพื้นฐาน หากไร้ความซื่อสัตย์คุณธรรมข้ออื่นๆก็ไม่อาจเป็นจริง ได้ ดังนั้นคุณธรรมทั้งหลายเหล่านี้จึงไม่อาจแยกจากกัน ความซื่อสัตย์มีอยู่ในเด็กๆ โดยธรรมชาติ แต่อาจจะสูญสิ้นไปได้ด้วยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก

ภาชิต จาก “A Book of Saying, Proverbs and Aphorisms”

จากการศึกษาภาชิตจำนวน 588 สำนวน จากหนังสือชื่อ A Book of Saying Proverbs and Aphorisms 1959 ลิขสิทธิ์จัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสิงคโปร์ สามารถจัดแยกตามที่มาและจำนวนที่พบสูงสุด 10 อันดับแรกดังนี้ ภาชิตจีน 97 สำนวน ขงจื๊อ 50 สำนวน หนังสือสุภาชิต (The Book of Proverbs) 31 สำนวน พระคัมภีร์ลึกซ์ 26 สำนวน ปัญจตันตระ 26 สำนวน ภาชิตเปอร์เซีย 15 สำนวน ภาชิตพุทธ 13 สำนวน ออเรลิอุส มาร์คุส (Marcus Aurelius) 12 สำนวน

คำคมของลามะแห่งทิเบต (The Elegant Saying of the Lamas of Thibet) 11
สำนวน และ อีเมอร์สัน (Emerson) 9 สำนวน

ในส่วนของเนื้อหาสาระภาษิตถูกจัดจำแนกเป็น 10 หัวข้อเรื่องใหญ่ ซึ่งมี
หัวข้อย่อยรวมอยู่ด้วย¹⁸ ได้แก่

1. บุรณการ (Integrity): รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความจริง, ความ
จริงใจ, เกียรติยศและความซื่อสัตย์, ความไว้วางใจ, การรักษาสัญญา, ความซื่อสัตย์,
ความเชื่อมั่น, ความกล้าหาญ, สำนึกดี เป็นต้น

2. วินัยและความเข้มแข็ง (Discipline and Strength of Character):
รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ระเบียบวินัยและความมีวินัยในตนเอง, การเชื่อฟัง,
การควบคุมตนเอง, ความใส่ใจ, ความกล้าหาญ, ความอดทน, เป็นต้น

3. ชีวิตครอบครัว (Family Life): รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความ
กตัญญู, ความซื่อสัตย์ต่อครอบครัว, บ้าน เป็นต้น

4. ความเมตตาและความมีจิตสาธารณะ (Kindness and Benevolence):
รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความมีจิตใจดี, ความมีเมตตา, การให้ความช่วยเหลือ
เพื่อนและเพื่อนบ้าน, การให้อภัย เป็นต้น

5. มารยาทที่ดี (Good Manner): รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความ
สุภาพ, มารยาท, ความอ่อนโยน, ความพอประมาณ, ความเห็นอกเห็นใจ, ความคิด
เสริม, ความกตัญญูทวาทะ เป็นต้น

6. หน้าที่พลเมือง (Citizenship): รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความ
จงรักภักดีและความรักชาติ, ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อหน้าที่, และจิต
สาธารณะ, กฎหมาย, ความยุติธรรม, ความร่วมมือ, เป็นต้น

7. การพัฒนาจิตใจ (Spiritual Attributes): รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
การเคารพในความเห็นต่าง, ความมีจิตใจหนักแน่น, ความอดทน, ความอ่อนน้อมถ่อม
ตน, การตัดสินใจอย่างยุติธรรม, สันติภาพ, ความรัก เป็นต้น

¹⁸ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก ภาคผนวก

8. ความเข้าใจที่ถูกต้อง (Right Understanding): รวมภาสิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ปัญญาชาวนฉลาด, ความคิดสุขุมรอบคอบ, การฟังอย่างฉลาด, การตัดสินใจที่ดี, ค่านิยมที่แท้จริง เป็นต้น

9. ความมุ่งมั่น ความพยายามที่ถูกต้อง (Right Aspiration –Right Effort): รวมภาสิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ แรงบันดาลใจที่ดี, เดินตามรอยแบบอย่าง, ความอดทน, การให้ความเอาใจใส่, ความอดทนและความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น

10. เบ็ดเตล็ด รวมภาสิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป (General)

เมื่อพิจารณาเนื้อหาภาสิต จาก “A Book of Saying Proverbs and Aphorisms” โดยละเอียด พบว่า มีเนื้อหาอยู่ในกรอบโลกทัศน์ของ “มนุษย์” เช่น พูดถึงคุณลักษณะของ “มนุษย์” (ความซื่อสัตย์, ความไว้วางใจ, การรักษาสัญญา, ความเชื่อมั่น, ความกล้าหาญ, สำนึกดี, ความมีวินัยในตนเอง), หน้าที่ที่ “มนุษย์”พึงปฏิบัติต่อครอบครัว (ความกตัญญู, ความซื่อสัตย์ต่อครอบครัว, บ้าน) หน้าที่ที่ “มนุษย์” พึงเป็นพลเมืองดี (ความจงรักภักดีและความรักชาติ,ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อหน้าที่, จิตสาธารณะ, กฎหมาย, ความยุติธรรม, ความร่วมมือ) เป็นต้น เนื้อหาสาระเหล่านี้จึงสอดคล้องกันกับเนื้อหาในแนวคิดขงจื้อได้เป็นอย่างดี ในแง่ที่ขงจื้อสอนให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนโดยสมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม โดยขงจื้อเสนอหลักจริยธรรมของปัจเจกบุคคล และหลักจริยธรรมทางสังคมเป็นหลักพึงปฏิบัติสำหรับ “มนุษย์”

ภาสิตสะท้อนโลกทัศน์ของคนสิงคโปร์ในกรอบของ “มนุษย์”

สิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ จนมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจเป็นลำดับต้นๆ ในบรรดาประเทศที่พัฒนาแล้วในเอเชีย และในลำดับสูงสุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ได้ทำให้ประชาชนชาวสิงคโปร์ในปัจจุบันกลายเป็นผู้ที่มีความร่ำรวยสูงสุด มีการศึกษาอย่างดีที่สุด มีสุขภาพดีที่สุด และมีที่อยู่อาศัยดีที่สุดเช่นกัน¹⁹ ทั้งนี้เป็นผลพวงจากการมีผู้นำที่เฉลียวฉลาดและบริหารประเทศอย่าง

¹⁹ Clark D.Neher, Southeast Asia in the New International Era. (Boulder, Colo.: Westview, 2002, p.161) , โคริน เฟื่องเกษม อ้างใน โคริน เฟื่องเกษม, สิงคโปร์ภายใต้สามผู้นำ ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, หน้า 314.

มีประสิทธิภาพ ผู้นำ ผู้บริหารระดับต่างๆ และข้าราชการทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต ขยันขันแข็ง และอุทิศตนเพื่อประเทศชาติ

ภาษิตสะท้อน คุณธรรม ความขยันหมั่นเพียร (En: ภาษิตอังกฤษ, Ch: ภาษิตจีน)

En.40. Don't just wait for good things to happen to you. Work hard to achieve your goals.	จงอย่ารอคอยโชคช่วย จงทำงานให้หนักเพื่อความสำเร็จของเธอ หมายถึงในการทำงานใดก็ตามอย่าปล่อยเวลาให้ผ่านพ้นไปโดยหวังรอโชคช่วย แต่จงขวนขวายทำงานอย่างเต็มที่ งานก็จะสำเร็จได้ด้วยดี
Ch.1. Be not afraid of growing slowly, be afraid only of standing still.	จงอย่ากลัวที่จะเติบโต(ก้าวหน้า) อย่างช้าๆ แต่จงกลัวที่จะหยุดเติบโต(ก้าวหน้า) หมายถึง การทำอะไรก็ตาม หากสิ่งนั้นเห็นผลก้าวหน้าช้าก็จงอย่ากลัว ที่ควรกลัวมากกว่าคือการหยุดก้าวหน้า ถือเป็นหลักการในการทำงานใดๆ เป็นการให้กำลังใจ ให้ก้าวต่อไป
En.10. Strong people don't give up when they come across challenges. They just work harder	คนเข้มแข็งไม่เลิกหนีเมื่อประสบปัญหา แต่กลับจะทำงานให้หนักขึ้น คนสิงคโปร์ต่อสู้กับธรรมชาติ สามารถขยายพื้นที่ประเทศเล็กๆ ของตนออกไปอีกกว่า 100 ตารางกิโลเมตร

En.32. The early bird catches the worm.	นกที่ตื่นแต่เช้าจึงสามารถจับหนอนได้ อธิบายได้ว่าเธอจะต้องตื่นนอนและเริ่มงาน แต่เช้าถ้าเธอต้องการประสบความสำเร็จ คน สิ่งคโปรโดยรวมเป็นคนขยันขันแข็งพวกที่มี เชื้อสายจีนเก่งในการทำมาค้าขาย
Ch.5. Public before private and country before family.	ส่วนรวมก่อนส่วนตัวและประเทศก่อน ครอบครัว หมายถึงเราไม่ควรจะเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ ให้นึกถึงประโยชน์ ส่วนรวมก่อน และ ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ ของครอบครัวตนเองเป็นใหญ่ ให้นึกถึง ให้ เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ สรุปคือความไม่เห็นแก่ตัว
En.2. Honesty is the best policy.	ความซื่อสัตย์เป็นนโยบายที่ดีที่สุด สอนให้มี ความซื่อสัตย์ในการทำสิ่งใดๆ ในการดำรงชีวิต
Ch.1. Do not want others to know what you have done? Better not have done it anyways.	หากไม่อยากให้ใครรู้ได้ทำอะไรไป ก็จงอย่า ทำ หมายถึงให้กระทำการใดๆ อย่างเปิดเผย โปร่งใส เพื่อแสดงถึงความสุจริตใจ การกระ ทำสิ่งใดอย่างซ่อนเร้นปิดบัง อย่างไรเสียสักวัน หนึ่งก็ต้องมีคนรู้ เพราะความลับไม่มีในโลก
Ch.3. Clear conscience never fears midnight knocking.	จิตสำนึกที่กระจ่างไม่เคยกลัวการเคาะประตู ยามเที่ยงคืน หมายถึงผู้ที่ไม่เคยทำความผิด จะไม่กลัวการถูกตรวจสอบ คุณธรรมเป็น บ่อเกิดของเกียรติ

คนสิงคโปร์ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ซึ่งชาวจีนนั้นยึดมั่นในความกตัญญู “บุญคุณต้องทดแทน” ภาชิตด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ของคนสิงคโปร์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับบุตรธิดา ต้องประกอบด้วยความเมตตาและความกตัญญูกตเวที โดยพ่อแม่พึงมีเมตตาต่อบุตรธิดา ส่วนบุตรธิดาก็ต้องมีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา

ภาชิตสะท้อน ความกตัญญู ต่อผู้มีพระคุณ

En.1. Don't bite the hand that feeds you.	อย่ากัดมือที่เลี้ยงคุณ (อย่าเนรคุณพ่อแม่) สอนในเรื่องความกตัญญู ให้สำนึกในบุญคุณและตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณต่อเรา และต้องไม่ทำอะไรๆ ที่เป็นการเนรคุณต่อพ่อ แม่ ที่เลี้ยงดูเรา
Ch.4. Vicious as a tigress can be, she never eats her own cubs.	แม้แต่แม่เสือที่ดุร้ายเพียงใดก็ไม่เคยกินลูกมันเอง หมายถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของแม่ แม้แต่เสือซึ่งเป็นสัตว์ดุร้าย ถึงจะหิวโหยปานใด ก็ไม่มีวันที่มันจะกินหรือทำร้ายลูกของมันเอง

ภาชิตสะท้อน บทบาทหน้าที่ ผู้น้อยและผู้มีอาวุโส

ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องหรือผู้น้อยและผู้ใหญ่ ต้องประกอบด้วยความสามัคคีและความเคารพ โดยญาติพี่น้องควรรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน ผู้อาวุโสน้อยกว่าควรให้ความเคารพยำเกรงต่อผู้มีอาวุโสมากกว่า ส่วนผู้มีอาวุโสมากกว่าก็ควรให้เกียรติผู้น้อยกว่า

91. Be humble and meek if thou would be exalted; Praise every one's good qualities if thou would have friends. – The “Elegant Saying” of the Lamas of Tibet.	จงอ่อนน้อมและถ่อมตน ถ้าเธอต้องการได้รับการยกย่อง ยกย่องคุณสมบัติที่ดีของทุกคนถ้าเธอต้องการมีเพื่อน หมายความว่าเมื่อต้องติดต่อกับผู้อื่น คนเราควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่โอ้อวดยกตนข่มท่าน และให้ชมเชยยกย่องผู้อื่นเมื่อเขากระทำความดีงาม ด้วยวิธีนี้เราก็จะมีเพื่อนให้คบหา
92. Meekness is not weakness. – Benham.	การอ่อนน้อมถ่อมตนไม่ใช่ความอ่อนแอ หมายถึงการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ใช่ความอ่อนแอ

ภาษิตสะท้อน บทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา สามีต้องมีความรัก ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน โดยสามีและภรรยาพึงมีความรักและความซื่อตรงต่อกัน พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสามีหรือภรรยาอย่างถูกต้อง

En.2. Honesty is the best policy.	ความซื่อสัตย์เป็นนโยบายที่ดีที่สุด หมายถึงการดำรงชีวิตที่ดีงามนั้น ควรมีความซื่อสัตย์ในการทำสิ่งใดๆ
Ch.1. Do not want others to know what you have done? Better not have done it anyways.	หากไม่อยากให้ใครรู้ได้ทำอะไรไป ก็จงอย่าทำ หมายถึงให้กระทำการใดๆอย่างเปิดเผย โปร่งใส เพื่อแสดงถึงความสุจริตใจ การกระทำสิ่งใดอย่างซ่อนเร้นปิดบัง อย่างไรเสียสักวันหนึ่งก็ต้องมีคนรู้ เพราะความลับไม่มีในโลก
Ch.3. Clear conscience never fears midnight knocking.	จิตสำนึกที่กระจ่างไม่เคยก้าวการเคาะประตูยามเที่ยงคืน หมายถึงผู้ที่ไม่เคยทำความผิดจะไม่กลัวการถูกตรวจสอบ

ภาษิตสะท้อน บทบาทหน้าที่ต่อมิตรสหาย

ความสัมพันธ์ระหว่างมิตรสหาย ต้องประกอบด้วยความจริงใจ โดยมิตรสหายควรมีความรักความปรารถนาอย่างจริงใจต่อเพื่อน ต่างฝ่ายต้องทำตัวให้เป็นที่น่าเชื่อถือน่าไว้วางใจของอีกฝ่ายหนึ่ง

111. When thou art offended at any man's fault turn to thyself and reflect in what like manner thou dost err thyself. – Marcus Aurelius.	เมื่อเธอเผชิญกับความผิดของคนอื่น จงหยุดคิดและพิจารณาเหมือนเป็นเธอเป็นผู้ทำความผิดนั้นเอง หมายความว่า โดยทั่วไปคนเรามักจะละเลยมองไม่เห็นโทษผิดของตนเอง แต่ถ้าเป็นความผิดของคนอื่นกลับมองเห็นชัดเจน และลงโทษรุนแรง ดังนั้นจึงสอนให้มองความผิดของคนอื่นเหมือนเป็นความผิดของตน ให้รู้จักให้อภัย
115. When you sit alone, meditate on your own faults; when you converse, do not discuss the faults of others. – Chinese Proverb.	เมื่อเธอนั่งอยู่เพียงลำพังจงครุ่นคิดถึงความผิดของเธอ เมื่อเธอสนทนา จงอย่าถกเถียงกันเรื่องความผิดของผู้อื่น หมายถึง เมื่อมีโอกาสอยู่ตามลำพัง ให้ทบทวนว่าเราได้ทำผิดใดไปบ้าง และเมื่ออยู่รวมกันก็ให้เว้นจากการติเตียนความผิดของผู้อื่น คือไม่กล่าวโทษผู้อื่นลับหลัง
117. Do not blame others; mend your own faults. – Sikh Scriptures	จงอย่าตำหนิติเตียนผู้อื่น ให้แก้ไขความผิดของเธอหมายความว่า แทนที่จะไปกล่าวติเตียนผู้อื่น ให้แก้ไขปรังตนเอง
119. If you possess some good, let us be friends, let us be partners for doing good, and let us ignore each other's faults. – Sikh Scriptures.	ถ้าเธอมีบางสิ่งที่ดี ขอให้เราได้เป็นเพื่อน หมายความว่า คนเรานั้นไม่มีใครดีสมบูรณ์แบบ ดังนั้นหากเรามีความดีอยู่บ้างก็จงคบหาเป็นเพื่อนได้

140. The real lover of mankind is he who is jealous of none. – Swarni Vivekananda	ความรักที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์คือความรักที่ไม่ริษยาผู้ใด หมายความว่า ความรักนั้นมีหลายลักษณะ แต่ความรักที่ยิ่งใหญ่สุดคือความรักที่ปราศจากความอิจฉาริษยา
151. Greater love hath no man than this, that a man lay down his life for a friend. – Jesus	ความรักที่ยิ่งใหญ่ไม่เกลียดชังมนุษย์มากไปกว่านี้ คือการที่มนุษย์อุทิศชีวิตเพื่อเพื่อน อธิบายได้ว่า ทุกวันนี้เรายังเห็นมีการฆ่าฟัน ทำร้ายกัน แสดงให้เห็นถึงความเกลียดชัง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ยังมีความรักที่ยิ่งใหญ่อยู่ คือการที่คนเรายอมเสียสละชีวิตเพื่อเพื่อน

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง ต้องประกอบด้วย ความเมตตา ความสุจริตและความจงรักภักดี โดยผู้ปกครองควรปฏิบัติต่อ ผู้อยู่ใต้ปกครองด้วยความเมตตา และความซื่อสัตย์สุจริตส่วนผู้อยู่ใต้ปกครองก็ควรมีความจงรักภักดีต่อผู้ปกครอง

1.The higher type of man makes a sense of duty the groundwork of his character, blends whit it in action a sense of harmonious proportion, manifests it in a spirit of unselfishness, and perfect it by the addition of sincerity and truth. Then indeed is he a noble character. – Confucius	คนเป็นผู้นำ ต้องมีความตระหนักรู้ในหน้าที่ มีความรับผิดชอบในการกระทำ มีจิตใจที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความจริงใจ และซื่อตรง คุณสมบัติเหล่านี้ ทำให้คนเป็นคนที่ทรงคุณธรรม หมายถึง คุณสมบัตินี้กล่าวเป็นคุณสมบัติของผู้นำที่มีคุณธรรม
--	---

77. Self-reverence, self-knowledge, self-control, these three alone lead life to sevreign power. – Tennyson	การเปิดเผยตนเอง การรู้จักตนเอง การรู้จักควบคุมตนเอง เพียงสามสิ่งนี้ จะนำไปสู่อำนาจของผู้ปกครองหมายความว่าคนที่มีการกระทำที่เปิดเผย รู้จักตนเอง และควบคุมตนเองได้ มีโอกาสได้เป็นผู้นำ หรือผู้ปกครอง
123. The higher type of man is calm and serene; the inferior man is constantly agitated and worried. – Confucius	ผู้นำจะสงบและสง่า ผู้ต่ำต้อย จะไม่สงบนิ่ง และวิตกกังวลหมายความว่า คนเป็นผู้นำ จะมีความสงบและสง่าเพราะ สามารถควบคุมตนเองได้ ตรงข้ามกับผู้ต่ำต้อย ผู้ไม่มีอำนาจจะรู้สึกวิตกกังวล และกระวนกระวาย

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความสำเร็จในการสร้างประเทศของสิงคโปร์ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปจนกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วเพียงประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆติดอันดับโลกนั้น เกิดจากน้ำมือมนุษย์ สอดคล้องกับตามแนวคิดมนุษยนิยมของวัฒนธรรมขงจื้อ ที่ว่า มนุษย์สามารถสอนพัฒนาและทำให้สมบูรณ์ได้โดยผ่านความพยายามส่วนตน และร่วมกับสังคม แนวคิดขงจื้อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม และการรักษจริยธรรม

สิงคโปร์มีผู้นำประเทศที่ได้ชื่อว่ามีคุณสมบัติ สุจริต ขยันขันแข็งและอุทิศตนเพื่อประเทศชาติ ปี1996 สมัยรัฐบาลของนายโก๊ะจ๊กตงได้รับการประเมินว่าเป็นรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในโลก และในปีถัดไปก็ได้รับการจัดอันดับเป็นที่หนึ่งในเอเชียว่ามีระบบศาลยุติธรรมที่ดีที่สุด ปี 2006 สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 5 ใน 163 ประเทศในเรื่องการปลอดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ในด้านความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ผู้นำสิงคโปร์ก็พยายามแสวงหามิตร เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นจากการศึกษาข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ นักศึกษาชาวต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสิงคโปร์ ถึงทัศนคติที่มีต่อคนสิงคโปร์พบว่า คนสิงคโปร์ทำงานจริงจังและขยันมาก ทำงานทุกอย่างที่ทำอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ ซึ่งเขา

เชื่อว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งในการที่สิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ เป็นเพราะคนสิงคโปร์เป็นคนที่กระตือรือร้นชอบใฝ่หาความรู้ ปัจจุบันคนสิงคโปร์สามารถเล่นเครื่องดนตรีและเล่นกีฬาได้ดี นอกจากนั้นคนสิงคโปร์เป็นคนที่มีการเรียนสูง ซึ่งอาจจะมาจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด และอาจมาจากการที่ผู้ชายสิงคโปร์ต้องเป็นทหารรับใช้ประเทศชาติ อาจกล่าวได้ว่าโลกทัศน์และวิถีชีวิตในเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์ของชาวสิงคโปร์ ในด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเพียรและความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มีส่วนหล่อหลอมจิตใจให้คนสิงคโปร์ประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนวิถีชีวิตอันดีงาม อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสนับสนุนความสำเร็จในการพัฒนาประเทศของสิงคโปร์

บทความวิจัยนี้สรุปผลการวิเคราะห์โลกทัศน์ของคนสิงคโปร์เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดขงจื้อที่ผู้วิจัยพบว่ามอิทธิพลต่อการมองโลกของคนสิงคโปร์ และผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างภาษาจิตที่ปรากฏในหนังสือ A Book of Saying, Proverbs and Aphorisms กับภาษาจิตในพุทธศาสนา จึงจะได้ศึกษาต่อเนื่องไปในลักษณะเทียบเคียงภาษาจิตเพื่อสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของคนสิงคโปร์ที่เป็นชาวพุทธซึ่งมีการมองโลกในกรอบของมนุษย์เช่นเดียวกันกับคนสิงคโปร์เชื้อสายจีนที่ยึดถือแนวการดำเนินชีวิตตามแบบวัฒนธรรมขงจื้อ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของคนสิงคโปร์จากภาษาจิตเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้แผนงานชุดวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาษาจิต ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์ เป็นหัวหน้าชุดโครงการโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาษาจิต โดยได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินมหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแหล่งทุนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- โคริน เพื่อเกษม. (2554). **สิงคโปร์ภายใต้สามผู้นำ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
- ภัทรพร สิริกาญจนและคณะ. (2546). **ความรู้พื้นฐานทางศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์.
- สุวรรณ สถาอานันท์. (2533). **มนุษย์ทัศน์ในปรัชญาตะวันออก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักพจนานุกรม. (2547). **พจนานุกรมฉบับมติชน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

ภาษาอังกฤษ

- Department of Statistic Singapore. (2011). **Singapore Department of
Statistics 2011**.
- Department of Statistic Singapore. (2009). **Singapore Department of
Statistics 2009**.
- S. Gopinathan, Anne Pakir, Ho Wah Kam and Vanithamani Saravanan. (1994).
Language Management : the case of Singapore. In **Language, Society
and Education in Singapore: Issues and Trends**. Singapore : Time
Academic Press.
- Juergensmeyer, Mark. (2005). **Religion in global civil society**. Oxford University
Press.
- Lo, Ping-Cheung. (1999). **Confucian Ethic of Death with Dignity and Its
Contemporary Relevance**, Society of Christian Ethics.

Neher, Clark D. (2002). Southeast Asia in the New International Era. P.191. ใน
โคริน เฟื่องเกษม. **สิงคโปร์ภายใต้สามผู้นำ**. หน้า 161. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Quah, Jon S.T. (1999). In **Search of Singapore's National Values**. Singapore :
The institute of Policy Studies.

เว็บไซต์

กาญจนา นาคสกุล, คลังความรู้, สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=223>

โคริน เฟื่องเกษม. สิงคโปร์และการสร้างประชาคมอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2557
จาก www.tja.or.th/index.php?option=com_rokdownloads...file...
ประเทศสิงคโปร์-TV5. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2556 จาก <http://www1.tv5.co.th/service/mod/heritage/nation/neighbour/singapore.htm>

Dennis O'Neil. (2006). World-view. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2556 จาก http://anthro.palomar.edu/social/soc_2.htm

ภาคผนวก จาก “A Book of Saying Proverbs and Aphorisms”

จากการศึกษาภาษิตจำนวน 588 สำนวน จากหนังสือชื่อ A Book of Saying Proverbs and Aphorisms 1959 ลิขสิทธิ์จัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสิงคโปร์ สามารถจัดแยกตามที่มาและจำนวนที่พบสูงสุด 10 อันดับแรกดังนี้ ภาษิตจีน 97 สำนวน ขงจื๊อ 50 สำนวน หนังสือสุภาษิต (The Book of Proverbs) 31 สำนวน พระคัมภีร์ลิกซ์ 26 สำนวน ปัญจตันตระ 26 สำนวน ภาษิตเปอร์เซีย 15 สำนวน ภาษิตพุทธ 13 สำนวน ออเรลิอุส มาร์คุส (Marcus Aurelius) 12 สำนวน คำคมของลามะแห่งทิเบต (The Elegant Saying of the Lamas of Thibet) 11 สำนวน และ อีเมอร์สัน (Emerson) 9 สำนวน

ในส่วนของเนื้อหาสาระได้จัดจำแนกเป็น 10 หัวข้อเรื่องใหญ่ ซึ่งมีหัวข้อย่อยรวมอยู่ด้วย ได้แก่

1. บุรณการ (Integrity) : Truth, Sincerity, Wishful Thinking, Fashion, Honor and Honesty, Trust, Keeping Promises, Fidelity, Impartiality-Absence of Prejudice-Disinterested Action, Confidence, Courage, A Good Conscience, Self-Respect, Self-Knowledge, Single-mindedness.

Ex: 3. A righteous man who walks in his integrity – blessed are his sons after him. – The book of Proverbs. คนสุจริตที่ยึดถือความซื่อสัตย์ส่งประโยชน์ถึงลูกที่ตามมา หมายความว่า คนที่ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตคุณงามความดีที่ได้ทำไว้จะส่งผลถึงลูกหลาน

Ex: 4. To do righteousness and justice is more acceptable to the Lord than sacrifice. – The book of Proverbs. พระเจ้าชอบรับการทำสิ่งที่ถูกต้องและยุติธรรม มากกว่าการอุทิศตน หมายความว่า ผู้ที่ทำการสิ่งที่ถูกต้องและยุติธรรม จะได้รับพรจากพระเจ้าเป็นเจ้ามากกว่าการอุทิศตนเพื่อศาสนา

Ex: 7. Truth is immortal. – Buddhist Proverb. ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย หมายความว่า ความจริงนั้น หากแน่นจะยังไม่เปิดเผยในปัจจุบัน แต่ก็คงในความเป็นจริงนั้นตลอดไป ไม่แปรเปลี่ยน แม้เวลาจะผ่านไป

2. วินัยและความเข้มแข็ง (Discipline and Strength of Character)
: Discipline and Self-Discipline, Obedience, Self-Control, Heedfulness, Order, Time, Habits, Health, Courage and Fortitude, Steadiness, Patience and Perseverance, Decision.

Ex: When strict with oneself one rarely fails. – Confucius
เมื่อเคร่งครัดกับตนเอง คนเราก็มีโอกาasl้มเหลวน้อย

Ex: Without due self restraint, courtesy becomes oppressive, prudence degenerates into timidity, valour into violence, and candor into rudeness. – Confucius หากมีสามารถควบคุมตัวเองได้ ความมีมารยาทกลายเป็นการกดขี่บังคับ ความระมัดระวังก็จะเสื่อมถอยเป็นความซื่อาย ความกล้าจะเป็น ความรุนแรง ความตรงไปตรงมาก็กลายเป็นความหยาบคาย หมายถึงในการกระทำเรื่องใดๆหากเราไม่รู้จักควบคุมตนเองให้กระทำได้เหมาะสมตามสมควรกับกาลเทศะ บางครั้งความมีมารยาทของเราอาจจะกลายเป็นการบังคับ ผินใจผู้อื่น การที่เราระมัดระวังตนจนเกินไป ก็จะทำให้เราดูเหมือนเป็นคนซื่อาย หากเราแสดงความกล้ามากเกินไป ก็จะทำให้เหมือนรุนแรงเกินไป และหากเราพูดหรือกระทำการสิ่งใดตรงๆเกินไป ก็จะทำให้เหมือนเราหยาบคาย

3. ชีวิตครอบครัว (Family Life) : Filial Duty, Family Harmony, Home.

Ex: If you do not support your parents while alive, it is of no use to sacrifice to them when dead. – Chinese Proverb. หากไม่เลี้ยงดูพ่อแม่ ยามที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะอุทิศให้ยามที่ท่านเสียชีวิตไปแล้ว

4. ความเมตตาและความมีจิตสาธารณะ (Kindness and Benevolence)
: Kindness, Compassion, Helpfulness, Generosity, Meanness, Friends and Neighbors, Hospitality, Magnanimity, Refrain from Hurting, Forgiveness.

Ex: Kindness is the sunshine in which virtue grows. – Ingersoll
ความเมตตากรุณาเป็นดังแสงแดดที่หล่อเลี้ยงคุณธรรมให้เติบโต

Ex: Forgiveness is better than revenge – for forgiveness is the sign of a gentle nature and revenge of a savage nature. – Epictetus. การให้อภัยนั้นดีกว่าการแก้แค้น เพราะว่าการให้อภัยเป็นสัญลักษณ์ของธรรมชาติอันดีงาม และการแก้แค้นเป็นสัญลักษณ์ของธรรมชาติอันโหดร้าย

5. มารยาทที่ดี (Good Manner) : Manner, Consideration for Others, Respect, Poliness and Courtesy, Gentleness, Modesty, Sympathy, A Liberal Mind, Charm, Good Taste, Taste, Gratitude.

Ex: Politeness is to do and say The kindest thing in the kindest way. – Lewisohn. ความสุภาพคือการทำและพูดสิ่งที่สุภาพตามวิถีอันสุภาพ

6. หน้าที่พลเมือง (Citizenship) : Loyalty and Patriotism, Leadership and Responsibility, Duty and Public Spirit, Liberty, Law, Justice, Co-operation, Work and Industry, Riches and Possessions- The use of Money, Keeping Out of Debt, Education, Cleanliness, Health.

Ex: Cities should be walled with the courage of their inhabitants. – Plutarch. เมืองควรถูกล้อมรอบด้วยความกล้าหาญของพลเมืองที่อาศัยในเมืองนั้น หมายความว่าประเทศชาติบ้านเมือง ควรมีทหารซึ่งก็คือพลเมืองของประเทศนั้น มาช่วยทำหน้าที่เป็นรั้วล้อมปกป้องประเทศชาติของตนให้พ้นภัยจากข้าศึก

Ex: In doing what we ought we deserve no praise because it is our duty. – St Augustine. เมื่อทำสิ่งที่ต้องทำ เราไม่ต้องการคำสรรเสริญใด เพราะมันเป็นหน้าที่ของเรา

7. การพัฒนาจิตใจ (Spiritual Attributes): Faith, Forbearance, Humility and Pride, Charity of Judgment, Tolerance, Serenity, Contentment and Envy, Cheerfulness, Self-Sacrifice, Peace, Love.

Ex: He is truly a superior man who can watch a chess game in silence. – Chinese Proverb. คนที่นั่งดูการเล่นหมากรุกอย่างเงียบๆได้คือคนเหนือคน

Ex: Where advice is not heeded it is better to keep silence.

– Sikh Scriptures. หากคำแนะนำไม่ได้รับการใส่ใจ ก็จงเงียบไว้เป็นดีที่สุด

8. ความเข้าใจที่ถูกต้อง (Right Understanding): Wisdom, An Enquiring Mind, Intelligent Listening, Experience, Judging by Appearances, Good Judgment, Prudence and Foresight, True Values.

Ex: 178. If a man is not in the habit of asking, “What do you make of this? What do you make of that?” I can make anything of him. – Confucius. ถ้าคนไม่มีนิสัยช่างซักถาม เช่น ท่านจะทำอะไรกับสิ่งนี้ ท่านจะทำอะไรกับสิ่งนั้น ฉันก็ไม่สามารถทำอะไรกับเขาได้

9. ความมุ่งมั่น ความพยายามที่ถูกต้อง (Right Aspiration –Right Effort): Right Aspiration, Following an Example, Diligence, Paying Attention, Thoroughness, Patience and Perseverance.

Ex: 194. Make bread while the oven is hot. – Persian Proverb. จงทำขนมปังขณะที่เตาอบยังร้อนอยู่ หมายความว่า หากมีโอกาสจะทำการสิ่งใดก็ให้ทำเสีย อย่าปล่อยให้โอกาสนั้นไป

10. เบ็ดเตล็ด รวมภาษิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป (General)

Ex: Sin is the root of sorrow. – Chinese Proverb. บาปเป็นต้นเหตุของความเศร้าเสียใจ

ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ในภาษิตพม่า

Religions and supernaturalism in Myanmar Proverbs

ศิริพัชร ฌานเชาว์วรรณ¹

Sirapach Chanchaowat

E-mail : srp.chan55@gmail.com

มิ่ง ตันดา เตง²

Myint Thandar Thein

¹อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษ สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้อาศัยข้อมูลจากงานวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของคนพม่าจากภาคใต้ ซึ่งเป็นโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการงานวิจัยเกี่ยวกับโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาคใต้ สำหรับโครงการวิจัยภาคใต้พม่า นั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาจากสำนวนภาคใต้ จำนวน 750 สำนวน ผ่านกลวิธีการเก็บข้อมูลสองแบบ คือการรวบรวมสำนวนภาคใต้จากเอกสารและการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยสุ่มตัวอย่างแบบไม่จำเพาะเจาะจงจากกลุ่มชาวพม่าในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และในประเทศราชอาณาจักรไทยจำนวน 150 ชุด การวิจัยพบว่า มีสำนวนภาคใต้พม่า บางส่วนที่แสดงว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับศาสนา ทั้งที่เป็นแบบเทวนิยมและอเทวนิยม ปรากฏอยู่ในแง่ของข้อเท็จจริง ศาสนาแบบเทวนิยมและวิญญาณนิยมได้หยั่งรากลึกในสังคมพม่าก่อนพุทธศาสนา ดังนั้น ในเชิงหลักการแล้ว แม้ชาวพม่าจะนับถือพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ซึ่งเป็นนิกายที่ไม่ให้ความสำคัญกับการมีอยู่ของพระเจ้าและ ไม่เชื่อในเรื่องพระเจ้าผู้สร้างโลกและผู้ทรงกำหนดชะตาชีวิตมนุษย์ แต่กลับปรากฏว่า มีสำนวนภาคใต้พม่าเกี่ยวกับพระเจ้าหรือพระพรหม พระอินทร์ เทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญาณที่มีอิทธิฤทธิ์เรียกขานกันว่านัต ตามคตินิยมของพม่าที่กลายเป็นสำนวนว่า จงรักพระพุทธเจ้าแต่จงเกรงกลัวนัต เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้พบภาคใต้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโชคชะตาในแบบเทวลิตหรือชะตาลิตด้วย กล่าวโดยสรุป คือ ชาวพม่าส่วนใหญ่แม้ว่าจะนับถือพุทธศาสนา นิกายเถรวาทแต่ยังคงถือว่าพระเจ้า เทวดา และนัตมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ทุกหมู่บ้านและวัดวาอารามเกือบทุกแห่งในประเทศ มีศาลบูชาตนอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าชาวพม่ามีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยไม่รู้สึกรู้ว่ามีความขัดแย้งกับความศรัทธาในพุทธศาสนา ทั้งนี้ในเชิงปรัชญา ต้องยอมรับว่าคตินิยมของชาวพม่า นั้น อาจจะมีส่วนสนับสนุนให้เชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีของความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ภพชาติและการเวียนว่ายตายเกิด นอกจากนี้ การปฏิบัติธรรมเพื่อเข้าถึงพระนิพพาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดระดับโลกุตระธรรมนั้น เป็นธรรมะที่อยู่เหนือจากโลกียวิสัยและพ้นขอบเขตการนิยามด้วยภาษามนุษย์ ย่อมมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ดูเหมือน

ว่าศาสนาพุทธไม่ได้ปฏิเสธสิ่งเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในพุทธศาสนาทำนองนี้ ถือได้ว่าไม่เป็นไปตามหลักธรรมชาติวิทยาและวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ ผลการวิจัยสำนวนภาษิตพม่าที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติชิ้นนี้ นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า แนวทางการศึกษาและการวิจัยที่น่าสนใจนั้น ควรจะมีลักษณะแบบสหศาสตร์และสหวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์แบบผสมผสานของศาสนาต่างๆ และความเชื่อที่หลากหลาย ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่พบเห็นได้ไม่ใช่เฉพาะแต่ในสังคมพม่าหรือสังคมไทยเท่านั้น แต่พบได้เช่นกันในทุกประเทศของประชาคมอาเซียน

คำสำคัญ: ศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ สำนวนภาษิตพม่า โลกทัศน์อาเซียน

Abstract

This paper is based on our research entitled “The Worldviews of Myanmar from Proverbs” which is part of the project “The Worldviews of ASEAN from Proverbs”. For this sub-project, 750 Myanmar proverbs were studied and collected by combining two different methods: literature search and survey by questionnaire on about 150 Myanmar people both in the Republic of the Union of Myanmar and in the Kingdom of Thailand. This research reveals that some of Myanmar beliefs show that theism and animism were rooted in Myanmar before Buddhism. So if, in principle, Myanmar people believe in Theravada Buddhism which ignores the existence of a God-Creator and of a theistic determinism or fatalism, Myanmar sayings and proverbs indicate that they respect God(s) and nats; holy or powerful spirits: “Love the Buddha, fear the nats”. We can find some Myanmar beliefs in fate that sound the important role of God(s). Most of Myanmar Theravadins consider God(s) and nats as an important part of their daily life. Indeed, every village and most of Buddhist temples in Myanmar have a nat shrine. However, one can say that they believe in God(s), fate and nats without any sense of contradiction with Buddhism. Some part of Buddhist philosophy may support the supernaturalism. The traditional belief about the law of Karma is a kind of “unnatural causal continuum” of actions; Karma-vipaka which will be kept in sub-consciousness and continue in cycle of karmic rebirths until it attains Nirvana. Moreover, the teaching of “right” actions in Buddhism about Salvation (Nirvana) which is something pre-linguistic and supra-mundane seems contrary to the principles of natural or empirical sciences. Our research about the supernaturalism

as found in Myanmar proverbs leads us to the conclusion that an interfaith or intercultural theme is one of the most interesting researches and studies to understand this phenomenon, not only in Myanmar or in Thailand but also in all ASEAN countries.

Keywords: Religions, supernaturalism, Myanmar proverbs and idioms, Worldviews, ASEAN

บทนำ

การวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของคนพม่าจากภาษิต ภายใต้แผนงานชุดวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาษิต มีส่วนอย่างมากในการตอบสนองนโยบายของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการศึกษาและทำความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า สำนวนภาษิต เป็นวัฒนธรรมทางภาษาอย่างหนึ่งที่บรรพบุรุษซึ่งเป็นคนในสังคมเรียบเรียงขึ้นมาโดยผ่านประสบการณ์ต่างๆ ทั้งเรื่องดี ร้าย ทุกข์ หรือสุข ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสั่งสมประสบการณ์ดังกล่าวสืบต่อมาหลายรุ่นอายุ แล้วนำมาสั่งสอนคนรุ่นหลังให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและราบรื่น การศึกษาภาษิตของชาติต่าง ๆ นั้น จะทำให้เราเข้าใจความรู้สึกนึกคิด จิตใจ อุดมคติ และความคิดอันหมายถึงโลกทัศน์ของชนชาตินั้น ๆ ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่าหรือในชื่อใหม่อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2553 ว่า สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีพื้นที่ประมาณ 260,000 ตารางไมล์ มีพรมแดนติดกับประเทศต่างๆ 5 ประเทศ คือ ประเทศจีน ไทย ลาว อินเดีย และบังคลาเทศ ปัจจุบัน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 รัฐ และ 7 มณฑล ได้แก่ รัฐกะฉิ่น รัฐคะยา รัฐกะเหรี่ยง รัฐฉิ่น รัฐมอญ รัฐยะไข่ รัฐฉาน ส่วนมณฑลทั้งเจ็ดได้แก่ มณฑลสะกาย มณฑลตะนาวศรี มณฑลพะโค มณฑลมะกวย มณฑลมัณฑะเลย์ มณฑลย่างกุ้ง และมณฑลอิวตี (สมัยรัฐบาลกองทัพ, 2554 : 6-7) ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีประชาชนต่างชาติพันธุ์กระจายอยู่ทั่วประเทศมากกว่า 135 ชาติพันธุ์ (กระทรวงการสื่อสาร, 2542 : 17) เช่น พม่า ร้อยละ 68 ที่เหลืออีกร้อยละ 32 ได้แก่ คะฉิ่น กะเหรี่ยง มอญ ไทใหญ่ ยะไข่ คะยา และฉิ่น ฯลฯ เป็นต้น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์เช่นนี้ ย่อมส่งผลถึงความเชื่อที่หลากหลายและปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในสำนวนภาษิตของชาวพม่า ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นทั้งความเชื่อดั้งเดิมของคนพื้นเมืองเกี่ยวกับ ภูตผี เทวดา และอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ก่อนที่จะรับอิทธิพลของแนวคิดทั้งที่เป็นแบบเทวนิยมและอเทวนิยมจากอินเดีย บทความนี้ มุ่งศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในสำนวนภาษิตพม่า โดยจำแนกสำนวนภาษิตที่สะท้อนคติของศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติเป็น 2 ลักษณะสำคัญ กล่าวคือ ศาสนาแบบเทวนิยมซึ่งผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยว

กับวิญญานนิยม และพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติอย่างเป็นทางการของ
ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และจัดประเภทโลกทัศน์ของคนพม่า
ที่มีต่อศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ที่สะท้อนจากภาษิตสำนวน
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วิธีการศึกษาและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษิต คำพังเพย สำนวนพม่า
จากหอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในประเทศไทยและใน
ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
2. ศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงภาษาและภาษิตสำนวนกับการสะท้อนโลกทัศน์
สังคม และวิถีชีวิตของคนพม่า
3. เก็บข้อมูลภาษิตสำนวนที่สะท้อนโลกทัศน์ของคนพม่าในปัจจุบันที่มีต่อ
ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ จากหนังสือ เอกสาร ต่างๆ นอกจากนี้
ยังมีการสัมภาษณ์และสังเกตกลุ่มเป้าหมายคนพม่าที่อาศัยในประเทศไทย
แห่งสหภาพเมียนมาร์และในประเทศไทย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เฉพาะเจาะจง
(accidental sampling) จากกรุงเทพมหานคร จากจังหวัดตากและจากกรุงเทพฯ
แต่ละ 50 คน รวม 150 คน โดยไม่เลือกชาติพันธุ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ
มีทั้งคนงานในโรงงาน รับจ้างทั่วไป ล่าม นักเรียน นักศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้
จัดการโรงงานและนายแพทย์ เป็นต้น
4. วิเคราะห์และสังเคราะห์ ภาษิตสำนวนพม่าที่ได้จำนวน 750 สำนวน
และจากการสัมภาษณ์ 150 ชุดเรียบเรียง และจัดหมวดหมู่ แยกประเภทโลกทัศน์
คนพม่าที่มีต่อศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ที่สะท้อนจากภาษิต
สำนวนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพิต หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติ
2. สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่
3. โลกทัศน์ หมายถึง ทัศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคล เป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้โดยผ่านกระบวนการและระบบวิธีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. วาทกรรมเชิงวิภาษ (dialectic discourse) หมายถึง การโต้ หรืออภิปราย แสดงเหตุผล เพื่อสร้างและนำเสนอสิ่งใหม่หรือแนวคิดใหม่ ในแง่ปรัชญา กลวิธีเชิงวิภาษ หรือการเปลี่ยนแปลงแบบประติกร ย่อมนำไปสู่สิ่งใหม่แบบก้าวกระโดด และเกิดจากการทำปฏิกิริยาของสิ่งที่ขัดแย้งกันหรือแตกต่างกัน เช่น ไฮโดรเจนเมื่อทำปฏิกิริยากับออกซิเจนกลายเป็นน้ำ เป็นต้น (วิทย์ วิศทเวทย์, 2539 : 52)

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า คนพม่าตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีโลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อเหนือธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำมาจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ศาสนาแบบเทวนิยมและการผสมผสานกับความเชื่อเดิมเกี่ยวแบบวิญญานนิยม ศาสนาพุทธและการผสมผสานกับวัฒนธรรมเดิมในสังคมพม่า

1. ศาสนาแบบเทวนิยมและการผสมผสานกับความเชื่อเดิมเกี่ยวแบบวิญญานนิยม

ก่อนหน้าที่จะมานับถือศาสนาพุทธ ชาวพม่าส่วนมากนับถือพลังอำนาจที่อยู่เหนือธรรมชาติเหมือนชนชาติอื่น ๆ ในอาเซียน เช่น เทพยดา ผีนางงไม้ หรือภูต ผี ปีศาจ เป็นต้น ซึ่งชาวพม่าเรียกสิ่งเหนือธรรมชาติและวิญญานที่มีอิทธิฤทธิ์เหล่านี้ว่านัต (โพงา (อู), 2516 : 74) นัตเป็นทั้งเทวดา วิญญานศักดิ์สิทธิ์ พระภูมิเจ้าที่ เทพเจ้าหรือผีประจำธรรมชาติ ได้แก่ เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าประจำแม่น้ำ รุกขเทวดา เจ้าประจำหมู่บ้าน รวมทั้งผีบ้าน ผีเรือน เหล่านี้เป็นต้น (ทะเวทัน, บะย่น (อู), 2534 :

21) จากการศึกษาวิเคราะห์สำนวนภาษิตพม่าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่ามีสำนวนภาษิตที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ เทวดาและเทพเจ้าตามคติความเชื่อแบบพหุนิยม และในเชิงพหุพหุนิยมอยู่ไม่น้อย จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ชาวพม่าพบว่า สำนวนภาษิตทำนองนี้ยังคงเป็นวาทกรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวันและมีการสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

1.1 สำนวนภาษิตที่เกี่ยวข้องกับภูต ผี เทพยดา

ตัวอย่างภาษิตพม่าที่เห็นได้อย่างเด่นชัด ได้แก่ สำนวนภาษิต ที่เกี่ยวข้องกับ ภูต ผี เทพยดา และสิ่งที่เป็นนามธรรมเหนือประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตามหลักการของ วิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ ตัวอย่างเช่น

ถ้าขวัญออกจากตัว ผีจะเข้าสิง

(လိဝ်ပြာလွင့် အဝိုဝိုလှိုင်- ဝုบลรัตน์ พันธ์มินทร์, 2553 : 81)

กลัวเสือ ไขว้เจ้าป่า แต่เจ้าป่าร้ายกว่าเสืออีก

(ကျားကြောက်လို့ရှင်ကြီးကိုး ရှင်ကြီးကျားထက်ဆိုး - ပိဋကတ္တ, 2552 : 91)

วิญญาณตามติดเหมือนหนอน

(လောက်လမ်းသွယ် ဝိညာဉ်တွယ် - ပိဋကတ္တ, 2552 : 260)

อย่าคิดว่าคนเจียวอยู่เสมอเป็นผีที่ไม่เป็นอันตราย

(ကုပ်ကုပ်နေ၊ ဘဝေ မေ့တတ်နှင့် - ละตะเมง, 2543 : 16)

คนขี้เหร่มักถูกใส่ความว่าเป็นแม่มด

(မရှိခိုးခိုး မလှတုန်းဝိုး - ပိဋကတ္တ, 2552 : 208)

1.2 สำนวนภาษิตที่เกี่ยวกับเทวลิต หรือชะตาลิขิตนิยม

ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติตามแนวคิดแบบวิญญาณนิยม(Animism) และความศรัทธาที่มีต่อเทพ เทวดาสีงศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าว มักนำไปสู่แนวปรัชญาแบบ เทวลิต ชะตาลิขิตนิยมหรือชะตานิยม(Fatalism) ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับพระเจ้า และ/ หรือเทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเข้ามามีบทบาทสำคัญด้วย ดังปรากฏใน สำนวนสุภาษิตพม่า ที่สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจลึกลับที่อยู่เหนือชะตาชีวิตของมนุษย์ เช่นเดียวกับความเชื่อของชาวพุทธทั่วไปในสังคมไทย ตัวอย่างเช่น

พรหมลิขิตแล้วไม่แคล้วกัน (สุตฺตํ ๑๖๖ - ปิงญาจ, 2552 : 165)

พอเทวดาต้องการ โชคก็มาเยือน

(สุตฺตํ ๑๖๖ ๑๖๖ - ๑๖๖ - ๑๖๖ - (สะตะเมง, 2543: 78)

ดวงชะตาที่เทวดากำหนด ไม่มีใครสามารถเปลี่ยนได้

(สุตฺตํ ๑๖๖ ๑๖๖ - ๑๖๖ - ๑๖๖ - ปิงญาจ, 2552: 171)

ชาวพม่าส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2517 ได้มีประกาศอย่างเป็นทางการให้เป็นศาสนาประจำชาติ อย่างไรก็ตามก็ยังคงให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา เอกสารที่เป็นทางการของพม่า ได้สรุปเกี่ยวกับศาสนาที่หลากหลายของประเทศไว้ว่า มีผู้นับถือศาสนาพุทธคิดเป็นร้อยละ 89.3 ถือนศาสนาคริสต์ร้อยละ 5.06 และศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 3.8 ศาสนาฮินดูคิดเป็นร้อยละ 0.5 และนับถือนัตคิดเป็นร้อยละ 0.2 (สมัยรัฐบาลกองทัพ, 2554 : 7) แต่ในความเป็นจริงชาวพม่าโดยทั่วไปยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ และแนวคิดสำคัญในศาสนาแบบเทวนิยมได้ผสมผสานรวมกับความเชื่อต่างๆที่เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติค่อนข้างมาก ซึ่งสามารถพบเห็นได้จากสำนวนภาษิตของชาวพม่า อาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวม แม้ชาวพม่ามีความศรัทธาในศาสนาพุทธแบบเถรวาท ซึ่งโดยหลักปรัชญามีลักษณะเป็นมนุษยนิยม กล่าวคือมีแนวคิดสำคัญว่า มนุษย์ทุกคนมีสติปัญญา ความสามารถที่อาจฝึกปรือหรือพัฒนาให้บริบูรณ์ได้ สามารถหยั่งรู้สัจธรรม บรรลุความหลุดพ้นเป็นอิสระไร้ทุกข์ (คำสอนในพระพุทธศาสนา, 2554 : 42) แต่กลับพบว่า เทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เช่น พระพรหม และพระพิฆเนศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระอินทร์มีอิทธิพลอย่างมากในวิถีชีวิตของชาวพม่า จนในที่สุดมีการยกย่องให้พระอินทร์เป็น **นัตหลวง** ที่ได้รับการรับรองจากสถาบันกษัตริย์ในอดีต และถือว่าเป็นหัวหน้าของนัตทั้งปวง ซึ่งรวมพระอินทร์แล้ว ชาวพม่ามีนัต 37 ตน/องค์ (โฆจา (อู), 2516)

นอกจากนี้ ความเชื่อในอำนาจที่อยู่เหนือกฎธรรมชาติเช่นนี้ ทำให้เกิดสำนวนภาษิตเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องโชคชะตา หรือกลางร้ายต่างๆ ซึ่งสามารถให้คุณให้โทษและลิขิตความเป็นความตายได้ ตัวอย่างเช่น

เทวดาเสกสรรนำพรพร้อมดอกบัว

(สุตฺตํ ๑๖๖ ๑๖๖ - ๑๖๖ - ๑๖๖ - (สะตะเมง, 2543 : 78)

เสื่อที่โซคติหมักเจอกวางโดยบังเอิญ

(กံทောင်းတွဲကျား၊ သွားရင်းသမင်တွေ - ပိဋကတ္တ, 2552 : 83)

คนโซคติมีฝั้นมาทำรังบนหนวด

(စားရက်ကြုံတွေ့ မုတ်ဆိတ်ပျားစွဲ - လဲတဲးမေ့, 2543 : 47)

ฝนตกไล่หลังหญิงที่โซคร้าย

(ကံဆိုးမသွားလေရာ မိုးလိုက်လို့ရွာ - ဂရမ္မการศึกษา, 2553 : 3)

เมื่อความโซคร้ายมาเยือนขึ้นฝั้นถูกเข้าใจผิดว่าเป็นยางไม้

(ကံမကောင်းတွေ ဖလောင်း သတ်စေးပြီ - လဲတဲးမေ့, 2543 : 12)

ความโซคร้ายแข็งแกร่งเหมือนสิ่งสร้างเสริมด้วยแท่งเหล็กไม่สามารถ
ทำลายล้างได้

(ကံမိုက် သံဝိုက်အိမ်လောက်တွေ၊ ကံမှောက်လျှင်ကျိုး) (လဲတဲး
မေ့, 2543 : 12)

ไม่ถึงที่ตาย ย่อมไม่ตาย

(သေကံမရောက် သက်မပျောက် - ဂရမ္မการศึกษา, 2539 : 244)

แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
สำนวนที่ว่า **มีปัญญา แต่ไร้โชค** (ကံမရှိ ဥာဏ်ရှိဝိုင်းစွဲ - ဂရမ္မการศึกษา,
2553 : 4) นำไปสู่การแสวงหาที่พึ่งและวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความ
เป็นมงคลต่อชีวิต จนกลายมาเป็นกลวิธีในการเสริมดวงชะตาตามคติความเชื่อของ
ชาวพม่า สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ดังปรากฏอย่างชัดเจนในสำนวนภาษิต เหล่านี้

หน้าบ้านควรปลูกต้นสะเดา หลังบ้านควรปลูกผักกุ่มบก จึงจะทำให้เจริญ
รุ่งเรือง

(ရှေ့မှာတမာ၊ နောက်မှာ ခံတက် စီးပွားတက်-ဂရမ္မการศึกษา, 2539
: 246)

การทำอะไร ให้ถูกฤกษ์ยามจะนำความร่ำรวยมาให้

(ကလံ ဒေသံ အင်္ဂု ဓနံ - ဂရမ္မการศึกษา, 2539 : 82)

อำนาจบารมีของผู้ชายอยู่ที่ต้นแขน ของผู้หญิงอยู่ที่มวยผม
(เวอวักปุระ: ๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖ - กรมการ
ศึกษา, 2539 : 234)

วันที่ถือว่าเป็นมงคล คือวันที่กษัตริย์ออกเดินทาง
(๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖ - ๖๖๖: ๖๖๖, 2543 : 112)

ลูกกะเหรี่ยงเกิด อย่าสระผม ให้ตีกังสดาลแล้วจึงสระ
(๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖)
(อุบลรัตน์ พันธ์มิตร, 2553 : 78)

แนวคิดแบบทวนิยม พหุทวนิยมและชะตาลิขิตนิยม ย่อมมีส่วนส่งเสริมให้
เกิดความเชื่อเกี่ยวกับโชคชะตา ราชินี ตามหลักการของพรหมชาติแบบพราหมณ์-ฮินดู
ซึ่งมักมีความเชื่อว่าทุกอย่างถูกลิขิตไว้ล่วงหน้า ดังนั้น ผู้หยั่งรู้หรือผู้มีความสามารถ
ทางด้านโหราศาสตร์ จะสามารถทำนายหรือพยากรณ์ชะตาชีวิตได้อย่างแม่นยำ ใน
แง่นี้ สำนวนภาษิตพม่าสะท้อนไว้ ดังนี้

คนเกิดวันศุกร์ พุดมาก (๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖ - ปิงญาจ, 2552
: 283)

ลูกคนแรกที่เกิดวันเสาร์ รุ่มร้อนเหมือนไฟ (๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖ -
ปิงญาจ, 2552 : 276)

สำนวนภาษิตเหล่านี้ นำไปสู่วิถีปฏิบัติ เพื่อเสริมมงคลแก่ชีวิต ซึ่งสังเกตได้
ว่า แม้ชาวไทยจะมีคติความเชื่อในทำนองเดียวกัน แต่มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน เช่น
คนไทยจะไม่ตัดผมวันพุธ เป็นต้น

อย่าตัดผม โกนหัวในวันเกิด วันศุกร์และวันจันทร์
(๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖ - กรม
การศึกษา, 2539 : 185)

คนที่เกิดวันอาทิตย์แต่งงานกับคนที่เกิดวันศุกร์
วันอังคารแต่งงานกับวันพฤหัสบดี วันเสาร์แต่งงานกับวันพุธจึงจะดี
(๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖. ๖๖๖: ๖๖๖ - กรมการศึกษา, 2539
: 290)

2. ศาสนาพุทธและการผสมผสานกับวัฒนธรรมเดิมในสังคมพม่า

พุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองอย่างมากในประเทศพม่าตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 6 และได้มีการพบหลักฐานเป็นคำจารึกภาษาบาลี นักประวัติศาสตร์หลายท่านเชื่อว่าพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทได้เข้ามาสู่เมืองพม่า ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชต่อมา ได้มีพระสงฆ์ฝ่ายมหายานซึ่งเป็นศิษย์ของพระวสุพันธู์ ได้นำเอาพระพุทธศาสนา ลัทธิตันตระ เข้าไปเผยแพร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เมืองพุกามซึ่งเป็นเมืองหลวงในขณะนั้น และพวกตะเลงหรือชาวมอญ ซึ่งมีเมืองหลวงชื่อ “สะเทิม” และถือกันว่าดินแดนของตนเป็นสุวรรณภูมิ ชาวมอญมีความศรัทธาและปฏิบัติเคร่งครัดในพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทอย่างมาก ต่อมา เมื่อพระเจ้าอนอรธา (King Anawrahta) สามารถรวมเอาเมืองสะเทิมของพวกมอญกับเมืองพุกามเป็นอาณาจักรเดียวกันได้ (ละตะเมง, 2543: 57) แม้พม่าเป็นฝ่ายชนะแต่ได้รับเอาวัฒนธรรมของพวกมอญ ทั้งตัวอักษร ภาษา วรรณคดีและศาสนา เหล่านี้เป็นต้น ในหนังสือประวัติศาสตร์พม่า ระบุไว้ว่าพระเจ้าอนอรธา มีความเลื่อมใสภิกษุชาวมอญชื่อ ชินอรหันต์ จากเมืองสะเทิมซึ่งมาเพื่อเผยแพร่ศาสนาแบบเถรวาทในเมืองพุกาม นับเป็นครั้งที่พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทเจริญอย่างมั่นคงในอาณาจักรพุกาม พระเจ้าอนอรธาทรงแลกเปลี่ยนศาสนทูตกับลังกา ทรงนำเอาพระไตรปิฎกมาจากลังกาและนำมาชำระสอบทานกับฉบับที่ได้จากเมืองสะเทิม ทรงอุปถัมภ์ศาสนาพุทธอย่างจริงจัง (จัน (ต่อ), MA.2551 : 141-145) ทรงลดทอนความสำคัญของพิธีกรรมเกี่ยวกับเทพเจ้า การทรงเจ้า เข้าผี และส่งเสริมให้ประชาชนหันมาปฏิบัติธรรมตามหลักคำสอน ทำให้พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตและอุดมคติของชาวพม่า กษัตริย์พระองค์ต่อๆ มา ก็ได้เจริญรอยตามพระปฏิปทาในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับพระองค์ ในสมัยที่อาณาจักรพุกามรุ่งเรือง พระภิกษุจำนวนมากได้เดินทางไปศึกษาในลังกาทวีป แล้วบางท่านได้รับการอุปสมบทใหม่ กลับมาตั้งคณะสงฆ์เถรวาทคณะใหม่ เรียกว่าเป็นสายลังกา ซึ่งทำให้มีการแข่งขันกันระหว่างสงฆ์ต่างคณะ มาเป็นเวลาประมาณ 3 ศตวรรษ หลังจากที่พระเจ้าอนอรธา ซึ่งครองราชสมบัติได้ 33 ปี เสด็จสวรรคต เมื่อ พ.ศ. 1620 พระโอรสพระนามว่า จอจุ (King Sawlu) ขึ้นครองราชย์แทน ได้เพียงสองปี ก็ถูกปลงพระชนม์ แม่ทัพจันซิดขึ้นครองราชย์แทน พระเจ้าจันซิด (King Kyansittha) ได้แผ่อาณาเขตลงมาถึงตะนาวศรี (ละตะเมง, 2543 : 43-45) ในสมัยนั้น ชาวพุทธอินเดีย

ได้อพยพภัยจากพวกมุสลิม และได้นำแบบแผนพุทธเจดีย์จำนวนมากเข้ามาด้วย พระเจ้าจันซิต จึงได้โปรดให้สร้างพระธาตุเวสสิคัง ซึ่งพระเจ้าอนนรธาทรงสร้างค้างไว้จนเสร็จสมบูรณ์ พ.ศ. 1634 ส่วนศาสนาพราหมณ์หรือต่อมาพัฒนาปรัชญาแล้วปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมภายใต้ชื่อใหม่ว่าศาสนาฮินดูก็เริ่มเสื่อมลงในสังคมพม่า อย่างไรก็ตาม ประชาชนบางส่วนยังคงประกอบพิธีกรรมและบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อเดิมอยู่ เช่น การบูชาเทพเจ้า การบูชาสัตว์และพญานาค เป็นต้น (ละตะเมง, 2543: 55) ซึ่งปรากฏในสำนวนภาษิตพม่าตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังคงปรากฏว่ามีหลายสำนวนภาษิตที่อยู่ในลักษณะวิญญานนิยม เทวนิยมและพหุเทวนิยม

ในส่วนที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ผู้วิจัยพบว่า มีสำนวนภาษิตพม่าจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ซึ่งปรากฏใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ สำนวนภาษิตพม่าที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาโดยตรง และสำนวนภาษิตพม่าที่มีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนาในเชิงวาทกรรมวิภาษ (dialectic discourse)

2.1 สำนวนภาษิตพม่าที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา

2.1.1 ภาษิตว่าด้วยความเพียร

พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาสั่งสอนไว้ว่า คนเราจะพ้นทุกข์ได้เพราะความเพียร³ ชาวพม่ามีภาษิต กล่าวไว้ว่า ถ้าเรามีความเพียรพยายามก็สามารถบรรลุความสำเร็จได้เหมือนกับพระพุทธเจ้าบรรลุมรรค (ကြီးစားက ဘုရားမြတ် - กรมการศึกษา, 2539 : 20)

ความเพียรเป็นสาระสำคัญที่ปรากฏในหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน หลักอิทธิบาท 4⁴ และมรรคมีองค์ 8⁵ ผู้วิจัยได้พบสำนวนภาษิตของ

³ ตามพุทธศาสนสุภาษิต ที่ว่า วิริเยณ ทุกขมจ เจติ (ขุ.สุ. 25/ 361)

⁴ อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ อันตะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) วิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น) จิตตะ (ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น) วิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น)

⁵ มรรค คือ หนทางแห่งการดับทุกข์ เป็นสาระสำคัญของอริยสัจ เน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากทุกข์ ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 8 ประการด้วยกัน เรียกว่า “มรรคแปด” ได้แก่ 1.สัมมาทิฐิ คือ เห็นชอบ 2.สัมมาสังกัปปะ คือ คิดชอบ 3.สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ 4.สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติปฏิบัติชอบ 5.สัมมาอาชีวะ คือ การครองชีพอย่างถูกต้อง 6.สัมมาวายามะ คือ ความเพียรในทางที่ถูกต้อง 7.สัมมาสติ คือ ความรู้ตัวอยู่เป็นปกติในทางที่ถูกต้อง 8.สัมมาสมาธิ คือ การฝึกจิตให้ตั้งมั่นอย่างถูกต้อง

พม่าก็กล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน เช่น ถ้าจะทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องทำสิ่งนั้นอย่างจริงจัง จนถึงได้รับความสำเร็จ (ငုဝ်မိသ်ဝိုဝ် တက်ခိုဝ်ပျားဇရာတ်-กรมการศึกษา, 2553 : 56) และ ถ้ามีความเพียรพยายามแม้ว่าเจออุปสรรคมากแค่ไหนในที่สุดจะได้รับความสำเร็จอย่างแน่นอน (တောင်ကြီးဖဝါးအောက် လှိုင်းကြီးလှေအောက်-กรมการศึกษา, 2553 : 88) เหล่านี้เป็นต้น

2.1.2 ภาษิตว่าด้วยการพึ่งตนเอง

เนื่องจากแนวคิดของหลักพุทธธรรมแบบเถรวาท ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีอยู่ของพระเจ้า จึงไม่เน้นที่ศรัทธาและการกราบขอพรวิเศษจากพระเจ้า แต่มุ่งสอนให้ชาวพุทธพึ่งพาตนเอง โดยไม่รอคอยหรืออาศัยอำนาจวิเศษใดๆ นี่เป็นเหตุผลประการสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดหลักธรรมคำสอนให้พึ่งพาตนเอง⁶ ภาษิตพม่า ยังคงคาถาภาษิตบาลีไว้ว่า **ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน** (အတဘဝိ အတ္တဇော နှာဝေဝ - อุบลรัตน์, 2553 : 252) และกล่าวย้ำไว้ด้วยว่า **ไม่มีใครทำอะไรได้ นอกจากตัวเอง** (တပ်သူမပြု မိမိပူ - ปิงญาจ, 2552 : 200) สำนวนภาษิตพม่าในทำนองนี้ได้แก่ **เราทุกคนต้องทำหน้าที่ของตนเองด้วยตนเอง และต้องดำเนินชีวิตด้วยตัวเอง เราควรเป็นคนจัดการทุกอย่างและต้องพึ่งพาตัวเองอย่างที่สุด** (ကိုယ့်ဝန် ကိုယ်ထမ်း - ปิงญาจ, 2552 : 90) ซึ่งมีความสอดคล้องกับสำนวนภาษิตที่มุ่งให้แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เช่น **เมื่อมนุษย์เราประสบอุปสรรคก็ต้องเพียรพยายามแก้ไขอุปสรรคเหล่านั้นให้สำเร็จลุล่วง** (ကိုယ်ရေးကြုံ သက်လုံကောင်းမြဲ - ปิงญาจ, 2552 : 88) เป็นต้น

⁶ พุทธศาสนสุภาษิตตามคถาบาลีกล่าวไว้ว่า **อตตา หิ อุตตโน นาโถ โภ หิ นาโถ ปโร สिया** แปลว่า **ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้** **ตนนั้นแหละ เป็นที่พึ่งแห่งตน** **คนอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้**

2.1.3 ภาษิตว่าด้วยการรู้จักประมาณ

การรู้จักประมาณนับเป็นหลักธรรมคำสอนที่สำคัญในพุทธศาสนา ปรากฏรายละเอียดในหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ⁷ สำนวนภาษิตพม่ากล่าวไว้เช่นเดียวกับของไทยว่า โลกมากลางหาย (အလုံကြီး အခုနည်း-กรมการศึกษา, 2539 : 279) และมีการเตือนสติให้รู้จักประมาณอยู่หลายสำนวน ดังนี้

หากเกินกำลังให้ลดทูลงบ้าง (အားမတန် မာန်လျော့- (กรมการศึกษา, 2539 : 287)

พอดีเป็นยา มากเกินไปเป็นภัย (တန်ဆေး လွန်ဘေး (กรมการศึกษา, 2553 : 102)

ทำตัวที่ไม่เหมาะสมกับตัวเอง (ဒေါင်းတုလို့ ဘာသာလို့လည်း- กรมการศึกษา, 2553 : 112)

ไม่ควรพยายามเลียนแบบคนอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ตัวเองทำไม่ได้ (ဘေးတုလို့ အခုနည်း- กรมการศึกษา, 2553 : 142)

2.1.4 สำนวนภาษิตว่าด้วยโลกธรรม

โลกธรรมหมายถึง เรื่องของ โลกมีอยู่ประจำกับชีวิต สังคมและโลกของมนุษย์เป็นความจริงที่ทุกคนต้องประสบอยู่เสมอในวิถีชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต โลกธรรมแบ่งเป็น 8 ประการ ได้แก่ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทาและทุกข์ คติธรรมในพุทธศาสนาจึงมุ่งเน้นไปที่การไม่มัวเมา หรือยึดมั่นในโลกธรรม เช่น ได้ยศแล้ว ไม่ควรเมา⁸ ตัวอย่างของโลกธรรมที่ประสบพบเห็นได้ง่ายและชัดมากในชีวิตประจำวัน คือ เรื่องของการนินทาว่าร้าย ซึ่งมีพุทธศาสนสุภาษิต ว่า คนไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก⁹ คติธรรมเกี่ยวกับเรื่องการนินทา ในโคลงโลกนิติ จึงเปรียบเทียบกับ การจุดไฟย่อมมีควันตามมา

⁷ หลักธรรมเรื่องการรู้จักประมาณ ประกอบด้วย อัมมัญญาตา หมายถึง รู้จักประมาณเหตุ, อัตถัญญาตา รู้จักประมาณผล, อุตตัญญาตา รู้จักประมาณตน, มัตตัญญาตา รู้จักประมาณ, กาลัญญาตา รู้จักประมาณในเรื่องของกาลเวลา, ปริสัญญญาตา เป็นรู้จักบริษัท, ปุคคลปริปัญญาตา รู้จักประมาณบุคคล

⁸ ยโส สทธา มชเชย (ขุ. ขา. จตุกกพ 27/ 145)

⁹ นตลล โลกเอนินทิตโต (ขุ.ธ. 25/ 85)

ห้ามเพลิงไว้อย่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไซรั
ห้ามอายุให้หัน	คืนเล่า
ห้ามตั้งนี้ไว้ได้	จึงห้ามนินทา

(กรมพระยาเดชาดิศร, 2543 : 90)¹⁰

เมื่อใดที่เราสามารถทำให้ไฟรัควัน ห้ามพระอาทิตย์และพระจันทร์ส่องแสง รวมถึงทำให้อายุของเราย้อนกลับคืนมาได้แล้ว เมื่อนั้นเราจึงห้ามการนินทาในภษิตพม่ามีการกล่าวไว้เช่นกันว่า **ไม่มีไฟย่อมไม่มีควัน** (ဝိးမုဂ္ဂိုဝ်း ဝိးဝိးမုဝ္ဂ္ဂိုဝ်း-ละตะเมง, 2543 : 108) ซึ่งน่าจะมีความหมายตรงตามพุทธคติจากโคลงโลกนิติบทนี้ อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์แบบสุ่มตัวอย่าง ชาวพม่าบางคนอธิบายว่าภษิตนี้น่าจะกล่าวถึงเรื่องของเหตุและผล ซึ่งถือว่าเป็นคติในพุทธศาสนาเช่นกัน สุจิตรา (2545 : 163) ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากพระพุทธรูปเป็นศาสนาประเภทอเทวนิยม จึงปฏิเสธเรื่องพระเจ้าสร้างโลก แต่จะเชื่อในกฎธรรมชาติดังหรือกฎแห่งเหตุผลและผล คือสอนว่าทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาติดรวมทั้งตัวเรา ย่อมเกิดจากเหตุปัจจัยมาประชุมกันเข้า หลักธรรมคำสอนในศาสนาพุทธ ได้แสดงไว้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีสาเหตุ ไม่มีควันความบังเอิญ ภษิตพม่าที่กล่าวเรื่องนี้ไว้โดยตรง คือ **เมื่อมีเหตุ ย่อมมีผล** (အကြောင်းရှိမှအကျိုးလာတာ။-อุบลรัตน์, 2553 : 250)

นอกจากนี้ ยังมีสำนวนภษิตพม่าที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในหลักคำสอนเรื่องโลกธรรมอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น **ประเดี้ยวติ ประเดี้ยวร้าย เป็นธรรมชาติของโลก** (ဝိတ်ဝိတ် ပျက်ဝိတ်လောကဝ်- ละตะเมง, 2543 : 93) เป็นต้น กล่าวโดยสรุป ในพระไตรปิฎก มีข้อความที่ชัดเจนเตือนไว้ว่า ไม่ต้องเศร้าโศกเสียใจ เพราะทุก

¹⁰ โคลงโลกนิตินี้ฉบับภาษาไทย พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระโคลงโลกนิตินี้ขึ้นมา ก่อนให้ประพันธ์ไว้เรายิ่งขึ้น กล่าวกันว่าโคลงที่แต่งเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่จารึกโคลงโลกนิติ เป็นวรรณกรรมประเภทคำสอน ในลักษณะของโคลงสุภาษิต คำว่า โลกนิติ หมายถึง ระเบียบแบบแผนแห่งโลก เนื้อหาในโคลงโลกนิตินี้จึงมุ่งแสดงความจริงเกี่ยวกับโลกและสัจธรรมของชีวิต เพื่อให้ผู้อ่านนำไปดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามโคลงโลกนิตินี้มีความไพเราะเหมาะสมทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหาปรัชญาสาระทางพุทธศาสนา เป็นที่แพร่หลายในหมู่คนทั่วไป บางท่านกล่าวขยอโคลงโลกนิตินี้ว่าเป็น วรรณกรรมคำสอนหรือยอดสุภาษิตที่เป็นอมตะ โคลงโลกนิตินี้ฉบับภาษาพม่าน่าจะมีสำนวนภษิตนี้ปรากฏอยู่เช่นกัน

อย่างย่อมเสื่อมไป ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ถาวร ตามหลักคติธรรมที่ว่า ได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุขและทุกข์ สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมดาในหมู่มนุษย์ ไม่มี ความเที่ยงแท้แน่นอน อย่าเศร้าโศกเลย ท่านจะโศกเศร้าไปทำไม”¹¹ สำนวนภาษิต พม่ากล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า

ชื่นชมเจ็ดวัน ดูกูกก็เจ็ดวัน

(จိုးอุ๊ะอุรุจ์อุรุ। กุ่จู่อุรุจ์อุรุ - กรมการศึกษา, 2539 : 32)

ความร่ำรวยและความยากจนเป็นสิ่งที่ไม่อยู่กับตัวเราถาวร

(จื่อะวาลลฺปะอะอฺจฺอฺบุรุ। ลือะจุลลฺปะอะอฺจฺอฺบุรุ - กรมการศึกษา, 2539 : 38)

2.1.5 ภาษิตว่าด้วยกฎแห่งกรรม

คติความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ปรากฏทั่วไปในปรัชญาอินเดีย แต่การอธิบายธรรมตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเน้นไปที่ การมุ่งกระทำ ความดีโดยไม่อาศัยการร้องขอหรือวิงวอนพระประเสริฐใดๆจากพระเจ้า ดังนั้น คติธรรมจึงเน้นที่หลักของการกระทำ รวมทั้งการรับวิบากกรรมซึ่งเป็นผลของการกระทำที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จากพุทธวจนะที่ปรากฏในพระไตรปิฎก แสดงไว้ว่า สัตว์โลกทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม¹² ภาษิตพม่ากล่าวไว้เช่นกันว่า สัตว์ทุกชนิดย่อมมีกรรมเป็นของตนเองและ สรรพสัตว์ทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม (ဝတ္ထဝါတၢ်စု ကံတၢ်စုၤဝေဠု ဝတ္ထု ကမ္မဝက - - ละตะเมง, 2543 : 155)

¹¹ ซึ่งแปลจากคทาภาษาบาลี ที่ว่า ลาภो อลาभो โส อโยโส จ นินทา ปสสา จ สุขं จ ทุกข์ એતે ઓનિજા મનુષ્ય ઇમમા મા સૌજિ કે સૌજિ ભોગુપથા (27/ 615)

¹² กัมมุนา วัตตตี โลโก (13/ 707)

นอกจากนี้ ยังมีการเปรียบเทียบผลของการกระทำไว้ว่า เหมือนกับการปลูกพืช ย่อมได้ผลที่ตามมาจากพืชชนิดนั้นๆ ไม่สามารถกลายพันธุ์เป็นอย่างอื่นไปได้ การทำความดีย่อมได้ดี การทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว **หว่านพืชเช่นไรได้ผลเช่นนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว**¹³ จากการศึกษาสุภาษิตพม่า พบว่ามีสำนวนในการทำนองเดียวกันหลายสำนวน เช่นตัวอย่างที่ว่า **ปลูกต้นน้ำเต้า ย่อมไม่ออกลูกเป็นผลฝัก** (ဘူးခို ဖုရဲမိး - กรมการศึกษา, 2553 : 152) นับว่าเป็นสำนวนภาษิตที่มีความชัดเจนเพื่อสนับสนุนให้เข้าใจเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมง่ายขึ้นว่า กระทำสิ่งใดย่อมได้รับผลของสิ่งนั้นอย่างแน่นอน แม้ว่าเราจะไม่พบการยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเช่นนี้ในสำนวนภาษิตของไทยทั่วไป แต่พบว่า ในโคลงโลกนิติ มีตัวอย่างที่ชัดเจนทำนองเดียวกันนี้ โดยเสนอไว้ว่า ไม่ว่าจะปลูกพืชชนิดใด เช่น พัก แพง น้ำเต้า ถั่ว หรือจา เป็นต้น ย่อมได้ผลของพืชพันธุ์ชนิดนั้นๆ

พักแพงแดงเต้าถั่ว	งายล
หว่านสิ่งใดให้ผล	สิ่งนั้น
ทำทานหว่านกุศล	ผลเพิ่ม พูนนา
ทำบาปบาปขึ้นขึ้น	ไล่เลี้ยวตามตน ฯ
(กรมพระยาเดชาดิศร, 2543: 150)	

ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมเช่นนี้ ยังปรากฏในภาษิตของชาวพม่า อีกหลายสำนวนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมในพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น

ทำกรรมไว้เหมือนกันย่อมได้รับผลเช่นกัน

(ကိုဝံၤစတုာ်ကိုဝံၤအကျိးဝး - ปิงญาจอ, 2552 : 89)

การหลีกหนีรอกอาจจะกระทำได้ แต่การหลีกหนีจากวิบากกรรมทำไม่ได้

(ဝဋ်မ္မာအဓိ ငရဲမ္မာအဝ - อุบลรัตน์, 2553 : 247)

¹³ ตามคคาถาบาลีซึ่งเป็นพุทธศาสนสุภาษิต ที่จดจำกันได้ในหมู่ชาวพุทธ คือ ยาทิสํ วเปต พืชํ ตาทิสํ ลภเต ผลํ กลยาณการี
กลยาณํ ปาปการี จ ปาปกံ (15/ 333)

ชีวิตมีกรรมดี กรรมชั่วเป็นเครื่องกำหนด

(แก้ววออี กั้ววออี - กรมการศึกษา, 2539 : 7)

ถ้าคิดร้ายต่อผู้อื่น ตนนั้นแหละจะได้รับสิ่งเลวร้าย

(วูตออี:๒๓๓๓:๖ กั้ววออี:๖๓๓๓:๖๓๓๓ - ปิงญาจอ, 2552

: 280)

ทำประโยชน์แก่คนอื่น ผลดีจะตกอยู่กับตนเอง

(วู.อ.กั้ววออี:๒๓๓๓:๖ กั้ววออี:๖๓๓๓:๖๓๓๓ - ปิงญาจอ, 2552 : 282)

การอธิบายเรื่องกฎแห่งกรรมอย่างครบถ้วนตามคตินิยมแบบพุทธ มักสรุปด้วยว่าวิบากกรรมต่างๆจะส่งผลได้ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า กล่าวคือ กรรมเดิมในชาติก่อนย่อมมีผลให้บุคคลเกิดมาแตกต่างกันและประสบกับวิบากกรรมที่ต่างกัน ซึ่งแนวคิดทำนองนี้ ปรากฏชัดเจนในภาษิตพม่า ตัวอย่างเช่น

สิ่งที่ทำอยู่คือกรรมใหม่ สิ่งที่เป็นอยู่คือกรรมเก่า

(ปูลูจออี:๒๓๓๓:๖ กั้ววออี:๖๓๓๓:๖๓๓๓ - ปิงญาจอ, 2552 : 187)

ทำบุญกรวดน้ำย่อมส่งผลต่อเนื่องจนถึงชาติหน้า

(กั้ววออี:๒๓๓๓:๖ อออี:๒๓๓๓:๖ - กรมการศึกษา, 2539 : 4)

วิบากกรรมแต่หนหลัง สมองในเจ็ดวัน ส่วนวิบากกรรมที่ก่อขึ้นในปัจจุบัน
ตามติดในวันข้างหน้า

(เออี:๒๓๓๓:๖ อออี:๒๓๓๓:๖ กั้ววออี:๖๓๓๓:๖๓๓๓ -
อุบลรัตน์, 2553 : 85)

ภาษิตของคนพม่ายังระบุด้วยว่า ควรทำดีและทำบุญทำทานอยู่เสมอ เพราะได้ประโยชน์ทั้งทางกายและใจ เช่น ภาษิตที่กล่าวว่า ได้ทั้งกุศล ได้ทั้งอิมท้อง (กั้ววออี:๒๓๓๓:๖ อออี:๒๓๓๓:๖ - กรมการศึกษา, 2539 : 4) การอ้างว่าตนเองยากจน ไม่สามารถทำบุญได้ เป็นแนวคิดที่ผิดพลาด เพราะการทำความดีหรือบำเพ็ญ

บุญตามหลักพุทธศาสนามีหลายกลวิธี¹⁴ ซึ่งหลายวิธีไม่จำเป็นต้องอาศัยทรัพย์สินเงินทอง ดังนั้น ชาวพม่ามีภาชิตเตือนใจว่า **ไม่มี ไม่ทำบุญ ไม่ทำบุญ จึงไม่มี** (မရှိလို့မလုပ် မလုပ်လို့မရှိ) (ปิงญาจอ, 2552 : 208) โดยเชื่อว่า การทำดี ทำบุญกุศลจะนำพาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเสมอ

ภาชิตพม่าจึงเน้นว่า **ถ้าอยากรวยมีทรัพย์สมบัติต้องหมั่นทำกุศล** (ဥစ္စာကံစောင့် - ปิงญาจอ, 2552 : 325) และมีคติว่าให้มีความอดทนรอคอยผลแห่งกรรมดี เช่น **ถ้ากุศลยังไม่ส่งผลให้ร่ำรวย ก็อย่าไปกังวล** (ဥစ္စာကံပေးမရသေး နှောင့်နှေးဗျာပါမရှိရာ - ปิงญาจอ, 2552 : 325) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเตือนสติให้บำเพ็ญกุศลอย่างถูกต้องตามธรรม เพื่อนำไปสู่ผลที่มากมายมหาศาล ดังสำนวนภาชิตพม่าที่กล่าวไว้ว่า

ให้ทานเท่าเมล็ดโพธิ์ ได้บุญเท่าต้นโพธิ์

(ညောင်စေ့လောက်လှူ ညောင်ပင်ကြီးလောက်ရ - กรมการศึกษา, 2539 : 75)

การให้น้ำเป็นทาน ไม่ต้องขอพรก็จะได้ประโยชน์สิบประการ

(ရေအကျိုးဆပ်ပါး မတောင်းဘဲပြည့် - ปิงญาจอ, 2552 : 241)

แต่หากทำบุญไม่ถูกวิธี อาจจะได้บุญน้อย หรือได้บาปมาก ดังสำนวนภาชิตพม่า ที่ระบุไว้ว่า **ให้ทานเท่าต้นโพธิ์ ได้บุญแค่เมล็ดโพธิ์** (ညောင်ပင်ကြီးလောက်လှူ ညောင်စေ့လောက်ရ - กรมการศึกษา, 2539 : 76) และมีอีกสำนวนหนึ่งกล่าวเตือนไว้ว่า **ได้กุศลเพียงน้อยนิดได้บาปเป็นกิโล** (ကုသိုလ်တစ်ပဲ ငရဲတစ်ဝိသ - กรมการศึกษา, 2553 : 2) หรือเตือนให้เร่งทำความดีก่อนจะสายเกินไป ตัวอย่างเช่น **ตกนรกไปแล้วจึงอยากสร้างวัด**

¹⁴ ตัวอย่างเช่น หลักการทำความดีตามที่ปรากฏในบุญกิริยาวัตถุ ซึ่งพระไตรปิฎกระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1. ทาน คือการให้หรือการบริจาคทรัพย์สิน สิ่งของแก่ผู้ที่ควรได้รับ 2. ศีล คือการสำรวมกาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อยถือว่าเป็นปกติของชีวิต 3. ภาวนา คือฝึกจิต สติ ทำสมาธิ ในคัมภีร์มั่งคั่งลาลินี อรรถกถาที่มุนินาย ขยายความเพิ่มอีก 7 ประการ ได้แก่ 4. อปารยะ คือมีความเคารพอ่อนน้อมต่อผู้มีคุณธรรม 5. เวยยาวัจจะ คือการชวนช่วยช่วยเหลือในกิจที่ชอบ 6. ปัตติทานะ คือการอุทิศส่วนบุญต่อผู้อื่น 7. ปัตตนาโมทนา คือการอนุโมทนาบุญที่ผู้อื่นทำ 8. อัมมัสสวนะ คือการฟังธรรม 9. อัมมเทสนา คือการแสดงธรรม 10. ทิฏฐุขัมม คือการปรับปรุงความคิดเห็นของตนให้ถูกต้อง จึงรวมกันเป็น บุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ

พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง¹⁷ ซึ่งอาจจะพบในการเทศนาสั่งสอนของพระภิกษุหรือตามแบบเรียนทางพุทธศาสนา แต่ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้น จำนวนที่มีความสำคัญมากและมีการเปรียบเทียบไว้ลุ่มลึกตามลำดับอย่างแยบคาย ได้แก่

ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ

ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง

การคบคุ่นกันทำให้สนิทสนมได้ยิ่งกว่าญาติ

พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง¹⁸

ในสำนวนภาษิตของคนพม่ากว่า 750 สำนวนที่นำมาศึกษานั้น มีการนำพุทธศาสนสุภาษิตเกี่ยวข้องกับพระนิพพานมาแยกกล่าวเป็นภาษิตสั้นๆ โดยกล่าวเปรียบเทียบทั้ง 3 ลักษณะครบถ้วน ดังนี้

ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ

(အာရောဂျံ ဝရံ လာဘံ - ปิงญาจ, 2552 : 320)

การรู้จักเก็บออมทำให้เป็นว่าที่เศรษฐี

(ရွှေတာဝုဆောင်း သူဌေးလောင်း - ปิงญาจ, 2552 : 115)

ความสนิทก่อให้เกิดความเป็นญาติ

(ဝင်ရာဝေဂျိုး - ปิงญาจ, 2552 : 106)

ผู้วิจัยไม่พบสำนวนในลำดับที่สี่ที่กล่าวว่า พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง แต่มีสำนวนภาษิตพม่าที่สะท้อนเกี่ยวกับพระนิพพาน ดังนี้

มีความอดทนให้อภัยยอมไปถึงนิพพาน

(သည်းညည်းဝံ့ခိုဗွာန်ရောက် - กรมการศึกษา, 2539 : 253)

¹⁷ นิพพานํ ปรมํ สุขํ บางสำนวนแปลว่า พระนิพพานเป็นยิ่งกว่าความสุข

¹⁸ อาโรคยา ปรมา ลาภา

สนตุญฺหิ ปรมํ ฌนํ

วิสสาสา ปรมา ญาติ

นิพพานํ ปรมํ สุขํ (25/ 42)

สถานที่ที่มีความสุข ถือเป็นนิพพานของตนเอง (เอปฺปฺรจฺจํ จิํตฺตวํ ॥ (ละตะเมง, 2543 : 91)

ในแง่ปรัชญาภาษา พระนิพพานอยู่พ้นกรอบของภาษามนุษย์ จึงไม่สามารถนิยามความหมายของคำนี้ได้โดยตรงไปตรงมา การที่จะกล่าวถึงพระนิพพาน จึงต้องมีกลวิธีพิเศษ เช่น การนิยามเชิงนิเสธ กล่าวคือ นิยามด้วยการปฏิเสธ เช่น พระนิพพานไม่ใช่สิ่งนั้น ไม่ใช่สิ่งนี้ เป็นต้น ชาวพุทธมักพูดเรียงกันว่า มรรค ผล นิพพาน ซึ่งมีนัยว่า นิพพานไม่ใช่มรรค ไม่ใช่ผล แต่นิพพานเป็นสิ่งที่ผู้ที่บรรลุนิพพานย่อมประจักษ์แจ้งได้ด้วยตนเอง ถือเป็นประสบการณ์ตรง ไม่ใช่เป็นแค่ความเข้าใจที่ผ่านคำพูด หรือการอธิบายเชิงทฤษฎี นี่อาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ภิกษุที่กล่าวถึงพระนิพพานมีจำนวนน้อย แต่ภิกษุที่มักเน้นไปที่ คิดประจักษ์ วิถีปฏิบัติที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย และนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน จากการสนทนาอย่างสัมภาษณ์ชาวพม่าทั้งในประเทศสหภาพเมียนมาร์และในประเทศไทย ไม่พบว่ามีส่วนไหนภิกษุพม่าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพระนิพพาน ในภาพรวม อาจจะสรุปได้ว่า พระนิพพานเป็นสิ่งที่ลึกลับเหนือธรรมชาติ พ้นวิสัยของปุถุชนคนสามัญทั่วไป

ส่วนภิกษุพม่าสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า พุทธศาสนามีบทบาทสำคัญต่อวิถีคิดและการดำเนินชีวิต ของชาวพม่าอย่างมาก งานวิจัยได้พบคติพจน์ คติธรรมไว้ ทั้งที่เป็นพุทธศาสนสุภาษิต หรือยังคงรูปคาถาภาษาบาลี รวมทั้งการสร้างสรรคถ้อยคำที่เรียบง่าย การเปรียบเทียบ อุปมาอุปมัย และขยายความให้ผู้คนส่วนใหญ่เข้าใจในเนื้อหาสาระธรรมได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังมีส่วนอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาในทางอ้อม แต่ก็สามารถให้คติธรรมในชีวิตประจำวันได้เช่นกัน ตัวอย่างที่พบเห็นได้ทั้งจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ได้แก่

- ถ้าท่องพุทธธรรมตติปากจะเป็นคุณ
(ပုဒ်ဝရဏ် ဝေဝာဏ်ဝမ်းကူဉ် အကျိုးရ - กรมการศึกษา, 2539 : 140)
- ไม่ยกฉัตรที่เจดีย์ แต่ยกที่ศาลา
(ဘုရားထီးမတင်၊ ဇရပ်ထီးတင် - อุบลรัตน์, 2553 : 231)

- พระมรณภาพ ว่าง่วนกันทั้งหมู่บ้าน
(วฺุຣະໄກ້ເວ ລູງໄກ - ປິງຍາຈອ, 2552 : 199)
- สิ่งไม่ดี ส่งไปวัด
(ເມ່ວວະເກງວະປຸ້ (ປິງຍາຈອ, 2552 : 200)
- แคได้ยินเสียงคนพูดก็นึกว่าเป็นพระสวด
(ອວໄກວະ ວຸຣະຣຸ - ອຸບຣັຕັນ, 2553 : 85)
- พระเจดีย์ที่ไม่ปิดทองคนไม่นับถือ
(ເຈໄອຣິວະວຸຣະ ລູງຣິເວ - ປິງຍາຈອ, 2552 : 249)
- คำว่า “สติ” ไม่มีคำວ່ามากเกิน
(ວວິບຸວຸວຸ ວິວຸວຸຣິ (ກຣມກຣສິກຊາ, 2539 : 232)
- จีวร กฐิน วัด อุโบสถ หมายถึง จีวรที่ถวายเป็นงานทอดกฐินและสร้าง
โบสถ์ในวัด ถือเป็นการทำบุญที่ได้รับกุศลมากที่สุด
(ວວຣະຣຸວຸວຸວິ. ເກງວະຣຸວຸວິ - ປິງຍາຈອ, 2552 : 286)
- ทางเหนือของประเทศพม่า เจดีย์เกามุโหล่ง ทางใต้ เจดีย์ชเวดากอง
(ອວວກໄກວະເລຸວ ເວວກໄກ ຣຸ ວິປຸ - ປິງຍາຈອ, 2552 : 302)
- อยากให้คนรู้ว่าเป็นเจ้าศรัทธา จึงขึ้นไปแสดงตัวโดดเด่นบนเสมาณพ
(ອວຸຸຣຸວຸຣະວິເວວ ເວວວິວິວິວິວ - ກຣມກຣສິກຊາ, 2553 : 277)

2.2 ลำนวนภาชิตพม่าที่มีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนาเชิงวิภาษ

ผู้วิจัยพบว่า สำนวนภาษิตพม่าหลายสำนวนมีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนา แต่อยู่ในลักษณะที่เป็นวาทกรรมเชิงวิภาษ (dialectic discourse) วิภาษวิธี หรือ ประตกร เป็นหลักการสำคัญทางปรัชญา มีความหมายหลากหลายรูปแบบ ในปรัชญาโบราณ ถือว่าเป็นศิลปะในการนำเสนอและหลักการในการให้เหตุผลความเป็นจริงผ่าน การชี้เฉพาะและการแก้ไขความขัดแย้ง ในศตวรรษที่ 19 นักปรัชญาชาวตะวันตกถือ ด้วยว่าเป็นพัฒนาการทางจิตแบบหนึ่ง (วิทยาการ และ พรภิรมณ์, 2547 : 75-76)

นักวิชาการบางท่านตั้งข้อสังเกตว่า ความเชื่อแบบวิญญานนิยมและเทวนิยม ไม่น่าจะสามารถอยู่ร่วมกับหลักการของพุทธศาสนาแบบอเทวนิยมในสังคมพม่าได้ (Spiro, 1967 : 253) และถือว่าเป็นความขัดแย้งกันในเชิงทฤษฎี (doctrinal conflict) ดังนั้น อาจจะสรุปในเชิงสร้างสรรค์ได้ว่า สำนวนภาษิตพม่าที่ปรากฏในรูปของมืวาทกรรมเชิงวิภาษ เป็นวิวัฒนาการในแบบวนนิยม กล่าวคือ มีการได้อภิปราย แสดงเหตุผล เพื่อเสนอแนวคิดใหม่และมุ่งให้เกิดสติ แม้ว่าศาสนาพุทธจะให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น พระพุทธองค์ทรงให้สอนธรรมะด้วยภาษาถิ่น เป็นต้น แต่ต้องถือว่ายังคงคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักธรรมด้วย ดังนั้น จึงเกิดวาทกรรมเชิงวิภาษเพื่อเสนอให้ใส่ใจในแนวทางใหม่ สำนวนภาษิตพม่าที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้ คือ **แม้ว่าเป็นประเพณีเก่าแก่ แต่ถ้าไม่เป็นประโยชน์ก็ควรต้องละทิ้ง** (ဘောင်းဝင်ဘောင်းသော်လည်း မဘောင်းလျှင်ဝယ်-กรมการศึกษา, 2539 : 261)

สำนวนภาษิตที่ใช่วาทกรรมเชิงวิภาษน่าจะถือเป็นพลังพลวัต (dynamic) เพื่อนำเสนอแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับคตินิยมแบบพุทธศาสนา ให้ทุกคนมุ่งทำความดี ศรัทธาในเหตุและผลแห่งกรรม และเชื่อมั่นในความดีว่ามีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ปกป้องรักษา ดุจเดียวกับความมีอิทธิฤทธิ์ของสิ่งเหนือธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น

ถ้าอยากร่ำรวย มีทรัพย์สมบัติ ต้องหมั่นทำกุศล

(ဥစ္စာကံစေတိုး၊ အသက်ဥာဏ်စေတိုး - ปิงญาจ, 2552 : 302)

แบกหอกมาทุกคนเห็น แต่กรรมที่แบกมาไม่มีใครมองเห็น

(လှုံဝမ်းလာတာမြင် ကံဝမ်းလာတာမမြင် - กรมการศึกษา, 2539 :

225)

ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงคุณธรรม เทพเจ้าก็มักจะช่วย

(လူမင်းဘုရားကြီး၊ နတ်မင်းမရနုနိုင် - ปิงญาจ, 2552 : 255)

เชื่อว่ามิโซศาสนา แต่อย่าไปเหยียบกองหนาม

(ကံယုံ၍ ဆူးပုံမနင်းရာ - กรมการศึกษา, 2553 : 4)

มีความหมายว่าคนเราไม่ควรหลงใหลในความโชคดีของตนเอง แม้จะเชื่อเรื่องโชคลางก็ไม่ควรประมาท

เนื่องจาก โหราศาสตร์ได้เข้ามามีบทบาทมาในวิถีชีวิตของชาวพม่าตามคติปรัชญาแบบเทวลิขิต หรือชะตาลิขิตนิยม ซึ่งบางครั้งอาจจะทำให้เกิดความมั่งงายลุ่มหลงมากเกินไป จึงเกิดสำนวนภาษิตเชิงวิภาษซึ่งมีสอดคล้องกับวิถีธรรมแบบพุทธ เพราะโดยแก่นแท้ พุทธศาสนาสอนให้ศรัทธาในหลักของกรรม และเหตุปัจจัยปรุงแต่ง จึงไม่เชื่อเรื่องโชคกลาง หรือเหตุบังเอิญ และไม่ศรัทธาหลักการพยากรณ์ นอกจากนี้ ในพระไตรปิฎก ระบุไว้ชัดในหมวดมหาศีลว่าด้วยไตรเจตยานวิชา (ไตรเจตยานวิชา ในจุฬัมภิมมมหาศีล) กล่าวโดยสรุป คือ พระพุทธองค์ตรัสห้ามไม่ให้พระภิกษุทำนายโชคชะตา และประกอบพิธีกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความมั่งงายและหลงเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยถือว่าวิชาเหล่านี้ขัดขวางหนทางไปสู่พระนิพพาน

ผู้วิจัยพบสำนวนภาษิตพม่าเชิงวิภาษที่เกี่ยวข้องกับการเตือนสติ และให้มุมมองใหม่เกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ดังนี้

ถ้าไปหาหมอดู จะเสียค่าซื้อข้าวสาร

(၆၀၃၆၀၆: ဆန်ကုန်သည့် - สะตะเมง, 2543 : 95)

สิ่งที่เห็นด้วยตาแม่นกว่าหมอดู

(မျက်စိထက်၆၀၃၆၊ မှန်ချင်နှင့် - สะตะเมง, 2543 : 115)

ชะตากรรมของคนขึ้นอยู่กับคุณธรรมของเขา

(ကံချွန်၊ လူမွန် - สะตะเมง, 2543 : 11)

โชคติดอยู่กับเราไม่นาน แต่ความคิดที่ดีอยู่กับเราตลอดชีวิตไป

(ကံကောင်းလျှင်တစ်ချက်၊ အကြံကောင်းလျှင်တစ်သက် - สะตะเมง, 2543 : 11)

สามสิ่งคือการแต่งงาน การสร้างเจดีย์และการสัก ก่อนลงมือต้องตั้งใจให้ดี เพราะทำไปแล้วแก้ไขยาก

(အိမ်ထောင်မှု ဘုရားတည် ဆေးမင်္ဂလာတိုက်ထိုး။-ปิงญาจ, 2552, หน้า 330)

นอกจากนี้ ยังมีการสะท้อนจากสำนวนภาษิตพม่าด้วยว่า การสักอาจจะทำให้เจ็บป่วยได้ เช่น มีผลข้างเคียงจากการแพ้ยาส เป็นต้น

อยากให้ตัวเบา จึงสักรูปแมว แต่ยาสักรกลับทำให้อาการหนัก
(๑๖)๑๔๐๙๑๑, ๑๒๐๘๑๑๑๑: ๑๓๐๘๑๑๑๑|| -อุบลรัตน์,
2553, หน้า 80)

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเวียน วาย ตายเกิด ใน ภาพ ชาติ ต่างๆ นั้น หากมีความเชื่อที่มากมายมากเกินไป ย่อมไม่เจริญในหลักธรรม สำนวนภาษิตเชิงวิภาษ ได้นำเสนอให้พิจารณาแนววิถีพุทธที่เน้นชีวิตในชาติปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

ของหายโทษคนอื่น ย่อมตกรอก

(ປູສ្តាប្បោក ០៩៩១ - ប្រាសាទ, 2552 : 325)

ผู้วิจัยยังพบสำนวนเชิงวิภาษมุ่งให้เกิดความคิดในแง่ของการรู้จักความพอดี เช่น ชาวพม่ามีถ้อยคำเตือนสติ คนช่างติ ในทำนองที่ว่า ไม่มีใครแม้แต่พระอินทร์ที่จะสามารถเติมเต็มความปรารถนาของมนุษย์โดยสิ้นเชิง ตามสำนวนภาษิตที่ว่า

แม้แต่พระอินทร์แปลงกายเป็นควายยังถูกคนตำหนิได้ว่าหากก็สิ้นซาก
 เอียง (သကြားမင်းကျွဲသောင်ဆောင်လည်း အဦးတိုသည်၊ ချိုစောင်းသည်)
 (လှဲတေး၊ ၂၅၄၃ : ၁၄၅)

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีอยู่ของพระเจ้า ก็เช่นกัน พบว่ามีสำนวน
ภาษิตเชิงวิภาษที่น่าสนใจคือ หากมีสติปัญญาน้อย อาจจะเชื่อว่าไม่มีพระเจ้า หาก
มีสติปัญญามากขึ้นเขาอาจจะระวาง (လျာလျာ ဝိဝါသနာ ဝိဝါသနာ ဝိဝါသနာ
တေ၊ 2543 : 139) หมายความว่า คนเราควรจะไม่ควรสนใจปัญหาที่ไม่อาจพิสูจน์
ได้จนมากเกินไป ซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้แล้วว่ามีความเกี่ยวกับโลกและ
จักรวาลมากมาย ซึ่งอยู่นอกจินตนาการของมนุษย์ ปัญหาอันใดเหล่านี้ ไม่อาจ
นำไปสู่หนทางแห่งความดับทุกข์ได้ พระพุทธองค์จึงทรงเลือกหลักธรรมที่จะตรัส
สอนจำนวนหนึ่ง เปรียบได้กับใบไม้กำมือเดียว ทั้งๆที่มีพระปัญญาคุณหยั่งรู้ไป
ได้ทั้งป่า เมื่อมีผู้อยากรู้มาทูลถามเรื่องเกี่ยวกับโลกและจักรวาล จึงไม่ให้ความสำคัญ
ที่จะตอบคำถามเหล่านั้น เช่น โลกนี้มีที่สิ้นสุดหรือไม่ จักรวาลเป็นอย่างไร เป็นต้น

สำนวนภาษิตเชิงวิภาษนี้ เตือนสติให้เราเข้าใจหลักสำคัญในการศึกษาแนววิถีพุทธ กล่าว คือควรศึกษาเรียนรู้ทุกอย่างที่นำไปสู่หนทางแห่งการพ้นทุกข์ หากยิ่งเรียนมาก ยิ่งทุกข์มาก เรียกว่าเป็นอวิชา นอกจากนี้ ยังพบสำนวนภาษิตพม่าที่กล่าว ว่า **ถ้ารู้มากเกินไป จะกลายเป็นยักษ์** (အဘိဓမ္မာ: ဝိသုဒ္ဓိ - လှဲတဲးမေံ, 2543 : 163) หมายความว่า การเรียนรู้ที่มากเกินไปเป็นอันตราย น่าจะเป็นการให้ความคิดเชิงวิภาษ ซึ่งมีนัยสำคัญว่า ชาวพุทธถือว่าความรู้ทางโลกเป็นอวิชา หากเรียนมากเกินไป แม้ว่าทำให้คนกลายเป็นคนเก่ง แต่มักจะหลงตัวเอง หรือหลงผิด และแม้มีความชำนาญ แต่มักจะนำไปสู่การกระทำสิ่งที่เลวร้ายได้มากกว่าคนเรียนน้อย กล่าว คือ ยิ่งเรียนมาก รู้มาก ก็โง่งมาก หากมีแต่ความฉลาดแต่ไม่เฉลียว ขาดสติยั้งคิด หรือไร้จิตสำนึก ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี ไม่มีศีลธรรมจรรยา ย่อมให้โทษมากกว่าคุณประโยชน์ สำนวนภาษิตพม่าในส่วนนี้ได้นำความเชื่อในคตินิยมเดิมมาวิภาษด้วยสาระทางพุทธธรรมทำให้เกิดมุมมองใหม่และให้แง่คิดได้เป็นอย่างดี

สรุปและอภิปรายผล

ในภาพรวม กล่าวได้ว่า สำนวนภาษิตพม่าที่สะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาแบบมนุษยนิยมในพุทธศาสนา มีความเด่นชัด มีภาษิตจำนวนมากที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และสามารถนำมาเทียบเคียงกับหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา แต่ในทางปฏิบัติ ศาสนาพุทธเถรวาทแบบพม่าได้ผสมผสานวัฒนธรรมของพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน แนวคิดแบบเทวนิยม พหุเทวนิยมและวิญญาณนิยมตามความเชื่อของท้องถิ่นไว้ด้วย จัดเป็นความเชื่อที่มีลักษณะเชิงพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ คติความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมที่ปรากฏในพุทธปรัชญา แม้ว่าศาสนาพุทธจะได้รับการยกย่องให้เป็นศาสนาประจำชาติของประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ แต่ในแง่ของข้อเท็จจริง ปรากฏว่ายังมีความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติอยู่มาก เราย่อมสามารถทำความเข้าใจได้เช่นเดียวกับศาสนาพุทธแบบเถรวาทในสังคมไทย ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจศักดิ์สิทธิ์และสิ่งเหนือธรรมชาติได้ผสมผสานกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของชาวพุทธ แม้ว่าในแง่ของปรัชญาจะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของปรัชญาพุทธแบบเถรวาท ซึ่งมีลักษณะเด่นในแบบอเทวนิยมและมีความเป็นมนุษย

นิยมมาก และไม่เชื่อในเรื่องของโชคกลาง แต่ในวิถีชีวิตประจำวัน การผสมผสานแบบ สหวัฒนธรรมระหว่างปรัชญาสองชั่วทั้งที่เป็นแบบเทวนิยมและอเทวนิยม แม้จะมี หลักการและวิธีคิดที่แตกต่างกันอย่างมากมายเช่นนี้ แต่ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งใน ทางปฏิบัติ กล่าวคือ ชาวพุทธไม่ว่าจะเป็นเถรวาทแบบพม่าหรือแบบไทย มักจะบูชา พระพุทธเจ้าในฐานะพระผู้เป็นเจ้าองค์หนึ่ง มีการถวายอาหาร ดอกไม้ กราบไหว้ด้วย รูป เทียน บ่อยครั้งก็มีการสวดอ้อนวอนขอพร และบางครั้งมีการประกอบพิธีกรรม แบบพหุเทวนิยมเพื่อบูชาเทพ รวมทั้งมีการไหว้วิญญาณอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะ วิญญาณบรรพบุรุษ ในขณะเดียวกัน ก็มีการเจริญวิปัสสนา ทำสมาธิและปฏิบัติตาม ศีลอย่างเคร่งครัด ในแง่นี้ ชาวพุทธในนิกายเถรวาท ซึ่งได้ศึกษาธรรมะในแง่ปริยัติ และปฏิบัติมาอย่างดี ย่อมเข้าใจได้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ซึ่งเข้าถึงความหลุดพ้น ได้ด้วยพระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระกรุณาธิคุณของพระองค์เอง จน สามารถดับขั้นบันฑิปปทานได้เป็นที่สุด หลักธรรมคำสอนที่ทรงแสดงไว้จึงปรากฏใน ลักษณะมนุษยนิยม เช่น สอนให้พึ่งตนเอง เน้นให้เกิดปัญญา เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมี สาเหตุ ไม่มีความบังเอิญ หรือโชคกลาง ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นผลแห่งการกระทำ และ สอนให้มีความเพียร เป็นต้น แต่การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของบรรพบุรุษและ ท้องถิ่นทำให้สังคมมีกิจกรรมร่วมกัน หากไม่เลยเถิดเกินไปจนถึงขั้นนงมาย ก็ถือเป็น เปลือก หรือกระพี้ แม้ว่าไม่ใช่แก่นแท้ของพุทธธรรม แต่มีส่วนทำให้ศาสนธรรมเผยแผ่ ไปได้อย่างงดงามในบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน พิธีกรรมเชิงวิภาสที่ กลมกลืนไปกับคตินิยมของท้องถิ่น สามารถกระทำได้ในขอบเขตของประเพณีอันดี งาม เป็นการผสมผสานหลักการของมนุษยนิยมแบบพุทธกับแนวคิดตามสำนวนที่ว่า ไม่เชื่ออย่าลบหลู่ ทำให้สังคมดำเนินไปได้อย่างเป็นสุขเพราะมีความเคารพยำเกรงใน สิทธิของผู้อื่นที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แนวทางการ วิเคราะห์สำนวนภาษิตของชาวพม่าเช่นนี้ น่าจะสามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษาเชิง เปรียบเทียบกับสำนวนภาษิตของประเทศอื่นๆ ในอาเซียน

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของคนพม่าจากภาพิตเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้แผนงานชุดวิจัยเรื่องโลกทัศน์ของอาเซียนจากภาพิต ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพร คงศิริรัตน์เป็นหัวหน้าชุดโครงการ โดยได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินมหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแหล่งทุนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- คำสอนในพระพุทธศาสนา. (2554). สมาคมผู้ทำคุณประโยชน์เพื่อพระพุทธศาสนา
แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- เดชาดิศร, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2543). *โคลงโลกนิติ*. กรุงเทพฯ :
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พุทธศาสนสุภาษิต ฉบับสมบูรณ์. (2540). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- วิทย์ วิศเทวฤทธิ์. (2539). *ปรัชญาทั่วไป : มนุษย์ โลกและความหมายของชีวิต*.
พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วิทยากร เชียงกูร และพรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม. (2547). *อธิบายศัพท์ปรัชญาการเมือง
และสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร
- สุจิตรา อ่อนค้อม. (2549). *ปรัชญาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สายธาร
- อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2553). *มองสังคมและวัฒนธรรมผ่านภาษิตโบราณ*.
รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เอกสารสำเนา

หนังสือภาษาต่างประเทศ

ภาษาพม่า เรียงตามพยัญชนะพม่า

- ကြိတ် (၁၃၇), MA. (2008). *မုခ်နုန်းမဘာရာဝဏ်တော်ကြီး၊ သုံးတွဲဝေါင်း
(၁၀၀မအကြိတ်)*. ရန်ကုန် : မုံရွေးပုံနှိပ်တိုက်.
- จัน (ต่อ), MA. (2551). *มันนันทยาชะวินตอจี* (พิมพ์ครั้งที่1). ย่างกุ้ง: มง ยะเว.
- တပ်မတော်အစိုးရ. (2009). *တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှတ်တမ်း* (၁၀၀မအကြိတ်). ရန်ကုန် : ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း.
- รัฐบาลทหาร. (2552). *เรื่องบันทึกการพัฒนาบ้านเมืองของสมัยรัฐบาลทหาร* (พิมพ์ครั้งที่1). ย่างกุ้ง: สำนักงานการตีพิมพ์และจำหน่าย.

တပ်မတော်အစိုးရ. (2011). နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှတ်တမ်း . ရန်ကုန်: ပြန်
ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန

สมัยรัฐบาลกองทัพ. (2554). รายงานการพัฒนาของนาประเทศ. ย่างกุ้ง: กระทรวง
การสื่อสาร.

ထွေးဟန်, တညွန့်. (ဦး)(ဘာသာပြန်သူ), SIR R.C. TEMPLE. Bart. C.I.E. (စာရေးသူ).
(1991). မြန်မာ့မိုးရိုးဗလာလေ့ နတ်သမိုင်း (ဒုတိယအကြိမ်). ရန်ကုန်:
ရွှေဥဒေါင်းပုံနှိပ်တိုက်.

ทะเลหั่น, บะย่น (อู) (ผู้แปล), SIR R.C. TEMPLE. Bart. C.I.E. (ผู้เขียน). (2534).
ความเป็นมาของประเพณีบูชาต้นของชาวพม่า (พิมพ์ครั้งที่ 2). ย่างกุ้ง:
ชเวอุเตา.

ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန. (1996). မြန်မာဆိုရိုးစကား (ပထမအကြိမ်). ရန်ကုန်:
တက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက်.

กรมการศึกษา. (2539). พังเพยพม่า(พิมพ์ครั้งที่1). ย่างกุ้ง: ตะกะโต.

ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန. (2010). မြန်မာစကားပုံ (ပဉ္စမအကြိမ်). ရန်ကုန်:
တက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက် .

กรมการศึกษา. (2553). ภาษิตพม่า (พิมพ์ครั้งที่ 5). ย่างกุ้ง: ตะกะโต.

ပညာကျော်. (2009). မြန်မာစကားပုံနှင့် ဆိုရိုးစကား. ရန်ကုန်: မုံရွေးပုံနှိပ်တိုက်.
ปิงญาจ. (2552). ภาษิตพม่าและพังเพยพม่า. ย่างกุ้ง: มง ยะเว.

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန. (1999). သိမှတ်ဖွယ်ရာပြည်မြန်မာ. ရန်ကုန်: ပြန်ကြား
ရေးဝန်ကြီးဌာန.

กระทรวงการสื่อสาร. (2542). เรื่องน่าเรียนรู้ของประเทศพม่า. ย่างกุ้ง: กระทรวง
การสื่อสาร.

ဖိုးကျား (ဦး). (1973). ၃၇ မင်း (စတုတ္ထအကြိမ်). ရန်ကုန်: သီဟပုံနှိပ်တိုက်
ပေါ့ဆာ (ဦး). (2516). 37 ဝန် (ພິမ့်ကြိမ်ທີ່ 4). ယွာ်ကွံး: တီမး.

လှသိမ်. (1999). ပုဂံခေတ်မြင်ကွင်းကျယ် (ဒုတိယအကြိမ်). ရန်ကုန်: ဧဝရက်ရော
င်စုံပုံနှိပ်တိုက်.
လဲးတဲးမေ့. (2543). တီမ့်တီမ့်တီမ့်တီမ့် (ພິမ့် ကြိမ်ທີ່ 2). ယွာ်ကွံး: ဧဝးရဲး.

လှသိမ်. (2000). Myanmar Proverbs in Myanmar and English (ပထမအကြိမ်).
ရန်ကုန်: ဧဝရက်ရောင်စုံပုံနှိပ်တိုက်.
လဲးတဲးမေ့. (2543). တီမ့်တီမ့် (ພິမ့် ကြိမ်ທີ່ 1). ယွာ်ကွံး: ဧဝးရဲး.

ภาษาอังกฤ

Spiro, M.E. (1967). *Burmese Supernaturalism*. New Jersey : Prentice-Hall.

ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทพ่าเก ในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย

Social History and Culture of the Tai Phake of Assam, India

สุวรรณา กสิกรรม¹

Suwanna Kasikum

E-mail: suwanna_k@hotmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

ไทพ่าเกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกับชาติพันธุ์ไทใหญ่ ที่อาศัยตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไป ตั้งแต่บริเวณตอนเหนือของประเทศพม่า ตะวันตกเฉียงใต้ของจีน รวมทั้งภาคเหนือของไทยและลาว การตั้งถิ่นฐานจะอาศัยอยู่ตามพื้นราบลุ่มริมแม่น้ำและหุบเขา ชาวไทพ่าเกอพยพเข้ามายังรัฐอัสสัมใน พ.ศ. 2319 โดยเดินทางข้ามภูเขา ปัตโกซึ่งเป็นพรมแดนกั้นระหว่างพม่าตอนเหนือ และอินเดียฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวไทพ่าเกปกครองชุมชนด้วยระบบ “พัน” ที่สืบเชื้อสายการปกครองจากคนในตระกูลเดียวกัน ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมเป็นแบบดั้งเดิมและเรียบง่าย ปอย หรือประเพณีทางศาสนามีความสำคัญต่อวิถีชีวิต ความเชื่อในประเพณีการเกิด ประเพณีการตาย มีบางส่วนที่คล้ายคลึงกับประเพณีดั้งเดิมของไทย

บทบาท สถานภาพและการดำรงอยู่ของไทพ่าเกที่ทำให้วัฒนธรรมไทพ่าเกมีลักษณะไทดั้งเดิมพิจารณาได้จากปอย ผู้หญิง และข้าวไท ชาวไทพ่าเกให้ความสำคัญกับการจัดประเพณีทางศาสนาเพื่อแสดงความเข้มแข็งของชุมชน รูปแบบการจัดประเพณีไม่เปลี่ยนแปลงแต่มีการปรับเล็กน้อยในเรื่องของวัตถุดิบในการจัดการ ผู้หญิงไทพ่าเกอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้ชายและมีบทบาทสำคัญในฐานะแม่ และข้าวไท ที่เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชาวไทพ่าเกใช้ “กระบวนการเรียกขานข้าว” เพื่อแสดงความมีตัวตนอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ไทพ่าเก / รัฐอัสสัม / อินเดีย / ประวัติศาสตร์สังคม / วัฒนธรรม

Abstract

The Tai Phake of Assam are Tai same as Tai Yai who settlements in the flat lowland river and the valley varied on the North of Myanmar, South West of China and North part of Laos and Thailand. The Tai Phake migrated to Assam in 1776 by crossing Patkai range where are border between North part of Myanmar and North East of India. The administrative unit of Tai Phake community is “Phan” (lineage) system. Social and cultural characteristics are traditional and simple. Religious traditions during the year are important for Tai Phake’s living life. The beliefs in the tradition of death and birth are similar to traditional of Thai in some parts.

The roles, status and existence of the Tai Phake of Assam have showed tradition Tai characteristics. These considerate from “Poi” (festival holding), Tai Phake focused all year arrangement to encourage power and community strengths. Moreover, pattern for arrangements not much change but, some has adjust in material using. The women role is also factor for the consideration, they have important role for human success and renew of next generation. Whereas Tai rice is the cultural symbol, the Tai Phake has system “Rice Cited” to indicate the attribute of cultural traits of them.

Keywords: TAI PHAKE / ASSAM / INDIA / SOCIAL HISTORY / CULTURE

บทนำ

ไทพ่าเกได้ย้ายถิ่นฐานมายังเมืองอัสสัมประเทศอินเดียในช่วงที่อาณาจักรไทอาหมเรืองอำนาจ โดยการอพยพย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคนไทกลุ่มนี้มาจากมณฑลยูนนาน ที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน เรียกว่าอาณาจักรเมืองเมา แต่เดิมกษัตริย์เมืองเมานี้มีเจ้าฟ้า 4 พระองค์ มีพระนามว่า เจ้าเสือก่าฟ้า (Suekapha) เจ้าเสื่อข่านฟ้า (Suekhanpha) เจ้าเสื่อปัตฟ้า (Suepatpha) และเจ้าเสื่อฉัตรฟ้า (Suechatpha) เจ้าฟ้าทั้ง 4 พระองค์ ประสงค์จะสร้างอาณาจักรของตนเอง จึงได้รวบรวมไพร่พลแยกย้ายกันไปยังทิศต่าง ๆ โดยเจ้าเสือก่าฟ้าเดินทางไปทิศตะวันตก เจ้าเสื่อข่านฟ้าไปทางทิศเหนือ เจ้าเสื่อปัตฟ้าไปทางทิศตะวันออก และเจ้าเสื่อฉัตรฟ้าอยู่ที่ยูนนานเช่นเดิม เจ้าเสื่อข่านฟ้าได้นำชาวไทพ่าเกมาอาศัยยังบริเวณประเทศพม่าและสร้างอาณาจักรขึ้นมาใน พ.ศ. 1758 จากนั้นได้มีการย้ายถิ่นฐานเรื่อยมา จนเข้ามาถึงอินเดีย และอัสสัมใน พ.ศ. 1790 และ 2318 ตามลำดับ (Ngi Yot Weingken, pp. 15-20, 2004) แม้อาณาจักรของไทกลุ่มนี้ จะล่มสลายไปแล้ว แต่สิ่งที่ยังคงอยู่และถือเป็นวัฒนธรรมร่วมกัน คือภาษาและวัฒนธรรมที่ยังมีจุดเชื่อมโยงกับคนไทในอีกหลายกลุ่มที่อพยพย้ายถิ่นฐานกันไปอยู่ที่ต่าง ๆ

ชาวไทพ่าเกยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ไว้ได้เป็นอย่างดีแม้ต้องปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมอยู่เสมอ เช่นการอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมฮินดูมาอย่างยาวนาน หรือการอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ชาวไทพ่าเกตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือกันในชุมชนซึ่งมีพระและวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ หมู่บ้านของชาวไทพ่าเกและหมู่บ้านไทกลุ่มอื่นทุกหมู่บ้านจะมีวัด 1 วัด และมี “เจ้าม่าน” (เจ้าบ้าน) เป็นผู้นำของหมู่บ้าน ชาวไทพ่าเกจะให้ความเคารพนับถือพระและเจ้าบ้านในฐานะผู้นำทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดศรัทธาความร่วมมือกันและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนขนาดเล็กได้อย่างมั่นคงและยาวนาน

การศึกษาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเก จะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมไทอันเป็นรากเหง้าของคนเผ่าไทด้วยกันเป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้น อันจะนำมาซึ่งการเปิดกว้างในด้านการศึกษาด้าน

สังคม และเศรษฐกิจในอนาคต งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเกรวมถึงพัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับคนไทในประเทศไทยในฐานะที่ร่วมเผ่าพันธุ์กันมาแต่ครั้งโบราณกาลโดยศึกษาจากตำนานและถิ่นกำเนิดดั้งเดิม การเคลื่อนย้ายอพยพ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งจากเอกสารของชาวไทพ่าเก จากคำบอกเล่า คติชาวบ้าน และผลงานวิจัยของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ความรู้ทางชาติพันธุ์ที่หลากหลายและเป็นแนวทางในการศึกษาชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเกในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย
2. เพื่อศึกษาบทบาท สถานภาพและการดำรงอยู่ของชาวไทพ่าเกในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย
3. เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบ สังเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับชาวไทพ่าเกในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย เป็นการเติมเต็มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมชนชาติไทให้ดำรงอยู่เป็นอารยธรรมหนึ่งของเอเชีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary methodology) มีพื้นฐานจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม ข้อมูลจากเอกสารที่ใช้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเอกสารที่บันทึกด้วยลายมือ
2. พื้นที่ที่ทำการวิจัย เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกชุมชนชาวไทพ่าเก ที่หมู่บ้านน้ำพ่าเก ใน แขวงนาฮากาเทีย เขตติบุรกาห์ รัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย

ผลการวิจัย

1. ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไทพ่าเก

ไทพ่าเกในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเชื้อสายเดียวกับไทใหญ่ แต่เดิมอาศัยอยู่ในมณฑลยูนนานประเทศจีน จนมาถึง พ.ศ. 1758 ได้อพยพไปอยู่แถบชายแดนตอนเหนือของพม่า และอาศัยอยู่ในพม่าได้ประมาณ 400 ปี (พ.ศ. 1758 – พ.ศ. 2319) มีการปกครองด้วยระบบเจ้าฟ้าที่ได้รับการแต่งตั้งจากเมืองกอง ใน พ.ศ. 2319 กลุ่มคนกลุ่มนี้อพยพเข้ามายังเมืองอัสสัม โดยในระยะแรกตั้งบ้านเรือนขึ้นที่บริเวณหนองเต่า (ปัจจุบันอยู่ในรัฐอรุณาจัลประเทศ) ต่อมา พ.ศ. 2393 ชาวไทพ่าเกได้อพยพมาแม่น้ำบูรีดิฮิง (Burhi Dihing river) และตั้งหมู่บ้านน้ำพ่าเกขึ้นมาอยู่อาศัยจนถึงปัจจุบัน

ชะตาชีวิตของชาวไทพ่าเกขึ้นอยู่กับเมืองกองและเมืองเมา หากเมืองเหล่านี้ประสบปัญหาในการปกครอง หรือถูกรุกรานจากศัตรู ก็จะได้รับผลกระทบไปด้วย ชาวไทพ่าเกจึงมีการย้ายถิ่นฐานหลายครั้ง มีสาเหตุหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. การขยายอาณาเขตของเจ้าฟ้าผู้ครองเมือง
2. การยอมจำนนจากการรุกรานของพม่า
3. ความต้องการที่ดินทำกินและแหล่งน้ำแห่งใหม่ที่เพียงพอกับจำนวนประชากร

การศึกษาประวัติศาสตร์ไทพ่าเกเป็นการศึกษาจากคำบอกเล่าและจากจารึกลี้กเครือขุนที่ผู้มีความรู้ไทพ่าเกได้ถ่ายทอดและร่วมกันสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์จากจารึกลี้กเครือขุน โดยในปัจจุบันผู้รู้ไทพ่าเกได้รวบรวมและมีการจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาอัสสัมมิสและภาษาไทพ่าเก เพื่อให้เยาวชนได้รู้ถึงประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของตนเอง จากการสอบถามความเป็นมาของชาวไทพ่าเกแล้วพบว่าชาวไทพ่าเกมีความภาคภูมิใจที่ตนเองนั้นเป็นเชื้อสายของเจ้าฟ้า และการที่มีผู้สนใจประวัติศาสตร์ของตนเอง ทำให้ชาวไทพ่าเกต้องรวบรวมข้อมูลและศึกษาไปพร้อม ๆ กันกับผู้ทวียวิจัย เป็นการตอกย้ำให้เขาต้องรู้ประวัติศาสตร์ตนเองลึกยิ่งขึ้น ซึ่งฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540, หน้า 60-61) กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ว่ามีความสำคัญมาก

ยังรู้ประวัติศาสตร์ก็ยิ่งรู้ถึงศักดิ์ศรี มีที่ยืน เข้าใจที่ยืนและบทบาท ถ้าชาวบ้านยังรู้ประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองย้อนกลับไปยาวนานเท่าใด ก็ยิ่งมีจิตสำนึกแจ่มชัดที่จะรักษาชุมชนนั้น ๆ และพัฒนาให้รุ่งเรืองต่อไปข้างหน้า

2. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม

หมู่บ้านของไทพ่าเกมีการปกครองตนเอง ที่เรียกว่าระบบ “พัน” หรือวงศ์ตระกูล โดยลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเกสรุปได้ดังนี้

2.1 โครงสร้างทางสังคมชาวไทพ่าเกจะนับถือพระเรียกว่า “เจ้าสลา กันต หรือเจ้ามาน” เป็นประมุขของเผ่าพันธุ์และเป็นที่พักพิงใจ ส่วนการปกครองชุมชนมี “เจ้ามาน” หรือเจ้าบ้าน เป็นผู้ปกครองชุมชน ในครอบครัวจะมี ปู่ หรือ พ่อ เป็นเจ้าเรือน (Ai Cheng Hun Weingken, Interview, 8 December 2013)

2.2 โลกทัศน์ของชาวไทพ่าเก

2.2.1 โลกทัศน์ที่มีต่อพระพุทธศาสนา ชาวไทพ่าเกทุกคนจะมีความเชื่อและศรัทธาในองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พิจารณาได้จาก ในที่อดีตวัดเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนให้กับเด็กผู้ชาย และเมื่อชาวไทพ่าเกสร้างหมู่บ้านก็จะสร้างวัดขึ้นมาเพื่อเป็นสถานปฏิบัติกิจเกี่ยวกับศาสนา และเป็นที่พึ่งทางใจ

2.2.2 โลกทัศน์ของชาวไทพ่าเกที่มีต่อชาวเมืองอื่น ชาวไทพ่าเกเป็นกลุ่มชนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับกลุ่มอื่น ๆ ทำให้มีแขกต่างบ้านต่างเมืองแวะมาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

2.3 การแต่งกาย ผู้หญิงจะนุ่งซิ่น มีลวดลาย มีผ้าคาดตั้งแต่อกมาถึงช่วงเอว เรียกว่า นั้งวาด ในอดีตจะนุ่งนั้งวาดแทนเสื้อ แต่ปัจจุบันได้นำเสื้อมาสวมทับ เด็กผู้หญิงจะนุ่งซิ่นที่มีเชิงหลากสีหรือกระโปรง และใช้นั้งวาดสีขาว หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานจะนุ่งซิ่นเชิงมีลวดลาย มีเส้นสีเหลือง แดง และเขียว ส่วนหญิงสูงวัยหรือที่แต่งงานแล้วจะนุ่งซิ่นสีดำ หรือสีเข้ม นั้งวาดสีเหลือง สีแดง หรือสีเขียว บางคนมีผ้าโพกหัว ผู้ชายจะนุ่งโสร่ง เรียกว่า ผ้า ทอสีคล้ายเชิงซิ่นของผู้หญิง สวมเสื้อเชิ้ตแบบทั่วไป ทั้งแขนสั้นและแขนยาวที่ไม่มีสีสันฉูดฉาดและรูปแบบซับซ้อน เน้นที่ความสุภาพและคล่องตัวเวลาทำงาน (Ok Son Weingken, Interview, 8 December 2013)

ซึ่งการนุ่งนั้งวาดของหญิงไทพ่าเก็นสันนิษฐานว่าประยุกต์มาจากผ้าซัดเตอร์ (ผ้านุ่งผู้หญิงอินเดีย) ส่วนการนุ่งโสร่งของผู้ชายนั้นรับวัฒนธรรมการแต่งกายมาจากพม่า

ภาพ 1 ผู้หญิงไทพ่าเก็นในอดีตกับนั้งวาดสีขาว
ที่มา : Ai Cheng Hun Weingken

2.4 อาหารการกิน อาหารหลักของชาวไทพ่าเกคือ ข้าว โดยการหุงสุกหรือนำมาห่อใบตองแล้วนึ่ง เรียกว่าข้าวห่อ กินกับผักต้ม เช่น ผักกูด ถั่วฝักยาว ไม้เนียมเนื้อสัตว์ อาหารรสไม่จัด ประุงรสด้วยเกลือ มีเกลือดำและเกลือขาว ตีมน้ำชาต่างน้ำ ชาวไทพ่าเกนิยมหุงข้าวในกระบอกไม้ไผ่ เรียกว่า ข้าวหลาม และระหว่างที่รับประทานอาหารเชื่อว่าถ้ารับประทานจากมือบุคคลอื่นจะทำให้คนในครอบครัวทะเลาะเบาะแว้งกัน

2.5 ภาษา ชาวไทพ่าเกเมื่ออยู่ในชุมชนจะพูดด้วยภาษาไทพ่าเกอยู่นอกชุมชนจะพูดภาษาอัสสัมมีส ภาษาไทพ่าเกมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 16 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระ 10 หน่วยเสียง และหน่วยวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง (วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, 2549, หน้า 11) เป็นกลุ่มอักษรไทที่รับรูปอักษรมาจากอักษรมอญโบราณ (เรณู วิชาติศิลป์, 2542, หน้า 138) ส่วนภาษิตของไทพ่าเก็นนั้นเป็นคำสอนสั้น ๆ ให้ความหมายลึกซึ้ง ที่เน้นสั่งสอนการใช้ชีวิต การปฏิบัติตนให้เป็นคนดี

3. ความเชื่อ ศาสนาและประเพณี

ชาวไทพ่าเกนับถือศาสนาพุทธ จะมีวัดอยู่ทุกหมู่บ้านและมีเจ้าอาวาส เรียกว่า “เจ้าสลา กันเต หรือเจ้ามวน” วัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจที่สำคัญ ในแต่ละบ้านจะ

มีหิ้งพระ เรียกว่า “แข่งพรา” มี “ก้นฮ้อง” เป็นที่สำหรับสวดมนต์ และมีเครื่องเช่น ไห้ว เรียกว่า “ตั้งขอม”

3.1 ประเพณีทางศาสนา

3.1.1 ปอยไม้ก่อสุมไฟ จัดขึ้นประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ในคืนข้างขึ้น (ขึ้น 15 ค่ำ) ในพิธีจะนำไม้มากองรวมกันสูง 6-10 เมตร ลักษณะของกองไม้จะกองเป็นรูปสามเหลี่ยม ห้าเหลี่ยม เจ็ดเหลี่ยม หรือแปดเหลี่ยมประดับประดาอย่างสวยงาม

3.1.2 ปอยเนินสี่ หรือ ประเพณีเดือนสี่ จัดขึ้นประมาณเดือนมีนาคมของทุกปี โดยจะทำ “เจ็ดตี” หรือเจดีย์ที่ริมฝั่งน้ำหก เชื่อว่าเจดีย์นี้เป็นสัญลักษณ์ของความสงบสุข

3.1.3 ปอยสังแก่น หรือประเพณีสงกรานต์จัดขึ้นประมาณเดือนเมษายนของทุกปี โดยจะจัดพิธี 3 วัน หรือ 7 วัน มีการสรงน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ เชื่อว่าเป็นการทำความสะอาดชำระล้างศีลเพื่อเตรียมเข้าสู่วันใหม่ และเป็นการฉลองปีใหม่ด้วย

3.1.4 ปอยเนินหก หรือพุทธชยันตี จะจัดขึ้นในวันข้างขึ้น (15 ค่ำ) เป็นประเพณีเพื่อฉลองวันครบรอบประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า โดยจะช่วยกันทำความสะอาดภายในวัด และประดับด้วยผ้าสี ดอกไม้ และธงขนาดใหญ่ ในระหว่างเทศกาลจะเปิดไฟที่วัดให้สว่างไสวทั้งคืน เชื่อว่าเป็นการสื่อถึงความรุ่งเรือง โชติช่วงของชีวิต

3.1.5 ปอยข้าว และวา 3 เนิน (เดือน) หรือประเพณีวันเข้าพรรษา จัดในวันข้างขึ้น (15 ค่ำ) ประมาณเดือนมิถุนายน หรือกรกฎาคม ไปจนถึงเดือนกันยายน หรือตุลาคม ของทุกปี ในช่วง 3 เดือนนี้ ชาวบ้านจะไปวัดในวันก่ำ (วันพระ) ฟังพระสวดมนต์และเทศน์ในตอนเช้า ผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะรักษาศีล อาจอยู่ที่วัดจนถึงช่วงบ่าย นอกจากนี้ในช่วงเข้าพรรษาก็มีประเพณีอื่น ๆ อีกด้วย คือ ประเพณีจาล่ จัดขึ้นก่อนถึงวันเข้าพรรษา โดยจะเตรียมผลไม้และสิ่งของเครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์ใส่ตะกร้า รุ่งเช้าชาวบ้านจะไปที่วัดและถวายตะกร้าแด่พระสงฆ์ ประเพณีโมเหง โม คือ ดอกบัว เหง คือ 1,000 จัดขึ้นระหว่างเทศกาลเข้าพรรษา ชาวบ้านจะไปเก็บดอกบัว

มาถวายพระสงฆ์ในตอนเย็น และอยู่รักษาศีล และประเพณีแม่ปี่ จัดขึ้นในวันสุดท้ายของเทศกาลเข้าพรรษา วันนี้ชาวบ้านจะต้องตื่นอาบน้ำแต่เช้าตรู่ เพื่อเตรียมรักษาศีล

3.1.6 ปอยออกวา หรือประเพณีออกพรรษา จะจัดขึ้นในวันสุดท้ายของวา 3 เดือน ในเดือน 11 ในวันนี้ชาวบ้านจะไปฟังพระสวดมนต์และฟังเทศน์ที่วัดในตอนเช้า และจัดเตรียมเครื่องบริขารและข้าวของเงินทองต่าง ๆ แห่ไปรอบหมู่บ้าน และนำไปถวายวัดเพื่อเป็นการบำรุงวัดและทำบุญแด่พระสงฆ์

3.1.7 ปอยกะถินา ปอยกะถิง หรือประเพณีทอดกฐิน จัดขึ้นประมาณเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นการถวายผ้ากฐินสำหรับพระสงฆ์ เชื่อว่าการถวายผ้ากฐินเป็นมงคลอันสูงสุดในชีวิต

3.1.8 ปอยคำซาง หรือประเพณีบวชสามเณร เป็นพิธีการเฉลิมฉลองของการบรรพชาสามเณร นิยมจัดขึ้นในช่วงปลายเดือนมีนาคม หรือเดือนเมษายน

3.1.9 ปอยก้นตอสงฆ์ จัดขึ้นในวันข้างขึ้นของเดือน 12 เพื่อเป็นการขอขมาลาโทษแก่พระสงฆ์ ซึ่งอาจจะล่วงเกินด้วยกาย วาจา ใจในรอบปีที่ผ่านมา

3.1.10 ปอยปีเหม่อ หรือประเพณีปีใหม่ จัดขึ้นประมาณเดือนธันวาคมของปี เป็นประเพณีที่เน้นกิจกรรมเพื่อความบันเทิง เพื่อให้ชาวบ้านได้มาสังสรรค์ร่วมกัน

ประเพณีและความเชื่อทางศาสนาของชาวไทพ่าเกมีความคล้ายคลึงกับประเพณีของไทยอยู่หลายประเพณี ได้แก่

ประเพณีสงกรานต์ พิธีการและความเชื่อเหมือนกับของไทย

ประเพณีเดือนหกหรือพุทธชยันตี คือ วันวิสาขบูชาของไทย

ปอยเข้าวา และปอยออกวา คือ ประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษาของไทย

จาเล คือ บุญสลากภัต

ปอยกะถินา คือ ประเพณีทอดกฐินหลังจากออกพรรษาแล้ว

3.2 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

3.2.1 ประเพณีการเกิด หญิงไทพ่าเกเมื่อตั้งครรภ์จะต้องดูแลร่างกายให้สะอาดและสุขภาพดี คิดถึงแต่เรื่องที่ดี ไม่ฆ่าสัตว์ทุกชนิด กินอาหารจำพวก ผักต่าง ๆ ช่วงเวลาที่คลอดลูกที่เรียกว่า ตกฟาก หลังจากคลอดแล้วยังน้อย 7 วัน แม่เด็กจะห้ามทำกิจกรรมทุกชนิด เรียกช่วงนี้ว่า กำโตง หลังจากนั้นจะทำพิธีเอาลงนุโน่ หรือพิธีการอาบน้ำเด็กแรกเกิด และตั้งชื่อโดยตั้งตามเพศ และลำดับการเกิด แล้วให้ศีลให้พรแก่เด็ก (Am Chon Gohain, Interview, 8 December 2013)

ภาพ 2 พิธีเอาลงนุโน่ หรืออาบน้ำเด็กแรกเกิด

ที่มา : Ai Cheng Hun Weingken

3.2.2 ประเพณีการแต่งงาน พิธีแต่งงานของชาวไทพ่าเกนั้น ฝ่ายชายต้องเป็นผู้จัดการทั้งหมด เจ้าบ่าว เรียกว่า “ปะมาว” เจ้าสาว เรียก “ปะสาว” พิธีแต่งงานของชาวไทพ่าเกจะไม่มีสินสอดทองหมั้น วันแต่งงานฝ่ายชายจะเตรียม ปลาต้ม 2 ห่อ ไปยังบ้านฝ่ายหญิง โดยฝ่ายหญิงจะนำปลาต้มไปปรุงอาหาร และ นำมาต้อนรับแขก ชาวไทพ่าเกไม่นิยมแต่งงานกับคนต่างกลุ่ม หากผิวเมียคู่ใดจะหย่าร้างกัน จะเชิญ “เจ้าม่าน” เจ้าบ้าน หรือผู้อาวุโสมาเป็นสักขีพยานตัดสินยุติความสัมพันธ์ของชายหญิง ในพิธีแต่งงานจะมี “วานไซ” 2 ใบ โดยใบแรกจะมีไข่ต้ม 4 ฟอง เป็นตัวแทนบรรพบุรุษของครอบครัว เรียกว่า “เจ้าผีน้ำ” คือ เจ้าผีดำ หรือ ผีบ้านผีเรือน และใบที่สองมีไข่ต้ม 4 ฟอง เป็นตัวแทนของ พ่อ แม่ รวมทั้งยังมีพานหมอยา โดยในพานจะมีเงินรูป เป็นการแสดงความเคารพนับถือและขอขมาต่อผู้อาวุโส พ่อแม่ และญาติสนิท

3.2.3 ประเพณีการตาย เมื่อมีคนตายจะต้องอาบน้ำศพ และ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่ โดยใส่กลับด้านนอกด้านใน แล้วตัดที่ด้านหลังข้อมือและ ขายเสื้อให้ขาด ศพเก็บไว้ที่บ้านได้ 1 วันและต้องรีบนำศพไปป่าช้าก่อนเที่ยงวัน การหามศพไปป่าช้าจะหันเท้าศพไปข้างหน้า ผู้หามศพจะไม่หันมองด้านหลัง เมื่อเสร็จจากพิธีเผาหรือฝังแล้ว วันรุ่งขึ้นนิมนต์พระมาที่บ้าน ถ่มน้ำ (ทำพิธีสงฆ์) 7 วัน และ หลั่งสังกาน (ถวายจิ๋ว) หลั่งลิ้ม (ถวายหนังสือธรรมะ) ในวันสุดท้าย จากนั้นไปปักตั้ง ขอน (ปักธงยาว) ไว้ที่ริมแม่น้ำหก หากตายในวันอังคาร หรือวันเสาร์ จะไม่เก็บศพไว้ที่บ้าน ต้องเอาไปไว้ที่ป่าช้าและเผาหรือฝังทันที ส่วนศพที่ตายด้วยอุบัติเหตุจะฝัง หากมีพระสงฆ์เสียชีวิตจะใช้วิธีฝัง และไม่ให้ฝังพร้อมกับบุคคลทั่วไป ศพของพระสงฆ์สามารถเก็บไว้ได้ถึงหนึ่งปี ชาวไทพ่าเกเชื่อว่าผู้ที่ไปร่วมงานศพเมื่อกลับบ้านจะมีผีฮ้าย ภูติผี และเปรตตามมา และเชื่อว่า แม่ปี ผีเฮิน จะไปร่วมงานศพด้วย เมื่อกลับมาบ้าน ขวัญ เช่น ขวัญเงิน ขวัญคำ ขวัญน้ำ และขวัญอื่น ๆ จะเข้าบ้านไม่ได้ ชาวไทพ่าเกก็จะเอานามหมากขอ ไปแขวนไว้ที่ประตูบ้านเพื่อป้องกันภูติผีไม่ให้เข้าบ้าน เมื่อถึงบ้านแล้วก็จะอาบน้ำทันที และผูกไหมเรียกขวัญ

ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของไทพ่าเกในปัจจุบันยังคงดำรงอยู่ ทั้ง ด้านพิธีการปฏิบัติและด้านความเชื่อ อาจมีการปรับเปลี่ยนเล็กน้อยในด้านของ

รูปแบบ เช่น ในประเพณีการเกิดที่มีการลดพิธีการในตอนคลอดลง เพราะในปัจจุบันมีระบบสาธารณสุขที่ทันสมัยเมื่อคลอดผู้เป็นแม่จะบาดเจ็บน้อยลง ส่วนพิธีการในขั้นตอนอื่นก็ยังคงอยู่ และในพิธีแต่งงาน “ตังกา” หรือ สิ้นสอดฝ่ายหญิงที่ไม่ต้องระบุจำนวนเงิน จะให้เท่าไรก็ได้เพื่อให้ประเพณีนั้นคงอยู่

4. บ้านเรือนและวัด

4.1 เอินห้าง ไม่ซาง ตองก่อ บ้านของชาวไทพ่าเกสร้างด้วย “ไม้ซาง” เป็นไม้ไผ่ผ่าซีกทั้งพื้นเรือนและผนัง มีใต้ถุนสูงและเสาเรือนขนาดใหญ่ เรียกว่า “เอินห้าง” เป็นเรือนเครื่องผูก หลังคามุงด้วย “ตองก่อ” หรือใบตองแห้ง ลักษณะบ้านจะมี 2 ส่วน คือด้านนอกเป็นที่โล่งสำหรับนั่งเล่น และด้านในจะแบ่งเป็นห้องนอน ห้องพระหรือห้องสวดมนต์ เรียกว่า “คอกตั้งขอม” ครัวจะอยู่ในตัวบ้านเช่นเดียวกัน เรียกว่า “เอินอ่อน” ในอดีตจะเป็นเรือนตอนเดียว ไม่มีครัว ผู้อาวุโสที่สุดของบ้านจะนอนห้องพระ (Ngipeton Gohain, Interview, 7 December 2013) เมื่อมีแขกมาหากจะไปนั่งที่ห้องพระ แต่เดิมเรือนไทพ่าเกไม่มีหน้าต่าง มีแต่ประตูแยกแต่ละส่วนของบ้าน เสาฝืน้ำ ถือเป็นเสาเอกของเรือน มี 2 เสา อยู่ติดกับห้องพระและห้องนอนของเจ้าเอิน (เจ้าของบ้าน หรือผู้อาวุโส) มี “เซ่งพร้า” หรือ หิ้งพระอยู่ด้านหน้าของบ้านใต้หลังคา จัดวางผังสร้างเรือนทุกบ้านต้องหันหน้าบ้านไปทางแม่น้ำ ด้วยความเชื่อว่ามีน้ำมีผี เป็นการแสดงความเคารพต่อน้ำ เพื่อปกป้องคุ้มครองให้คนในบ้านอยู่อย่างร่มเย็น

บ้านของไทพ่าเกก่อสร้างด้วยวัสดุในท้องถิ่น เน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก รูปแบบเรือนเป็นเสาสูง เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง บ้านมีรูปแบบเหมือนกันกับบ้านของไทคำตี้ ไทอ้ายตอน ไทตุง และไทค้าย มีเรือนนอน ที่นั่งเล่น และครัวแยกกัน ในเรือนบ้านของชาวไทพ่าเกนี้ ะวีวรรณ โอหารรัตน์มณี (2556, หน้า 112-117) ได้กล่าวถึงรูปแบบบ้านของชาวไทในอีสานว่ามีขนาดเล็กและเกาะกลุ่มกันเหนียวแน่น มีการรักษาแบบแผนบ้านเรือนไทได้ดีกว่ากลุ่มที่มีขนาดใหญ่ ลักษณะหมู่บ้านคล้ายกันกับภาคกลางของไทย มีแบบแผนอย่างไร้ใหญ่และรับอิทธิพลของอินเดียเข้ามาบ้างเรื่องวัสดุและโครงสร้างที่ผสมเทคโนโลยีการใช้ดิน และลักษณะถิ่นฐานบ้านเรือนสะท้อนนิเวศวัฒนธรรมบ้านเรือนไทใหญ่ทุกประการ

4.2 จอ หรือวัด สร้างแบบง่าย ๆ ไม่มีลักษณะตายตัวเน้นประโยชน์ใช้สอยและสามารถแสดงถึงสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนา ส่วนประกอบภายในวัดประกอบด้วย 1) จอ หรือวิหารสำหรับสวดมนต์ 2) เจดีย์ หรือ เจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป 3) ม่านต่าบ เป็นสถานที่สำหรับไหว้พระสวดมนต์ และกันตอสงฆ์ 4) ธรรมมุทะถึง หรือเรือนนั่งสังฆาร เมื่อเจ้าชาง (เณร) ครอบอายุบวชเป็นเจ้าแก (พระ) แล้ว จะมาทำพิธีบวชที่นี่ 5) จอพรำและฮางเฮอ เป็นที่บรรจุพระพุทธรูปในช่วงสงกรานต์ ส่วนฮางเฮอเป็นที่ให้ชาวบ้านมาสร้งน้ำพระ 6) มุจะลินกา หรือ นาคมุจลินท์ 7) เสาอโคกา หรือ เสาของพระเจ้าอโคก 8) ธรรมเจดีย์ เป็นเจดีย์ฐานกลมยอด้ไว้สำหรับเก็บ “ลิกชาย” พระธรรมที่ชาวบ้านคัดลอกบนผ้าและนำมาไว้ที่วัด 9) ซึ่งกินชอม หรือ ครัว เป็นที่ประกอบและฉันทอาหารของพระภิกษุ ส่วนด้านบนเป็นที่พักอาศัย 10) Library เป็นที่เก็บพระธรรมที่เขียนบนผ้าและกระดาษและใช้ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา 11) เฮินแซก หรือ เรือนนับแซกที่เป็นฆราวาส 12) ดีเจ้าสลาอยู่ เป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ ด้านบนมีที่พักสำหรับพระสงฆ์ที่มาจากต่างถิ่นและ 13) กุบเต และ เนอิ่ง กุบเต คือ กุฏิของพระสงฆ์ ส่วนเนอิ่ง คือ ห้องน้ำสำหรับพระสงฆ์

รูปแบบของวัดพบว่า ไม่มีลักษณะจำเพาะตายตัว มีบางส่วนที่รับรูปแบบศิลปะมาจากพม่า เช่น เชิงชายหลังคาของม่านต่าบ ที่ประดับด้วยลวดลายที่ชายหลังคา นอกจากนี้พระพุทธรูปหลายองค์ที่อยู่ในวิหารก็เป็นพระพุทธรูปที่ชาวพม่านำมาให้หลายคราด้วยกัน

5. บทบาท สถานภาพและการดำรงอยู่ของไทพ่าเก

ไทพ่าเกในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย เป็นกลุ่มคนขนาดเล็กที่อาศัยอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมขนาดใหญ่ของประเทศอินเดีย สภาการณ์ทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวไทพ่าเกได้ถูกเบียดขับจากอำนาจของวัฒนธรรมใหญ่ของอินเดียอย่างต่อเนื่อง สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเกจึงได้รับเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชุมชนในราวปี พ.ศ. 2393 ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ของเดิมยังคงอยู่

จากการพิจารณาแนวคิดของ E.R.Leach (1954) ในการพิจารณาอัตลักษณ์ไท อย่างน้อย 3 ประการ คือ ชุมชนไทเป็นชุมชนที่มีวิถีการผลิตแบบবাদา คนไทเป็นชาวพุทธ เลื่อมใสในพุทธศาสนานิกายเถรวาท และชุมชนไทเป็นส่วนหนึ่งของรัฐแบบไท นอกจากนี้คุณสมบัติทั้ง 3 ประการที่ชาวไทพำเกมีเช่นเดียวกับชาวไทกลุ่มอื่นแล้ว ยังมีลักษณะสำคัญอีกบางประการที่มีการเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับลักษณะความเป็นไทของชาวไทพำเกที่มีความแตกต่างจากชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นในรัฐอัสสัมและอินเดียได้แก่

5.1 “ปอย” ประเพณีเพื่อการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ปอยหรือประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทพำเก เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางด้านสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพำเกได้เป็นอย่างดี ประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทพำเก แสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนที่มีความแตกต่าง แปรกแยกไปจากชาวชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นในอัสสัมและอินเดียอย่างชัดเจน ชาวไทพำเกมีความเป็นปัจเจกชนทางด้านอัตลักษณ์ประเพณีอย่างมาก ให้การยอมรับหรือประพฤติปฏิบัติในแนวทางของประเพณีกลุ่มอื่นน้อย

ปอยต่าง ๆ ของชาวไทพำเกจะเกี่ยวเนื่องกับการจัดงานบุญทางพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ชาวไทพำเกทั้งในอดีตและปัจจุบันให้ความสำคัญกับงานประเพณีเป็นอย่างมาก รูปแบบของประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาปัจจุบันก็ยังคงปฏิบัติตามรูปแบบเดิมที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติ แสดงถึงความเข้มแข็งของชาวไทพำเกในการดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง หากในชุมชนมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเพณี ชาวไทพำเกถือว่าเป็นพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ต่อชุมชน ทุกคนก็จะแสดงความยินดีและมาร่วมกับประกอบพิธีกรรมตามประเพณีขึ้นด้วยความศรัทธา (Ai Cheng Hun Weingken, Interview, 8 December 2013)

5.2 บทบาทและสถานภาพหญิงไทพำเกในการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

หญิงชาวไทพำเกจะได้รับการอบรมขัดเกลาให้อ่อนหวาน นุ่มนวล ให้ความสำคัญเป็นกุลสตรี เป็นแม่บ้านแม่เรือน นอกจากนี้ยังถูกขัดเกลาให้มีบทบาทส่งเสริมดำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน ซึ่งถูกซึมซับ สืบทอดต่อ ๆ กันมา ผ่าน

กระบวนการปลูกฝังทางความคิดจากคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นปัจจุบัน หญิงไทพ่าเกจะทำให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก การศึกษาช่วยให้ทุกคนมีชีวิตที่ดี มีความสุข ยกย่องคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น มีสุขภาพพลานามัยที่ดี รู้จักรักษาตนให้แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

สังคมของชาวไทพ่าเกหญิงและชาย ห้ามแตะเนื้อต้องตัวกัน การคบหาจะต้องอยู่ในความดูแลพ่อแม่ทั้งของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ภาพสะท้อนของผู้หญิงไทพ่าเกในเรื่องคุณค่าของพรหมจรรย์และการได้แต่งงาน เป็นผลมาจากความเชื่อว่าหญิงเป็นเพศอ่อนแอ ต้องมีที่พึ่งพา และบุคคลที่สามารถพึ่งพาได้นอกจากพ่อแม่และแม่ ก็ยังมีสามีและบุตร ดังนั้นผู้หญิงจึงต้องทำตัวเองไม่ให้มีมลทินเพื่อจะได้แต่งงานกับผู้ชายที่ดีที่สุด

หญิงชาวไทพ่าเก มีความงามทั้งหน้าตาและรูปร่าง มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากชาวอินเดีย หรือชาวพื้นเมืองอื่นเนื่องด้วยแต่เดิมชาวไทพ่าเกเป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายสืบทอดมาจากชาวจีนที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน ซึ่งมีภูมิอากาศหนาวเย็น ผิวพรรณของผู้หญิงไทพ่าเกจึงขาวผ่องกว่าผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในอินเดียมาก่อน และลักษณะรูปร่างนั้นค่อนข้างเล็กแลดูบอบบางน่าทึ่ง

5.3 ชาวไท สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

วิถีชีวิตชาวไทพ่าเกนับแต่อดีตจะปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภคเป็นหลัก และจะนำไปแลกเปลี่ยนกับปัจจัยอื่นที่จำเป็น เช่น เสื้อผ้า ยารักษาโรค หรืออาหารประเภทอื่นๆ การเรียกขานข้าวของชาวไทพ่าเก จำแนกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

ข้าวไท เป็นข้าวที่ปลูกไว้บริโภคภายในครอบครัว ข้าวไทเป็นตัวแทนทางสัญลักษณ์ของความเป็นไท หรือสัญลักษณ์ความเป็นตัวตนของกลุ่มตนเอง

ข้าวเมืองนุ หรือข้าวเกลา ข้าวชนิดนี้เป็นข้าวที่ปลูกไว้เพื่อขาย หรือแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าประเภทอื่น (Ngi Kya Weingken, Interview, 8 December 2013)

บทสรุป

ชาวไทพ่าเกมีถิ่นกำเนิดเดียวกับชนชาติไท อาจมีข้อแตกต่างในเรื่องการระบุระยะเวลา ซึ่งปีที่เกิดตำนานอาจคลาดเคลื่อนไป ภาษาของชาวไทพ่าเกอยู่ในตระกูลเดียวกับภาษาไทยใหญ่ในประเทศพม่า มีข้อแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เมื่อคนไท 2 กลุ่มสื่อสารกันก็ทำให้เข้าใจกันได้ง่าย รวมถึงผู้ที่พูดภาษาเหนือของประเทศไทยก็สามารถสื่อสารกับชาวไทพ่าเกได้ นักวิจัยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ ภาษา เนื่องด้วยภาษาเป็นพื้นฐานของเชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ ได้ การศึกษาภาษาเปรียบเสมือนการศึกษาวัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ของชาวไทพ่าเกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ชาวไทพ่าเกก็ยังรักษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของตนเองอย่างเต็มกำลัง ผู้หญิงไทพ่าเกเริ่มให้ความสำคัญกับการศึกษา มีหลายคนศึกษาในระดับสูงขึ้น และมีบทบาทหน้าที่หลากหลายขึ้น

ชาวไทพ่าเกที่อาศัยอยู่ในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศอินเดีย พวกเขาจึงต้องดิ้นรนเพื่อคงสภาพความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์เอาไว้อย่างเหนียวแน่น โดยพิจารณาจากการดำรงอยู่ในวิถีชีวิตของชาวไทพ่าเกในปัจจุบัน ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบ้าง กล่าวคือ ชาวไทพ่าเกให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของตนเองจากรุ่นบรรพบุรุษมาสู่รุ่นปัจจุบัน และปลูกฝังไม่ให้อาวุฒิธรรมอื่น ๆ เข้ามาปะปนกับวัฒนธรรมของตนเอง เห็นได้จากการแต่งงาน ซึ่งถ้าเป็นการแต่งงานระหว่างหนุ่มสาวที่มาจากคนละกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างวัฒนธรรมกัน เช่น ฝ่ายหญิงเป็นไทพ่าเกแต่ฝ่ายชายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่น การแต่งงานจะต้องจัดในรูปประเพณีของชาวไทพ่าเก ผู้หญิงไทพ่าเกเมื่อในอดีตมีบทบาทสำคัญในครอบครัวก็พัฒนาตนเอง เรียนหนังสือให้สูงขึ้น และเพิ่มบทบาทจากครอบครัวเป็นบทบาทที่ต้องรักษาความเป็นตัวตนของตนเองด้วยความรู้ความสามารถด้วย

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเก มีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ และไม่ขัดต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม ในด้านสังคมความเป็นอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบครอบครัวขยายมาเป็นระบบครอบครัวเดี่ยว ด้านเศรษฐกิจและการทำมาหากินเพื่อการยังชีพ เปลี่ยนแปลงมาเป็นระบบการค้าขนาดเล็ก และ

ด้านการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากที่มีผู้อาวุโสเป็นผู้ปกครองมาเป็นระบบ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และเจ้าหน้าที่รัฐ ส่วนด้านภาษา มีการใช้ภาษาปะปนกับภาษาที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ในประเทศอินเดีย และแปลกไปจากที่เคยใช้มาตั้งแต่ครั้งโบราณ และสื่อสารกับชนเผ่าพันธุ์เดียวกันได้ยากขึ้น และด้านประเพณี ความเชื่อ ตั้งแต่ครั้งโบราณ ได้มีการปรับเปลี่ยนให้สะดวกต่อการใช้ชีวิตมากขึ้น เช่นในประเพณีการเกิด ที่ไม่มีการคลอดบุตรที่บ้านแล้ว

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทพ่าเกเฉพาะในพื้นที่หมู่บ้านน้ำพ่าเก มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม กระบวนการที่เปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามสังคมโลกที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ชาวไทพ่าเกต้องมีการปรับตัวทั้งทางสังคมและวัฒนธรรมให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข ด้วยอยู่ในพื้นที่การปกครองจากรัฐใหญ่ในอินเดีย มีการปฏิสัมพันธ์กับคนอินเดียอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อาหารการกิน การแต่งกาย ความเชื่อสัจธรรมังคละ เช่น วัว และการศึกษาแบบอินเดีย ทำให้แนวโน้มทางสังคมและวัฒนธรรมมีความใกล้เคียงกับวัฒนธรรมอินเดียมากขึ้น และถึงแม้ว่าชาวไทพ่าเกเองจะมีการปรับตัวอย่างช้า ๆ ก็ได้แต่หมายความว่าวัฒนธรรมของตนนั้นจะไม่สูญสิ้น การสร้างฐานความรู้ ความเข้าใจในความเป็นตัวตน และสร้างความรักในชาติพันธุ์แก่ชาวไทพ่าเกรุ่นใหม่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในขณะนี้ชาวไทพ่าเกได้มีการริเริ่มโครงการสำหรับเยาวชนแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของชุมชนให้เข้มแข็ง

นอกจากนี้การยกระดับความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองให้สูงกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยผ่านกระบวนการที่หลากหลาย วิธีการหนึ่งที่แสดงออกอย่างชัดเจนคือการกำหนดวาทกรรมในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับข้าวที่เพาะปลูกออกเป็น 2 ลักษณะ ข้าวที่มีไว้สำหรับบริโภคในครอบครัวเรียกว่า “ข้าวไท” ข้าวที่เพาะปลูกไว้สำหรับขายให้คนกลุ่มอื่นในประเทศอินเดีย เรียกว่า “ข้าวกะลา” หรือ “ข้าวเมืองนุ” การสร้างสัญลักษณ์ในเรื่องข้าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากสังคมของชาวไทพ่าเกถูกผลักให้เข้าไปอยู่ในชนชั้นที่ต้อยกว่าชนส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในประเทศอินเดีย ในอดีตนั้นข้าวทั้ง 2 ลักษณะ ก็คือข้าวชนิดเดียวกัน ข้าวกะลาคือข้าวที่เหลือจากการบริโภคในแต่ละปี

เป็นข้าวเก่า ชาวไทพ่าเกไม่บริโภคข้าวเก่าจึงนำออกขาย แต่ในปัจจุบันได้แบ่งแยกพันธุ์ข้าวไท ไว้สำหรับบริโภค และพันธุ์ข้าวกะลาไว้สำหรับขาย ชาวไทพ่าเกมีคำกล่าวเกี่ยวกับข้าวว่า “คนไทพ่าเก กินข้าวไทอร่อย ข้าวเมืองอื่นกินแล้วไม่อร่อย มันไม่เหมือนกัน” ปรากฏการณ์เหล่านี้ เป็นการแสวงหาอำนาจต่อรองของกลุ่มคนที่ด้อยอำนาจการต่อรองทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ชาวไทพ่าเกได้ถูกเบียดขับและกดทับจากคนกลุ่มใหญ่ของประเทศให้กลายเป็นกลุ่มคนชายขอบของวัฒนธรรมอินเดีย เมื่อชาวไทพ่าเกได้รับผลจากแรงเบียดขับเหล่านี้มากขึ้นจึงจำเป็นที่ต้องแสวงหาอำนาจทางด้านต่าง ๆ เพื่อมาต่อรองกับกลุ่มชนส่วนใหญ่ในสังคมอินเดีย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อมูลเบื้องต้น ที่รวบรวมได้จากหมู่บ้านน้ำพ่าเกในด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของไทย ในการศึกษาครั้งต่อไปมีข้อเสนอแนะในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านน้ำพ่าเก เนื่องจากในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวและนักวิจัยเข้าไปในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก เพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการทั้งด้านการให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ระบบความปลอดภัยในชุมชนและสภาพแวดล้อมของชุมชนเอง
2. ในเบื้องต้นควรส่งเสริมให้มี “มัคคุเทศก์น้อย” ในชุมชน เนื่องจากหลายครอบครัวมีฐานะค่อนข้างยากจนและเยาวชนในชุมชนสามารถพูดภาษาท้องถิ่นและภาษาอังกฤษได้
3. ควรศึกษา Law Book หรือ ธรรมศาสตร์ ที่ใช้ปกครองคนในชุมชน
4. ควรศึกษาและเปรียบเทียบวรรณกรรมปู่สอนหลานฉบับของไทพ่าเก ฉบับอีสานของไทย หรือฉบับของลาว เพื่อวิเคราะห์ลักษณะร่วมในวรรณกรรมหรือคติที่แตกต่างกัน อีกทั้งภาพสะท้อนวิถีชีวิตที่ปรากฏในวรรณกรรม

5. ควรศึกษาข้อมูลการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นมาในหมู่บ้านน้ำพาด เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับเก็บรักษาโบราณวัตถุ นิทรรศการและความรู้ทาง ภูมิปัญญาที่มีให้คงอยู่และให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

6. ศึกษาร่างโครงการการฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม ไทพาดเบื้องต้น ให้แก่นักท่องเที่ยวและนักวิจัยที่เพิ่งเดินทางเข้ามายังหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). **ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี. (2556). **รูปแบบบ้านเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ในอุษาคเนย์**. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรณู วิชาศิลป์. (2542). **อักษรกลุ่มไทใหญ่**. 80 ปี ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ศ พรินต์ติ้ง เซนเตอร์.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2549). **ไต่พ่าเก-ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Leach, E. R. (1954). **Political systems of highland burma: A study of Kachin social structure**. London: Atlantic Highlands.

Weingken, N. Y. (2004). **From Hukawng valley to Nam-Phake village** (A brief history of the Tai-Phake people living in Assam). Assam: Tai-Phake Prakashan Parisad.

สัมภาษณ์บุคคล

Gohain, A. C. Instructor, Dibrugarh University, Dibrugarh, Assam, India. Interviewed on December 8, 2013.

Gohain, N. Instructor, Dibrugarh University, Dibrugarh, Assam, India. Interviewed on December 7, 2013.

Weingken, A. C. H. Village chief, Namphake Village, Dibrugarh, Assam, India. Interviewed on December 8, 2013.

Weingken, N. K. Villager, Namphake village, Dibrugarh, Assam, India. Interviewed on December 8, 2013.

Weingken, O. S. Villager, Namphake village, Dibrugarh, Assam, India. Interviewed on December 8, 2013.

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

Development about Sexual Responsibility Communication Skill

of Farmer Parents in Uttaradit Province

ผาสุข แก้วเจริญตา¹

Phasuk Kaewchareonta

E-mail : Phasuk_k@hotmail.com

พัชรินทร์ สิริสุนทร²

Pacharin Sirasoonthorn

จักษ์ พันธุ์เพชร³

Jak Panchupetch

ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล⁴

Prawate Tantiwipatanasakul

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

²รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาสังคมศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴นายแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ

การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบในการสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศให้กับลูกวัยรุ่นที่ผ่านมายังขาดแนวทางการสนับสนุนบทบาทพ่อแม่ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก การระดมสมอง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชายหญิง 146 ราย พ่อแม่ 34 ราย ครอบครัวมารดาวัยรุ่นที่ 6 ครอบครัว ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลจากการให้รหัส จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์เนื้อหา และการหาข้อสรุปอุปนัยส่งผลให้มีการสื่อสารกับลูกน้อยมากในด้านบทบาททางเพศ และพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ข้อเสนอกระบวนการสร้างทักษะการสื่อสารเรื่องเพศให้กับพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรคือการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่การปฏิบัติแบบบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบสุขภาพ และโรงเรียน ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับพ่อแม่ในประเด็นที่สำคัญได้แก่ พัฒนาการวัยรุ่นทั้งร่างกายและจิตใจ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การสร้างทัศนคติและความสัมพันธ์เชิงบวกในครอบครัว ทักษะการฟัง การตั้งคำถาม การวางแผนชีวิต สร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และการสร้างทักษะด้านการคิดเชิงวิเคราะห์

สรุปและข้อเสนอแนะ:การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรนั้น ควรมีกระบวนการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมทางการปฏิบัติ ในการนำไปใช้ในครอบครัวและเตรียมความพร้อมเมื่อลูกเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ทั้งนี้ควรมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งระบบสุขภาพ กระทรวงศึกษา และหน่วยงานภาคีเพื่อสร้างความเข้าใจต่อพัฒนาการของวัยรุ่นที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: การสื่อสาร, เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ, พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกร

Abstract

Sexual responsibility communication guidelines for building teenagers sex lifeskills were lack for support the parents'role on substantial practice. This study aims to propose guidelines for developing farmer parents on sexual responsibility communication skill in Uttaradit Province. The study was using the qualitative research by group discussion, in-depth interview, brain storming and non-participant observation in the key information including secondary school students men and women 146 cases, the parents 34 cases and adolescent mothers 6 family. Check the data by triangulation and data analysis by code then categorize with content analysis and finding the conclusion induction. The study was found that: Most of parents was accept as the heart of children, but did not accept the sexual on students status. They are focus on education as a first priority and believe that talking about sex have led to more sexual interest in children and then the parents are communication very little with their children about the gender roles and safe sex behavior to prevent pregnancy and sexually transmitted diseases. The sexual communication skills to farmer parents is a driving the policy to practice by integrated with related agencies and including with health organize and school for development. The communication skills for parents understanding has the important issues such as adolescent development about body and mind with in social change creation attitude, the positive relationship in the family, listening, questioning, the target life, self-esteem making and the others, and analytical thinking.

The conclusion and suggestion: The development of sexual responsibility communication parents farmers skill should be a concrete implementation process of practical for use in family and get ready when you start to teenagers. however, there should be mutual operation between the relevant agencies, the Ministry of education and health systems agency party to create understanding on the development of adolescent changes.

Key words: sexual responsibility communication, parents, child

บทนำ

พ่อแม่ในสังคมไทยมีค่านิยมและทัศนคติต่อเรื่องเพศว่า การพูดเรื่องเพศในที่สาธารณะ หรือการพูดกับลูกหรือคนที่อายุน้อยกว่าจะถูกให้คุณค่าทางสังคมในเชิงลบ การยอมรับจากสังคมภายนอกและรสนิยมทางเพศ บทบาทของพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่นที่ผ่านมา โดยเฉพาะบทบาทของพ่อ มีพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกน้อยมากและโดยเฉพาะเมื่อลูกเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ในขณะที่เดียวกันบทบาทของแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกชายพบว่ามีการสื่อสารเรื่องเพศน้อยมาก (Wilson, Dalberth, Koo and Gard, 2010, 2004)

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยพบว่า มีรายงานวิจัยจำนวนมากที่กล่าวถึงประโยชน์ของการพูดคุยเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่น โดยเฉพาะผลต่อการพัฒนาทักษะด้านการคิดและการตัดสินใจของลูก ที่นำไปสู่พฤติกรรมการป้องกันความเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การสื่อสารด้วยความสัมพันธ์ที่ดี ยังส่งผลต่อการสร้างความมีคุณค่าในตนเองของลูก รับรู้คุณค่าของตัวเองและไม่กระทำพฤติกรรมเสี่ยงให้เกิดขึ้น และไว้วางใจในการเข้ามาขอรับคำปรึกษา เมื่อมีปัญหาในเรื่องอื่นๆ ด้วยเช่นกัน (Miller, Lasswell, Riley and Poulsen, 2013; Kaiser, and Hancock, 2003; Dennis and Wood, 2012) แต่ในทางปฏิบัติจริงกลับพบว่าทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ มีพ่อแม่เพียงบางส่วนเท่านั้น ที่สามารถสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น จนกระทั่งนำไปสู่เสียโอกาสในช่วงเวลาที่สำคัญของพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่นไปแล้ว (Dennis and Wood, 2012)

แนวคิดเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ (Sexual Responsibility) เป็นแนวคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นจากเครือข่ายองค์กรด้านการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อเอดส์ ซึ่งไม่ได้ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ แต่มุ่งเน้นให้เกิดการเสริมพลังและพัฒนาศักยภาพและทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์หรือไม่มีเพศสัมพันธ์บนความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น คาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งต่อตนเองและคู่ของตนเอง โดยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่เรื่องของสุขอนามัย หรือความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์ แต่มุ่งสนับสนุนให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงผลของการกระทำและคาดการณ์ถึง

ผลกระทบและสามารถวางแผนการจัดการชีวิตที่เหมาะสม ตระหนักถึงผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ (Tarshi, 2010; The International Planned Parenthood Federation (IPPF), 2010)

ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ด้านการแก้ปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นนั้น มีอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนงานด้านการหนุนเสริมบทบาทครอบครัวในการแก้ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่นไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดจากในทางปฏิบัติการนำนโยบายลงสู่การขับเคลื่อนนั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมีพันธกิจหลักที่สำคัญของหน่วยงานที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับต้นๆ รูปแบบและกระบวนการในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ขาดผู้รับผิดชอบหลัก ขาดการออกแบบกลไกการทำงานที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ซึ่งนับเป็นช่องว่างของความรู้ที่ผู้วิจัยให้ความสนใจในการหาแนวทางขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหาเรื่องเพศให้เกิดขึ้นได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการสนับสนุนบทบาทพ่อแม่ให้มีการสื่อสารในเรื่องเพศกับลูกในครอบครัวในการทำความเข้าใจในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม ค่านิยม และพฤติกรรมในเรื่องเพศของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะทางกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษาในพื้นที่อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทกึ่งเมือง เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นพื้นที่เมืองมากขึ้น ภายใต้บริบททางสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเฉพาะในพื้นที่อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงในบริบทพื้นที่และอาจเป็นข้อพิจารณาในการนำไปใช้อ้างอิงในพื้นที่บริบทอื่นที่แตกต่างไปมีขอบเขตด้านเนื้อหาโดยใช้แนวคิดเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ (Sexuality Responsibility: SR) เป็นแนวทางการศึกษาประเด็นในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่ที่เป็น

เกษตรกรและลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาเพศสัมพันธ์ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และนำไปสู่การตัดสินใจและพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ของ จอร์จ เฮร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead, 1894-1931) พัฒนาแบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 ราย ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความสอดคล้องเชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมข้อมูลวิจัยโดยการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก การระดมสมอง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจัดเวทีคืนข้อมูลเพื่อระดมข้อคิดเห็นในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและจัดทำข้อเสนอแนะทางกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่เกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ในผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชายหญิง 146 ราย พ่อแม่ 34 ราย ครอบครัวมารดาวัยรุ่นที่ 6 ครอบครัว ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลจากการให้รหัส จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์เนื้อหา และการหาข้อสรุปอุปนัยและอธิบายในเชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาคครอบคลุมประเด็นที่น่าสนใจได้แก่ 1) การรับรู้ของพ่อแม่ต่อสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น 2) การให้ความหมายการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกร ครอบคลุมใน 4 ด้านได้แก่ การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบก่อนอนาคต และการตั้งเป้าหมายในอนาคตของลูกวัยรุ่น การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อการรับรู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและคู่รักในการตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์ และการสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ สรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้ของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรต่อสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในครอบครัวเกษตรกรที่ผ่านมานับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นขึ้นอย่างช้าๆ ภายใต้นโยบายการพัฒนาประเทศที่มีการพัฒนาในทุกภาคส่วน อำเภอลับแลซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่อำเภอเมืองเพียง 8 กิโลเมตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมานโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบทของชุมชนทั้งในเชิงโครงสร้างกายภาพ วิถีชีวิตของเกษตรกร การประกอบอาชีพ รวมไปถึงโครงสร้างครอบครัวและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มุ่งให้ความสำคัญกับปัญหาเศรษฐกิจและการหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัวที่เพิ่มมากขึ้นต่างจากในอดีต

ปัจจุบันพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรรับรู้ว่าการสถานการณ์ปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากปรากฏการณ์พฤติกรรมของวัยรุ่นในชุมชนและผลที่เกิดขึ้น เช่น การตั้งครรภ์ในนักเรียนหญิงส่งผลต้องยุติการเรียนในช่วงการศึกษาภาคบังคับ ปัญหาชู้สาวที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงทะเลาะวิวาท การแสดงพฤติกรรมแสดงความรักต่อกันอย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ เช่น ตลาดนัด สวนสาธารณะ ทั้งนี้พ่อแม่เกษตรกรรับรู้ว่าผลกระทบที่สำคัญที่สุด คือการกลายเป็นภาระของครอบครัวที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น การทิ้งลูกให้กับพ่อแม่เลี้ยง เด็กขาดความอบอุ่น ทะเลาะวิวาท เปลี่ยนคูครอง หย่าร้าง เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวและยังรวมถึงการตั้งครรภ์ซ้ำ

พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรรับรู้ว่าการปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเกิดจากสาเหตุที่สำคัญคือ ความบกพร่องต่อหน้าที่ในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ในการควบคุมกำกับ หรือติดตามพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด รวมไปถึงเป็นปัญหาที่เกิดจากค่านิยมและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อและกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นปัญหาของแต่ละครอบครัวที่ต้องแก้ไขและป้องกัน ในขณะเดียวกันความอ่อนแอในระบบเครือญาติที่เกิดจากความขัดแย้งทางความคิด การเป็นครอบครัวเดี่ยวที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ระบบเครือญาติมีบทบาทน้อยลงในการควบคุมกำกับและติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้อิทธิพลของสื่อยังเป็นปัจจัยสำคัญที่พ่อแม่เกษตรกรรับรู้

มีผลต่อการสร้างค่านิยมในเรื่องเพศ การมีคู่รัก การแต่งกาย รสนิยม และรวมไปถึงความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ตามมา

สถานะของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรรับรู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ที่อยู่ในสถานภาพนักเรียน ชุมชนจึงไม่ยอมรับในขณะเดียวกัน การสร้างการยอมรับสามารถดำเนินการได้หากการสมรสนั้นได้ถูกจัดการให้มีการสมรสตามประเพณี ครอบครัวทั้งสองฝ่ายให้การยอมรับ และสามารถกลับเข้ารับการศึกษได้ หากสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ในขณะเรียนได้

2. การรับรู้ของ “พ่อ” ต่อบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบกับลูกวัยรุ่น

บทบาทของพ่อคือ ผู้มีอำนาจมากที่สุดในครอบครัว เป็นกำลังหลักในการหารายได้ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว บุคลิกน่าเกรงขาม ใช้เหตุผลในการตัดสินใจห้ามที่กำหนดขึ้นทุกคนในบ้านต้องปฏิบัติตาม ไม่สนใจหรือให้ความสำคัญกับประเด็นเล็กๆ มอบอำนาจการจัดการเรื่องงานบ้าน การดูแลอบรมสั่งสอนลูกให้กับภรรยา ได้รับความเชื่อถือและยอมรับจากสังคม การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบในบทบาทของพ่อคือการสื่อสารที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของเพศหญิงและเพศชาย โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาและบทบาททางเพศของลูกสาว และ ลูกชายเป็นหลัก บทบาทของพ่อในการสื่อสารกับลูกสาวและลูกชายในเรื่องพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเป็นบทบาทของระบบการศึกษาที่ลูกสามารถเรียนรู้ได้จากระบบโรงเรียน และเรียนรู้จากแม่ในการทำหน้าที่ในการสอนทักษะชีวิตให้กับลูก

พ่อแม่รับรู้ว่ามีบทบาทของพ่อแม่ที่สังคมคาดหวังคือ การทำหน้าที่เป็นต้นแบบที่ดี ในการสร้างการเรียนรู้ให้กับลูกทั้งด้านพฤติกรรม การแสดงออกต่อสาธารณะ รวมถึงการคิดและตัดสินใจที่สร้างการยอมรับทางสังคม รับรู้ถึงพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่สังคมไม่ยอมรับและการให้คุณค่าในทางลบ เช่น การพูดเรื่องเพศในที่สาธารณะถูกตีความหมายว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมผิดแผกในทางลบหรือหมกมุ่นในเรื่องเพศ ขาดการรับรู้ถึงมารยาททางสังคม บทบาทของพ่อที่ยังมีของเขตของพฤติกรรมใน

การแสดงออก เช่น ความสัมพันธ์กับลูก โดยเฉพาะลูกสาวที่ไม่ควรมีการสัมผัสกันด้านร่างกายเพราะขัดกับค่านิยมของคนในสังคมทั่วไป เช่น การกอด หรือการสอนในเรื่องเพศ ในขณะที่ในแวดวงสังคมที่เป็นกลุ่มเฉพาะเช่น เพื่อนสนิทการพูดคุยเรื่องเพศเป็นสิ่งที่สามารถพูดคุยได้ ซึ่งมักเป็นเรื่องของรสนิยมทางเพศ เป็นส่วนใหญ่

3. การรับรู้ของ “แม่” ต่อบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบกับลูกวัยรุ่น

บทบาทของแม่คือ การทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเรื่องราวในบ้าน งานบ้าน อาหาร การอบรมสั่งสอนให้ลูกมีความประพฤติที่ดี ติดตามดูแลและอำนวยความสะดวกให้ทุกคนในครอบครัวได้รับความสุข รวมถึงบทบาทในการทำหน้าที่หารายได้ให้กับครอบครัว การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของแม่ให้ความสำคัญที่สุดกับเป้าหมายอนาคตในเรื่องการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างโอกาสทางสังคม เชื่อมันระบบการศึกษาสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับลูกวัยรุ่นได้ทุกเรื่องโดยเฉพาะเรื่องเพศและทักษะชีวิตในเรื่องเพศ ในขณะเดียวกันบทบาทของแม่ในการขัดเกลาทางสังคม มุ่งเน้นให้ลูกสาวให้รับรู้บทบาททางเพศในการทำหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัว งานบ้าน และการมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน สร้างทัศนคติและความเชื่อในเรื่องกุลสตรีและพรหมจรรย์ให้กับลูกสาวในการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบตนเอง ในขณะที่การดูแลลูกชายการขัดเกลาทางสังคมที่นอกจากการให้ความสำคัญต่อการศึกษาลแล้ว ยังให้ความสำคัญต่อความกตัญญู โดยการสร้างเงื่อนไขด้วยวิธีการบวชเพื่อทดแทนบุญคุณก่อนตัดสินใจมีครอบครัว การป้องกันการตั้งครรภ์และการดำเนินชีวิตทางเพศอย่างปลอดภัยนั้นพบว่าพ่อแม่มีการสอนเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยและการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมีการสื่อสารน้อยมาก

การรับรู้บทบาทของแม่ที่สังคมคาดหวังนั้นมีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารกับลูกวัยรุ่น ทั้งนี้จากการให้คุณค่าทางสังคมที่ของการเป็นตัวแบบที่ดี ดังสุภาษิตที่ว่า “ดูวัวให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ ดูแน่ๆ ให้ดูถึงยาย” เป็นการกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขกุลสตรี การพูดคุยเรื่องเพศถือเป็นข้อห้ามในการแสดงออกของสตรี ประเด็นเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ เป็นสิ่งที่พ่อแม่ยัง

ไม่อาจสื่อสารกับลูกได้ เนื่องจากการสอนเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เป็น กระบวนการที่ขัดต่อประเพณีนิยมของคนไทย และกุลสตรีไทย ที่ยังให้ความสำคัญ กับพรหมจรรย์ และการมีเพศสัมพันธ์เมื่อถึงวัยสมควรกับสามีและในสมรสเท่านั้น

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกร

วิธีการและพฤติกรรมสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ นั้น เป็นการสื่อสารที่อยู่บนการประเมินความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบทบาทของ พ่อแม่ ซึ่งคาดหวังให้พ่อแม่ได้ใช้บทบาทหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ติดตาม พฤติกรรม ของลูกวัยรุ่นให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม โดยมีความแตกต่างกันในแต่ละ ครอบครัว ในการใช้การสื่อสารทั้งเชิงบวก เชิงลบ ภาษากาย และ ภาษาลับลักษณ์ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

4.1 ประสบการณ์การขัดเกลาทางสังคมต่อบทบาททางเพศ

ในช่วงวัยเด็กลูกชายมีความผูกพันแม่ ด้วยบทบาทของแม่ซึ่งมีหน้าที่ในการ ดูแลเรื่องในบ้านเป็นหลัก โดยความสำคัญกับการขัดเกลาให้ลูกชายในเรื่องความ กตัญญู ผ่านความรับผิดชอบการบวเรียนก่อนมีครอบครัว ในขณะที่พ่อจะเข้ามามี บทบาทในการสร้างทักษะชีวิตในการประกอบอาชีพ และสร้างการรับรู้ในมิติความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และความรับผิดชอบต่อภารกิจครอบครัว มีความรู้และทักษะในการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของการเลือกคู่ครองจาก การใช้คำสอน คำพังเพย ในขณะเดียวกันการควบคุมกำกับพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การทะเลาะวิวาท การสร้างสัมพันธ์ภาพกับญาติและเพื่อน ไม่เสเพลเสพติด ไม่ดื่มสุรา ไม่เล่นการพนัน ไม่กระโดดผีบ้านผีเรือนซึ่งเป็นประเพณีของชุมชน ให้เกียรติผู้หญิง ดูแลครอบครัว เป็นผู้นำในครอบครัว ดูแลน้องสาวและแม่ รักศักดิ์ศรี ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่โกหก เป็นส่วนหนุนเสริม

การอบรมสั่งสอนลูกสาวคือการเตรียมพร้อมให้ลูกสาวสามารถทำหน้าที่แม่ และเป็นเมียที่ดีที่ การดูแลตัวเองเมื่อมีประจำเดือน วิธีการการเลือกคู่ครองที่ดี การ วางตัวในสังคม การแต่งกาย งานบ้าน รวมถึงงานในไร่นา และการปฏิบัติตามที่ ครอบครัวคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะการกำหนดพฤติกรรมตามข้อห้ามที่สังคม

ให้การยอมรับ เช่น ห้ามไม่ให้ไปไหนคนเดียว ไม่ออกไปเที่ยวกับผู้ชายในเวลากลางคืน ออกไปนอกบ้านต้องบอกพ่อบอกแม่และต้องไปกับญาติเท่านั้น รักนวลสงวนตัว อย่างยิ่งสุกก่อนห้าม คุยกับผู้ชายรวมทั้งญาติที่เป็นผู้ชายต้องระมัดระวังต้องนั่งไกลๆ กัน แต่งกายให้มิดชิด ห้ามพูดทะเล่ ซึ่งหมายถึง การพูดเรื่องเพศ ในประเด็นอารมณ์ ทางเพศ รสนิยมทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ เพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะหญิงที่ยังไม่ผ่านการแต่งงานการพูดเรื่องเพศถูกให้คุณค่าว่าเป็นผู้หญิงที่เชี่ยวชาญเรื่องเพศ

4.2 อุปนิสัย อารมณ์ และความสัมพันธ์ในครอบครัว

อารมณ์ อุปนิสัย และการแสดงออกของพ่อแม่ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศของการสื่อสารในครอบครัว โดยพบว่า ลูกวัยรุ่น จะมีการประเมินอารมณ์ และการแสดงออกของพ่อแม่ในการยอมรับเรื่องการมีแฟนหรือคูรัอยู่ตลอดเวลา พ่อแม่ที่แสดงอารมณ์โกรธบ่อยๆ แสดงออกทั้งทางสีหน้า แววตา และ เสียง ทั้งการใช้เสียงดัง หรือการนั่งเงียบปฏิเสธการสื่อสารจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์เชิงลบ รวมไปถึงการแสดงอารมณ์ลบต่อการสื่อสารเรื่องเพศที่มีสาเหตุจากความรู้สึกอาย ไม่แน่ใจ ซึ่งแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และวิธีการพูด เป็นส่วนสำคัญที่แสดงถึงการปฏิเสธการรับฟัง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวที่เป็นอุปสรรคในการสื่อสารด้วยความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ขาดการสื่อสาร ช่วงเวลาของครอบครัวในการพูดคุยที่หายไป เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อโอกาสในการสร้างความเข้าใจในระหว่างกัน

4.3 ความคาดหวังต่ออนาคตของลูก

โครงสร้างของครอบครัว และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมของเกษตรกร ภาวะเศรษฐกิจ หนี้สิน และความไม่แน่นอนในอาชีพ เป็นส่วนผลักดันที่ทำให้พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรมีเป้าหมายในการเลี้ยงดูบุตรเพื่อยกระดับทางสังคม และประกันความมั่นคงในอนาคตด้วยระบบการศึกษา โดยพ่อแม่เกษตรกรส่วนใหญ่ปัจจุบันกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ทศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมมองว่าเป็นอาชีพที่ใช้แรงงาน มีรายได้ไม่แน่นอน บางครอบครัวไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง มีหนี้สิน

เป้าหมายต่อการดูแลลูกคือการยกระดับทางสังคมและการหลุดพ้นจากอาชีพเกษตรกร ดังนั้นระบบการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขหลักที่พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ยินยอมให้กับพฤติกรรมของลูกวัยรุ่น รวมถึงการยอมรับเงื่อนไขต่อรองเพื่อแลกกับการ

ไปเรียน เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ ร้านเกมส์ การแต่งกาย รถมอเตอร์ไซด์ ค่าใช้จ่ายประจำวัน รวมไปถึงการยอมให้ออกนอกบ้านในยามวิกาล ทั้งวัยรุ่นหญิงและชาย หากเป็นเงื่อนไขในการเรียน ความสัมพันธ์จึงเป็นการจำยอมซึ่งพ่อแม่เกษตรกรไม่สามารถปฏิเสธเงื่อนไขเพื่อการศึกษาของลูกวัยรุ่นได้ และเป็นช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ในด้านความรู้และความมั่นใจในตนเองต่อศักยภาพในการอบรมสั่งสอนเมื่อลูกมีระดับการศึกษาสูงขึ้น

...มีลูกสองคน คนโตก็ไปเป็นอย่างนี้แล้ว ผมทำทุกอย่างสู้มันทุกอย่างนี้ก็เพราะอยากให้ลูกมีงานมีการทำ มีหน้ามีตาไม่ได้หวังตัวเองเลย ทำสวนมันเหนื่อย มันยาก ปีนี้ราคาดี แต่ก็ได้ผลผลิตน้อย ปีที่แล้วไม่ได้เงินจากสวนเลย ทุเรียนไม่เป็นลูก อยากให้ลูกได้ทำงานหลวงซักคนก็ยังไม่ได้มาเป็นแบบนี้ ไม่รู้จะทำยังงัย หมดแรงจะทำงาน”

(นายหนึ่ง (พ่อที่เป็นเกษตรกร), ผู้ให้สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2555)

4.4 การรับรู้ต่อสถานการณ์และความสามารถในการคาดการณ์ต่อโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ว่ามีปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นในปัจจุบันรุนแรงมากขึ้น ทั้งจากสื่อ จากสถานการณ์ปัญหาในชุมชน มุมมองของปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มองว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทั่วไป แต่จะไม่เกิดกับครอบครัวของตนเอง โดยเฉพาะลูกสาว ซึ่งพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่การยอมรับลูกมีแฟน เป็นการยอมรับเนื่องจากเป็นพฤติกรรมของวัยรุ่นส่วนใหญ่ ซึ่งยอมรับได้ แต่ไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในระหว่างการเรียน

พ่อแม่มีบทบาทน้อยมากในการสื่อสารกับลูกสาวในเรื่อง การคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัย และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ภาวะเสี่ยง ความกดดันจากกลุ่มเพื่อนและคู่ การใช้ถุงยางอนามัย การชะลอการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ในขณะที่มีแม่เพียงบางส่วนที่รับรู้ถึงความเสี่ยงในเรื่องเพศที่จะเกิดกับลูกชาย เช่น การตั้งครรภ์ และการติดโรคทางเพศสัมพันธ์แม้จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ของลูกชาย แต่ไม่ยอมรับการตั้งครรภ์ และมีการป้องกันโดยการแนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัย

4.5 การรับรู้ต่อศักยภาพของตนเอง

ระบบการศึกษาและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของระบบการศึกษา เชื่อมโยง การรับรู้และให้ความหมายต่อการสอนเรื่องเพศของลูก ที่ลดความสำคัญตนเองใน ด้านประสบการณ์ การคบหากับเพื่อนต่างเพศ อีกทั้งระบบโรงเรียนเป็นสถานที่ ที่วัยรุ่นมีการคบหาเพื่อนต่างเพศในชีวิตประจำวัน การให้ความสำคัญกับหน้าที่ใน การดูแลครอบครัวจึงมีความสำคัญมากกว่า แม้ว่าพ่อแม่ส่วนใหญ่รับรู้ว่าการ ป้องกันการตั้งครรภ์สามารถทำได้ด้วยการใช้ถุงยางอนามัย และยาคุมกำเนิดที่มีทั้ง แบบรายเดือนและแบบฉุกเฉิน สามารถหาซื้อได้จากร้านขายยาทั่วไปหรือจากหน่วย บริการสุขภาพในชุมชน แต่ในทางปฏิบัติพบว่าพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ สามารถสื่อสารในประเด็นพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และเพศสัมพันธ์ ที่รับผิดชอบได้ เนื่องด้วยความเข้าใจว่าลูกมีความรู้มากกว่าจากการเรียนรู้ในโรงเรียน รวมถึงอุปสรรคในเรื่องเพศ เช่น การสื่อสารระหว่างพ่อกับลูกสาว ที่พบว่ามีน้อยมาก

...พ่อเค้าไม่พูด ขนาดลูกท้องเค้าก็ยังไม่พูดอะไร เราเป็นแม่สังเกตเห็นว่า มี แพน ตอนที่รู้ว่ามีแพนตอนที่เค้าพามาบ้าน ก็บอกว่าคบกันดีดีอย่าเพิ่งกินเลย มารู้อีกทีก็ท้องแล้ว ไม่รู้ว่าไปมีอะไรกันตอนไหน ยังไม่ทันบอกเรื่องยาคุมเลย ไม่คิดว่าจะมีอะไรกัน มารู้อีกทีหลังเค้ามีอะไรกันก่อนจะพามาหาเราซะอีก มันไม่ทัน”

(นางสอง (แม่ที่เป็นเกษตรกร), ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2555)

4.6 การให้ความสำคัญต่อประเด็นความรับผิดชอบ

บทบาทของพ่อในการขัดเกลาทางสังคมในการสร้างความรับผิดชอบในคือ การให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบาทของความเป็น เพศหญิงและเพศชาย โดยให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อการการศึกษาเป็น หลัก ในขณะที่บทบาทแม่ ซึ่งทำหน้าที่ในการเป็นผู้จัดการเรื่องราวในบ้าน งานบ้าน อาหาร การอบรมสั่งสอนให้ลูกมีความประพฤติที่ดี ติดตามดูแลและอำนวยความสะดวกให้ทุกคนในครอบครัวได้รับความสุข รวมถึงบทบาทในการทำหน้าที่หารายได้ ให้กับครอบครัว ประเด็นความรับผิดชอบที่แม่ให้ความสำคัญ คือเป้าหมายอนาคตใน เรื่องการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างโอกาสทางสังคม เน้นให้ลูกสาวรับผิดชอบต่อการ

ทำหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัว งานบ้าน และการมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน รับผิดชอบเรื่องเพศในการสร้างทัศนคติและความเชื่อในเรื่องกุลสตรีและพรหมจรรย์ให้กับลูกสาวในการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในตนเอง แต่กลับพบว่าการสอนเรื่องการใช้อย่างอนามัยและการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมีการสื่อสารน้อยมาก

5. วิธีการและพฤติกรรมสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่

5.1 การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อนาคต และการตั้งเป้าหมายในอนาคตของลูกวัยรุ่น

พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นวิธีการสื่อสารทั้งการสื่อสารด้วยวาจา การสื่อสารด้วยภาษากาย หรือการใช้สัญลักษณ์จึงมีเป้าหมายเพื่อให้ลูกเห็นความสำคัญของการศึกษา เพื่อสร้างอนาคตที่ดี เช่น การมีงานทำที่มั่นคง การมีรายได้ที่แน่นอน รวมไปถึงโอกาสของการมีครอบครัวที่ดี การสื่อสารด้วยวาจาเชิงบวก ทั้งภาษาพูด และ ภาษากาย ได้แก่ การกระตุ้น เสริมพลังให้กำลังใจ ชื่นชม วางเป้าหมายร่วมกัน บอกความสำคัญของลูก เช่น

“ตั้งใจเรียนเป็นเด็กดีนะ”

“พ่อกับแม่เป็นกำลังใจให้นะ”

“เรียนไปเรื่อยๆ นะพ่อก็มีกำลังใจ”

“หนูคือแก้วตาดวงใจของพ่อแม่หนู”

“หนูเก่งมากเลยลูก” “เหนื่อยมั๊ย”

“ภูมิใจในตัวลูกนะ”

การสื่อสารด้วยภาษากายเชิงบวกเช่น โอบ กอด สัมผัส ตั้งใจฟัง ดูแลใกล้ชิด การใช้สัญลักษณ์เชิงบวกยกตัวอย่างคนในชุมชนที่มีความประพฤติดี และสร้างแรงบันดาลใจ

การสื่อสารด้วยวาจาเชิงลบทั้งภาษาพูด และ ภาษากาย การสื่อสารโดยยกตัวอย่างเปรียบเทียบ การใช้ถ้อยคำรุนแรง บ่อนทำลาย ประชดประชัน เช่น

“ทำไมไม่ทำอย่างคนอื่นเค้าบ้าง”

“ลูกไม่รักดีเกิดมาทำไม เกิดมาเลี้ยงเลียข้าวสุกฆ่าตายตั้งแต่ในท้องก็ดีละ”
“ไม่เคยทำอะไรดีซักอย่าง”
“คนอื่นเค้ายังทำได้แล้วมึงทำไมทำไม่ได้”
“วันๆเอาแต่เที่ยว บ้านเป็นที่ผลิตน้ำมันรัย ถ้าไม่ตั้งใจเรียนไปเข้าสวนกับ
พ่อเดี๋ยวจะซื้อควายให้เลี้ยง”

การสื่อสารด้วยภาษากายเชิงลบเช่น การแสดงสีหน้าอารมณ์ไม่พร้อมรับฟัง
ใช้ความเงียบ เดินหนี หน้าบึ้ง ลงโทษ เสียงดัง ดุ ตะคอก เมินเฉย การใช้สัญลักษณ์
เชิงลบ ออกกฎระเบียบ ขู่ห้าม

5.2 การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและคู่รักในการตัดสินใจ มีเพศสัมพันธ์

ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ตามบทบาทชายหญิง ความเป็นกุลสตรี
ความเป็นผู้นำ และให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นสำคัญ ในขณะเดียวกันพ่อแม่ที่
เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับการมีคู่รักของลูกวัยรุ่น แต่กลับพบว่าการสื่อสารเพื่อ
สร้างทักษะชีวิตให้กับลูกวัยรุ่นให้รับรู้ถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่ออนาคต
เมื่อมีเพศสัมพันธ์กลับพบว่าการสื่อสารในเรื่องนี้น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่รับรู้
ว่าเพศสัมพันธ์นอกสมรส เป็นสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ พ่อแม่จึงเลือกใช้วิธี
การสื่อสารเพื่อป้องปราม การให้ความสำคัญกับเป้าหมายด้านการศึกษา และการ
ปฏิเสธการสื่อสารในเรื่องความรับผิดชอบต่อตนเองและคู่รักเมื่อมีเพศสัมพันธ์ รวมไปถึง
การให้คำแนะนำในเรื่องการดูแลตนเองในเรื่องเพศ เช่น การนั่งยอง การออกเป็นกฎ
ระเบียบ ควบคุมกำกับพฤติกรรม การสื่อสารด้วยวาจาเชิงบวก เช่น

“หนู เรียนก่อนเถอะ ยังยัยก็คุมไว้ก่อน มีลูกเดี๋ยวจะต้องหยุดเรียนไม่ทัน
เพื่อน”

“ไม่รู้จะทำไมยังยัยก็บอกว่าอย่าเพิ่งให้มีลูก เอาถุงยางมาให้ ก็ไม่รู้ทำไมยัย
ก็คงไม่ได้ใช้หรอกถึงท้องขึ้นมา”

“จะจบ ม. 2 อยู่แล้ว แค่อีกอาทิตย์เดียว อดทนไปเรียน ไปสอบ คลอดลูก
แล้วก็จะได้ไปเรียนต่อ ก็ไม่เอา ถ้าไปสอบชะ จะขึ้น ม. 3 ก็ง่าย ไม่ต้องไปเข้าชั้นใหม่
บอกกันไม่เคยฟังเลย”

การสื่อสารด้วยวาจาเชิงลบเช่น

“ไปหาผู้ชายมาเหรอ จะเรียนจบมัย”

“มึงอย่ามาเถียง อย่ามาทำเป็นรู้ดี”

“กลับบ้านเข้าไปหาผู้ชายมาเหรอ”

5.3 การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อการรับรู้คุณค่าของตนเอง และผู้อื่น

การรับรู้บทบาทของตนเองในการสื่อสารกับลูกในการสร้างความรู้สึกรู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง และผู้อื่นนั้น พ่อแม่ให้ความสำคัญต่อบทบาททนายหญิง รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในบทบาทของชาย หญิง ที่สังคมยอมรับ เช่น การเป็นกุลสตรี การเป็นผู้นำ แต่มีการสื่อสารในประเด็นการทำความเข้าใจและให้เกียรติผู้อื่นรวมถึงการเห็นคุณค่าของคนอื่นน้อยมาก การสื่อสารเป็นการมุ่งเน้นให้สามารถเอาตัวรอดจากเหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่น การศึกษา การดูแลตนเองในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่

การสื่อสารด้วยวาจาเชิงบวก

“หนูเก่งมากเลยลูก”

“เดี๋ยวนี้น่ารักขึ้นนะ”

“ภูมิใจในตัวลูกนะ”

การสื่อสารด้วยวาจาเชิงลบ

“ในตัวเคยมีอะไรดีบ้างมัย ไม่เคยทำอะไรดีซักอย่าง”

“ทำตัวดีดีหน่อย ทำงานบ้านก็ไม่สะอาด”

“ไม่ต้องมาเอาเงินที่ถูกไปเอาเงินที่เพื่อนมึงไป”

5.4 การสื่อสารเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์

บทบาทของพ่อแม่คือการแสดงบทบาทการป้องกันและควบคุมกำกับ ซึ่งการสื่อสารถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์เป็นประเด็นที่พ่อแม่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สื่อสารกับลูกในเชิงคิดวิเคราะห์ แต่เป็นการใช้ภาษาพูดและภาษากาย รวมถึงการแสดงออกทางสัญลักษณ์ในลักษณะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ มากกว่าการวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ การสื่อสารด้วยวาจาเชิงลบเช่น

“ถ้าต้องกลับมาอย่ามาให้เห็นหน้าอีกนะ”

“รักคนอื่นมากกว่าพ่อแม่เหรอ”

“อยากมีผัวสักคนอ่ะ เอาผัวซะไม่ต้องเรียน”

“งานไม่ทำดีแต่แต่งตัวใครบอกให้แต่งตัวแบบนี้”

จากผลการศึกษาพบว่า วิธีการและพฤติกรรมสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรนั้น เป็นการสื่อสารที่อยู่บนการประเมินความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบทบาทของพ่อแม่ ซึ่งคาดหวังให้พ่อแม่ได้ใช้บทบาทหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ติดตาม พฤติกรรมของลูกวัยรุ่นให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม เช่น เข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษาตามนโยบายของรัฐ มีพฤติกรรมและความประพฤติที่สังคมยอมรับ ควบคุมกำกับและติดตามดูแลป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง โดยมีความแตกต่างกันในแต่ละครอบครัวในการสื่อสาร

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษามูลเหตุ ปัจจัย การรับรู้ และการให้ความหมายการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและวิธีการในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบกับลูกวัยรุ่นโดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มาเป็นแนวทางในการศึกษานั้นพบว่า การให้ความสำคัญต่อบริบทการให้คุณค่าในเรื่องเพศของสังคมและชุมชนและการรับรู้ความต้องการและความคาดหวังของสังคมและชุมชนต่อการทำหน้าที่ในบทบาทพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นนั้นเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่นและพฤติกรรมการแสดงออกของพ่อแม่ในการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นพฤติกรรมการเลี้ยงดูและการสื่อสารที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัวเป็นบทบาทที่พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรเลือกใช้เพื่อการควบคุม กำกับ ติดตาม ให้ลูกวัยรุ่นได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและชุมชน ทั้งในเรื่องความประพฤติ บทบาทชายหญิง และการดำเนินชีวิตภายใต้กรอบประเพณีวัฒนธรรมค่านิยมของชุมชนของตนเอง

การไม่ยอมรับของสังคมในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส รวมถึงการตั้งเป้าหมายการเลี้ยงดูวัยรุ่นให้อยู่ในระบบการศึกษาเพื่อนำไปสู่อนาคตที่ดีนั้น เป็นการ

รับรู้ของพ่อแม่ที่ทำให้บทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศถูกจำกัดเพียงการให้ความสำคัญทางการศึกษา ปฏิเสธการสื่อสารในการวางแผนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันการรับรู้จากสังคมในการกำหนดให้พ่อแม่เป็นตัวแทนที่ดีเป็นข้อจำกัดที่ทำให้การแสดงออกในการสื่อสารเรื่องเพศ หรือการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของพ่อแม่เป็นการชี้นำพฤติกรรมการแสดงออกของพ่อแม่ให้ปฏิเสธการสื่อสารและการทำความเข้าใจกับความต้องการในเรื่องเพศของลูกวัยรุ่นเช่นกัน พฤติกรรมการสื่อสารทั้งภาษาพูด ภาษากาย และการใช้สัญลักษณ์จึงมีทิศทางปฏิเสธการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบทั้งการสื่อสารเชิงบวกและการสื่อสารเชิงลบ

ข้อเสนอแนะทางกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

การพัฒนาทักษะการสื่อสารพ่อแม่เป็นกระบวนการพัฒนาทักษะที่ใช้กระบวนการที่สำคัญได้แก่ การสร้างการรับรู้ใหม่ในบทบาทและความสำคัญของพ่อแม่ต่อการแก้ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น สร้างการรับรู้มิติในเรื่องเพศเชิงบวก การเสริมพลังอำนาจในบทบาทของพ่อแม่ต่อการสร้างทักษะและประสบการณ์ชีวิตให้กับลูกต่อความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ต่อบุคคลในสังคมประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ

1. การเตรียมความพร้อมให้กับพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรได้รับรู้ถึงความสำคัญของสถานการณ์ปัญหาเรื่องเพศและผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยใช้ประสบการณ์ หรือการสร้างเงื่อนไขการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายคือมุ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เปิดใจเข้าร่วมกิจกรรม และเป็นการวางเงื่อนไขที่ท้าทายการเรียนรู้เพื่อและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ตรงของพ่อแม่ที่ผ่านมา
2. การนำพาเข้าไปสัมผัสกับโลกใบใหม่ สร้างการรับรู้ใหม่ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างความเข้าใจตนเอง และคนในครอบครัวในประเด็นปัญหาเพศประสบการณ์เรื่องเพศในอดีต ปัญหา อุปสรรค
3. การสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ในคิดและตัดสินใจ เป็นกระบวนการสนับสนุนให้เกิดการปรับกระบวนการคิด พัฒนาทักษะการฟัง การคิดเชิงบวก การเสริม

พลังลูก การเรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น และปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นปัจจุบัน การสนับสนุนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์

4. การสะท้อนความคิด เป็นการทบทวนผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่ผ่านมา รวมทั้งการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตนเองและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำไปดำรงอยู่ในตัวเองเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในอนาคต

5. การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและแลกเปลี่ยนในเครือข่ายจัดกระบวนการคืนข้อมูล สะท้อนสภาพปัญหา และร่วมกำหนดแนวทางในการแก้ไข โดยมีเป้าหมายของกิจกรรมเพื่อสนับสนุนบทบาทของนักเรียนแกนนำในการนำเสนอประเด็นปัญหาให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานักเรียน ครู และภาคีที่เกี่ยวข้องให้รับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อร่วมกำหนดแนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละโรงเรียนรวมถึง การสร้างพื้นที่สนับสนุนและการสนับสนุนความรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบให้เกิดความใส่ใจในการสร้างทักษะชีวิตให้กับวัยรุ่นในทิศทางเดียวกัน

6. การพัฒนาเครือข่ายพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่นในระดับพื้นที่ เป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจการทำงานเครือข่ายพ่อแม่จัดให้มีเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเสริมพลังและการสรุปบทเรียนเพื่อการจัดการความรู้รวมถึงเวทีขับเคลื่อนเชิงนโยบายในระดับพื้นที่

อภิปรายผลการศึกษา

จากข้อค้นพบที่สำคัญถึงผลของการนำนโยบายภาครัฐ ด้านการศึกษาและการพัฒนาประเทศสู่ภาคอุตสาหกรรม ได้ส่งผลกระทบต่อระดับครัวเรือนในการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต กระบวนการขัดเกลาทางสังคม และบทบาทของพ่อแม่ โดยพบว่า นโยบายภาครัฐที่กำหนดให้มีการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาประเทศนั้น มีอิทธิพลส่งผ่านมายังเป้าหมายในการเลี้ยงลูกของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกร ที่รู้สึกไม่มั่นคงในอาชีพและขาดความศรัทธาต่ออาชีพเกษตรกร จึงต้องการสร้างอนาคตใหม่ให้กับลูกผ่านกลไกการ

ยกระดับทางสังคมที่ภาครัฐให้การสนับสนุนคือระบบการศึกษาที่เอื้อให้ประชาชนในทุกุระสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้มากขึ้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารถึงโอกาสทางสังคมจากระบบการสื่อสารของภาครัฐและเอกชน ได้แก่ การทำงานที่มีรายได้สูง สามารถเข้าถึงแหล่งอำนวยความสะดวกได้มากขึ้นจากรายได้ที่มากขึ้น และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการย้าให้พ่อแม่เกษตรกร เห็นคุณค่าของระบบการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูลูกของเกษตรกร ที่ลดบทบาทในการสร้างทักษะชีวิตด้านอาชีพ แต่มุ่งให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนลูกให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพื่อสร้างอนาคต โดยให้ความสำคัญต่อการหารายได้ เพิ่มมากขึ้นในกระแสเกษตรอุตสาหกรรม

จากประเด็นดังกล่าวพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูและเป้าหมายในการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัวเกษตรกรนั้น ได้รับอิทธิพลจากนโยบายของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายด้านการศึกษา และการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นนวัยเรียนจากหลากหลายช่องทางของสื่อสาธารณะ ต่อกระบวนการสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของพ่อแม่เกษตรกรในด้านประโยชน์ของการศึกษา และโอกาสทางสังคมจากระบบการศึกษา ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวเป็นกระบวนการรับรู้ที่ถูกกระทำอย่างต่อเนื่องจากตัวแบบจำนวนมากในสังคม ทั้งจากผู้ที่มีโอกาสได้รับการศึกษาในชุมชน จากบุคคลที่อยู่ห่างไกล โดยอิทธิพลของสื่อสารมวลชน สภาพดังกล่าวทำให้การศึกษาถูกยึดโยงเข้ากับความสำเร็จและการเป็นเป้าหมายของชีวิต แทนที่จะเป็นกระบวนการเรียนรู้

การค้นพบที่สำคัญที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้นำแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ของจอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead, 1894-1931) (George H.M,1967) ซึ่งให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบที่สำคัญคือตัวตนที่เป็นอยู่ (I) และตัวตนที่รับรู้ว่าสังคมคาดหวัง (ME) ซึ่งการแสดงออกทางสังคมของบุคคล โดย มีด (George H.M,1967) ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์จากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ผ่านมาในอดีตในระยะเวลาต่างๆ ของช่วงวัย แต่ไม่ได้กล่าวถึง ความแตกต่างของการรับรู้ การตีความ และอิทธิพลเชิงนโยบายที่มีต่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ที่คนแต่ละคน ซึ่งแสดงบทบาท

ที่แตกต่างกันในสังคม ณ ช่วงเวลาหนึ่งเงื่อนไขดังกล่าว ได้กลายเป็นวาทกรรมการพัฒนา ที่ก่อตัวและถูกส่งต่ออยู่ในบริบททางสังคมของชุมชนเกษตรกร ซึ่งก่อให้เกิดอิทธิพลทั้งต่อตัวตน (I) ของพ่อแม่ รวมไปถึงการรับรู้ของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรต่อความคาดหวังของสังคม (Me) ที่ต้องการให้พ่อแม่แสดงบทบาทของการเป็นพลเมืองที่ดี ในการสนับสนุนนโยบายภาครัฐ ผ่านการแสดงบทบาทพ่อแม่ โดยการให้ลูกได้เข้ารับการศึกษตามที่ภาครัฐกำหนด อิทธิพลดังกล่าว มีเพียงสะท้อนช่องว่างของระบบและปรัชญาการศึกษา แต่สะท้อนถึงเป้าหมายในการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่นของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกร ที่ต่างมุ่งให้ความสำคัญต่อการศึกษาในฐานะที่เป็นเป้าหมายในชีวิตมากกว่าการเป็นกระบวนการที่สร้างคุณค่าทางสังคมให้แก่ลูก จนในที่สุด ทำให้พ่อแม่ละเลยมิติอื่นๆ ของการขัดเกลาทางสังคม เช่น เพศสัมพันธ์ที่ขาดความรับผิดชอบ และกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่มีการสื่อสารเรื่องเพศ เป็นประเด็นหนึ่งของการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ในบริบทของสังคมไทย การสื่อสารเรื่องเพศของพ่อแม่ ยังคงเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากในวิถีชีวิตปกติโดยไปเนื่องจากวัฒนธรรมไทยมักหลีกเลี่ยงการพูดคุยเรื่องเพศเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไม่สุภาพ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าจุดเริ่มต้นของการข้อจำกัดของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรในการสื่อสารทั้งในด้านการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างพ่อแม่และลูก การสร้างความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าในการให้เกียรติและการยอมรับในบทบาทสมาชิกของลูกวัยรุ่น และการฟังอย่างลึกซึ้งของแม่ เป็นประเด็นปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ดังนั้น การขยายปริมาณพลเรื่อง ความหมาย และการแสดงบทบาทของพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าของตนเองให้กับลูกวัยรุ่น จึงควรถูกกระตุ้นผ่านสื่อ เวทีสาธารณะ และการพูดคุยถกแถลงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- นางสอง (แม่ที่เป็นเกษตรกร) [นามสมมุติ], (3 เมษายน 2555). สัมภาษณ์โดย ผาสุข แก้วเจริญตา. อุดรดิตถ์.
- นายหนึ่ง (พ่อที่เป็นเกษตรกร), [นามสมมุติ], (24 เมษายน 2555). สัมภาษณ์โดย ผาสุข แก้วเจริญตา. อุดรดิตถ์.
- Dennis.A.C.,andWood.J.T. (2012). “**We’re Not Going to Have This Conversation,But You Get It’’: Black Mother–Daughter Communication About Sexual Relations.** Women’s Studies in Communication, 35:204–223, 2012)
- George H.M.(1967). Mild, Self, and Society. The University of Chicago Press,ltd,London The International Planned Parenthood Federation (IPPF), 2010.IPPF Framework for Comprehensive Sexuality Education (CSE).retrieved 15 June 2003 from <http://www.ippf.org/NR/rdonlyres/CE7711F7-C0F0-4AF5-A2D5-1E1876C24928/0/Sexuality.pdf> Updated January, 2010
- Kaiser, A.P. and Hancock, T.B. (2003). Teaching parents new skills to support their young children’s development. **Infants and Young Children**, 16(1), 9–21.
- Miller. K.S., Lasswell. S. M, Riley. D.B., and Poulsen. M.N, MPH. **Families Matter! Presexual Risk Prevention Intervention.** Am J Public Health. 2013;103:e16–e20; Kaiser Family Foundation. National survey of adolescents and young adults: sexual health knowledge, attitudes and experiences. 2003. Available at: <http://www.kff.org/youthhivstds/3218-index.cfm>. Accessed March 15, 2011.

Tarshi(2010).The Yellow Book: **A Parent's Guide to Sexuality Education**. New Delhi: Raj Press

The International Planned Parenthood Federation (IPPF). (2010). **IPPF Framework for Comprehensive Sexuality Education (CSE)**. Retrieved June 15, 2003, from <http://www.ippf.org/NR/rdonlyres/CE7711F7-C0F0-4AF5-A2D5-1E1876C24928/0/Sexuality.pdf>

การลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนชายแดนภาคเหนือ ไทย-ลาว-พม่า: สถานการณ์และแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือ ในการควบคุมระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน¹

Contraband cigarettes smuggling in northern border
of Thai-Lao-Myanmar: Situation and guidelines to create mechanisms
for cooperation and control between Thailand and its neighbors

เสถียร ชันทะ²

Satian Chunta

E-mail : chunta7@gmail.com

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้
เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

²Ph.D. (Social Development), Ph.D.(Biodiversity) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสถาบัน
ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและอาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การลักลอบค้าบุหรีเถื่อนชายแดนภาคเหนือ ไทย-ลาว-พม่า: สถานการณ์และแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือในการควบคุมระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์/รูปแบบและปัจจัยการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนบริเวณชายแดนไทย-ลาว-พม่า โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตในกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มร้านค้าปลอดภาษี/ร้านค้าบุหรีเถื่อน และกลุ่มผู้ลักลอบค้า ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์การลักลอบค้าบุหรีเถื่อนในชายแดนทางภาคเหนือ ไทย-ลาว-พม่า มีการลักลอบบุหรีเถื่อน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกบุหรีปลอมยี่ห้อต่างประเทศ ลักษณะที่สองบุหรียี่ห้อต่างประเทศที่ไม่เสียภาษี และลักษณะที่สามบุหรีปลอมของไทย โดยเส้นทางในการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนมี 2 เส้นทางคือเส้นทางบกผ่านถนนสายหลักคือ R3A ที่เชื่อมจีนตอนใต้ ลาวและเข้าสู่ไทยผ่านทางอำเภอเชียงของ และเส้นทาง R3B ที่เชื่อมจีนตอนใต้ พม่า และเข้าสู่ไทยทางอำเภอแม่สาย และเส้นทางที่สองคือทางลำน้ำโขงโดยมาทางเรือร่วมกับสินค้าอื่นๆเข้าสู่ทางอำเภอเชียงแสน ซึ่งรูปแบบการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนมี 2 รูปแบบคือ รูปแบบแรก เป็นการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนขนาดเล็ก และรูปแบบที่สอง เป็นแบบการลักลอบขนาดใหญ่เป็นขบวนการในระดับอนุภูมิภาค มีกลุ่มขบวนการ TBC: Thai-Burma-China เป็นกลุ่มหลักที่ทำการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนในลุ่มน้ำโขงตอนบน ขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนมีดังนี้ 1) ปัจจัยของโครงสร้างภาษีบุหรีในประเทศ 2) ปัจจัยการเปิดตลาดการค้าเสรี 3) ปัจจัยการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 4) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคจากเศรษฐกิจระบบปิดมาเป็นระบบเปิด 5) ปัญหาความไม่สงบและเป็นเอกภาพของรัฐในพม่ากับชนกลุ่มน้อย 6) ลักษณะทางภูมิศาสตร์และช่องทางที่สะดวกตามแนวชายแดนของไทย-พม่า-ลาว 7) การยอมรับของประชาชนต่อบุหรีในพื้นที่ชายแดน 8) ผลตอบแทนการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนมีมูลค่าสูง 9) กระบวนการผลิตบุหรีเถื่อนค่อนข้างทำได้ง่ายและกระจายสินค้าได้อย่างกว้างขวาง และ 10) การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายไม่เข้มงวดและขาด

ประสิทธิภาพ11) แรงงานข้ามชาติที่สู้รบบุหรี

ส่วนแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือในการควบคุมบุหรีเถื่อนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นควรมีการดำเนินการดังนี้ ประการแรก แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือควบคุมบุหรีเถื่อนระหว่างรัฐในพื้นที่ชายแดนติดต่อกันและภูมิภาคอาเซียนโดยต้องมีการสร้างความร่วมมือทางการบริหารจัดการร่วมกันผ่านการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานร่วมในระดับภูมิภาคอาเซียน ประการที่สอง แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือทางกฎหมายควบคุมบุหรีเถื่อนระหว่างประเทศ ประการที่สาม แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือเกี่ยวกับมาตรการภาษีควบคุมยาสูบในภูมิภาคอาเซียน และ ประการที่สี่ แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือควบคุมบุหรีเถื่อนขององค์กรต่างๆระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค การต่อต้านบุหรีจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือในลักษณะของพหุภาคีที่ต้องมีภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คำสำคัญ: การลักลอบ, บุหรีเถื่อน, ชายแดนภาคเหนือไทย-ลาว-พม่า, ความร่วมมือ และการควบคุม

Abstract

Article titled “Contraband cigarettes smuggling in northern border of Thai-Lao-Myanmar: Situation and guidelines to create mechanisms for cooperation and control between Thailand and its neighbors”. The objective aim was to study the situation/form and factors on trafficking illegal cigarettes in the areas of northern Thailand bordering with Laos and Myanmar. This research used in-depth interviews: group discussion, observations in government civil groups, duty free shops, trafficking contraband of illegal cigarettes and trafficking groups with content analysis data.

The results showed that the situation of illegal cigarette trafficking on the border of northern Thailand-Laos-Myanmar was of 3 types: first type was counterfeit cigarettes from a foreign brand; second type was duty free cigarettes from foreign brands and third type was counterfeit cigarettes from Thailand. There were 2 routes on illegal contraband trafficking: first route was R3A on the ground through the main road that connects with southern China, Laos and into Thailand through Chiang Khong and R3B routes that connect to southern China, Myanmar and into Thailand via Mae Sai. The second route was via the Mekong River by boat with other products into the Chiang Saen District. This had 2 distinct forms of trafficking: first form was of a small smuggling nature and second form was a larger smuggling contraband movement in the sub-region. It was this TBC movement group: Thai-Burma-China that were the main smugglers of illegal cigarettes in the upper Mekong River region. While the factors that influence the trafficking of illegal cigarettes were as follows. 1) Structural factors on cigarette taxes in the country. 2) Trade

liberalization factors. 3) Influence of China in the Mekong region growth factor. 4) Economic and political changes in the region from a closed to an open economy system. 5) Unrest and the universal problems of the state in Burma and with minority groups. 6) Geography and convenient channels along the borders of Thailand- Burma-Laos. 7) Acceptance of people on cigarettes in the border areas. 8) High value on trafficking illegal cigarettes and high returns. 9) Rather simple to manufacture illegal cigarette smuggling systems and processes and wide distribution and 10) Non enforcement measures, strict laws and inefficiencies. 11) Transnational labor as smoking.

The guidelines establish a mechanism for cooperation in controlling illegal cigarette smuggling between Thailand and neighboring countries that should be performed as follows. Firstly, guidelines for creating cooperation mechanisms controlling illegal cigarette smuggling between the government agency in the border consecutive areas and the region must have formal joint management partnerships through the establishment of an organization or agency engaged in the Asian region. Secondly, guidelines to establish mechanisms of cooperation and national laws to regulate international illegal cigarette smuggling. Thirdly, guidelines to establish mechanisms of cooperation regarding taxes on tobacco control in the region and fourthly, guidelines for establishing mechanisms of cooperation on controlling illegal cigarette smuggling with an international organization in the region. For anti-tobacco agencies we need to establish cooperation in the multilateral nature of governmental agencies, non-government organizations, people and stakeholders

Keywords: Smuggling, Contraband Cigarettes, Northern Border of Thai-Lao-Myanmar, Cooperation and Control

บทนำ

ปัญหาบุหรีเถื่อนในสังคมไทยเกิดขึ้นและปรากฏเป็นข่าวในสื่อมาอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังไม่สามารถจะจัดการปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับปรากฏการณ์อัตราการสูบบุหรีของคนในประเทศไทยที่มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเยาวชนอายุ 11-24 ปี จากข้อมูลสำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2553) พบว่าในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนผู้สูบบุหรี 1,691,390 คน และเมื่อเทียบอัตราตั้งแต่ปี พ.ศ.2549-2552 พบว่ามีอัตราสูบบุหรีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องร้อยละ 10.2 เป็น 11.08 และ 11.7 ตามลำดับ ในขณะที่ผลสำรวจการสูบบุหรีในวัยผู้ใหญ่ในปี พ.ศ.2552 พบว่าการสูบบุหรีมีควันและไม่มีควันมีจำนวน 14.3 ล้านคน หรือร้อยละ 27.2 เป็นเพศชายร้อยละ 46.4 หญิงร้อยละ 9.1 แยกเป็นผู้สูบบุหรีของ 7.9 ล้านคน บุหรีมวนเอง 7.4 ล้านคนและล่าสุดการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรีของคนไทยในปี พ.ศ.2554 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) พบว่าประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 53.9 ล้านคน เป็นผู้สูบบุหรี 11.5 ล้านคน (ร้อยละ 21.4) โดยเป็นผู้ที่สูบบุหรีเป็นประจำ 9.9 ล้านคน (ร้อยละ 18.4) เป็นผู้สูบบุหรีนานๆครั้ง 1.6 ล้านคน (ร้อยละ 2.9) และอัตราการสูบบุหรีผู้ชายมากกว่าผู้หญิง 20 เท่า (ชายร้อยละ 41.7 หญิงร้อยละ 2.1) และจากการสำรวจการบริโภคยาสูบในผู้ใหญ่ระดับโลกของประเทศไทย พ.ศ.2554 (สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2555) พบว่าผู้สูบบุหรีทั้งชนิดมีควันและไม่มีควันอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีถึง 14.6 ล้านคน (ร้อยละ 26.9) แยกเป็นเพศชายร้อยละ 47.2 และเพศหญิงร้อยละ 7.6 และเมื่อแยกเป็นผู้สูบบุหรีมีควัน 13 ล้านคน (ร้อยละ 24) เป็นเพศชายมากกว่าหญิง (ชายร้อยละ 46.6 หญิงร้อยละ 2.6) และผู้สูบบุหรีไม่มีควัน 1.7 ล้านคน (ร้อยละ 3.2) เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย (หญิงร้อยละ 5.2 ชายร้อยละ 1.1) โดยผู้สูบบุหรีเป็นประจำร้อยละ 88.3 ซื้อมันจากร้านขายของชำและร้อยละ 4.8 ซื้อมันครั้งสุดท้ายเป็นบุหรีที่ไม่มีภาพคำเตือนบนซองบุหรี อาจอนุมานได้ว่าเป็นบุหรีผิดกฎหมายหรือบุหรีเถื่อน และบุหรีที่ถือเข้ามาในประเทศที่กฎหมายอนุญาตจำนวน 200 มวนต่อครั้ง ซึ่งบุหรีมีผลกระทบต่อสุขภาพโดยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประชากรที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปมีอัตราการตาย 10% ที่มีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี (WHO, 2012) อันเป็นภาระโรค

(burden) ทางสาธารณสุขของประเทศ

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลสถานการณ์การสูบบุหรี่ดังกล่าวหมายความว่าตลาดบริโภคบุหรี่ในประเทศไทยยังอยู่ในสถานการณ์ที่ดีของบรรษัทบุหรี่ข้ามชาติ บุหรี่เถื่อนและบุหรี่ถูกกฎหมายที่รัฐผลิต ประเด็นดังกล่าวทำให้ประเทศไทยกลายมาเป็นตลาดที่สำคัญของนักค้าบุหรี่ผิดกฎหมาย/บุหรี่เถื่อน เพราะมีความต้องการของตลาดและลูกค้าที่มากนั่นเอง มีข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ผิดกฎหมายของผู้สูบบุหรี่ในภาคใต้ของไทยร้อยละ 16 (มณฑลและคณะ, 2555) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มเป้าหมายและความต้องการของตลาดที่ส่วนใหญ่เป็นนักสูบบุหรี่อายุน้อยโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและวัยเรียน และบุหรี่ผิดกฎหมายเหล่านี้สามารถหาซื้อได้ง่ายตามร้านขายของชำในชุมชน สำหรับการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนนั้นข้อมูลจากกรมสรรพสามิตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554 พบว่าการทำผิด พ.ร.บ.ยาสูบ นั้นมีผู้กระทำความผิดและเสียค่าปรับดังนี้ ปี 2550 มีคดี 7,899 คดี ค่าปรับ 120,744,763.04 บาท และปี 2554 มี 9,553 คดี ค่าปรับ 152,464,377 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่เป็นบุหรี่ซิการ์แรตในประเทศ บุหรี่ซิการ์แรตต่างประเทศ และยาเส้นปรุงและข้อมูลการทำผิดในพื้นที่ทางภาคเหนือพบว่ามีจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่มีการลักลอบทำผิดกฎหมายสรรพสามิตรวมทุกประเภทมากที่สุด โดยปี 2550 มี 1,882 คดี ค่าปรับ 5,150,068.50 บาท ปี 2551 มี 1,225 คดี ค่าปรับ 4,546,384.52 บาท และปี 2552 มี 449 คดี ค่าปรับ 2,014,769.04 บาท (กรมสรรพสามิต, 2553) ประเด็นคือสิ่งเหล่านี้เป็นข้อมูลที่รัฐสามารถจับกุมได้ คำถามที่ตามมาคือแล้วที่รัฐไม่สามารถจับกุมได้และเล็ดรอดเข้ามาถึงมือผู้บริโภคและตลาดมืดจะมีปริมาณมากน้อยขนาดไหน เส้นทางและรูปแบบการค้าเป็นอย่างไรผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรสถานการณ์การสูบบุหรี่ผิดกฎหมายกำลังเป็นสิ่งที่น่าวิตกเมื่อรัฐได้มีการขึ้นภาษีสรรพสามิตทำให้การทะลักเข้ามาของบุหรี่เถื่อนมีจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้น (หทัย ชิตานนท์, มปป.) เนื่องจากราคาที่ต่ำกว่าบุหรี่ที่จำหน่ายในประเทศมาก นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ที่ประเทศไทยได้ลงนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์และหลักการสำคัญเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก ทำให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ต่อมาได้มีการเข้าร่วมการเปิดการค้าเสรีอาเซียนหรือที่

เรียกว่า “อาฟต้า” (ASEAN-FTA: ASEAN Free Trade Area: AFTA) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศเพื่อใช้มาตรการลดภาษีโดยลดอัตราภาษีศุลกากรสินค้าทุกประเภทระหว่างกันในอาเซียนให้เหลือ 0-5% ประเด็นที่สำคัญคือผลกระทบที่จะตามมาทั้งในแง่ของสินค้าทางการเกษตรและอุตสาหกรรมยาสูบไทย นั่นคือจะมีผลต่อการส่งออกและนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่นๆ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบในกลุ่มประเทศอาเซียนที่จะตามมา (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2552) ขณะเดียวกันผลกระทบต่อประชาชนในประเทศที่จะตามมาคือจำนวนผู้สูบบุหรี่ที่อาจจะมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นจากการที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวก ซึ่งยังไม่ได้นับรวมกับบุหรี่ปิดกฎหมาย/บุหรี่เถื่อนที่จะทะลักผ่านข้ามแดนที่มีการเคลื่อนย้ายตามเส้นทางที่สะดวกมากขึ้นซึ่งบุหรี่เถื่อน/บุหรี่ปิดกฎหมายนั้นมีการลักลอบนำเข้าในเกือบทุกประเทศทั่วโลก จากข้อมูลในปี ค.ศ.1995 มีการประมาณการว่ามีการลักลอบนำเข้ากว่า 1 ใน 3 ของบุหรี่ถูกกฎหมายหรือกว่า 400,000 ล้านมวน (Mackay and Eriksen, 2002) องค์การอนามัยโลกได้ตระหนักถึงพิษภัยอันตรายจากบุหรี่เถื่อน บุหรี่ปิดกฎหมายที่ลักลอบนำเข้าแต่ละประเทศจึงมีกรอบตามอนุสัญญาขององค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบ(WHO Framework Convention on Tobacco Control: WHO FCTC) (WHO, 2005) เพื่อให้ประเทศสมาชิกที่ลงสัตยาบันนำไปปฏิบัติ โดยมีเนื้อหาบางมาตราที่ให้การต่อต้านและแก้ไขปัญหามัน บุหรี่เถื่อน การบังคับใช้กฎหมาย การออกใบอนุญาต และการประสานงานระหว่างหน่วยงานในประเทศและระหว่างประเทศ สำหรับปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยต้องเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน (ครรชิต, 2554) ซึ่ง 2 ใน 4 วัตถุประสงค์ของประชาคมอาเซียนที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับเรื่องยาสูบและบุหรี่คือ ประการแรกมุ่งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิต ประการที่สองคือส่งเสริมนโยบายการเงิน เศรษฐกิจ เรื่องภาษีและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมต่อโครงข่ายคมนาคมของภูมิภาค ประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่เถื่อนจากกระบวนการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนคือประเทศไทยได้มีนโยบายเพื่อเตรียมการรองรับเรื่องเหล่านี้อย่างไร และข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการเกี่ยวกับสถานการณ์การลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนในพื้นที่เสี่ยงโดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนเป็นอย่างไรและประเทศไทยมีแนวทางอย่างไรในการสร้างกลไกความ

ร่วมมือในการควบคุมบุหรีเถื่อนภายใต้ประชาคมอาเซียน บทความจากงานวิจัยชิ้นนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสถานการณ์การลักลอบค้าบุหรีเถื่อนบริเวณชายแดน ทางภาคเหนือไทย-ลาว-พม่าว่าเป็นอย่างไร มีรูปแบบวิธีการอย่างไร เกิดขึ้นภายใต้ บริบทเงื่อนไข/ปัจจัยอะไรเพื่อนำมาเป็นแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือและ การกำหนดนโยบายในการควบคุมบุหรีเถื่อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้ วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพกำหนดขอบเขตพื้นที่ ศึกษาเฉพาะชายแดนทางภาคเหนือ ไทย-ลาว-พม่า บริเวณจังหวัดเชียงราย โดยเก็บข้อมูลชายแดนอำเภอแม่สายกับ ท่าขี้เหล็ก ประเทศพม่า ชายแดนสามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสนกับเมืองต้นผึ้ง ประเทศลาว และเมืองท่าขี้เหล็ก ประเทศพม่า ชายแดนอำเภอเชียงของกับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาวส่วนขอบเขตประชากร กำหนดกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มร้านค้าปลอดภาษี/ร้านค้าบุหรีเถื่อน กลุ่มผู้สูบ/ผู้ซื้อ บุหรีเถื่อน และกลุ่มผู้ลักลอบค้าบุหรีเถื่อนสามารถดำเนินการได้เฉพาะผู้ค้ารายย่อย ตามชายแดนโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตในกลุ่มเจ้าหน้าที่ รัฐ กลุ่มร้านค้าปลอดภาษี/ร้านค้าบุหรีเถื่อน และกลุ่มผู้ลักลอบค้า ใช้วิธีการวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา (Content analysis) และเขียนรายงานเชิงพรรณนา

บุหรีเถื่อน: กรอบแนวคิดบนเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ

เศรษฐศาสตร์การเมือง (Political economy) เป็นแนวคิดการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจและการเมืองในฐานะที่เป็นกิจกรรมหนึ่งของสังคม แนวคิด เศรษฐศาสตร์การเมืองช่วยให้เราทำความเข้าใจการควบคุมบุหรีในแง่ของความสัมพันธ์ เชิงอำนาจ ซึ่งเศรษฐศาสตร์การเมืองในแนวทฤษฎีมาร์กซิสต์แบบดั้งเดิมมองว่าสังคม มนุษย์เรามีรูปแบบที่แตกขั้วออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือนายทุน และอีกกลุ่มหนึ่งคือผู้ใช้แรงงานกลุ่มผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือนายทุนใช้ สถานะความเหนือกว่าในแง่การควบคุมปัจจัยการผลิตและบังคับเอาประโยชน์อย่างไม่ เป็นธรรมต่อแรงงาน ส่วนกลุ่มแรงงานจะพัฒนาจิตสำนึกจากการรับรู้ถึงการเอาัดเอา เปรียบของนายทุนนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรของแรงงานเพื่อโค่นล้มระบบความสัมพันธ์

แบบดังกล่าวและสถาปนาสังคมที่มีความเป็นธรรมขึ้นมา อย่างไรก็ตามคำอธิบายของแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบเดิมอาจนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ของบุรีในโลกรปัจจุบันไม่ได้เนื่องจากความสลับซับซ้อนของทุนกับผู้บริโภคที่ต่างกัน ซึ่งสติเฟน ลุค (Lukes, 2005) พยายามให้ความหมายใหม่โดยแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ ลักษณะแรก เป็นอำนาจที่จะเรียกร้อง บังคับให้คนอื่นปฏิบัติตามความต้องการของตนเอง ลักษณะที่สอง เป็นอำนาจที่แสดงออกด้วยการปฏิเสธไม่ทำตามข้อเรียกร้องหรือการบังคับคำสั่งของผู้อื่น และลักษณะที่สาม คือทั้งผู้ใช้อำนาจและผู้ที่ถูกใช้ไม่ได้ตระหนักว่าตนเองเป็นผู้กระทำหรือตนเองทำสิ่งที่ถูกกระทำ ดังนั้นจะเห็นว่าแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองตามที่สติเฟน ลุค อธิบายจึงมีความหมายที่กว้างและสอดคล้องกับลักษณะและสถานการณ์การค้าและการควบคุมบุรีในปัจจุบันของโลกและประเทศต่างๆ โดยเฉพาะลักษณะของการค้าเสรีและการควบคุมบุรีของบรรษัทบุรีข้ามชาติกับรัฐ เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ (International political economy) จึงก่อกำเนิดขึ้นบนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการค้าระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ การเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศจึงได้มองปฏิสัมพันธ์ระหว่าง รัฐ และเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องมองถึงผลของปฏิสัมพันธ์กันที่มีต่อระบบรัฐและระหว่างรัฐทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นในยุควิกฤตของเศรษฐกิจโลกจากเดิมที่แต่ละรัฐสามารถใช้เศรษฐกิจภายในประเทศเป็นตัวกำหนดนโยบายรัฐที่เปลี่ยนแปลงไป มาเป็นรัฐถูกจำกัดบทบาทการวางแผนเศรษฐกิจและต้องอยู่ภายใต้แรงกดดันและความสำคัญของเศรษฐกิจโลกเป็นหลัก นั่นก็คือแต่ละรัฐไม่สามารถจะกำหนดนโยบายแบบเบ็ดเสร็จโดยใช้เศรษฐกิจภายในประเทศของตนเองอย่างเดียวได้แต่ต้องคำนึงระบบเศรษฐกิจของโลกที่เป็นตัวชี้นำและเป็นตัวกำกับด้วย ซึ่งแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศอาจสรุปได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อระบบการผลิต การแลกเปลี่ยน และการกระจายที่ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่สามารถแบ่งแยกและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมิใช่เรื่องบังเอิญหากแต่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของมนุษย์ กฎระเบียบหรือจารีตประเพณีและองค์กรที่มนุษย์สร้างขึ้นมา หรือเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า

โครงสร้างของเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ (Strange, 1996)

การศึกษาเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศจะให้ความสำคัญกับองค์การอยู่ 2 ชนิดคือรัฐและตลาดและภาพของความสัมพันธ์ระหว่างกันภายในระบบระหว่างประเทศปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและตลาดนั้น (Glipin, 1987) รัฐคือขอบเขตของกิจกรรมและการตัดสินใจร่วมกัน เป็นหน่วยงานทางการเมืองของรัฐชาติสมัยใหม่ เป็นดินแดนที่มีรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตัวเองในอาณาเขต มีประชากรและขอบเขตกฎหมายที่บังคับใช้แน่นอน อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของรัฐได้ขยายอาณาพื้นที่และกินความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกประเทศต่างๆในภูมิภาคเดียวกันขึ้นมาเพื่อทำกิจกรรมต่างๆของแต่ละรัฐร่วมกัน ซึ่งในแง่นี้จะเห็นว่ารัฐไม่ได้เป็นประเทศใดประเทศหนึ่งแต่หากเป็นกลุ่มประเทศที่รวมกันขึ้นมาเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมระดับภูมิภาคและระดับโลก มีกฎระเบียบที่ใช้ควบคุม กำกับ บางประการร่วมกัน ซึ่งเราจะพบและเห็นแนวโน้มลักษณะของรัฐแบบนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต เช่นที่กำลังจะเกิดขึ้นในอาเซียน เป็นต้น ส่วนตลาดเป็นขอบเขตของการตัดสินใจและกิจกรรมขององค์กรทางเศรษฐกิจของทุนนิยมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มนุษย์เราสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยน การต่อรองสินค้าและผลผลิต การจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศจึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สังคม การเมือง และองค์กรทางสังคมที่กำหนดวิถีชีวิต โดยให้ความสำคัญกับลักษณะทางสังคมของรัฐที่อาจไม่เท่าเทียมกันโดยที่รัฐหนึ่งอาจมีฐานะเหนือกว่าหรือมีอำนาจมากกว่าอีกรัฐหนึ่ง หรือมีสถานะสูงกว่าอีกรัฐหนึ่ง ลักษณะฐานะเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างและการจัดการของโลกที่ผลิต แลกเปลี่ยน และกระจายทรัพยากรทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ โครงสร้างเหล่านี้จึงเป็นกรอบคิดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศมีสถาบันระดับโลกที่มีบทบาทควบคุมกำกับอย่างเช่นองค์การการค้าระหว่างประเทศหรือ WTO (World Trade Organization) เป็นองค์กรที่พัฒนามาจากความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษี

ศุลกากรและการค้าหรือแกตต์ (GATT) โดยองค์การการค้าระหว่างประเทศมีข้อตกลงทางการค้าที่ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) ที่วางกฎเกณฑ์ขั้นต่ำเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไว้ ดังนั้นข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศต่างๆจึงมักจะให้ความคุ้มครองในลักษณะที่คล้ายๆกับ TRIPS อาทิ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า ซึ่งนโยบายการควบคุมบุหรี่ยาจะได้รับการกระทบจากข้อตกลง TRIPS เช่น การกำหนดให้แสดงภาพและคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพลงบนซองบุหรี่ การกำหนดรูปแบบของมาตรฐาน การห้ามใช้คำที่ทำให้ผู้สูบเข้าใจผิดว่าบุหรี่ยี่ห้อหนึ่งมีอันตรายน้อยกว่า เป็นต้น TRIPS จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญของการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเกี่ยวกับบริษัทบุหรี่ข้ามชาติ โดยเฉพาะในบริบทสถานการณ์ปัจจุบันจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ที่เป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน ภายในกลุ่มที่ให้เป็นข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็นศูนย์เปอร์เซ็นต์และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม

เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศและข้อตกลงเขตการค้าเสรีเกี่ยวกับบุหรี่ยานั้นเป็นประเด็นที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพของคนในประเทศ ธิราชธัญญ์ และคณะ (2554) ได้เสนอเหตุผลที่ควรถอดบุหรี่ออกจากการเจรจาการค้าเสรีเนื่องจากการเปิดการค้าเสรีมีผลด้านลบต่อการพัฒนามาตรการการควบคุมยาสูบทั้งภาครัฐและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1) ผลกระทบของการค้าเสรีต่ออุปทานยาสูบตามแนวคิดของหลักทางเศรษฐศาสตร์การเปิดการค้าเสรีจะทำให้บุหรี่ยี่ห้อหรือบุหรี่ยี่ห้อนำเข้าจากต่างประเทศมีราคาต่ำลง สามารถแข่งขันและแย่งชิงตลาดจากบุหรี่ในประเทศได้ มีผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเข้ามาในตลาดมากขึ้น บุหรี่ยี่ห้อใหม่ๆเข้ามาในตลาดมากขึ้น นั่นคือจำนวนบุหรี่ยี่ห้อในตลาดจะมีทั้งปริมาณและชนิดที่เพิ่มมากขึ้น การเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนทำให้การแข่งขันของตลาดบุหรี่ยี่ห้อเดิมมากขึ้นเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดและพุ่งเป้าไปยังกลุ่มผู้สูบบุหรี่รุ่นใหม่ทั้งวัยรุ่นและผู้หญิง ตัวอย่างการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ.2546 ที่ผ่านมามีพบว่าปริมาณบุหรี่ต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจาก 337 ล้านซองในปี พ.ศ.2546 เป็น 428 ล้านซองในปี พ.ศ.2547 และ 487 ล้านซองในปี พ.ศ.2548 ขณะเดียวกันบุหรี่ที่ผลิตในประเทศก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,567 ล้านซองในปี พ.ศ. 2546 เป็น 1,708 ล้านซองในปี พ.ศ. 2547 และ 1,792 ล้านซองในปี พ.ศ.2548 ซึ่งส่วนแบ่งตลาดนั้น บริษัทต่างประเทศอย่างฟิลิป มอริส (ไทยแลนด์) ลิมิเต็ด ที่เคยมีส่วนแบ่งตลาดจาก 23.9% ในปี พ.ศ.2548 เพิ่มขึ้นเป็น 26.8% ในปี พ.ศ.2551 2) ผลกระทบของการค้าเสรีต่ออุปสงค์ยาสูบ ซึ่งกลไกตลาดตามหลักทางเศรษฐศาสตร์เมื่อสินค้ามีราคาถูกลงสินค้าชนิดนั้นๆก็จะขายได้มากยิ่งขึ้น สินค้ามีความหลากหลายผู้บริโภคก็มีทางเลือกในการซื้อสินค้ามากขึ้น และสามารถแข่งขันแย่งชิงในตลาดได้มากกว่า ดังนั้นราคาบุหรี่นอกที่มีราคาต่ำลงสามารถแข่งขันและแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดในประเทศได้ มีผู้ผลิตหรือจำหน่ายเข้ามาในตลาดมากขึ้น ประเด็นนี้ธนาคารโลกก็อธิบายถึงผลของการเปิดเสรีทางการค้าว่าการลดมาตรการกีดกันทางการค้าที่เกี่ยวกับยาสูบจะทำให้มีการแข่งขันในตลาดมากขึ้น ราคาบุหรี่จะถูกลง ประกอบกับการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มากขึ้นจะทำให้ปริมาณการสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้นและ 3) ผลกระทบของการค้าเสรีต่อนโยบายและมาตรการควบคุมยาสูบ ซึ่งการเปิดเสรีทางการค้าจำกัดอำนาจรัฐในการออกนโยบายทางด้านสาธารณสุขเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ อันเนื่องมาจากขอบเขตของข้อตกลงทางการค้านั้นกว้าง ไม่ได้จำกัดเฉพาะกำแพงภาษีเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการค้าบริการ ทรัพย์สินทางปัญญา มาตรฐานสินค้า และในด้านอื่นๆอีกที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่านโยบายการควบคุมยาสูบที่ออกมานั้นอาจจะไปขัดกับพันธกรณีในข้อตกลงทางการค้าและกลายมาเป็นความขัดแย้งและการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายมหาศาล ตัวอย่างมาตรการในข้อตกลงทางการค้าเสรีที่มีใช้มาตรการทางภาษี เช่น การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS) นโยบายควบคุมการสูบบุหรี่ที่อาจได้รับผลกระทบจากข้อตกลง TRIPS อาทิ การกำหนดให้แสดงภาพและคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพบนซองบุหรี่ การกำหนดรูปแบบของมาตรฐาน การห้ามใช้คำหรือเครื่องหมายที่ทำให้ผู้สูบเข้าใจผิดว่า บุหรือนั้นมีอันตรายน้อยเช่นคำว่า Light, Mild หรือ Low Tar เป็นต้น การเปิดเผยส่วนประกอบของบุหรี่ รวมทั้งกฎระเบียบควบคุมส่วนประกอบบุหรี่อีกประการหนึ่งคืออุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers To Trade:TBT) ซึ่งเป็น

ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมการออกกฎเกณฑ์ มาตรฐานทางเทคนิคไม่ให้เป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศเกินกว่าที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีเรื่องข้อตกลงการค้าบริการ การคุ้มครองการลงทุน ซึ่งข้อตกลงเหล่านี้เป็นกฎเกณฑ์ที่บรรษัทหรือข้ามชาติยกมาเป็นข้อกล่าวอ้างคัดค้านนโยบายควบคุมการสืบทอดของรัฐและมีการฟ้องร้องในหลายประเทศ

การเปิดเขตเสรีทางการค้ามิได้ส่งผลกระทบต่อนโยบายของมาตรการควบคุมยาสูบเท่านั้นแต่ยังส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาสูบไทยอย่างกรณีการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ AFTA ผลิตภัณฑ์ยาสูบจัดอยู่ในบัญชีสินค้าปกติ (Inclusion List: IL) ถือว่าเป็นสินค้ากลุ่มที่ต้องทยอยลดการจัดเก็บภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 ซึ่งปัจจุบันไทยได้จัดเก็บภาษีนำเข้ายาสูบที่ยังไม่เป็นผลิตภัณฑ์และเศษของยาสูบ และส่วนผลิตภัณฑ์ยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบเป็นร้อยละ 0 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 เป็นต้นมา (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2552) ข้อตกลงเขตเสรีการค้าดังกล่าวทำให้ประเทศภาคีสมาชิกได้รับการลดหย่อนภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิก และประเด็นที่สำคัญคือ การที่บรรษัทหรือข้ามชาติได้เข้ามาตั้งโรงงานฐานการผลิตในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อใช้สิทธิแหล่งกำเนิดสินค้าในอาเซียนตามกฎหมายสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศ ที่เข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดและการลดราคาบุหรี่ยี่ห้อต่างประเทศลง เมื่อราคาบุหรี่ยี่ห้อต่างประเทศในไทยราคาถูกลง ผู้บริโภคก็หันมานิยมซื้อสูบกันมากยิ่งขึ้นจะเห็นว่าเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของบุหรี่ที่มีบรรษัทข้ามชาติเป็นผู้ผลักดันผ่านผู้แทนการค้านั้นมีเป้าหมายหลักคือการเปิดตลาดบุหรี่ในประเทศต่างๆ ซึ่งบรรษัทหรือข้ามชาติเหล่านี้จะสามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อการควบคุมบุหรี่ได้หลายด้าน (บัวพันธ์และคณะ, 2550) ประการแรกบริษัทบุหรี่ต่างชาติที่เป็นบรรษัทหรือขนาดใหญ่มีธุรกิจครอบคลุมหลายด้านได้รวมตัวกันใช้อิทธิพลเหนือรัฐบาลตนเองให้เจรจาเพื่อให้ประเทศต่างๆเปิดให้บุหรี่ของบริษัทข้ามชาตินำเข้าไปขายได้โดยผ่านองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกสามารถมีอิทธิพลเหนือกิจการต่างๆเหล่านี้ ประการที่สอง บรรษัทหรือข้ามชาติสามารถขยายกิจการโรงงานการผลิตของตนเองไปสู่ประเทศหรือเขตเศรษฐกิจต่างๆทั่วทุกภูมิภาคของโลก การส่งบุหรี่ที่ผลิตจากโรงงานที่ตั้งอยู่ในประเทศหรือเขตเศรษฐกิจในประเทศต่างๆจะได้รับ

การกีดกันน้อยกว่าบุหรี่ปริที่ส่งมาจากประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกเนื่องจากประเทศในเขตเศรษฐกิจมีข้อตกลงร่วมมือที่จะอำนวยความสะดวกในทางการค้าระหว่างกัน ประการที่สาม บรรษัทบุหรี่ปริข้ามชาติอาจจะใช้อิทธิพลในทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อให้บุหรี่ปริหรืออุตสาหกรรมยาสูบแพร่ขยายไปสู่โลกที่สามผ่านการเจรจาเพื่อเปิดเขตการค้าเสรี ซึ่งประเด็นดังกล่าวกำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน

บุหรี่ปริเถื่อนในสถานการณ์ระดับโลกและในภูมิภาคอาเซียน

สถานการณ์การลักลอบค้าบุหรี่ปริเถื่อนในระดับโลกเมื่อเราดูสถิติย้อนหลังไปเมื่อกว่าสิบปีที่ผ่านมาแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความซับซ้อนในการค้าและความแยบยลในการเคลื่อนย้ายบุหรี่ปริผิดกฎหมายเหล่านี้ไปสู่เป้าหมายปลายทางของพ่อค้าบุหรี่ปริเถื่อน โดยธนาคารโลก (World Bank, 1999) เคยประมาณการว่าบุหรี่ปริหนึ่งในสามที่ส่งออกนั้นหายไปในตลาดมืด (Black market) ซึ่ง จอสเซนส์และราว (Joossens and Raw, 1998) ได้ประมาณการว่ามีบุหรี่ปริกว่า 350 พันล้านมวนที่ลักลอบเข้ามาจำหน่ายในตลาดมืด ข้อมูลนี้มีความสอดคล้องกับรายงานของกรอบอนุสัญญา FCTC (Framework Convention Alliance: 2002) ที่ว่ารัฐบาลของประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องสูญเสียรายได้จากที่ไม่สามารถเก็บภาษีบุหรี่ปริประมาณ 25-30 พันล้านเหรียญสหรัฐในแต่ละปีที่บรรษัทบุหรี่ปริข้ามชาติได้ขายบุหรี่ปริลงไปในตลาดมืดการลักลอบค้าบุหรี่ปริในแต่ละประเทศนั้นรายงานการควบคุมการลักลอบค้าบุหรี่ปริในประเทศสเปน (Joossens, 1999) พบว่าส่วนใหญ่บรรษัทบุหรี่ปริยักษ์ใหญ่มักจะอ้างว่าการเก็บภาษีบุหรี่ปริที่สูงเป็นสาเหตุของการลักลอบการค้าบุหรี่ปริผิดกฎหมาย แต่เมื่อเปรียบเทียบราคาขายบุหรี่ปริในสเปนกับประเทศอื่นในยุโรปในสเปนราคาบุหรี่ปริจะถูกกว่าทุกประเทศมากแต่ก็พบว่ามีลักลอบการค้าบุหรี่ปริผิดกฎหมายที่สูงอยู่เนื่องจากความต้องการและปริมาณของบุหรี่ปริยี่ห้อนานาชาติมีวางขายอยู่อย่างดาษดื่นในตลาดของสเปน ซึ่งข้อมูลการซื้อขายบุหรี่ปริในสเปนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีโดยปี ค.ศ.1996 มี 72 พันล้านมวน และปี ค.ศ.2001 เพิ่มเป็น 90 พันล้านมวน เช่นเดียวกันในประเทศกรีซมีความคลุ้มคลั่งในประเด็นตลาดมืด ซึ่งบุหรี่ปริสามารถหาซื้อได้อย่างง่ายดายทุกหนแห่งตามร้านค้า กรีซถูกขนานนามว่าเป็นผู้จัดหา (procurers) เกี่ยวกับธุรกิจบุหรี่ปริผิดกฎหมาย

ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุหรี่ที่ถูกกฎหมายแต่เลี้ยงภาษีที่ถูกส่งออกไปยังต่างประเทศแล้ว ย้อนกลับมาขายในประเทศอีกครั้ง ส่วนบุหรี่เถื่อน (contraband cigarettes) ในตลาดส่วนใหญ่จะมาจากรัสเซีย ยูเครน ตรุกี ไชปรัส และมอลตา (Antonopoulos, 2009) เช่นเดียวกันในประเทศอังกฤษสถานการณ์การลักลอบค้าบุหรี่ผิดกฎหมายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งมีทั้งบุหรี่ปลอม บุหรี่เลี้ยงภาษีที่ส่งออกแล้วย้อนนำกลับมาใหม่รวมถึงบุหรี่ปริศาคาถูกในประเทศเพื่อนบ้านที่ลักลอบนำมาขายในประเทศ โดยมีการประมาณการมูลค่าส่วนแบ่งการตลาดของบุหรี่เถื่อนของตลาดบุหรี่ทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ.1997 จากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 21 ในปี ค.ศ.2001 หรือกว่า 16,000 ล้านมวน (Joossens and Raw, 2008) จะเห็นว่าในตลาดยุโรปบุหรี่เถื่อนมีการกระจายและมีปริมาณที่สูงมากเนื่องจากมีความต้องการของตลาดสูง (demand) และมีปริมาณสนับสนุนที่มาก (supply) หรือหาได้ง่าย เช่นเดียวกันการลักลอบค้าบุหรี่ในพื้นที่อื่นแถบอเมริกาเหนือเช่นประเทศแคนาดาก็พบว่ามีความรุนแรงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยข้อมูลช่วงปีค.ศ. 1993 มีการประเมินว่ามีบุหรี่เถื่อนกว่า 90-100 ล้านคาร์ตอนหรือประมาณ 40% ของบุหรี่ในตลาดของแคนาดาที่มีมูลค่ากว่า 12.4 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ (Chretien, 1994)

นอกจากนี้รายงานการกำนันบุหรี่เถื่อน (Campaign for Tobacco-Free Kids, 2008) ที่สะท้อนความห่วงใยต่อสถานการณ์การค้ายาเสพติดที่เป็นภัยอันตรายต่อสาธารณะและผลประโยชน์มหาศาลที่ตกอยู่กับขบวนการค้า ซึ่งบุหรี่ส่วนใหญ่กว่า 100 พันล้านมวนเป็นบุหรี่ที่สูญหายมาจากบุหรี่ที่ถูกกฎหมายและนำมาขายในตลาดใต้ดินของโลก (underworld market) เช่นเดียวกับบุหรี่ปลอมที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะบุหรี่ปลอมจากจีนสู่อังกฤษและแคนาดาสู่ออสเตรเลียที่มีการประมาณการกว่า 10.7% หรือ 600 พันล้านมวนที่วางขายในตลาดโลกในปี ค.ศ.2006 ขณะที่ตลาดบุหรี่เถื่อนที่เป็นทั้งฐานการผลิต การขนย้าย และการบริโภคนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศใกล้ๆกับยุโรป เช่น รัสเซีย ยูเครน ตรุกี กรีซ โปแลนด์ สาธารณรัฐเชคโรมาเนียส่วนในเอเชียจะอยู่ที่จีน อินเดีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แถบภูมิภาคทวีปอเมริกาก็จะอยู่แถวแคนาดา บราซิล สหรัฐอเมริกา อาร์เจนตินา และแถบแอฟริกาใต้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้รัฐบาลแต่ละประเทศสูญเสียรายได้จากภาษีที่แตกต่าง

กันออกไปของแต่ละประเทศ

สมาคมระหว่างประเทศของนักลงทุนได้จัดทำรายงานการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนระดับโลกหรือเศรษฐกิจบุหรี่ใต้ดิน (ICIJ, 2009) ในภูมิภาคต่างๆ โดยยุโรปเป็นพื้นที่เป้าหมายการแพร่ระบาดเข้ามาของบุหรี่ลักลอบหรือบุหรี่ผิดกฎหมายที่มาจากรัสเซียที่มูลค่าอย่างน้อย 1 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อปีซึ่งการผลิตและเส้นทางเข้าสู่ยุโรปล้วนมีหลายบริษัทยักษ์ใหญ่เกี่ยวข้องและบุหรี่เถื่อนยี่ห้อใหม่เริ่มเข้ามาเด่นชัดเข้ามาตั้งแต่ปี ค.ศ.2004 คือ “JIN LING” (Candea and et al, 2009) นอกจากนี้บุหรี่ผิดกฎหมายจากยูเครนที่มีราคาถูก 1.05 ดอลลาร์สหรัฐต่อซองก็มีเป้าหมายส่งไปในตลาดยุโรป เช่นบุหรี่ Marlboro และ Viceroy's ที่มักจะถูกขนย้ายโดยรถเก๋งและรถบรรทุกและสามารถเล็ดรอดผ่านด่านศุลกากรได้อย่างง่ายดายจะถูกส่งไปยังประเทศต่างๆในยุโรปที่มีราคาบุหรี่ต่อซองแพงตามการเก็บภาษีที่แพง เช่น เมื่อไปถึงเยอรมันนี่จะมีราคา 5 ดอลลาร์สหรัฐต่อซองและ 10 ดอลลาร์สหรัฐต่อซองที่อังกฤษ เป็นต้น (Lavrov, 2009) รายงานจากองค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization, 2009) เกี่ยวกับการการค้าบุหรี่ผิดกฎหมายระดับโลกพบว่าข้อมูลจากการจับกุมการลักลอบในปี ค.ศ.2008-2009 ยังคงมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจำนวนครั้งในการจับกุมและจำนวนปริมาณบุหรี่ที่จับกุมได้ในแต่ละครั้งของประเทศในภูมิภาคต่างๆ โดยในปี 2008 จับกุมจำนวน 2,102 ครั้ง 599,440,897 จ๊ว ปี 2009 จับกุมจำนวน 1,964 ครั้ง 982,885,768 จ๊ว ซึ่งพื้นที่ที่มีการจับกุมได้ทั้งบนบก ทางทะเล ชายแดน สนามบิน ทางรถไฟ ศูนย์กลางการขนส่งไปรษณีย์ เขตเศรษฐกิจพิเศษ และแม่น้ำ เป็นต้น

สถานการณ์การลักลอบค้าบุหรี่ผิดกฎหมายมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี ค.ศ.2012 องค์การศุลกากรโลกได้รายงานการค้าของผิดกฎหมายในระดับโลกพบว่า การลักลอบค้าบุหรี่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าสินค้าผิดกฎหมายประเภทอื่น โดยมีการลักลอบค้าบุหรี่เพิ่มสูงถึง 40% ของการลักลอบสินค้าทุกประเภท (World Customs Organization, 2012) ประเทศที่มีการส่งออกบุหรี่ผิดกฎหมายปริมาณมากที่สุดคือ จีน และยี่ห้อบุหรี่ที่มีการปลอมแปลงมากที่สุดคือ “Marlboro” ซึ่งจีนถูกขนานนามว่าเป็น “ดินแดนแห่งมาร์โบโร” (China's Marlboro Country) (Chen,

2009) นอกจากนี้ในระหว่างปี ค.ศ.2011-2012 บุหรี่ซองขาวราคาถูก “Cheap whites” มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (52%) และมีปริมาณที่จับกุมได้เพิ่มจำนวนมากถึง 17% โดยปี ค.ศ.2011 จับกุม 530 ครั้ง จำนวน 436,796,264 ซิ่น และปี ค.ศ.2012 จับกุมได้ 808 ครั้ง จำนวน 510,966,288 ซิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นในตลาดท้องถิ่นซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆของโลกซึ่งส่วนใหญ่จะมีการลักลอบค้าบนบกและตามแนวชายแดน โดยประเทศที่มีการส่งออกบุหรี่ดังกล่าวมากที่สุดคือ ยูเครน เบลารุส รัสเซีย กรีซ ลิธัวเนีย และโปแลนด์ ตามลำดับขณะที่การจับกุมการลักลอบการค้าบุหรี่ยี่ห้อหนึ่งในปี ค.ศ.2011-2012 นั้นพบว่าปริมาณใกล้เคียงกันโดยปี ค.ศ.2011 จับกุมได้ 2,053 ครั้ง จำนวน 1,578,450,719 ซิ่น และปี ค.ศ. 2012 จับกุมได้ 2,345 ครั้ง จำนวน 1,415,182,330 ซิ่น โดยเมื่อแบ่งตามพื้นที่การจับกุมและประเทศที่มีการส่งออกหรือลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อหนึ่งมากที่สุดได้แก่ รัสเซีย สาธารณรัฐมอลโดวา จีน กรีซ ตุนิเซียและอัลบาเนีย ซึ่งมีการลักลอบค้ากันทางบกมากที่สุด รองลงมาเป็นพื้นที่ชายแดน การขนส่งทางทะเล สนามบิน และระบบการส่งทางรถไฟ เป็นต้น โดยสรุปสถานการณ์การลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อหนึ่งในระดับโลกนั้นกำลังกลายเป็นธุรกิจใต้ดินที่ขยายตัวและแพร่ระบาดไปทุกพื้นที่ที่มีความต้องการของผู้บริโภคบุหรี่เนื่องจากราคาบุหรี่เหล่านี้ถูกกว่าบุหรี่ยี่ห้ออื่นมาก ซึ่งบุหรี่ผิดกฎหมายเหล่านี้ทำให้เกิดผลเสียหลายต่อประเทศต่างๆ อาทิ รัฐต้องสูญเสียรายได้อันพึงมีจากบุหรี่ที่เสียภาษีถูกต้อง และราคาบุหรี่ผิดกฎหมายเหล่านี้ถูกกว่ามากเป็นเหตุให้มีการบริโภคหรือมีผู้สูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้นและปัญหาทางสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บที่มาจากบุหรี่ยี่ห้อหนึ่งก็จะเพิ่มขึ้นซึ่งจะกลายมาเป็นปัญหาทางสุขภาพและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดตามมาอย่างมหาศาลส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของชาติ

สำหรับภูมิภาคอาเซียนนับว่าเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่บรรษัทบุหรี่ข้ามชาติหมายปองเนื่องจากหากประเทศเหล่านี้รวมเป็นประชาคมอาเซียนจะมีประชากรรวมกันมากกว่า 600 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นฐานการค้าทางการตลาดที่ใหญ่และฐานการผลิตที่มีต้นทุนต่ำจากวัตถุดิบที่สามารถนำมาป้อนโรงงานยาสูบได้สะดวก อย่างเช่นกรณีของอินโดนีเซียในปี ค.ศ.2003 มีประชากรกว่า 220 ล้านคน และมีอัตราผู้สูบบุหรี่กว่า 60% อินโดนีเซียจึงเป็นตลาดผู้ผลิตบุหรี่ขนาดใหญ่ของโลกโดยในปี ค.ศ.

2002 มีโรงงานผลิตยาสูบขนาดใหญ่กว่า 250 แห่งผลิตบุหรืออกมากกว่า 220 พันล้านมวนและกว่า 90% ของบุหรืถูกส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนโดยเฉพาะในไทยและกัมพูชา เช่นเดียวกันในประเทศฟิลิปปินส์ที่มีทั้งบริษัทบุหรืเอกชนที่ผลิตทั้งบุหรืตราท้องถิ่นและบุหรืยี่ห้อต่างประเทศปริมาณบุหรืที่ผลิตได้สามในสี่ส่วนใหญ่ถูกวางจำหน่ายในประเทศส่วนที่เหลือส่งออก ขณะที่ประเทศไทยเองในช่วงเวลาเดียวของปี ค.ศ.2003 พบว่าจากประชากรกว่า 62 ล้านคน มีอัตราการสูบบุหรืกว่า 25% (Sarntisart, 2006) ซึ่งสถานการณ์การเพิ่มขึ้นของอัตราผู้สูบบุหรืจากตัวอย่างของอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่ามีความเชื่อมโยงมาจากการที่ประเทศได้เข้าร่วมข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนที่มีนโยบายเกี่ยวกับภาษี และราคาของผลิตภัณฑ์ยาสูบ และการลดภาษีศุลกากรระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน

สถานการณ์การค้าบุหรืเถื่อนในภูมิภาคอาเซียนมีความสัมพันธ์กับภาษีนำเข้าบุหรืของแต่ละประเทศ อย่างเช่นในอินโดนีเซีย (Ahsan and et al., 2011) ซึ่งพบว่าการค้าบุหรืผิดกฎหมายส่วนใหญ่เป็นบุหรืที่ผลิตภายในประเทศพอๆกับบุหรืที่ลักลอบนำเข้าจากต่างประเทศ มีการประมาณการว่าในปี ค.ศ.1995 มีบุหรืลักลอบผิดกฎหมายกว่า 43 พันล้านมวน และลดลงมาเป็น 10 พันล้านมวนในปี ค.ศ.2001 โดยระหว่างปี ค.ศ.2002-2004 มีการเพิ่มขึ้นของบุหรืผิดกฎหมายที่ผลิตภายในประเทศกับบุหรืที่ลักลอบนำเข้า ประมาณ 23-31 พันล้านมวน หรือ 10-14 % ต่อปีของบุหรืที่มีการสูบทั้งหมด ทำให้รัฐสูญเสียเงินภาษีที่พึงได้กว่า 2.7-3.5 ล้านล้านรูเปีย (327-409 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็น 9-13% ของรายได้จากภาษียาสูบ ทั้งหมดสิ่งน่าพิจารณาก็คือการส่งออกและปริมาณนำเข้าบุหรืที่ผิดปกติซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงการลักลอบค้าบุหรืผิดกฎหมายในประเทศอินโดนีเซีย สำหรับการสูบบุหรืผิดกฎหมายที่ผลิตภายในอินโดนีเซียมี 6 ประเภทคือ บุหรืที่ไม่ได้บรรจุซอง (unpacked cigarettes) บุหรืบรรจุซองแต่ไม่ได้ติดแสตมป์ภาษี (packed without excise stamp) บุหรืปลอม (fake stamp) บุหรืที่ปลอมแปลงแสตมป์บริษัทบุหรื (stamp belonging to other cigarette companies) บุหรืที่ไม่ได้รับอนุญาต (misallocated) และบุหรืที่ใช้แสตมป์สรรพสามิต (used excise stamp)

ส่วนประเทศเวียดนาม (Nguyen and et al., 2014) การวิเคราะห์เชิงประจักษ์

ของการหลีกเลี่ยงภาษีบุหรืและการค้าบุหรืผิดกฎหมายในเวียดนามช่วงปี ค.ศ.1998-2010 พบว่าการลักลอบค้าบุหรืผิดกฎหมายในปี ค.ศ.2000 มีมูลค่ากว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มเป็น 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ.2010 บุหรืทั้งหมดถูกนำเข้ามาจากสิงคโปร์ ฮองกง มาเก๊า มาเลเซีย และออสเตรเลีย การเพิ่มขึ้นของบุหรืลักลอบมาจากราคาถูกกว่าราคาบุหรืในประเทศและปัญหาการเพิ่มภาษีบุหรืของรัฐ นอกจากนี้ราคาและภาษีที่ไม่เท่ากันของบุหรืในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงอย่างลาว และกัมพูชาที่ขายแดนติดกับเวียดนามที่มีราคาบุหรืถูกกว่าจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีบทบาทต่อการเพิ่มขึ้นของการลักลอบนำเข้าบุหรืสู่เวียดนาม (Lee and et al., 2008) มีการลักลอบนำเข้าบุหรืเพิ่มขึ้น 11-21 % ของบุหรืภายในประเทศ โดยเฉพาะการลักลอบนำเข้าบุหรืจากสิงคโปร์และฮองกงที่มีมากกว่า 80 % ของบุหรืลักลอบนำเข้าทั้งหมดโดยเป็นบุหรืลักลอบนำเข้าจากสิงคโปร์ 43.8 % จากฮองกง 35.5 % ส่วนที่เหลือเป็นบุหรืลักลอบนำเข้าจากมาเก๊า 5.1 % มาเลเซีย 5 % ออสเตรเลีย 2.9 % ฟิลิปปินส์ 2.7% อินโดนีเซีย 2 % จีน 1% และส่วนที่เหลือจากที่อื่นๆ

ขณะที่ประเทศมาเลเซียสถานการณ์การค้าบุหรืผิดกฎหมายนั้นมีการศึกษาเกี่ยวกับการลักลอบค้าบุหรืในมาเลเซีย (Rejab and Zain, 2006) พบว่าการลักลอบค้าบุหรืถ้าเป็นบุหรืของชาวและบุหรืปลอมจะถูกนำเข้ามาจากประเทศอินโดนีเซียโดยเรือทางทะเล และทางบกที่มีตามแนวชายฝั่งที่ติดต่อกับชายแดนอินโดนีเซีย เช่น จากทาง Lumut เข้าสู่เมือง Peninsular ชายฝั่งตอนใต้เข้าสู่ Kuantan ชายฝั่งตะวันออกของมาเลเซีย ในพื้นที่ทางตะวันออกของมาเลเซียอย่างรัฐ Sabah เช่น เมือง Lahad Datu เมือง Sandakan และเมือง Tawau และเมือง Miri เมือง Bintulu ในรัฐ Sarawak ส่วนใหญ่จะเป็นการลักลอบค้าบุหรืปลอม ขณะในเมืองพื้นที่อื่นของรัฐดังกล่าวจะเป็นการลักลอบค้าบุหรืของชาว ซึ่งการลักลอบค้าบุหรืของชาวนั้นสินค้าจะมาจากยุโรป และตะวันออกไกลบรรจุในตู้คอนเทนเนอร์สินค้าผ่านมาทางสิงคโปร์เข้าสู่เมืองท่าของมาเลเซียโดยสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ดังกล่าวจะสำแดงว่าไม่ใช่สินค้าบุหรืและไม่ได้เสียภาษี และแจ้งว่าเป็นสินค้าที่จะส่งผ่านไปยังประเทศที่สาม แต่ในความเป็นจริงตู้สินค้านี้จะถูกลักลอบนำเข้ามาเลเซียและลักลอบนำเข้าบุหรืออกมาจำหน่าย ซึ่งบุหรืผิดกฎหมายหรือบุหรืเถื่อนจะมีส่วนแบ่งในตลาดมาเลเซียประมาณ

21% มีมูลค่าที่รัฐประมาณการไว้ 1.2 พันล้านริงกิต (316 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

จะเห็นว่าสถานการณ์ค้าบุหรี่ยี่สิบปีมีความสัมพันธ์กับอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรในภูมิภาคนี้ จากรายงานการควบคุมยาสูบของอาเซียน (SEATCA, 2012) พบว่าอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอาเซียนกว่า 30% หรือประมาณ 127 ล้านคนในปัจจุบันสูบบุหรี่หรือคิดเป็น 10% ของผู้สูบบุหรี่ทั้งโลกที่มีประมาณ 1.25 พันล้านคนและในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมารายงานประจำปีบุหรี่ยี่สิบปีโลกประเมินว่ามีคนตายจากบุหรี่ยี่สิบปี 0.3 ล้านคนในปี ค.ศ.1950 และเพิ่มขึ้นเป็น 6 ล้านคนในปี ค.ศ.2011 โดยในอาเซียนอัตราการตายของประชากรประมาณ 10% หรือหนึ่งในห้าของคนที่ยาสูบมาจากบุหรี่ยี่สิบปี สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นถึงปริมาณของผู้สูบบุหรี่และตลาดขนาดใหญ่ของทั้งบุหรี่ยี่สิบปีที่ถูกกฎหมายและบุหรี่ยี่สิบปีที่มีการลักลอบนำเข้าขายในภูมิภาคอาเซียน และจากการพยายามลดการลักลอบค้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ยี่สิบปีในภูมิภาคอาเซียนในวารสารศุลกากรโลก (Sou and Preece, 2013) รายงานว่าสถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบันเป็นเป้าหมายทางการตลาดของขบวนการลักลอบค้าบุหรี่ยี่สิบปี ซึ่งในปี ค.ศ.2011 มีรายงานปริมาณผู้สูบบุหรี่เหล่านี้ 9-11% ของผู้บริโภคทั้งหมด การเข้ามาของบุหรี่ยี่สิบปีในอาเซียนมีการประมาณการตัวเลขที่รัฐแต่ละประเทศสูญเสียรายได้จากภาษีสรรพสามิตประมาณ 7-9% หรือประมาณ 1,033,480,000 – 1,357,964,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยในแต่ละประเทศมีการสูญเสียรายได้เข้ารัฐภาษีจึงเป็นเงื่อนไขหนึ่งของกระบวนการลักลอบค้าบุหรี่ยี่สิบปี จากรายงานผลกระทบจากการลดภาษีนำเข้ายาสูบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Efroymson and et al. (ed.), 2007) นั้นแม้ว่าการขึ้นภาษีบุหรี่ยี่สิบปีจะมีผลเชิงบวกคือลดการสูบบุหรี่ของประชากรลงโดยเฉพาะในวัยรุ่นและคนยากจน รายได้รัฐเพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันการเพิ่มภาษีทำให้มีการลักลอบค้าบุหรี่ยี่สิบปีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ รายงานดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงผลจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กับบุหรี่ยี่สิบปี การให้สิทธิพิเศษกับพิกัดอัตราภาษีทางศุลกากร (CEPT) ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องขจัดสิ่งกีดกันทางการค้าออกไปรวมทั้งกำแพงกีดกันยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบด้วย โดยผลิตภัณฑ์ยาสูบถูกกำหนดให้เป็นสินค้าปกติ หมายความว่าสินค้าบุหรี่ยี่สิบปีสามารถที่จะนำเข้าและส่งออกภายในอาเซียนได้อย่างเสรีมากยิ่งขึ้นจากประเทศสมาชิก ซึ่ง

เมื่อราคามันหมีเหล่านี้ถูกลดลงส่งผลต่อการอุปโภคบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นของประชากรในภูมิภาคนี้ ซึ่งรายงานผลกระทบจากการค้าเสรีต่อการบริโภคยาสูบของเทอร์เลอร์และคณะ (Taylor and et al., 2000) ที่ศึกษาข้อมูลผลกระทบจากการค้าเสรีจาก 42 ประเทศในช่วงปีค.ศ. 1970-1995 พบว่าการค้าเสรีทำให้การค้ายาหมีมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น โดยดัชนีบ่งบอกที่มีนัยสำคัญคือประเทศที่มีรายได้ต่อหัวประชากรต่ำและปานกลางมีการบริโภคยาหมีสูงกว่าประเทศที่มีรายได้สูง การค้าเสรีดังกล่าวมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสร้างกำลังซื้อให้กับประชากรในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบริโภคยาสูบที่เพิ่มขึ้นตามมา ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าทำให้รัฐลดกำแพงภาษีศุลกากรยาสูบลง สินค้ายาสูบจึงมีราคาถูกลง การอุปโภคบริโภคและผลิตภัณฑ์จากยาสูบจึงมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศที่มีการเปิดการค้าเสรีทั้งในประเทศที่มีรายได้ต่ำ ปานกลางและสูงโดยสรุปแล้วจะเห็นว่าอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีประชากรรวมกันมากกว่า 600 ล้านคน เป็นตลาดที่ใหญ่ของยาหมีที่บรรษัทยาหมีข้ามชาติหมีปกป้องและเข้ามาลงทุนเพื่อเป็นฐานการผลิตและการเปิดตลาดผู้บริโภคมันหมี การเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนจึงเป็นช่องทางของการเพิ่มอัตราการเติบโตของตลาดยาหมีในภูมิภาคซึ่งจะทำให้มีประชากรที่อุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากราคายาหมีถูกลดลงและสามารถหาซื้อได้ง่าย

สถานการณ์การลักลอบค้ายาหมีเถื่อนชายแดนภาคเหนือ ไทย-พม่า-ลาว

การลักลอบค้ายาหมีปลอมในประเทศไทยนั้นมีการจำแนกออกเป็น 3 ประเภท (สังคิตและคณะ, 2547) คือ ประเภทแรก เป็นการลักลอบนำยาหมีปลอมยี่ห้อต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ประเภทที่สอง เป็นการนำเข้ายาหมียี่ห้อต่างประเทศโดยไม่เสียภาษี หรืออาจเรียกยาหมีนี้ว่าเป็นยาหมีเถื่อน และ ประเภทที่สาม เป็นการผลิตยาหมีทรงทิพย์ 90 ปลอมจากต่างประเทศแล้วลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย สำหรับในชายแดนภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว นั้นยาหมีที่มีการลักลอบค้าจัดอยู่ในลักษณะทั้งสามประเภทแต่ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะสองประเภทแรกมากกว่า คือการลักลอบนำเข้ายาหมีปลอมยี่ห้อต่างประเทศและการนำเข้ายาหมียี่ห้อต่างประเทศโดยไม่เสียภาษี ส่วนยาหมีปลอมของไทยมียี่ห้อสายฝน, 555, กรุงทอง 90, สามิต 14

เป็นต้นจากรายงานสถานการณ์การปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายสรรพสามิตทั่วประเทศในปีงบประมาณ 2556 (ต.ค.2555-ก.ย 2556) นั้นมีคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาสูบจำนวน 16,656 คดี มีค่าปรับมูลค่า 262,473,683.55 บาท ส่วนสถานการณ์การจับกุมผู้ลักลอบค้าบุหรี่ยี่เดือนในจังหวัดเชียงรายนั้นข้อมูลรายงานจากสรรพสามิตจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2557 ช่วง 3 ปีที่ผ่านมาแสดงดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนการจับกุมผู้ลักลอบค้าบุหรี่ยี่เดือนของจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2554-2556

ปีงบประมาณ	จำนวนคดี	จำนวนค่าปรับ (บาท)
2554	93	1,284,245.00
2555	132	1,203,144.25
2556	130	2,235,522.50

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลรายงานของสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดเชียงรายปี พ.ศ.2557

จะเห็นว่าตัวเลขของคดีการจับกุมในแต่ละปีมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลการจับกุมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามของภาครัฐเท่านั้น โดยความเป็นจริงแล้วขบวนการลักลอบค้าบุหรี่ยี่เดือนที่เล็ดรอดมดรัฐเข้ามามีเป็นจำนวนมากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูบบุหรี่ยี่เดือนในชุมชนชายแดนภาคเหนือไทยสะท้อนให้เราเห็นถึงสถานการณ์บุหรี่ยี่เดือนที่มีวงจำหน่ายในพื้นที่ชุมชนชายแดนและการเข้าไปซื้อหาได้อย่างสะดวกง่ายดายในประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายในการนำเข้าบุหรี่ยี่เดือนรายบุคคลตรงด่านผ่านแดนของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานตรงชายแดนเชียงแสนท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่าการลักลอบนำเข้าบุหรี่ยี่เดือนและสินค้าอื่นๆที่หลีกเลี่ยงไม่สำแดงหรือไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากรนั้นมีจำนวนมากมายมหาศาลในลักษณะ Bootlegging และกลายเป็นเรื่องปกติเนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ใต้โต๊ะ นั่นคือมีการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐบางรายของบรรดาผู้ค้าทำให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่เข้มงวด

ซึ่งในฝั่งตรงข้ามเชียงแสนมีตลาดสินค้าวางจำหน่ายในพื้นที่ฝั่งลาวที่เรียกว่า “ดอนขาว” มีร้านค้าของชาวลาวที่วางแผงขายสินค้าอุปโภคบริโภคหลากหลายชนิดและสินค้าบางส่วนที่นำเข้ามาจากประเทศจีน โดยเฉพาะสินค้าที่ผิดกฎหมายหากนำเข้ามายังฝั่งไทย อาทิ บุหรี่ยี่ห้อต่างๆ สุราต่างประเทศและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อุปกรณ์เซ็กส์ทอยและยาปลูกเซ็กส์ เป็นต้น สินค้าเหล่านี้ข้ามแดนมายังฝั่งไทยเหมือนเป็นสินค้าปกติทั่วไป

รูปแบบและลักษณะบุหรี่เถื่อนในพื้นที่ชายแดนทางภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว

รูปแบบและลักษณะบุหรี่ปลอมในประเทศไทยนั้นสังสิต และคณะ (2547) พบว่ามีอยู่ 2 รูปแบบคือปลอมแปลงทั้งตัวผลิตภัณฑ์และปลอมแปลงเฉพาะวัสดุหีบห่อ โดยบุหรี่ที่ปลอมแปลงทั้งตัวผลิตภัณฑ์คือผู้ลักลอบค้าดำเนินการผลิตบุหรี่สำเร็จรูปพร้อมบรรจุหีบห่อจนถึงวางจำหน่ายและกระจายสินค้าในท้องตลาด ส่วนบุหรี่ปลอมแปลงเฉพาะวัสดุหีบห่อคือผู้ลักลอบค้าทำการปลอมแปลงหีบบรรจุ ห่อหุ้มซอง สายคาดซอง ซองบุหรี่ ตลอดจนแสดงปอกรให้มีลักษณะเหมือนของโรงงานยาสูบ โดยลักษณะบุหรี่ปลอมที่มีการจับกุมได้จะมีระบบการพิมพ์ของซองบุหรี่ยู่ 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกระบบพิมพ์ของม้วน G.D.จะเป็นบุหรี่ปลอมที่ส่วนใหญ่ได้มาจากจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนลักษณะที่สองระบบพิมพ์ของม้วน ALFA และระบบการพิมพ์แบบซองแผ่นส่วนใหญ่จะเป็นบุหรี่ปลอมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรัตน (2544) ก็พบว่าบุหรี่ยี่ห้อเรตปลอมแปลงของโรงงานยาสูบมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกปลอมแปลงทั้งหมดตั้งแต่ยาเส้นที่ไข่มวน วัสดุมวนของ กระดาษคาดหัวซอง สังเกตบุหรี่ปลอมจากตะเข็บของมวนบุหรี่ยี่ห้อจะกว้างกว่าของโรงงานยาสูบ กระดาษพันกันกรองจะแตกต่างจากของแท้ ลักษณะที่สองปลอมแปลงเฉพาะซองบุหรี่ยี่ห้อยาเส้นหรือมวนบุหรี่ยี่ห้อของโรงงานยาสูบ เป็นต้นสำหรับรูปแบบและลักษณะบุหรี่เถื่อนที่มีวางจำหน่ายในพื้นที่ชายแดนทางภาคเหนือไทย-พม่า-ลาวนั้นจะเป็นลักษณะของการปลอมแปลงทั้งตัวผลิตภัณฑ์ (Counterfeit cigarettes) เช่น บุหรี่ยี่ห้อสายฝน ยี่ห้อกรงทิพย์ 90 เป็นต้น ส่วนบุหรี่เถื่อนต่างประเทศจะมีเกือบทุกยี่ห้อที่เป็นยอดนิยมของผู้สูบบุหรี่ อาทิ มาร์ลโบโร แอลแลนด์เอ็ม เป็นต้น

และบุหรีส์ัญชาติจีนหลายยี่ห้อและเวียดนามซึ่งกำลังแผ่กระจายเข้าสู่ชุมชนทุกหัว
 ระแหงในชายแดนทางภาคเหนือของพม่าและลาวโดยบุหรีส์เถื่อนทุกยี่ห้อจะไม่มีอากร
 แสตมป์ปิด ตัวอย่างลักษณะของบุหรีส์เถื่อนแสดงดังในรูปภาพ

ภาพตัวอย่างของบุหรีส์เถื่อนที่วางจำหน่ายในชายแดนทางภาคเหนือ ไทย-พม่า-ลาว

ชายแดนไทย-ลาวกับการปรากฏตัวของบุรีเถื่อน

สำหรับการลักลอบค้าบุรีเถื่อนชายแดนฝั่งประเทศลาวนั้นเนื่องจากชายแดนระหว่างไทย-ลาวของจังหวัดเชียงรายนั้นจะมีพรมแดนที่ถูกกั้นด้วยลำน้ำโขงเป็นหลัก ตั้งแต่สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน ไหลลงไปอำเภอเชียงของ จนถึงอำเภอเวียงแก่น ก่อนที่น้ำโขงจะเข้าสู่ดินแดนลาวตรงแก่งผาได จากนั้นจะเป็นแนวพรมแดนทางบกที่มีแนวเขาดอยยาว-ผาหม่น กันไปจนถึงอำเภอเทิง และต่อเนื่องไปจังหวัดพะเยา น่าน และอุตรดิตถ์ ซึ่งตลอดแนวพรมแดนไทย-ลาวในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีด่านผ่านแดนและจุดผ่อนปรนอยู่ตามแผนที่ข้างต้นที่อำนวยความสะดวกในการค้าชายแดน และการค้าข้ามแดน สำหรับสถานการณ์บุรีเถื่อนชายแดนไทยด้านอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายกับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้วนั้น โดยในฝั่งไทยจะไม่ค่อยพบเห็นบุรีเถื่อนเหล่านี้วางจำหน่ายตามร้านต่างๆ ในชุมชน จะเป็นกรณีเฉพาะสำหรับลูกค้าที่พิเศษคุ้นเคยหรือเป็นขาประจำเท่านั้นที่สามารถจะหาซื้อหาได้ อย่างไรก็ตามในฝั่งตรงข้ามเชียงของคือเมืองห้วยทรายสามารถที่จะหาซื้อบุรีเถื่อนต่างๆ ทั้งยี่ห้อจากประเทศยุโรป อเมริกา หรือในเอเชีย สามารถหาซื้อได้อย่างง่ายดายตามร้านทั้งใหญ่และเล็กในตัวเมืองและชุมชนของเมืองห้วยทราย ซึ่งผู้เขียนได้สำรวจการขายบุรีตามร้านค้าพบว่า มีทั้งบุรีที่ปิดแสดมภ์การของประเทศลาว และบุรีที่ไม่มีอากรแสดมภ์ซึ่งมักจะเก็บไว้เฉพาะและนำออกมาให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการซื้อเท่านั้น เพื่อนคนหนึ่งของผู้เขียนเป็นเจ้าของหน้าที่ภาษีของรัฐบาลลาวแล้วว่าปกติแล้วรัฐบาลจะให้ขายบุรีที่เสียภาษีปิดอากรแสดมภ์แล้วเท่านั้น แต่บุรีที่ไม่มีอากรแสดมภ์จะเป็นบุรีที่ลักลอบซื้อขายกันในตลาดทั่วไป

สำหรับบริบทของเมืองและตลาดในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาวนั้น เมืองห้วยทรายเป็นประตูสู่ลาวทางตอนเหนือจากจังหวัดเชียงรายของไทย เป็นเส้นทางหลักของการค้าข้ามแดน (Cross-border trade) ทางบกที่มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 ที่เปิดสะพานเมื่อเดือนธันวาคม 2556 ที่ผ่านมาเป็นจุดเชื่อมต่อไปตามถนนเส้น R3A เพื่อเข้าสู่ประเทศจีน เดิมนั้นการค้าชายแดนและการค้าข้ามแดนจะทำตรงด่านผ่านแดนเชียงของตรงท่าเรือ ใช้เรือเป็นพาหนะหลักในการข้ามแดนสำหรับผู้โดยสารก็จะมีเรือเล็กบริการข้ามแดนไปมา ส่วนสินค้าที่ขนส่งข้ามแดนและ

รถบรรทุก ตู้คอนเทนเนอร์ต่างๆจะถูกขนย้ายโดยเรือขนาดใหญ่ตรงท่าเรือบัก จากสภาพแวดล้อมการค้าดังกล่าวจึงมีการลักลอบค้าของเถื่อนหลายชนิด ซึ่งบุหรีเป็นสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่มีการค้ากันอย่างแพร่หลาย สำหรับบุหรีที่ไม่ต้องเสียภาษีหรือได้รับการยกเว้นนั้นจะมีร้านค้าปลอดภาษีอยู่ตรงเมืองห้วยทรายหนึ่งแห่งซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมักจะเข้าไปซื้อหาสินค้าอย่างโทรศัพท์มือถือจากจีน สุราต่างประเทศ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรีต่างประเทศยี่ห้อชนิดต่างๆ นอกจากนี้ห่างไปจากตัวเมืองห้วยทรายไปตามเส้นทาง R3A ประมาณ 10 กิโลเมตรจะมีตลาดจีน ซึ่งเป็นศูนย์การค้าของชาวจีนอพยพที่เข้ามาค้าขายโดยการนำสินค้าชนิดต่างๆจากจีนแผ่นดินใหญ่มาขายในประเทศลาว รวมถึงบุหรีที่มาจากจีนเพื่อนำมาขายให้กับคนจีนที่เข้ามาอยู่อาศัยในลาวด้วย นอกจากนี้การพัฒนาก่อสร้างโครงการท่องเที่ยวของประเทศลาว ทำให้ในภูมิภาคนี้เริ่มขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในลาวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีพ.ศ.2535 มีจำนวนประมาณ 100,000 คน เพิ่มขึ้นเป็น 1,736,787 คน ในปี พ.ศ.2551 โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจแห่งชาติลาวประเมินว่าในปี พ.ศ. 2551-2553 ลาวจะมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ร้อยละ 7.5-8 อันเป็นผลมาจากการลงทุนจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น การเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมบันเทิงและบริการ บ่อนกาสิโน โรงแรม อาคารพาณิชย์และสถานบันเทิงต่างๆ บริเวณชายแดนไทยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและความบันเทิงจึงเกิดขึ้นราวดอกเห็ดตามแนวพรมแดนและเป็นแหล่งของการบริการบุหรี และสุราต่างประเทศที่หลีกเลี่ยงภาษีนานาชนิดและเป็นแหล่งที่ช่วยให้การค้าบุหรีเถื่อนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเพราะสินค้าบุหรีและสุรามีความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นของนักท่องเที่ยว

การค้าและจำหน่ายบุหรีในประเทศลาวนั้นรัฐบาลลาวเองยังไม่ได้มีความเข้มงวดในการควบคุมมากนักโดยเฉพาะตามแนวชายแดน เช่นเดียวกับสินค้าอย่างสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศที่มีวางจำหน่ายอยู่ทั่วไปถึงแม้ว่ารัฐบาลจะออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบปี ค.ศ. 2009 และประกาศการห้ามโฆษณาบุหรีในปีค.ศ.2010 ของสำนักนายก สปป.ลาว และการพยายามหาแนวทางของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายการควบคุมยาสูบของลาว

ในการลดโรคที่เกิดจากบุหรี่ (Tomson T. and et al., 2009) ปัจจุบันประเทศไทย มีประชากรประมาณ 6.3 ล้านคนอย่างไรก็ตามข้อมูลสถานการณ์การสูบบุหรี่ภายใน ประเทศไทยจากการสำรวจในปี ค.ศ.2007 นั้นพบว่ามีการสูบบุหรี่จำแนกเป็น ลาวลุ่ม 88% (1,069 ราย) ลาวเทิง 7% (84 ราย) และลาวสูง 5% (62 ราย) ขณะที่ ราคาบุหรี่ปี ค.ศ.2006 ในลาวราคาของละ 629 กีบ (8,200 กีบ= 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ) กล่องละ 675,000 กีบซึ่งบุหรี่ยี่ห้อที่นิยมคือ Marlboro มีราคาของละ 12,000 กีบ (SEATCA, 2010)

ส่วนชายแดนด้านอำเภอเชียงแสน มีเมืองต้นฝั้ง แขวงบ่อแก้วฝั่งตรงข้าม อำเภอเชียงแสนเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในโซนเดียวกันกับการตั้งบ่อนคาสิโนและเขตเศรษฐกิจ พิเศษของจีนและพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเชื่อมสามประเทศคือ ไทย-พม่า-ลาวและ เป็นจุดศูนย์กลางการเข้ามาของจีนแผ่นดินใหญ่ สำหรับพื้นที่บริเวณชายแดนแถบนี้ มีเส้นทางหลักทั้งทางบกที่มาจากเส้นทางหลัก R3A แยกเป็นเส้นทางรองจากเมือง ห้วยทรายมาเมืองต้นฝั้ง อีกเส้นทางหนึ่งมาจากพม่าเป็นเส้นทาง R3B ผ่านชายแดน พม่ากับลาวเข้าสู่ต้นฝั้งและเขตเศรษฐกิจพิเศษจีน อีกทางหนึ่งเป็นทางเรือที่มาจากจีน ตอนใต้ ผู้เขียนได้เข้าสำรวจพื้นที่ทั้งในเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งจีนเข้าสัมปทานที่ดินจาก รัฐบาลลาวโดยมีกลุ่มบริษัทดอกเงี้ยวคำ (Dok Ngeokham Company Group) ของ จีนกับรัฐบาลลาวได้ตกลงลงนามในสัญญาตั้งแต่ปีค.ศ.2007 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ในเขตสามเหลี่ยมทองคำ และมีมูลค่าการลงทุน 2,240 ล้านเหรียญสหรัฐเพื่อพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำบริเวณตอนเหนือของลาวโดยเตรียมพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานบนพื้นที่ 3,000 เอเคอร์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009ไปจนถึงปี ค.ศ. 2020 เพื่อดึงนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาทำธุรกิจในเขตนี้ ทำให้กลายเป็นเมืองที่น่าดึงดูด ในอนาคต โดยตั้งเป้าว่าจะสามารถดึงดูดคนจีนให้เดินทางมาเที่ยวโครงการได้วันละ กว่า 5,000 -10,000 คนส่วนตลาด “ดอนขาว” ของลาวเป็นพื้นที่พิเศษที่รัฐบาล ท้องถิ่นลาวกำหนดให้มีการค้าขายของประชาชนของลาวให้กับนักท่องเที่ยวที่ข้าม มาจากฝั่งไทย ดอนขาวจึงกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวซื้อขายสินค้าหลักของพื้นที่ ตรงข้ามสามเหลี่ยมทองคำของเชียงแสน ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมข้ามไปเที่ยว และซื้อหาสินค้าหนีภาษีประเภทต่างๆ โดยเฉพาะบุหรี่ สุราต่างประเทศ เป็นต้น

ส่วนในฝั่งพม่าจะเป็นที่ตั้งบ่อนคาสีโนซึ่งมีเจ้าของเป็นนักการเมืองของไทยไปร่วมทุนกับรัฐบาลพม่าเปิดบ่อนการพนันในพื้นที่ดังกล่าวซึ่งบ่อนคาสีโนเป็นแหล่งหนึ่งของการให้บริการบุหรี่ย่านสำหรับนักเล่นการพนันซึ่งบุหรี่ย่านนี้เป็นบุหรี่ย่านที่นำเข้ามาจากจีน

ชายแดนไทย-พม่ากับการปรากฏตัวของบุหรี่ย่าน

สำหรับชายแดนไทย-พม่า พรมแดนหลักที่มีการอนุญาตให้คนข้ามไปมา ระหว่างประเทศคือบริเวณอำเภอแม่สาย ที่มีเมืองท่าขี้เหล็ก ของพม่าเป็นเมืองคู่ค้าชายแดนที่สำคัญ ตลาดการค้าชายแดนบริเวณนี้เป็นจุดค้าขายขนาดใหญ่ที่มีมูลค่ากว่า 11, 494 ล้านบาทในปี 2556 ที่ผ่านมาซึ่งเป็นตัวเลขที่เป็นทางการของรัฐที่รวบรวมจากด่านศุลกากรแม่สายและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วมูลค่าที่เป็นการค้าที่ไม่เปิดเผยรวมถึงเศรษฐกิจใต้ดินจะมีมูลค่าสูงกว่านี้มากกว่า 3-4 เท่า (นิสิต, 2542) นั่นหมายความว่าอาจมีมูลค่าการค้าขายกว่า 3-4 หมื่นล้านบาทต่อปี หากเป็นไปตามที่มีการคาดการณ์ไว้ข้างต้นที่กล่าวมา เศรษฐกิจพื้นที่ชายแดนจึงเป็นแหล่งทำรายได้มหาศาลให้กับนักค้าของเถื่อนและเศรษฐกิจนอกระบบ บุหรี่ย่านเป็นสินค้าหลักอีกชนิดหนึ่งของพื้นที่แถบนี้ ซึ่งเมื่อเราเข้าไปที่ตลาดท่าขี้เหล็ก สิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวจะเจอคือการเสนอขายสินค้าบุหรี่ย่านต่างประเทศยี่ห้อต่างๆ ของพ่อค้าเร่ชาวพม่าที่เสนอการขายลดแลกแจกแถม จากการพยายามสอบถามถึงแหล่งที่มาของบุหรี่ย่านเหล่านี้พบว่าบุหรี่ย่านนี้มีโกดังของนักธุรกิจฝั่งพม่าเป็นเจ้าของที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ บุหรี่ย่านจะถูกนำออกมาให้กับพ่อค้าเร่รายย่อยและเอเย่นต์นำไปขายเพื่อกินส่วนต่างกำไรคิดต่อบาท 150-200 บาท ซึ่งราคาเมื่อเราต่อรองกับพ่อค้าเร่ฝั่งท่าขี้เหล็กจะลดลงมาเหลือไม่ถึง 150 บาท นอกจากนี้ในพื้นที่ที่อยู่ลึกเข้าไปในเขตเมืองเชียงตุง และเมืองลา รัฐฉานของพม่าไปจนถึงเขตชายแดนพม่า-จีน ตรงเมืองลาถือว่าเป็นแหล่งของบุหรี่ย่านนานาชนิดหลายยี่ห้อที่วางขายกันเกลื่อนตามร้านทุกระดับในเมืองไปจนถึงหมู่บ้านในชนบทห่างไกล

สถานการณ์บุหรี่ย่านชายแดนในประเทศพม่าที่ติดกับไทยนั้นเป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงขนาดของปริมาณบุหรี่ย่านและความต้องการของผู้บริโภคบุหรี่ย่านที่เพิ่มสูงขึ้น โดยสถานการณ์การสูบบุหรี่ย่านของประเทศพม่าในข้อมูลในปี ค.ศ.1999-2000

พบว่าอัตราการสูบบุหรี่ของเพศชายมากกว่า 60% และข้อมูลในปี ค.ศ.2001 มีประมาณ 31% (Kyaing, 2003) โดยปี ค.ศ.2001 แยกเป็นเพศชาย 42.9% เพศหญิง 21.9% และในวัยรุ่นพบว่าอัตราการสูบบุหรี่ทั้งหมด 20.5% แยกเป็นเพศชาย 37.3% เพศหญิง 4.7% โดยอัตราการสูบบุหรี่ดังกล่าวสัมพันธ์กับแนวโน้มของปริมาณบุหรี่ซิการ์เรตที่เพิ่มขึ้นในประเทศจากปี ค.ศ.1990 จำนวน 979 ล้านมวน เพิ่มขึ้นเป็น 2,559 ล้านมวน ในปี ค.ศ.2000 (World Bank)³ และจากรายงานขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2011) พบว่าจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชากรวัยผู้ใหญ่จำนวน 50,496 ราย ในปี ค.ศ.2010 มีอัตราการสูบบุหรี่รวม 21.9% แยกเป็นเพศชาย 44.7% ที่สูบบุหรี่ทุกวัน 33.6% และเพศหญิง 7.8% ที่สูบบุหรี่ทุกวัน 6.1% นอกจากนี้มีการสูบบุหรี่ไร้ควัน 29.6% แยกเป็นเพศชาย 51.4% เพศหญิง 16.1% ซึ่งแนวโน้มของบุหรี่ไร้ควันกำลังเป็นที่นิยมของผู้สูบบุหรี่ในพม่าโดยจากรายงานของ Kyaing และคณะ (2012) พบว่าอัตราการสูบบุหรี่ไร้ควันพบมากขึ้นจากปี ค.ศ.2001 จำนวน 14.9% เป็น 20.8% ในปี ค.ศ. 2007 และพบอัตราการสูบบุหรี่ในชนบทมากกว่าในเมือง (เมือง 18.7% ชนบท 20.8% ในปี 2007) ซึ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่นั้นมิงานของ Htien Linn และคณะ (2013) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคยาสูบของวัยรุ่นชายที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี ในเมืองแมกเวย์ ของพม่า จากตัวอย่าง 275 คน มีถึงร้อยละ 49 ที่สูบบุหรี่ จากสถานการณ์การสูบบุหรี่ในพม่าดังกล่าวทำให้เกิดการสัมผัสควันบุหรี่มือสองกว่า 55.6% โดยแยกเป็นผู้สัมผัสควันบุหรี่มือสองเพศชาย 52% และเพศหญิง 57.8% เป็นการสัมผัสที่บ้าน 63.6% และสถานที่สาธารณะ 23.3% (Sein and et al., 2012) สถานการณ์การสูบบุหรี่ดังกล่าวจึงมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มของปริมาณและชนิดของบุหรี่เถื่อนหลากหลายยี่ห้อที่เพิ่มมากขึ้นในพม่า

³ <http://siteresours.worldbank.org/INTPH/Resources/Myanmar.pdf>

เส้นทางการลักลอบค้าบุหรี่ยี่เถื่อนชายแดนภาคเหนือ ไทย-พม่า-ลาว

ชายแดนภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว นับว่าเป็นเส้นทางหลักของกระบวนการลักลอบค้าบุหรี่ยี่เถื่อนทางภาคเหนือของประเทศไทยที่มีเส้นทางลำเลียงสินค้ามาจากประเทศจีนซึ่งเป็นต้นตอของการผลิตบุหรี่ยี่เถื่อนนานาชนิด ผู้เขียนได้เดินทางสำรวจเส้นทางการลักลอบค้าบุหรี่ยี่เถื่อนชายแดนในตอนเหนือของประเทศพม่าและประเทศลาว โดยพบว่าเส้นทางการค้าหลักทั้ง R3A ที่เชื่อมประเทศไทย-ลาวและจีนตอนใต้เป็นเส้นทางหลักของการลักลอบนำบุหรี่ยี่เถื่อนผ่านมาทางประเทศลาว เส้นทาง R3B ที่เชื่อมประเทศไทย-พม่าและจีนตอนใต้เป็นเส้นทางหลักของการลักลอบนำบุหรี่ยี่เถื่อนจากจีนผ่านมาทางพม่า และเส้นทางเรือล่องตามแม่น้ำโขง ทั้ง 3 เส้นทางเป็นเส้นทางหลักของขบวนการลักลอบขนสินค้าผิดกฎหมาย ซึ่งจะมีการลักลอบขนปะปนมากับสินค้าอื่นๆแล้วนำมาพักไว้ในชายแดนฝั่งของพม่าจากนั้นจะลำเลียงทยอยส่งมอบให้กับเครือข่ายและร้านค้าเพื่อนำไปวางจำหน่ายต่อไป ซึ่งเด็กหนุ่มพ่อค้าเร่บุหรี่ยี่ชาวพม่าคนหนึ่งบอกว่าบุหรี่ยี่เถื่อนเหล่านี้บางส่วนจะถูกส่งไปยังตลาดเมียวดี-แม่สอด และบางส่วนส่งไปยังย่างกุ้ง

เส้นทาง R3Bเป็นเส้นทางหลักที่ข้ามจากฝั่งแม่สายเข้าสู่ท่าซီးหลักของพม่าเป็นถนนไปสู่เมืองเชียงตุง และเมืองลา และเข้าสู่จีนตอนใต้ทางต้าลั่ว (ท่าล้อ) เส้นทางนี้จะมีเส้นทางย่อยที่แยกออกไปยังเมืองต่างๆในรัฐฉาน ซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆที่ค้าของผิดกฎหมาย จากการสัมภาษณ์ข้อมูลพบว่ารัฐฉานนั้นมีเขตปกครองพิเศษ (Special region) ออกเป็น 4 เขตคือเขตปกครองพิเศษโกกั้งหรือ SR1 เป็นเขตอิทธิพลของกลุ่มโกกั้ง เขตปกครองพิเศษปางซางหรือ SR2 เป็นเขตอิทธิพลของกลุ่มว้าแดง เขตปกครองพิเศษของไทใหญ่หรือ SR3 และเขตปกครองพิเศษเมืองลาหรือ SR4 เป็นเขตอิทธิพลของกลุ่มไทลื้อ โดยที่เมืองลาผู้เขียนได้สำรวจตลาดและร้านค้าในเมืองพบว่ามิบุหรี่ยี่มากกว่า 50 ยี่ห้อที่วางจำหน่ายในร้านค้าซึ่งเป็นเรื่องปกติของที่นี่ เมืองลานั้นเป็นเมืองชายแดนที่ติดกับจีนในอดีตเป็นพื้นที่ปลูกฝิ่นเป็นรายได้หลักต่อมาได้ร่วมมือกับรัฐบาลเลิกปลูกฝิ่นและสร้างหอฝิ่นเป็นพื้นที่แห่งความทรงจำโดยเจ้าเมืองอุยจายเลินได้ลงนามกับรัฐบาลจีนยุติการปลูกฝิ่นในปี ค.ศ.1989 และจัดตั้งเป็นเขตปกครองตนเองของชาวไทลื้อขึ้น ปัจจุบันเมืองลามิเศรษฐกิจจากการทำ

สวนยางพารา กล้วยหอม แดงโมส่งออกไปยังประเทศจีน เมืองลาเป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนมีบ่อนกาสิโนที่ลงทุนโดยนักธุรกิจจีนจากการสนับสนุนของรัฐบาลจีน มีการค้ามนุษย์และค้าประเวณีที่ส่วนใหญ่จะเป็นสาวจีนจากแผ่นดินใหญ่จากมณฑลเสฉวนที่เข้ามาขายบริการทางเพศอยู่พลุกพล่านตามร้านอาหารในเมืองลา บุหรี่เถื่อนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กับธุรกิจการค้าประเวณี และธุรกิจการค้าร้านอาหารเพื่อบริการลูกค้าโดยเฉพาะลูกค้าที่เป็นนักเที่ยวชาวจีนและอื่นๆ บ่อนการพนัน เซ็กส์ และบุหรี่จึงเป็นเรื่องปกติของเมืองลาที่เราพบเห็นได้ทั่วไป

ส่วนเมืองเชียงตุงผู้เขียนได้สำรวจการค้าบุหรี่ในเมืองเชียงตุงตรงตลาดกลางเมืองพบบุหรี่หลากหลายชนิดและยี่ห้อวางจำหน่ายกันดาษดื่นทั่วไป เช่นเดียวกันในหมู่บ้านชนบทบุหรี่ยี่ห้อต่างประเทศและบุหรี่ยี่ห้อใหม่หลายชนิดที่ไม่คุ้นชื่อจากจีนมีวางจำหน่ายทุกหัวระแหง ไม่เว้นแม้แต่หมู่บ้านเล็กๆ ในหุบเขาตามร้านขายของชำ บุหรี่เถื่อนเหล่านี้ยังเข้ามาพร้อมๆ กับการเคลื่อนย้ายของคนจีนด้วยที่อพยพโยกย้ายเข้ามาทำมาหากินในชายแดนพม่า-จีน บุหรี่จะตามไปทุกหนแห่งที่มีชาวจีนไปอยู่อาศัย ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการบริโภคยาสูบของผู้คนในดินแดนแถบนี้ และเป็นการชี้ให้เห็นถึงขบวนการค้าบุหรี่ปิดกฎหมายไปพร้อมๆ กันในพื้นที่ชายแดนอันเป็นรายได้หลักจำนวนมหาศาลของขบวนการลักลอบการค้าสินค้าเถื่อนและของผิดกฎหมาย

บุหรี่ยี่ห้อเหล่านี้จะถูกขนย้ายจากจีนเข้าสู่เมืองลา ผ่านเชียงตุงและมาเก็บไว้ที่เมืองท่าซีเหล็กจากนั้นจะเข้าสู่ประเทศไทยตรงชายแดนแม่สายและมีการวางจำหน่ายในตลาดท่าซีเหล็กให้กับนักท่องเที่ยว โดยเส้นทางที่นำเข้าสู่ไทยจะเป็นเส้นทางลาล่องเล็กๆ ที่สามารถข้ามชายแดนได้ทั่วไป เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ชายแดนตรงแม่สายมีเพียงแม่น้ำเส้นเล็กๆ กันเป็นเขตแดนโดยเฉพาะฤดูแล้งที่เดินข้ามไปมาได้สะดวก จุดลักลอบจึงพบได้ตามชุมชนทั่วไป เช่นที่ จุดบริเวณท่าเรือใกล้วัดผาจอม การลักลอบขนย้ายส่วนใหญ่จะทำในเวลากลางคืน ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐในพม่าบางรายจะมีส่วนรู้เห็นและอนุญาตให้นำข้ามมาฝั่งไทยโดยเสียค่าผ่านทางให้เป็นการตอบแทน ซึ่งมีวิธีมีเฉพาะสินค้าบุหรี่ยี่ห้อแต่หากมีสินค้าหลายชนิดที่หลีกเลี่ยงภาษีก็จะทำและลักลอบขนย้ายข้ามแดนในลักษณะเดียวกัน

เส้นทาง R3A เป็นเส้นทางบกจากจีนสู่ลาวและเข้าสู่ไทยโดยเส้นทางนี้เป็นเส้นทางคมนาคมหลักของโครงข่ายคมนาคมสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงที่มีสะพานมิตรภาพแห่งที่ 4 ข้ามแม่น้ำโขงฝั่งไทยตรงอำเภอเชียงของไปยังเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ผ่านเข้าสู่แขวงหลวงน้ำทา และเข้าสู่จีนตรงชายแดนบ่อเต็นของลาวและเมืองบ่อหานของจีน ตลอดระยะทางจะมีเส้นทางย่อยที่แยกจากเส้น R3A เข้าสู่เมืองต่างๆของแขวงหลวงน้ำทา และแยกไปแขวงอุดมไซ และหลวงพระบาง สำหรับเส้นทางสำคัญที่แยกในแขวงหลวงน้ำทาคือเส้นทางไปเมืองลอง ซึ่งมุ่งไปสู่ชายแดนลาว-พม่า และเมืองสิง โดยเมืองสิงเป็นจุดผ่านแดนของลาว-จีน ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนได้เดินทางไปสำรวจทั้งเมืองลองและเมืองสิง พบว่าชายแดนลาว-พม่า บริเวณเขตเมืองลองนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการขนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ ขณะที่ชายแดนลาว-จีนตรงเมืองสิงในแต่ละวันมีการเข้าออกข้ามแดนของชาวจีนที่เข้ามายังประเทศลาว นับพันคนจากรถโดยสารประจำทางที่วิ่งระหว่างประเทศจีน รวมทั้งรถยนต์ของชาวจีนขนส่งสินค้าข้ามแดนจากลาวไปยังจีนที่ผ่านช่องทางแห่งนี้ สินค้าอุปโภคและบริโภคถูกขนย้ายข้ามไปมาอย่างสะดวกมากขึ้นในปัจจุบันและสินค้าลักลอบจากจีนจึงมักจะเล็ดลอดผ่านทางลาวเข้ามาถึงชายแดนไทยทางอำเภอเชียงของและเชียงแสนโดยการอำนวยความสะดวกของผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการค้าดังกล่าว โดยสินค้าลักลอบและบุหรี่เถื่อนจะถูกขนย้ายจากชายแดนลาว-จีน และชายแดนลาว-เวียดนามเข้ามายังแขวงบ่อแก้วและเข้าสู่ร้านค้าและเครือข่ายต่างๆก่อนจะเข้าสู่ไทยผ่านนักท่องเที่ยวและการสั่งซื้อของพ่อค้าแม่ค้าตามแนวชายแดนทั้งด้านอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ

เส้นทางแม่น้ำโขงจากจีนสู่พม่า-ลาวและเข้าสู่ไทย เป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่สำคัญของการขนถ่ายสินค้าจากจีนลงมาสู่ไทย ลาว และพม่า โดยทศวรรษที่ 1980 ประเทศจีนเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแม่น้ำโขง ภายใต้การมุ่งพัฒนาภูมิภาคตะวันตกของประเทศจีนให้เติบโตทางเศรษฐกิจโดยนโยบายการพัฒนาแม่น้ำล้านช้างหรือแม่น้ำโขงตอนบนเป็นเขตเศรษฐกิจ (Lancang Economic Belt) ซึ่งมีนโยบายโครงการปรับปรุงแม่น้ำโขงเพื่อการเดินเรือเชิงพาณิชย์จากชื่อเดิมลงไปยังหลวงพระบางโดยทำการระเบิดเกาะแก่งแม่น้ำโขงตั้งแต่จีนลงมาจนถึงพม่า เส้นทาง

แม่น้ำโขงในปัจจุบันจึงเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้าหลักจากจีนเข้าสู่ไทยนับตั้งแต่ที่ไทยได้มีการลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับจีน อย่างไรก็ตามแม้ว่าเส้นทางดังกล่าวจะสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศคู่ค้าแต่ก็พบว่าเป็นเส้นทางที่มีการลักลอบค้าของผิดกฎหมายมากเช่นเดียวกัน การขนย้ายลำเลียงสินค้าหนีภาษีและบุหรีเถื่อนมักจะซุกซ่อนมากับเรือขนส่งสินค้าปกติแต่จะมีการขนย้ายออกระหว่างทางในพื้นที่ชายแดนพม่า-ลาว ซึ่งเป็นจุดที่ไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐของทั้งสองประเทศตรวจตราหรือไม่ก็เจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนรู้เห็นและรับผลประโยชน์จากการลักลอบค้าดังกล่าวเพราะบุหรีเป็นสินค้าที่เปรียบเสมือนสินค้าทั่วไปที่ไม่ค่อยจะมีความผิดมากนักเมื่อเทียบกับยาเสพติดตัวอื่นๆในกฎหมายของประเทศพม่าและลาว บุหรีเถื่อนจากจีนเหล่านี้จะถูกลำเลียงไปเก็บไว้ในพม่าและลาวก่อนที่จะนำออกมาส่งให้กับลูกค้าที่เป็นเอเย่นต์ในการนำไปขายสู่ตลาดอีกทอดหนึ่งโดยสรุปจะเห็นว่าเส้นทางการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนทางชายแดนภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว จะมีเส้นทางหลักสองเส้นทางคือทางบกที่มีการขนย้ายโดยใช้รถยนต์เป็นพาหนะ และเส้นทางน้ำที่ลำเลียงมาทางแม่น้ำโขงโดยเรือสินค้า บุหรีเถื่อนทั้งหมดถูกนำมาจากจีนแผ่นดินใหญ่และนำมาสต็อกไว้ในพื้นที่ชายแดนพม่าและลาวก่อนที่จะนำมาวางจำหน่ายและส่งต่อไปให้กับเครือข่ายในพื้นที่ชายแดน

รูปแบบการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนชายแดนภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว

รูปแบบการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนในชายแดนทางภาคเหนือไทย-พม่า-ลาวนั้นเราอาจจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ *ลักษณะแรก* เป็นการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนขนาดเล็ก (Bootlegging) เป็นการลักลอบค้าที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างในราคาบุหรีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านมีการลักลอบลำเลียงแบบขบวนการเล็กๆ เพื่อหลีกเลี่ยงภาษีโดยใช้แรงงานคนหรือพาหนะที่ดัดแปลงพิเศษเพื่อใช้ในการหลบซ่อนสินค้า และ*ลักษณะที่สอง* เป็นการลักลอบค้าขบวนการขนาดใหญ่ (Large-scale organized smuggling) ซึ่งหทัย ขิดานนท์ ได้เปรียบเทียบขนาดของการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อเปรียบเทียบระหว่างการลักลอบขนาดเล็กและขนาดใหญ่⁴

ประเด็น/ขนาด	การลักลอบค้าขนาดเล็ก	การลักลอบค้าขนาดใหญ่
กลไก	การขนย้ายผลิตภัณฑ์ยาสูบจากประเทศที่มีภาษีต่ำไปยังประเทศที่มีภาษีสูงกว่า	การขนส่ง, การจ่ายแจกผลิตภัณฑ์ยาสูบจำนวนมากซึ่งหลีกเลี่ยงภาษี
ปริมาตร	น้อยเมื่อเทียบกับสินค้าลักลอบรูปแบบอื่นๆ และมีส่วนแบ่งการตลาดน้อย	การค้าผิดกฎหมายขนาดใหญ่นี้มีมูลค่านับพันล้านเหรียญสหรัฐ
ระยะทางของการค้าผิดกฎหมาย	สั้น มักจะเป็นการผ่านแดนระหว่างประเทศหรือเขตการปกครองซึ่งอยู่ติดกัน	เป็นการค้าผิดกฎหมายซึ่งเคลื่อนไปทั่วโลก
พลังขับเคลื่อนตลาด	ความแตกต่างของราคา	เป็นธุรกิจซึ่งดำเนินการโดยองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีระบบส่งสินค้าที่ทันสมัย

สำหรับรูปแบบการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนชายแดนภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว นั้นมีทั้งสองลักษณะคือขนาดเล็กและขนาดใหญ่โดยลักษณะการขนย้ายลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทยจะเป็นลักษณะแบบ Bootlegging เป็นหลักมีดังนี้

1. การโทรสั่งแบบออนไลน์ทางโทรศัพท์ รูปแบบการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนแบบนี้จะเป็นกลุ่มเล็กๆ ส่วนใหญ่จะเป็นคนคุ้นเคยที่เป็นคู่ค้ากันมาตั้งแต่ต้น

⁴ หทัย ชิตานนท์.มปป.การค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมาย.เอกสารวิชาการสำหรับนักวิจัยและนักวิชาการควบคุมยาสูบ.

ซึ่งมิใช่สิ่งสินค้าเฉพาะบุหรี่ย่านนั้นแต่จะมีสินค้าหนีภาษีอีกหลายชนิด อาทิ สุราต่างประเทศ เบียร์ เป็นต้น การลำเลียงข้ามแดนหากเป็นทางชายแดนอำเภอเชียงของและเชียงแสนติดชายแดนลาวจะใช้เรือเล็กเป็นพาหนะในการขนข้ามแม่น้ำโขงทั้งในตอนกลางคืนและกลางวันโดยลักษณะเรือก็จะเป็นเหมือนเรือหาปลาของชาวบ้านทั่วไป การขนลำเลียงต่อเนื่องจะไม่มากเอาตามปริมาณที่ลูกค้าสั่ง จะไม่มีการเอามาไว้สต็อกในฝั่งไทย จึงทำให้เล็ดลอดสายตาเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เป็นอย่างดีเพราะสินค้าข้ามมาก็จะส่งถึงมือลูกค้าเลย ขณะที่ชายแดนติดพม่าทางอำเภอแม่สาย การขนย้ายก็นำข้ามทางแม่น้ำสายที่เป็นเส้นกั้นพรมแดน โดยหากมีการโทรสั่งของหรือสินค้าลูกค้าสามารถนัดหมายมารับตรงจุดในฝั่งไทยที่นัดหมายไว้ได้ สามารถโทรสั่งได้ตลอดเวลา พ่อค้าเร่ชาวพม่าที่คล่องตะกรับบุหรี่ย่านหน้าบอกว่าหากเราซื้อและกลัวว่าจะเอาข้ามตรงด่านผ่านแดนไม่ได้เขาสามารถเอาข้ามมาให้ตรงฝั่งแม่สายได้โดยมีจุดนัดพบกันไว้ จุดข้ามแดนของชาวบ้านสองฝั่งของแม่น้ำสายมีหลายจุดตลอดแนวลำน้ำสายเล็กๆนี้จึงเป็นช่องทางของการขนข้ามแดนได้อย่างง่ายดายโดยเฉพาะช่วงฤดูแล้งที่เดินข้ามไปมาอย่างสะดวก

2. **กองทัพนมด** เป็นรูปแบบที่พบในพื้นที่ที่มีแนวชายแดนทางบกติดต่อกัน โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอแม่สายกับท่าขี้เหล็ก ซึ่งไม่เฉพาะชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น ในชายแดนอย่างลาว-จีน และจีน-พม่า ก็จะมีลักษณะการขนสินค้าแบบกองทัพนมด สินค้าที่ลำเลียงส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น น้ำตาล แก๊สหุงต้ม น้ำมันเชื้อเพลิง และสินค้าหนีภาษี ส่วนใหญ่จะใช้มอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะในการลำเลียง ซึ่งการเข้าออกเป็นประจำจนคุ้นชินกับเจ้าหน้าที่รัฐมักจะได้รับการยกเว้นในการตรวจตราแบบเข้มงวด และส่วนใหญ่จะขนสินค้าในจำนวนน้อยแต่บ่อยครั้ง รวมทั้งการใช้แรงงานคนในการขนย้ายลำเลียง โดยในชายแดนไทย-พม่า การขนลำเลียงลักษณะนี้จะมีเอเยนต์ทางฝั่งไทยเป็นผู้ส่งสินค้าบุหรี่ยี่ห้อต่างประเทศชนิดต่างๆแล้วนำมาเก็บพักไว้เพื่อส่งต่อไปให้กับเครือข่ายและผู้ซื้อรายย่อยต่อไปส่วนในทางชายแดนไทย-ลาวก็จะขนย้ายในลักษณะเดียวกันแต่จะใช้เรือเล็กเป็นพาหนะข้ามฝั่ง ขนย้ายส่งของให้ลูกค้า

3. **ร้านค้าปลอดภาษีในเมืองท่าขี้เหล็ก ประเทศพม่าและเมืองห้วยทราย ประเทศลาว** ร้านค้าปลอดภาษีเป็นแหล่งสำคัญอีกแห่งหนึ่งของบุหรี่ย่าน ในเมือง

ห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว และเมืองท่าขี้เหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศพม่า จะมีร้านค้าอยู่ตรงข้ามชายแดนไทย จะมีสินค้าต่างๆที่วางจำหน่าย โดยเฉพาะสุราต่างประเทศยี่ห้อต่างๆ และบุหรี่ยี่ห้อต่างๆที่วางจำหน่ายไว้บริการนักท่องเที่ยวที่ข้ามฝั่งมาเที่ยว บุหรี่ที่มีขายในร้านค้าปลอดภาษีในประเทศลาวส่วนใหญ่เป็นบุหรี่ปลอม (สังสิต และคณะ, 2547)

4. ร้านค้าของชำ/ปลีกย่อย โดยเฉพาะในพม่าและลาว (ตลาดดอนขา/ตลาดเมืองท่าขี้เหล็ก) สำหรับร้านค้าของชำและร้านค้าปลีกย่อยในประเทศลาวและพม่า นั้นแทบทุกร้านจะมีบุหรี่ยี่ห้อหลากหลายยี่ห้อวางจำหน่ายเหมือนสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป ขณะที่ในชายแดนประเทศไทยตลาดใหญ่ของบุหรี่ยี่ห้อคือร้านค้าในฝั่งอำเภอแม่สาย บุหรี่ยี่ห้อจะมีขายในร้านค้าสินค้าทั่วไปวางร้านซึ่งจะเก็บซ่อนไว้หลังร้านและจะนำออกมาให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการซื้อ

5. การขนส่งที่มั่วพวกรถเล็ก ๆ ข้ามแดนของพ่อค้าแม่ค้ารายย่อยข้ามแดนฝั่งแม่สายและเรือเล็กข้ามแดนทางฝั่งเชียงแสนและเชียงของ รูปแบบการลักลอบค้าแบบนี้จะเป็นลักษณะของการขนลำเลียงปริมาณน้อยไม่มาก และส่วนใหญ่จะเป็นการฝากซื้อและมีค่าตอบแทนให้เล็กน้อย และจะอยู่ในแวดวงจำกัดเฉพาะคนที่รู้จักคุ้นเคยกันกับพ่อค้าแม่ค้าที่มักจะข้ามแดนไปมาระหว่างสองฝั่งชายแดนเป็นประจำทุกวัน บุหรี่ยี่ห้อและสุราต่างประเทศก็จะถูกฝากซื้อและซุกซ่อนปนมากับสินค้าที่ขนย้ายข้ามแดน ซึ่งจะไม่ค่อยมีการตรวจตราเข้มงวดมากนัก

6. การขยายตัวทางเศรษฐกิจชายแดนและแหล่งอบายมุข คลับบาร์ ร้านอาหาร บ่อนการพนัน และการท่องเที่ยว รูปแบบการลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อแบบนี้เป็นลักษณะจุดหมายปลายทางของบุหรี่ยี่ห้อมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามบุหรี่ยี่ห้อที่นำมาตอบสนองความต้องการของลูกค้านักท่องเที่ยวและธุรกิจบริการเหล่านี้ล้วนมาจากบุหรี่ยี่ห้อในพื้นที่ชายแดนทั้งสิ้นเพราะต้นทุนสินค้าที่ถูก สะดวก สามารถหาสินค้าได้ง่าย ดังนั้นเราจะเห็นว่าในคลับบาร์ บ่อนการพนันตามชายแดนจะมีบุหรี่ยี่ห้อและสุรายี่ห้อต่างประเทศชนิดต่างๆไว้บริการอย่างจุใจให้กับนักท่องเที่ยวในราคาที่ไมแพงมากนักเมื่อเทียบกับราคาบุหรี่ยี่ห้อและสุราต่างประเทศที่เสียภาษีที่วางขายอยู่จริง ซึ่งธุรกิจเหล่านี้เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับสินค้าหลักเสียภาษีซึ่งส่วนต่างของกำไรที่

ได้รับจากสินค้าจะเป็นรายได้มหาศาลให้กับผู้ประกอบการ จึงทำให้ตลาดบุหรี่เถื่อนในชายแดนคึกคักตลอดมา

7. TBC: Tai-Burma-China องค์กรร่วมในการค้าบุหรี่เถื่อน อดีตนายทหารยศพันโทรายหนึ่งของไทใหญ่ที่ยังมีบทบาทเคลื่อนไหวอยู่ในฝั่งไทย ซึ่งท่านเล่าว่าธุรกิจนอกระบบหรือการค้าของเถื่อนฝั่งพม่าเป็นเรื่องปกติในสถานการณ์ปัจจุบันเนื่องจากในภาคเหนือของพม่าเป็นเขตปกครองของรัฐบาลและมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่เป็นอิสระและมีผลประโยชน์บนฐานการค้าของเถื่อน สิ่งผิดกฎหมายเป็นรายได้หลักเพื่อนำไปจัดหาอาวุธและปัจจัยพื้นฐานต่างๆในการสร้างความเข้มแข็งทางการเมือง ทหารให้กับกองกำลังกลุ่มตนเอง โดยบุหรี่เถื่อนเป็นสินค้าตัวหนึ่งที่กลุ่มต่างๆ ดำเนินการค้าขายเนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความเข้มงวดการตรวจจับกมุน้อย และการยอมรับของสังคมมีมากในแง่ของสิ่งเสพติดที่มองว่าเป็นเรื่องธรรมดาของคนสูบและคนขายบุหรี่ การลักลอบค้า นำเข้าและขายในชายแดนและฝั่งประเทศไทยจึงเป็นเรื่องปกติ ประกอบกับกฎหมายและบทลงโทษมีความผิดไม่รุนแรง นอกจากการเสียค่าปรับ จึงทำให้ขบวนการค้าบุหรี่เถื่อนในแถบชายแดนแห่งนี้ขยายเครือข่ายไปสู่ผู้ค้าและผู้สูบบากขึ้น ขบวนการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนชายแดนไทย-พม่า-ลาว นั้นท่านเล่าว่ามีหลายกลุ่ม แต่ที่ท่านสัมผัสและเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่ม TBC: Tai-Burma-China เป็นกลุ่มขบวนการค้าบุหรี่ข้ามชาติในชายแดนจากจีน-พม่า-ไทย-ลาว ซึ่งเป็นลักษณะขบวนการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนแบบ Sub-region organized smuggling โดยมีฐานปฏิบัติการอยู่ในชายแดนภาคเหนือของพม่าและจะลำเลียงสินค้าบุหรี่ยี่ห้อต่างๆ มาจากจีนแผ่นดินใหญ่ และบางส่วนมาจากย่างกุ้ง โดยในส่วนบุหรี่ที่นำมาจากย่างกุ้งข้อมูลสอดคล้องกับการบอกเล่าของพ่อค้าเร่บุหรี่เถื่อนในตลาดท่าขี้เหล็กของพม่า ขบวนการดังกล่าวเป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มไทใหญ่ พม่า และจีน บางกลุ่มโดยจะนำมาส่งให้กับเครือข่ายในพื้นที่ชายแดนและการเก็บไว้ในโกดังฝั่งพม่าเพื่อทยอยนำออกมาจำหน่ายต่อไป

ปัจจัย/เงื่อนไขการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนชายแดนภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว

1. ปัจจัยโครงสร้างภาษีบุหรี่ในประเทศ เป็นเงื่อนไขที่สำคัญอันหนึ่งของปัญหาการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนชายแดน เนื่องจากบุหรี่เสียภาษีภายในประเทศทั้ง บุหรี่ที่โรงงานยาสูบผลิตและบุหรี่ซิการ์เรตที่นำเข้าจากต่างประเทศมีราคาแพงจากการขึ้นภาษีบุหรี่และเป็นเงื่อนไขของกระบวนการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนที่มีราคาถูกกว่าในตลาดของประเทศไทย เนื่องจากสามารถทำกำไรจากส่วนต่างราคาต่อซองได้อย่างงดงาม โดยตัวอย่างพบว่าบุหรี่ยี่ห้อ Marlboro ที่วางขายในร้านค้าสะดวกซื้อและร้านค้าทั่วไปจะมีราคา 80-90 บาทต่อซอง แต่บุหรี่เถื่อนยี่ห้อ Marlboro ที่ชายแดนทำขึ้นให้หลักของพม่าและแถบตอนชาวของลาวจะมีราคาอยู่ที่ 30-45 บาทต่อซอง หากซื้อเป็นคัตต่อนราคาก็จะถูกลงอาจเหลือเพียงซองละ 25-30 บาท เท่านั้น โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สูบบุหรี่เถื่อนชายแดนไทยให้คำตอบตรงกันว่า ราคามันที่ถูกเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งของการซื้อหาบุหรี่มาสูบ โดยแหล่งซื้อบุหรี่เถื่อนพบว่าซื้อจากต่างประเทศเพื่อนบ้านสูงสุด ร้อยละ 26.80 รองลงมาจากแหล่งอื่นๆ ร้อยละ 26.30 พ่อค้าเร่ ร้อยละ 11.70 ร้านขายของชำ ร้อยละ 10.90 เป็นต้น จะเห็นว่าภาษีเป็นเงื่อนไขหนึ่งของกระบวนการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อน จากรายงานการลดภาษีนำเข้ายาสูบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แม้ว่าการขึ้นภาษีบุหรี่จะมีผลเชิงบวกคือลดการสูบบุหรี่ของประชากรลงโดยเฉพาะในวัยรุ่นและคนยากจน รายได้รัฐเพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันการเพิ่มภาษีทำให้มีการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนเพิ่มมากขึ้น (Efroymson and et al. (ed.), 2007)

2. ปัจจัยการเปิดตลาดการค้าเสรี การเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของเข้ามาของบริษัทอุตสาหกรรมบุหรี่ยักษ์ใหญ่ทั้งจากยุโรปและอเมริกาบริษัทบุหรี่เหล่านี้จะอาศัยเป็นเงื่อนไขในการตั้งบริษัทยาสูบต่างประเทศในประเทศอาเซียนแล้วขอลดภาษีนำเข้าตามเงื่อนไขประเทศในประชาคมอาเซียน เช่น ที่ประเทศฟิลิปปินส์ บริษัท Phillip Morris ได้เข้ามาตั้งตั้งโรงงานผลิตบุหรี่และส่งออกให้กับประเทศในอาเซียน โดยเฉพาะกรณีที่เกิดความขัดแย้งและการฟ้องร้องระหว่างประเทศไทยกับบริษัท Phillip Morris ฟิลิปปินส์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับอัตราภาษีนำเข้า

บุหรี่ย⁵ เป็นต้น นอกจากนี้ในประเทศลาวและพม่า บริษัทบุหรี่ยี่ห้อจีนได้เข้ามาลงทุนตั้งโรงงานผลิตยาสูบทั้งสองแห่ง โดยในพม่าบุหรี่ยี่ห้อ London จีนมาลงทุนร่วมกับรัฐบาลพม่าตั้งโรงงานเพื่อเป็นฐานการผลิตบุหรี่ยี่ห้อดังกล่าวส่งออก และในประเทศลาวบริษัทบุหรี่ยี่ห้อจีนได้ร่วมลงทุนกับรัฐบาลลาวในรูปบริษัทชื่อ Laos-China Hongta Goodluck Tobacco Ltd. เพื่อผลิตบุหรี่ยี่ห้อต่างๆออกจำหน่ายในประเทศและส่งออกให้กับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนการเปิดการค้าเสรีจึงเป็นช่องทางของการรุกเปิดตลาดเสรีบุหรี่ยี่ห้อในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน และกระบวนการลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้ออื่นก็จะขยายตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากบุหรี่ยี่ห้อบางส่วนจะถูกนำออกมาจากระบบการจัดเก็บภาษีปกติหรือการส่งออกแล้วลักลอบนำเข้ามาใหม่ (Re-landing) เพื่อนำมาวางจำหน่ายในตลาดมืดตามแนวชายแดน และการสำแดงเท็จ (False Declaration) อย่างเช่นที่เกิดขึ้นในประเทศมาเลเซีย (Rejab and Zain, 2006) และอินโดนีเซีย (Ahsan and et al., 2011) ทำให้บุหรี่ยี่ห้ออื่นย้อนกลับมาขายในประเทศอีกรอบหนึ่ง การค้าเสรีทำให้การค้าบุหรี่ยี่ห้อและการสูบบุหรี่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการค้าเสรีทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสร้างกำลังซื้อให้กับประชากรในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำเพิ่มขึ้นและทำให้ประเทศที่มีรายได้ต่ำต่อหัวประชากรต่ำและปานกลางมีการบริโภคบุหรี่ยี่ห้อสูงกว่าประเทศที่มีรายได้สูงและ ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าทำให้รัฐลดกำแพงภาษีศุลกากรยาสูบลง สินค้ายาสูบจึงมีราคาถูกลง การสูบบุหรี่และผลิตภัณฑ์จากยาสูบจึงมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศที่มีการเปิดการค้าเสรีทั้งในประเทศที่มีรายได้ต่ำ ปานกลางและสูง (Taylor and et al., 2000)

3. ปัจจัยการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นปัจจัยสำคัญมากอันหนึ่งของการขยายตัวของบุหรี่ยี่ห้อในชายแดนทางภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว การเข้ามาของจีนที่แผ่ขยายอิทธิพลผ่านการค้าการลงทุน การช่วยเหลือโดยมีเป้าหมายเพื่อขยายตลาดและการใช้ทรัพยากรการผลิตของประเทศลุ่มน้ำโขงตัวอย่าง

⁵ กรณีพิพาทเรื่องสินค้าบุหรี่ยี่ห้อฟิลิปปินส์กับประเทศไทยเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2551 เมื่อประเทศฟิลิปปินส์ยื่นเรื่องฟ้องร้องไทยต่อองค์กรระงับข้อพิพาทของ WTO เกี่ยวกับเรื่องการประเมินราคาศุลกากรสินค้าบุหรี่ยี่ห้อนำเข้าไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของ WTO และกระทรวงการคลังจัดเก็บภาษีภายในกับสินค้าบุหรี่ยี่ห้อนำเข้าสูงกว่าบุหรี่ยี่ห้อที่ผลิตในประเทศขัดกับพันธกรณีของไทยภายใต้ WTO ซึ่ง WTO ได้ตัดสินให้ไทยต้องปรับเปลี่ยนมาตรการที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้ WTO โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ

การสัมปทานเช่าที่ดินเพื่อลงทุนและการสร้างเมืองในประเทศพม่าและลาวของรัฐบาลจีนจึงเป็นการกำหนดเขตแดนและสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของจีนในลาวและพม่า หมายความว่าอำนาจการปกครองและสิทธิในการบริหารจัดการอาณาพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นของจีนใช้กฎหมายของจีนควบคุมกำกับ นโยบายดังกล่าวของจีนในกลุ่มน้ำโขงได้นำเข้าชาวจีนเข้าสู่ลาวทั้งพ่อค้า กรรมกร การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติจีนเป็นปัจจัยที่สำคัญอันสืบเนื่องมาจากการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง เมื่อจีนได้ขยายการลงทุนและการพ่วงขนย้ายประชากรชาวจีนในข้อตกลงสัญญาเช่าที่ดินและการลงทุนอย่างเช่นในประเทศลาว การลงทุนเช่าที่ดินในบ่อเต็น แขวงหลวงน้ำทา เป็นเวลา 99 ปี และอีกพื้นที่หนึ่งคือเมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว เป็นตัวอย่างหนึ่งที่รัฐบาลจีนกำหนดให้มิชาวจีนเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศลาว 2 แสนคน เป็นต้น ในหัวเมืองของแขวงต่างๆ ทางภาคเหนือของลาวจึงเต็มไปด้วยชาวจีนอพยพรุ่นใหม่ที่เข้ามาลงทุน ทำการค้าขายและเช่าทุกอย่างที่สามารถนำมาทำมาหากินได้จากคนลาว เช่น เช่าที่นาปลูกข้าว ปลูกแตงโม ปลูกผักทอง เช่าที่ไร่ปลูกยางพารา ปลูกกล้วยหอม เช่าบ่อเลี้ยงปลา เพื่อส่งผลผลิตกลับไปจีนและบางส่วนที่ไม่ได้มาตรฐานขายให้กับคนลาว ไม่นับการเข้ามาค้าขายทั้งร้านค้าสินค้าต่างๆ การทำโรงแรม โรงพยาบาล และกรรมกรก่อสร้างในลาว ความสัมพันธ์การเข้ามาของชาวจีนในประเทศลาวได้พาเอาวัฒนธรรมการสูบบุหรี่มาด้วย บุหรี่ชนิดต่างๆจะถูกนำติดตัวเข้ามากับคนจีนด้วย ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าในอนาคตของประเทศไทยจะมีมาตรการป้องกันอย่างไรเมื่อมีการเปิดประเทศเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจากชาวจีนที่จะหลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น การขยายตัวอิทธิพลจีนได้พาเอาวัฒนธรรมการสูบบุหรี่ของคนจีนเข้ามา ซึ่งเมื่อความต้องการสูบบุหรี่มีปริมาณมากขึ้นการนำเข้าซึ่งบุหรี่เถื่อนหลายยี่ห้อที่ถูกนำเข้ามาจากจีนเพื่อตอบสนองต่อลูกค้าชาวจีนที่เพิ่มมากขึ้นไปด้วย ดังนั้นเราจึงพบเห็นบุหรี่ยี่ห้อต่างๆที่มีอากรแสตมป์และไม่มีอากรแสตมป์ยี่ห้อต่างๆวางขายอยู่ในชายแดนของลาวและพม่าและบางส่วนถูกนำเข้าสู่ชายแดนไทยเพื่อตอบสนองต่อนักสูบที่อยากลิ้มลองรสชาติบุหรี่ยี่ห้อใหม่ๆ

4. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญนับตั้งแต่ความสัมพันธ์ในภูมิภาคนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่

เมื่อสหรัฐอเมริกาพัฒนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับจีนในปี ค.ศ. 1972 ทำให้ประเทศภาคีของสหรัฐอเมริกาในอาเซียน เช่น ไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายและท่าทีต่อจีนตามอย่างรวดเร็ว (ยศ และคณะ, 2556) การที่ประเทศสังคมนิยมอย่างลาว กัมพูชา เวียดนามและพม่าได้หันกลับมาเปิดประเทศจากเดิมใช้นโยบายระบบเศรษฐกิจแบบปิด (Closed economy) มาเป็นระบบเศรษฐกิจตลาด (Market economy) (สังสิต และคณะ, 2547) นำไปสู่การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค มีการผลักดันโครงการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจขึ้นและการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคโครงข่ายคมนาคมเพื่อการขนย้ายสินค้าที่สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น การพัฒนาและการเจริญเติบโตของเมืองชายแดนแถบภาคเหนือไทย-พม่า-ลาวจึงขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้เกิดกระบวนการลักลอบค้าสินค้าผิดกฎหมายต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย บุหรีเถื่อนเป็นสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่เฟื่องฟูในแถบชายแดนลุ่มน้ำโขงตอนบนเราจึงพบเห็นบุหรีเถื่อนหลายยี่ห้อที่วางจำหน่ายตามตลาดชายแดนทุกพื้นที่

5. ปัญหาความไม่เป็นเอกภาพของรัฐและความไม่สงบจากการสู้รบในชายแดนฝั่งพม่ากับชนกลุ่มน้อย เป็นปัจจัยที่สำคัญในพื้นที่ชายแดนเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือของพม่ายังไม่สงบและตกลงทางการเมืองกันได้ การแสวงหาทุนเพื่อจัดซื้อหาอาวุธยุทโธปกรณ์ทางการทหารของกลุ่มต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อความมั่นคงของชนกลุ่มน้อย ทำให้บุหรีเถื่อนเป็นสินค้าอีกตัวหนึ่งที่มีการค้าขายในพื้นที่ได้อย่างกว้างขวางประกอบกับภาพลักษณ์ของบุหรีไม่ได้ถูกระบุไว้ในกฎหมายยาเสพติดที่รุนแรงของประเทศต่างๆ การค้าบุหรีเถื่อนจึงเป็นการค้าที่ไม่ต้องวิตกกังวลกับการปราบปรามของประเทศปลายทางมากนัก จึงทำให้บุหรีเถื่อนมีการค้าอย่างแพร่หลายในพื้นที่ชายแดนทางภาคเหนือไทย-พม่า-ลาว

6. ช่องทางที่สะดวกตามแนวพรมแดนที่ยาวกว่า 310 กิโลเมตร ตลอดแนวชายแดนไทย-พม่า-ลาวของจังหวัดเชียงรายมีช่องทางทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีการข้ามแดนไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยเองไม่มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รัฐที่เพียงพอจะไปตรวจตราวางกำลังได้ทุกจุดพื้นที่ เนื่องจากจุด

ข้ามแดนเมื่อมีการลักลอบค้าของผิดกฎหมายสามารถเข้ามาได้ทุกช่องทางที่ติดต่อกัน โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล เป็นป่าเขา รวมทั้งตลอดแนวแม่น้ำโขง ซึ่งดินแดนแถบนี้ถูกขนานนามว่า “สามเหลี่ยมทองคำชายแดนสามแผ่นดิน” จึงเต็มไปด้วยบ่อนการพนัน การค้าสิ่งผิดกฎหมาย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐบาลบรูไนยังมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องจึงทำให้ขบวนการการค้าของผิดกฎหมายหรือการค่านอกระบบเป็นเหมือนสัญลักษณ์ของชายแดนแถบนี้

7. การยอมรับของประชาชนต่อบุหรี่ เป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งมองว่าไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมายร้ายแรง หรือในประเทศพม่าและลาวบุหรี่ยาเสพติดเหล่านี้เป็นเหมือนสินค้าปกติทั่วไปเช่นเดียวกันในฝั่งประเทศไทย บุหรี่ในทัศนคติของชาวบ้านเป็นเหมือนสินค้าบริโภคตัวหนึ่งที่มีวางขายจำหน่ายในร้านทั่วไป ดังนั้นการค้าและการสูบบุหรี่จึงเป็นเรื่องปกติในสังคมชุมชนชายแดน บุหรี่ไม่ว่ายี่ห้อไหน ผลิตจากที่ใด มีเสตมภ์อาการหรือเสียภาษีแล้วหรือไม่จึงมิใช่ประเด็นที่ชาวบ้านให้ความสนใจ ผู้ที่สูบบุหรี่เองก็มองว่าหากตนเองเป็นผู้สูบบุหรี่ขายอมแสวงหาสิ่งที่เขาชอบโดยมิได้สนใจแหล่งที่มาของบุหรี่ยังจะเป็นบุหรี่ยาเสพติดหรือถูกกฎหมายหรือไม่ ขอให้เขาสามารถหาซื้อได้ราคาถูกก็เพียงพอ จึงทำให้บุหรี่ยี่ห้อกลายมาเป็นที่ต้องการของนักสูบบุหรี่ในชุมชนชายแดนเพราะราคาถูก หาซื้อได้ง่าย

8. ผลตอบแทนการลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อที่มีมูลค่าสูงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จูงใจนักค้าบุหรี่ยี่ห้อเนื่องจากผลตอบแทนมีมูลค่ามหาศาล ตัวอย่างจากที่สอบถามซื้อขายบุหรี่ยี่ห้อของพ่อค้าเร่ในพม่าพบว่า ราคาบุหรี่ยี่ห้ออย่าง Marlboro ต่อซองจะอยู่ที่ประมาณ 20-35 บาทเมื่อซื้อเป็นคัตตอน หากนำเข้ามาขายยังฝั่งไทยได้จะมีราคาอยู่ที่ซองละ 45-50 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับบุหรี่ยี่ห้อเดียวกันที่วางจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อจะมีราคาถูกกว่าอยู่ที่ซองละ 35-45 บาท หมายความว่าถ้าจะมีส่วนต่างกำไรตกอยู่ที่ซองละ 10-15 บาทต่อซอง จึงทำให้บุหรี่ยี่ห้อจึงมีวางขายให้กับลูกค้าทั่วไปตามแนวชายแดน

9. กระบวนการผลิตบุหรี่ยี่ห้อค่อนข้างง่ายและการกระจายสินค้ากระทำได้ง่ายและกว้างขวางเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งของการลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อที่แพร่หลายในชายแดน ซึ่งโดยทั่วไปขั้นตอนการผลิตบุหรี่ยี่ห้อจะไม่ยุ่งยากซับซ้อน

และยังสามารถเคลื่อนย้ายเครื่องจักรในการผลิตจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้โดยสะดวก รวมทั้งต้นทุนการผลิตไม่สูง (สังสิต และคณะ, 2547) อย่างไรก็ตามกระบวนการผลิตบุหรีเถื่อนในชายแดนทางภาคเหนือของไทย-พม่า-ลาว ล้วนแต่ผลิตมาจากจีนเป็นหลัก จากนั้นจึงขนย้ายเข้าสู่พม่าและลาวก่อนจะเข้าสู่ชายแดนทางภาคเหนือของไทย ขณะที่การกระจายตัวของสินค้าบุหรีเถื่อนก็สามารถทำได้ง่ายตายและกว้างขวาง โดยในเขตพื้นที่ชายแดนของพม่าและลาวบุหรีเถื่อนลงไปวางขายถึงร้านค้าของชำในหมู่บ้าน ส่วนในชายแดนภาคเหนือของไทยบุหรีเถื่อนจะถูกวางขายแบบลับๆ ให้กับลูกค้าเฉพาะกลุ่มแถวตลาดชายแดนเป็นหลัก

10. การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายไม่เข้มงวดและประสิทธิภาพของกฎหมายที่มีมืบทลงโทษที่ไม่เหมาะสม เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการแพร่กระจายขยายตัวของบุหรีเถื่อนในพื้นที่ชายแดน เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องปล่อยปละละเลยหรือมีส่วนรู้เห็น ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดทำให้การลักลอบค้าบุหรีเถื่อนแผ่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องขณะเดียวกันกฎหมายที่มีก็ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์มีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการลงโทษปรับเท่านั้น ทำให้ขบวนการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนมีเกรงกลัวกฎหมาย และมีการลักลอบค้ากันอย่างต่อเนื่อง

11. แรงงานข้ามชาติกับการเข้ามาของบุหรีเถื่อน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการแพร่ระบาดของบุหรีเถื่อนในพื้นที่ชายแดนที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติ ซึ่งจากการลงพื้นที่พบว่าทั้งสามอำเภอในแม่สาย เชียงแสน และเชียงของเป็นพื้นที่ที่มีการใช้แรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมากทั้งจากพม่าและลาว ในระบบการผลิตทั้งทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ร้านค้า อุตสาหกรรมบันเทิง ซึ่งผู้วิจัยได้พบและพูดคุยกับแรงงานต่างด้าวจำนวนหนึ่งพบว่ามีการสูบบุหรีซึ่งนำมาจากพม่าและลาว โดยในแรงงานต่างด้าวชาวลาวก็พบว่ามีการสูบบุหรีเถื่อนที่มีภาษาเวียดนามด้วย นั่นหมายความว่าบุหรีเถื่อนในชายแดนไทย-ลาว-พม่า ไม่ได้มีเฉพาะบุหรีเถื่อนที่มาจากจีนแผ่นดินใหญ่อย่างเดียวแต่หากยังมีมาจากประเทศเวียดนามด้วย โดยเส้นทางลักลอบนั้นเข้ามาทางแขวงเชียงขวางของลาว ผ่านมาทางถนนเส้น R3A แล้วมาวางจำหน่ายในแถบชายแดนไทย-ลาว บุหรีชนิดนี้จะพบว่าสูบกันมากในแรงงานต่างด้าวชาวลาวในภาคการเกษตรกรรม

แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือในการควบคุมระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน

1. แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือควบคุมบุหรีเถื่อนระหว่างรัฐในพื้นที่ชายแดนและอาเซียน

ยุทธศาสตร์การต่อต้านการค้าบุหรีเถื่อนโลกที่มีการนำเสนอในที่ประชุมว่าด้วยเรื่องความเป็นหุ้นส่วนด้านกฎหมายในการควบคุมยาสูบ (Alderman, 2012) มีแนวทางสองลักษณะคือการสนับสนุนกฎหมายสหพันธรัฐ (Federal Law) ที่มุ่งให้รัฐและรัฐบาลท้องถิ่นได้นำแนวทางข้อเสนอไปปฏิบัติ และลักษณะการพยายามสนับสนุนไปยังท้องถิ่นในการดำเนินการ อย่างไรก็ตามสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย-พม่าและลาวมีความแตกต่างของลักษณะการปกครอง การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนชายแดนจึงเป็นความยากลำบากและมีปัญหาที่ซับซ้อนแต่อย่างไรก็ตามหากแต่ละประเทศสร้างความเข้าใจและหาข้อตกลงร่วมกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือควบคุมบุหรีเถื่อนระหว่างรัฐหรือประเทศที่มีชายแดนร่วมกันจะเป็นหนทางหนึ่งของการแก้ปัญหาบุหรีเถื่อนชายแดนรวมทั้งภายในประเทศประชาคมอาเซียนได้ดังนี้คือ

ประการแรกการสร้างความร่วมมือโดยจัดตั้งองค์การบริหารจัดการร่วมกันเพื่อประสานงานร่วมกันในการจัดการปัญหายาสูบและบุหรีเถื่อนที่มีการแลกเปลี่ยนระบบข้อมูลข่าวสารที่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็วในการจัดการปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะประเทศที่มีชายแดนติดกันและมีปัญหาในลักษณะเดียวกันร่วมกัน ประชาคมอาเซียนที่กำลังก่อร่างสร้างตัวต้องตระหนักถึงพิษภัยและปัญหาบุหรีเถื่อนในภูมิภาค ซึ่งกำลังกลายมาเป็นเป้าหมายทางการตลาดและฐานการผลิตบุหรีจากบริษัทบุหรียักษ์ใหญ่ข้ามชาติ ผู้วิจัยจึงเสนอว่า การจัดตั้งองค์กรร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อการควบคุมบุหรีเถื่อนจะเป็นกลไกแนวทางในการแก้ไขปัญหาบุหรีเถื่อนในภูมิภาคแห่งนี้ให้ลดลงได้ โดยองค์กรหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นต้องมีภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงการป้องกัน การปราบปราม การฟื้นฟูสุขภาพ การค้า และการดำเนินด้านภาษีร่วมด้วยและร่วมกำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติร่วมกันเป็นธรรมเนียมของอาเซียน

ประการที่สองการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามบุหรีเถื่อน มาตรการป้องกันและปราบปรามเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง แต่ด้วยความแตกต่างทางการเมือง การปกครองของประเทศสมาชิก ประเด็นการป้องกันและปราบปรามเป็นเรื่องที่ต้องทำควบคู่ไปพร้อมกับแนวทางอื่นๆ เนื่องจากความสัมพันธ์ของขบวนการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนนั้นเชื่อมโยงกับองค์กรอาชญากรรมและการค้าสิ่งผิดกฎหมายข้ามชาติ (Lampe, 2005) ดังนั้นแนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศแบบทวิภาคีคือประเทศที่มีชายแดนติดต่อกัน และประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือขององค์กรหรือหน่วยที่เกี่ยวข้องในการทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามบุหรีเถื่อนอย่างจริงจังโดยการกำหนดเป็นนโยบายของประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนและกำหนดเป็นวาระสำคัญของการแก้ไขปัญหาบุหรีเถื่อนในอาเซียนและภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนั้นคือควรมีการจัดตั้งองค์กรร่วมในการป้องกันและปราบปรามบุหรีเถื่อนของประชาคมอาเซียนขึ้นมาเป็นหน่วยงานดำเนินการและเชื่อมโยงประสานกับการทำงานของประเทศสมาชิกและองค์กรศุลกากรโลก ซึ่งจะเป็หน่วยงานระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามบุหรีเถื่อนของประชาคมอาเซียนและมีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการและแผนการป้องกันและปราบปรามผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย รวมถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบที่หลีกเลี่ยงภาษีในภาพรวมของภูมิภาค

ประการที่สามการสร้างความร่วมมือเชื่อมโยงระบบโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อควบคุมบุหรีเถื่อน ลุค จูสเซนส์ (Joossens 1999) ได้ศึกษาการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนข้ามแดนในสหภาพยุโรป และเสนอแนะว่าการรวบรวมข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการระดับชาติ และนานาชาติของประเทศภาคีสหภาพยุโรปมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การจัดการปัญหาการลักลอบค้าบุหรีเถื่อนระหว่างชายแดน ดังนั้นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการสร้างฐานข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับระบบและองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ระบบภาษี ผู้ค้า และข้อมูลด้านอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับขบวนการลักลอบค้าบุหรีเถื่อน ที่ประเทศภาคีสมาชิกจะได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเพื่อนำไปวางแผนทั้งเชิงนโยบายและแผนปฏิบัติการบนฐานข้อมูลที่สามารถแลกเปลี่ยนกัน

ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาคือที่ทันต่อสถานการณ์ของแต่ละประเทศและระหว่างประเทศ ดังนั้นควรจัดตั้งหน่วยงานที่ทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ยื้อนขึ้นในองค์กรระหว่างประเทศของประเทศอาเซียน

ประการที่สี่การพัฒนาบุคลากรร่วมกันของประเทศที่มีชายแดนติดกันและประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อควบคุมบุหรี่ยื้อน ควรมีการพัฒนาบุคลากรร่วมกันในด้านต่างๆทั้งด้านนโยบาย การวางแผนงานโครงการ การป้องกันปราบปราม การจัดเก็บระบบภาษี เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่สามารถแก้ไขปัญหาร่วมกันได้ของแต่ละประเทศสมาชิก รวมทั้งควรสนับสนุนการจัดเวทีประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาผลิตภัณฑ์ยาสูบและบุหรี่ยื้อนในประเทศอาเซียนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับทวิภาคของประเทศที่มีชายแดนติดต่อกัน โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการระดับท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดนซึ่งควรต้องจัดให้มีความร่วมมือทั้งทางวิชาการ การประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศและการทำความเข้าใจในทางปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเฉพาะรัฐที่มีชายแดนติดต่อกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและแก้ไขปัญหาสถานการณ์ได้อย่างทันเวลาและเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือทางกฎหมายควบคุมบุหรี่ยื้อนระหว่างประเทศ

การสร้างมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อควบคุมบุหรี่ยื้อนเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งเนื่องจากจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบังคับใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ยื้อน อย่างไรก็ตามเมื่อเราศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ยื้อนของแต่ละประเทศก็จะมีมาตรการกฎหมายแม่บทในลักษณะใกล้เคียงกัน อย่างเช่นประเทศไทยมีพระราชบัญญัติยาสูบเป็นกฎหมายหลักในการควบคุมยาสูบ ส่วนการป้องกันและปราบปรามมีพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบสินค้าหลีกเลี่ยงกฎหมาย ในประเทศพม่าเองก็มีกฎหมาย

ที่กำหนดขึ้นจากนโยบายและแผนปฏิบัติการควบคุมบุหรี่ยี่ห้อแห่งชาติพม่า⁶ โดยมีการตรากฎหมายเพื่อการควบคุมบุหรี่ยี่ห้อของสหภาพเมียนมาร์ ค.ศ.2006 ขึ้นมาเป็นกฎหมายหลักในการควบคุมบุหรี่ยี่ห้อ (Ministry of Health Myanmar, 2012) เช่นเดียวกันประเทศลาวมีกฎหมายแม่บทว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (National Assembly Laos PDR., 2009) ซึ่งแต่ละประเทศจะมีกฎหมายของตนเองและหลายประเด็นมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของเป้าหมายในการควบคุมยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบ อย่างไรก็ตามในแง่ของการปฏิบัติการควบคุมยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมายระหว่างประเทศหรือพื้นที่ชายแดนจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานและจัดทำข้อตกลงทางกฎหมายร่วมกันเพื่อนำไปสู่การจัดการปัญหาบุหรี่ยี่ห้อที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เนื่องจากที่ผ่านมากฎหมายที่มีอยู่ของแต่ละประเทศสามารถดำเนินการได้ภายในประเทศของตนเองแต่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีชายแดนติดต่อกัน ดังนั้นจากงานวิจัยชิ้นนี้จึงเสนอว่าควรมีการสร้างกลไกความร่วมมือเกี่ยวกับกฎหมายที่สามารถเอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศเพื่อก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อในพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศและในภูมิภาคอาเซียน

3. แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือเกี่ยวกับมาตรการภาษีควบคุมยาสูบในภูมิภาคอาเซียน

ปัญหาการลักลอบค้าบุหรี่ยี่ห้อในพื้นที่ชายแดนและระหว่างประเทศมีปัจจัยหลักที่สำคัญประการหนึ่งคือรายได้ที่เกิดขึ้นจากราคาบุหรี่ยี่ห้อของสองประเทศที่ไม่เท่ากัน โดยเฉพาะการลักลอบการค้าบุหรี่ยี่ห้อแบบ Bootlegging มีสาเหตุมาจากราคาส่วนต่างของบุหรี่ยี่ห้อประเทศปลายทางที่มีราคาแพงกว่า ซึ่งสาเหตุของราคาส่วนหนึ่งมาจากระบบภาษีที่จัดเก็บของแต่ละประเทศไม่เท่ากัน มาตรการทางภาษีจึงเป็นกลไกที่สำคัญอันหนึ่งที่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกันหรือมีชายแดนติดต่อกันต้องตระหนักและให้ความสำคัญเพื่อสร้างความร่วมมือในการควบคุมบุหรี่ยี่ห้อร่วมกัน ซึ่งวิธีการที่จะช่วยลดหรือกำจัดการค้าบุหรี่ยี่ห้อของโลกรจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นเกี่ยวกับมาตรการทางภาษีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ (Joossens, 2009) ดังนั้นประเด็น

⁶ http://www.searo.who.int/entity/tobacco/data/myanmar_npa.pdf

เกี่ยวกับโครงสร้างภาษีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเติบโตของประชากรและการเพิ่มขึ้นของขบวนการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนในพื้นที่ชายแดนและภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ประเด็นการค้าเสรีเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สัมพันธ์กับมาตรการทางภาษีและแนวโน้มอัตราการสูบบุหรี่ที่จะเพิ่มสูงขึ้นของประชากรในภูมิภาคโดยเฉพาะข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนซึ่งจะทำให้ภาษีนำเข้าของบุหรี่ยี่สิบลดเหลือ 0 % จะส่งผลให้อัตราการสูบบุหรี่ในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นการลดอากรขาเข้าบุหรี่ยี่สิบตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อโครงสร้างตลาดบุหรี่ในประเทศไทยและรายได้ของรัฐบาลจะทำให้ตลาดบุหรี่ในประเทศมีการแข่งขันกันมากขึ้นและมีผลต่อปริมาณอุปสงค์ของบุหรี่ยี่สิบนำเข้า (อภิรติ เทศกสิริ, 2548) ประเด็นดังกล่าวจะทำให้การแพร่ระบาดของบุหรี่ในภูมิภาคเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการเข้าถึงและซื้อหาสูบได้ง่ายเพราะราคาบุหรี่ถูกลง จะทำให้กลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้น้อยและกลุ่มวัยรุ่นมีอัตราการสูบบุหรี่ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนโยบายการลดภาษีบุหรี่ตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนยังเป็นการเอื้ออำนวยต่อการเข้ามาลงทุนเพื่อตั้งโรงงานสร้างฐานการผลิตบุหรี่ของบริษัทบุหรี่ยักษ์ใหญ่ข้ามชาติอันจะทำให้ราคาบุหรี่จากต่างประเทศเหล่านี้ถูกลง ประเด็นดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยและภาคีอาเซียนต้องตระหนักและหันกลับมาพิจารณาอย่างจริงจังกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพของประชากรในประเทศและภูมิภาค การดำเนินมาตรการสร้างกำแพงภาษีหรือการยกเลิกการลดภาษีแก๊สสินค้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนน่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยหยุดยั้งการบริโภคบุหรี่ในประเทศและภูมิภาคได้และในขณะเดียวกันเมื่อเราสร้างกำแพงภาษีบุหรี่หรือการยุติการลดภาษีบุหรี่ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเราจำเป็นต้องกำหนดนโยบายร่วมกันของประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนในการควบคุม ป้องกันและปราบปรามบุหรี่เถื่อนไปพร้อมๆ กัน เช่นการยกเลิกไม่ให้มีการค้าขายบุหรี่ในร้านค้าปลอดภาษี (Duty free shop) ในประเทศต่างๆของอาเซียน การกำหนดโครงสร้างภาษีบุหรี่และผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีความใกล้เคียงกันหรือเท่ากันในทุกประเทศของอาเซียน เป็นต้น นั่นหมายความว่าโครงสร้างภาษีเกี่ยวกับยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบในอาเซียนควรจะมีความใกล้เคียงกันในรูปแบบเดียวกันและมีอัตราที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันตัวอย่างของสหภาพยุโรปที่มีการ

กำหนดให้ภาษีขั้นต่ำหรือการกำหนดอัตราภาษียาสูบขั้นพื้นฐาน (Basic Tobacco Tax Rate) เพื่อลดช่องว่างความแตกต่างระหว่างภาษียาสูบในแต่ละประเทศ เป็นนโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยลดอัตราการสูบบุหรี่และการลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนของสหภาพยุโรป (Kundu, 2010; จิรบุรณ, 2553) ซึ่งจะทำให้การลักลอบค้าบุหรี่เถื่อนแบบ Bootlegging ลดลง

4. แนวทางการสร้างกลไกความร่วมมือควบคุมบุหรี่เถื่อนขององค์กรต่างๆระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค

การควบคุมบุหรี่เถื่อนในพื้นที่ชายแดนและภูมิภาคอาเซียนมีอาจกระทำได้อย่างสมบูรณ์เบ็ดเสร็จได้โดยองค์กรของภาครัฐเท่านั้น แต่หากว่าต้องอาศัยความร่วมมือกับพหุภาคีต่างๆ ร่วมกัน โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศที่จะช่วยเป็นเครือข่ายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบสำหรับในภูมิภาคอาเซียนองค์กรพันธมิตรเพื่อการควบคุมยาสูบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Tobacco Control Alliance: SEATCA) นับว่าเป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อเคลื่อนไหวต่อต้านการสูบบุหรี่ในภูมิภาคอาเซียน บนความร่วมมือของภาคีในแต่ละประเทศที่เคลื่อนไหวรณรงค์การเลิกสูบบุหรี่ ขณะเดียวกันก็มีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในด้านต่างๆเกี่ยวกับยาสูบในภูมิภาคเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับรัฐบาลประเทศต่างๆในอาเซียน อย่างไรก็ตามเราจะเห็นว่าการดำเนินงานที่จะไปสู่จุดหมายปลายทางของความสำเร็จในการต่อต้านบุหรี่จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือในลักษณะของพหุภาคี (Multi-sectoral) ที่ต้องมีภาคส่วนทั้งรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างโรดแมป (Road map) ทั้งการวางแผนการกำหนดนโยบายและเป้าหมายร่วมกันและนำไปสู่การสร้างแผนปฏิบัติการเพื่อการควบคุมยาสูบและบุหรี่เถื่อนในภูมิภาค ดังนั้นการควบคุมบุหรี่เถื่อนในชายแดนและภูมิภาคอาเซียนจึงจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือขององค์กรระหว่างประเทศเพื่อการขับเคลื่อนและดำเนินงานไปพร้อมๆกันกับการควบคุมบุหรี่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการวิจัยขอบคุณท่านผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ และเจ้าหน้าที่ของ ศจย. นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งกับประชาชนทั้งฝั่งไทย พม่าและลาว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2542). **คู่มือปฏิบัติงานของสำนักสืบสวนและปราบปราม**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมสรรพสามิต. (2553). **รายงานประจำปี 2553**. กรุงเทพฯ.
- ครุฑชิต พุทธิโกษา.(2554). **กรอบประเด็นการวิจัยของประเทศไทยให้พร้อมรับสถานการณ์การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. ดาวน์โหลดจากhttp://www.fcatac.org/x/iwgc_cops/INB4/inb4_10_key_issuesTh.pdf
- จิรบุรณ์ โตสงวน.(2553). **การทบทวนกลไกในการเฝ้าระวังและจับบุหรีเถื่อนของประเทศสหราชอาณาจักรเขตปกครองพิเศษฮ่องกง และสหภาพยุโรป**. รายงานฉบับสมบูรณ์ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.).
- ธิดาธัญญ์ จรุงศักดิ์เศรษฐ์, นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ และศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์.(2554). **เหตุผลที่ควรถอดบุหรีออกจากกาการเจรจาการค้าเสรี**. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กค.-กย.2554.
- นิสิต พันธมิตร.(2542).**ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน, แม่ฮ่องสอน**. รายงานวิจัย.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ.(2550). **เศรษฐศาสตร์การเมืองเรื่องการควบคุมบุหรี**. รายงานวิจัย: ศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.).
- มณฑา เก่งการพาณิชย์, ศรัณญา เบญจกุล, ธราดล เก่งการพานิช, ลักขณา เต็มศิริกุลชัย และภิกดิ์ ภาวนานนท์.(2555). **พฤติกรรมกาสูบบุหรีผิดกฎหมายของผู้สูบบุหรีปัจจุบันในภาคใต้ของไทย**. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยศ สันตสมบัติ และคณะ.(2556). **อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงใต้เข้เงื้อมส่เหลี่ยมเศรษฐกิจ**. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาย่ที่ยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- รัตนนา ชินวงศ์.(2544). **มาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบและเปลี่ยนแปลง บุหรี่**. กรุงเทพฯ: กรมสรรพสามิต.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.(2552).การเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน: ผลกระทบต่ออุตสาหกรรม ยาสูบไทย (ฉบับส่งสื่อมวลชน). ปีที่ 15 ฉบับที่ 2716 วันที่ 18 ธันวาคม2552.
- สังคิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ.(2547).**ขบวนการค้าบุหรี่ปลอมในประเทศไทย**.กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาเศรษฐศาสตร์ การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานการควบคุมการบริโภคยาสูบ.(2553).**แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบ แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๗**.กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ.(2555).**บทสรุปผู้บริหารโครงการสำรวจการบริโภค ยาสูบในผู้ใหญ่ระดับโลก ปี 2554**. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2555). **สรุปผลที่สำคัญการสำรวจพฤติกรรมและการสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร.
- หทัย ชิตานนท์. (มปป.). **การควบคุมยาสูบ เศรษฐศาสตร์ยาสูบ เศรษฐศาสตร์ การเมืองของการควบคุมยาสูบ**. โครงการฝึกหัดและศึกษาวิชาการควบคุม ยาสูบ.สถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย.
- อภิรดี เทศกสิริ.(2548). ผลของการลดอากรขาเข้าบุหรี่ปตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี อาเซียนที่มีต่อโครงสร้างตลาดบุหรี่ปในประเทศไทยและรายได้ของรัฐบาล. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Ahsan A., Wiyono N H. and Setyonaluri D.(2011). **Illicit Cigarettes in Indonesia**. Demoghaphic Institute, Facuty of Economics, University of Indonesia.
- Alderman J.(2012). **Tobacco Control Legal Consortium, Strategies to Combat Illicit Tobacco trade**. Tobacco Control Legal Consortium. USA.

- Antonopoulos G A.(2009).Cigarettes of “ambiguous quality” in the Greek black market?Finding from an empirical study on cigarette smuggling. **Trends Organ Crim** (2009) 12:260-266.
- Baldwin, R E.(1995). “A Domino Theory of Regionalism” in R. Baldwin, P. Haarparanta and J. Kianden (ed.), **Expanding Membership of the European Union**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Campaign for Tobacc-Free Kids.(2008). **Illicit Tobacco Trade: Illegal Profits and Public Peril**.
- Candea S., Campbell D., Lavrov V. and Shleynov R.(2009).Made To Be Smuggling. In **Tobacco Underground: The Global trade in Smuggled Cugarettes**. (ICIJ, 2009). The Center for Public Integrity.
- Chen, Te-Ping.(2009).China’s Marlboro Country: A Massive Underground Industry Makes China the world Leader in Counterfeit Cigarettes. In International Consortium of Investment Journalist (ICIJ), 2009. **Tobacco Underground: The Global trade in Smuggled Cugarettes**. The Center for Public Integrity.
- Chretien J.(1994).**The Right Honourable Prime Ministry of Canada. Government Action Plan on Smuggling**. Ottawa: House of Commons, February 8, 1994.
- Efroymson D., Jones L. and MG Velasco (eds.).(2007). **Southeast Asia Tobacco Control Alliance (SEATCA) Regional Research Report on Tobacco**.SEATCA.
- GATT.(1990).**Thailand-Restrictions on Importation of and internal Taxes on Cigarettes.Report of the Panel** (September) Geneva.
- Glipin R.(1987). **The Political Economy of international Relations**. Princeton University Press.

- International Consortium of Investment Journalist (ICIJ).(2009). **Tobacco Underground: The Global trade in Smuggled Cigarettes**.The Center for Public Integrity.
- Joossens L., Merriman D., Ross H. and Raw M.(2009).**How Eliminating the Global Illicit Cigarette Trade Would Increase Tax Revenue and save Lives**. International Union Against Tuberculosis and Lung Disease (The Union). France.
- Joossens L. and Raw M.(2008). Progress in combating cigarette smuggling: controlling the supply chain. **Tobacco Control**, 17: 399-404.
- Joossens L.(1999). **Report on Smuggling Control in Spain**.Technical briefing series, Paper 2.World Health Organization. [Online] http://www.who.int/tobacco/training/success_stories/en/best_practices_spain_smuggling_control.pdf
- Joossens L.(1999).**Smuggling and cross-border shopping of tobacco products in the European Union**. A report for the Health Education Authority: London.
- Htien Linn and et al.(2013).Factors associated with tobacco use among male adolescent in Magway Township, Myanmar.**Journal of Public Health and Development**, Vol.11 No.1, January-April 2013.
- Kundu P.(2010).Cigarette Taxation Policies and Illicit Trade in The European Union.**TUFTSCOPE**, Spring 2010, Vol.9, Issue II.
- Kyaing N N., Sein T., Sein AA., Than Htike MM., Tun A. and Shein NNN. (2012). Smokeless tobacco use in Myanmar.**Indian Journal of Cancer**, October-December 2012, Volume 49; Issue 4.

- Kyaing, N N.(2003).Health, Nutrition and Population (HNP) **Discussion Paper, Economics of Tobacco Control Paper No.14, Tobacco Economics in Myanmar**. The International Bank for Reconstruction and Development.The World Bank, Washington DC.
- Lampe K v.(2005). Assessing Organization Crime: Provisional Situation Report on Trafficking in Contraband Cigarettes.**Trands in Organized Crime, Vol.9,No.2, Winter 2005**.
- Lavorv V.(2009).Ukraine’s “Lost” Cigarettes Flood Erope. **In Tobacco Underground: The Global trade in Smuggled Cugarettes**. (ICIJ, 2009). The Center for Public Integrity.
- Lee K., Kinh HV., MacKenzie R., Gilmore AB., Minh NT, et al.(2008). Gaining Access to Vietnam’s Cigarette Market British American Tobacco’s Strategy to Enter a Huge Market Which Will Become Enormous. **Gold Public Health** 3:1: 1-25.
- Lukes, S.(2005). **Power: A Redical View**. 2nd eds. London: Macmilan.
- Mackay, J. and Eriksen M.(2002). **The Tobacco Altas**. World Health Organization. Geneva.
- Ministry of Health Myanmar.(2012). **Protecting Children and Famolies from Tobacco: Leadership Training Myanmar**. 14th Asia Pacific Congress of Pediatrics September 8, 2012. Asian Pacific Pediatric Association.
- National Assembly Laos PDR..(2009). **Law on Tobacco Control**. [accessed on 10 March 2014] <http://www.tobaccocontrollaws.org/files/live/Laos/Laos%20-%20TC%20Law.pdf>.
- Nguyen MT, Denniston R, Nguyen HTT, Hoang TA, Ross H, et al.(2014). The Empirical Analysis of Cigarette Tax Avoidance and Illicit Trade in Vietnam, 1998-2010. **PloS ONE** 9(1): e87272.

- Rejab I. and Zain Z.(2006). **The Modus Operandi of Cigarette Smuggling in Malaysia.** SEATCA.
- Samtissart I.(2006). **ASEAN Regional Summary Report: AFTA and Tobacco.** Southeast Asia Tobacco Control Alliance (SEATCA), Under the Collaborative Funding Program for Tobacco Control Research.
- Southeast Asia Tobacco Control Alliance (SEATCA).(2010). **Lao PDR Tobacco Tax Report Card.** Bangkok: Thailand.
- Southeast Asia Tobacco Control Alliance (SEATCA).(2012). **The ASEAN Tobacco Control Report June 2012.** Bangkok: Thailand.
- Sein AA., Than Htike MM., Sinha DN. and Kyaing NN.(2012).Exposure to second-hand smoke among adults in Myanmar. **Indian Journal of Cancer, October-December 2012,** Volume 49; Issue 4.
- Sou G. and Preece R.(2013).Reducing the illicit trade in tobacco products in the ASEAN Region: a review of the Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products. **World Customs Journal,** Vol.7, No.2, pp.65-91.
- Strange S.(1996). **The retreat of the state: The diffusion of power in the world economy.** Cambridge University Press. London.
- Taylor A., Chaloupka F., Guindon E. and Corbett M.(2000).The Impact of Trade Liberalization on Tobacco Consumption. in Jha P and Chaloupka F. (eds.). **Tobacco Control in Developing Countries.** The World Bank and World Health Organization.Oxford University Press.
- Tomson, T., Akkhavong, K. and H. Gilljam.(2009).Stakeholders' opinions about a tobacco policy in Lao PDR. **Tobacco Induced Diseases,** 2009, 5:2.

- World Bank.(1999). **Curbing the Epidemic: Governments and the Economics of Tobacco Control 1999**. Available from: [www. Worldbank.org/tobacco/reports.htm](http://www.Worldbank.org/tobacco/reports.htm).
- World Customs Organization.(2009). **Customs and Tobacco Report 2009**. WCO ANNUAL REPORT.
- World Customs Organization.(2012). **Illicit Trade Report 2012**. WCO ANNUAL REPORT.
- World Health Organization.(2005). **WHO Framework Convention on Tobacco Control: WHO FCTC**.
- World Health Organization.(2011). **WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2011 Country profile Myanmar**.

การยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้าน ในธุรกิจโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงราย

Personal Service Quality Development of Housekeeping for Boutique
Hotel Business , Chiang Rai Province

สุพจน์ ปงคำเฟุย¹

Suphot Pongkhomfoei

E-mail : chunta7@gmail.com

สุริยา สัมจันทร์²

Suriya Somchan

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ
และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

²อาจารย์ ดร.สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยการยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อถอดบทเรียนของแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย 2.เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย และ 3.เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนพนักงานแผนกแม่บ้านโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์ เชียงรายและโรงแรมภูใจใส เม้าท์เทน รีสอร์ทแอนด์สปา จำนวน 10 คน และแบบสอบถาม ได้แก่ ตัวแทนนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการจำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปี มีรายได้ ระหว่าง 20,001 -50,000 บาท และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี รายได้มากกว่า 50,000 บาท ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนใช้ระยะเวลา 1-3 วัน เดินทางมากับครอบครัว และมีความประทับใจที่จะกลับมาพักที่เดิม ภาพรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการด้านความปลอดภัย เป็นอันดับแรกส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบว่ามีความต้องการด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้เป็นอันดับแรก มีระดับความต้องการมาก

โดยบทเรียนที่พนักงานแผนกแม่บ้านสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาต่อยอดหรือยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงรายแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านความสามารถ ด้านการเข้าถึง ด้านความสุภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความปลอดภัย ด้านความเข้าใจลูกค้าและด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้

คำสำคัญ: โรงแรมบูติค จังหวัดเชียงราย แผนกแม่บ้าน

Abstract

This study examines the roles of housekeeping staff to improve the quality of service for boutique hotels in Chiang Rai. The goals of this study are 1. To explore the housekeeping operation from the successful boutique hotels 2. To study the preferences of customers from housekeeping staff 3. To improve the housekeeping services. This study interviewed 10 key staffs who work in housekeeping department from different boutique hotels, such as The River House Resort and Spa, The Regent Chiang Rai and Phu Jai Sai Mountain Resort and Spa. The study also analyzed the data collecting from questionnaires made by different 400 tourists both Thais and foreigners.

The findings shows that most of Thai tourists are males, age range between 31-40 years old with average incomes between THB 20,001-50,000. While most of the foreigner tourists are women, age range between 21-30 years old with the incomes more than THB 50,000. The purpose of travelling for both Thais and foreigners is for leisure trips. The range of staying is 1-3 days. They like to travel with family and the study also finds that most of the tourists having intention to going back to visit the place again.

Overall, both Thai and foreigner tourists having preferences of very important level, One hand, Thai tourists having preferences of security, as the first priority of their visit while foreign tourists having preferences of tangible, as the first priority of their visit. In view of this, There are 10 factors that housekeeping staff can learn from this study and continue to improve the quality of service for boutique hotels in Chinag Rai. The 10 factors are, 1) Reliability 2) Responsiveness 3)

Competent 4) Access 5) Courtesy 6) Communication 7) Creditability 8)
Security 9) Understanding the Customer 10) Tangibles

Keywords: Boutique Hotel Chiang Rai Province Housekeeping Department

บทนำ

ในปัจจุบันธุรกิจมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง มุ่งให้เกิดการบูรณาการเชื่อมโยงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 กับนโยบายรัฐบาลและแผนระดับต่างๆ พร้อมทั้งผลักดันให้คนไทย ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาด้านตนเอง ชุมชน และสังคม โดยใช้องค์ความรู้ที่สอดคล้องกับภูมิสังคม (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556 : ออนไลน์) สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต รวมทั้งสัมพันธ์ภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ, 2555) ส่วนธุรกิจโรงแรมประเภท 1-5 ดาว รีสอร์ทโฮมสเตย์ และโรงแรมบูติค เป็นโรงแรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นที่ไม่เหมือนใคร การใช้ของที่ตกแต่งภายในโรงแรมมีความเป็นเอกลักษณ์ให้สอดคล้องกับพื้นที่และการตกแต่งที่ใช้โทนสีที่สด ฉูดฉาด สะดุดตา ที่มีความเหมาะสมของแต่ละโรงแรม เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และในธุรกิจโรงแรมแผนกที่มีความสำคัญแผนกหนึ่ง คือ แผนกแม่บ้านเพราะมีหน้าที่สำคัญได้แก่การทำความสะอาดห้องพัก ซักรีด การจัดดอกไม้ และดูแลทำความสะอาดโดยรอบบริเวณของโรงแรม ซึ่งจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ต่อลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการมีความสะอาดและน่าเข้ามาใช้บริการ ถ้าพนักงานแผนกแม่บ้านมีความบกพร่องอาจจะส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ในการบริการของธุรกิจโรงแรมและไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ปัญหาด้านของแผนกแม่บ้านคือปัจจุบันมีการส่งเสริมการศึกษาให้เรียนจบปริญญาตรี ในทัศนคติของคนที่สำเร็จการศึกษามาสู่ก็ไม่อยากทำงานด้านแผนกแม่บ้านเพราะคิดว่าเป็นงานที่หนักและได้ค่าตอบแทนที่น้อย จึงทำให้บางส่วนนี้ขาดบุคลากรทางด้านแผนกแม่บ้าน ความนิยมที่พักประเภทโรงแรมบูติค (Boutique Hotel) กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติ ถึงแม้ว่าราคาที่พักต่อคืนจะสูงกว่าห้องพักแบบปกติแต่ก็ยังมีคำสั่งจองห้องพักเพิ่มขึ้น ทั้งนี้โรงแรมบูติคในประเทศไทยอาจมีขนาดเล็กไม่ใหญ่นัก มีจำนวนห้องพักไม่มาก ซึ่งอาจมีแค่ไม่กี่ห้อง แต่อาศัยการออกแบบเป็น

พิเศษ ทำให้สามารถจัดการใช้งานพื้นที่ภายในห้องพักได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ ยังใช้เงินลงทุนไม่สูง และบริหารโดยเจ้าของ หรือไม่ได้บริหารด้วยมืออาชีพ แต่จะเน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ถ่ายทอดผ่านการออกแบบและตกแต่ง ให้มีความโดดเด่น เป็นหนึ่งเดียวที่ไม่เหมือนใคร และมุ่งให้บริการเฉพาะกลุ่ม เพราะโรงแรมที่มีขนาดเล็ก ผู้เข้าพักมีจำนวนไม่มาก ทำให้พนักงานสามารถใกล้ชิดลูกค้า และดูแลเอาใจใส่ในรายละเอียดของลูกค้าผู้เข้าพักแต่ละคนได้มากกว่าโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีผู้เข้าพักจำนวนมาก ประกอบกับสถานการณ์ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 ทำให้แต่ละภาคส่วนเตรียมความพร้อมทั้งด้านสถานที่ บุคลากร เพื่อปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกับจังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศในกลุ่มสมาชิก AEC ได้แก่ พม่า และลาวเป็นต้น ข้อมูลจากกรมการท่องเที่ยว ปี 2554 พบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ทั้งหมด 1,832,037 คน สร้างรายได้ถึง 10,220.21 ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, 2555) มี โรงแรมบูติคในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายทั้งหมด 3 แห่งที่ติดอันดับของ Thailand 100 Best Boutique Hotel (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551)

การประกอบธุรกิจโรงแรม ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จจะต้องขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยแต่หลักๆขึ้นอยู่กับ 3 ข้อ คือ 1. ตัวสินค้าของโรงแรมและการให้บริการของพนักงานที่มีคุณภาพ และการดำเนินงานของโรงแรม การพัฒนาพนักงานจึงเป็นกุญแจสำคัญในการให้บริการ และความเชื่อมั่นในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการโดยเฉพาะบุคลากรแผนกแม่บ้านที่เป็นส่วนสำคัญของธุรกิจโรงแรมที่พัก เพื่อถอดบทเรียนของแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย และเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย ให้มีศักยภาพสูงในการรองรับการขยายตัวการเปิดเสรีการค้าอาเซียน ช่วยให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพการบริการ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในการใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า (Value of Money) และเกิดมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว (Value Added) ต่ออุตสาหกรรมโรงแรมในภาคเหนือของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียนของแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษากายการยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย เป็นงานวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อถอดบทเรียนของแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงรายเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

1. ประชากรได้แก่พนักงานแผนกแม่บ้านโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ท แอนด์ สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์เชียงราย และโรงแรมภูใจใสแม่ฟ้าหลวง รีสอร์ท แอนด์ สปา จำนวน 43 คน
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ตัวแทนพนักงานแผนกแม่บ้านโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ท แอนด์ สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์เชียงราย และโรงแรมภูใจใสแม่ฟ้าหลวง รีสอร์ท แอนด์ สปา โดยแบบเจาะจง จำนวน 10 คน
3. การเก็บข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับทำการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากตัวแทนพนักงานแผนกแม่บ้านโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ท แอนด์ สปา

สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์เชียงใหม่ และโรงแรมภูเก็ตไมล์ รีสอร์ทแอนด์สปา

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

1. ประชากรเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในธุรกิจโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงใหม่ โรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์เชียงใหม่ โรงแรมภูเก็ตไมล์ รีสอร์ทแอนด์สปา จำนวน 37,620 คน (สำภาษณ์พนักงานโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์ เชียงใหม่ และโรงแรมภูเก็ตไมล์ รีสอร์ทแอนด์สปา : 2556)

2. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน โดยการคำนวณสูตร Taro Yamane (1976) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงใหม่ตามแนวคิดทฤษฎีคุณภาพบริการ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนที่ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา

ส่วนที่ 2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวใช้หลักแนวคิดความคุณภาพการให้บริการ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงใหม่

4. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์เชียงใหม่ และโรงแรมภูเก็ตไมล์ รีสอร์ทแอนด์สปา จำนวน 400 คน แล้วนำมาทำการลงรหัส ถอดรหัสจากแบบสอบถามป้อนข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐานด้าน เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา และความต้องการด้านคุณภาพการบริการ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงรายเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบประเมิน

1. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ตัวแทนหน่วยงานนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการโรงแรม 5 คน ได้แก่ ตัวแทนโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์ เชียงราย โรงแรมภูใจใส แม้าท์เทนรีสอร์ทแอนด์สปา หน่วยงานหอการค้าจังหวัดเชียงราย หน่วยงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยสร้างแบบประเมินให้กรรมการผู้ควบคุมตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์โดยแบบประเมินจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการโรงแรมจากจำนวนที่กำหนด
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากแบบประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลในการยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อถอดบทเรียนของแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาเพื่อถอดบทเรียนของพนักงานแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงรายทั้งหมดแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเชื่อถือได้ โดยการรักษาความสะอาดให้อยู่ในมาตรฐานของโรงแรม การบริการที่รวดเร็ว ซื่อสัตย์ และการตรวจเช็คการทำงานของพนักงานอยู่เสมอ 2. ด้านการตอบสนองความต้องการ โดยให้พนักงานมีการสังเกตพฤติกรรมของลูกค้าและพนักงานมีการเสนอความช่วยเหลือลูกค้าอยู่เสมอ 3. ด้านความสามารถ โดยให้พนักงานมีความรู้รอบตัวและความรู้ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ และความสามารถสื่อสารกับลูกค้าได้ 4. ด้านการเข้าถึง มีการทักทายลูกค้าใส่ใจในรายละเอียดการให้บริการลูกค้า

และการรับฟังความคิดเห็นความต้องการของลูกค้า 5. ด้านความสุภาพ พนักงานต้องมีการแต่งกายที่เรียบร้อยตามระเบียบของโรงแรม และพนักงานต้องมีการบริการด้วยความสุภาพพูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลน่าฟัง 6. ด้านการติดต่อสื่อสาร พนักงานต้องมีการสื่อสารที่ถูกต้องกับลูกค้า การปรับปรุงแก้ไขในคำแนะนำของลูกค้า และแก้ไขข้อผิดพลาดในสิ่งที่ลูกค้าต้องการ 7. ด้านความน่าเชื่อถือ โดยพนักงานต้องทำงานอย่างมืออาชีพ มากด้วยประสบการณ์ และมีการทำงานด้วยใจรัก ทำงานเป็นทีม 8. ด้านความปลอดภัย การใช้เครื่องมือของพนักงานในการทำงาน และพนักงานต้องมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานเบื้องต้น 9. ด้านความเข้าใจลูกค้า โดยการจดบันทึกพฤติกรรมลูกค้า และนำประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานมาปรับใช้ในการให้บริการลูกค้า 10. ด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้ โดยการเตรียมความพร้อมของพนักงานให้เพียงพอให้ต่อการบริการ และการเตรียมความพร้อมของห้องพักสถานที่ต่างๆในโรงแรม พร้อมให้บริการต่อลูกค้า

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย

เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คนแบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 200 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 200 คนพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.00 เป็นผู้ที่มียุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 49.50 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 58.50 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 64.50 ประกอบอาชีพ บริษัทเอกชน ร้อยละ 44.50 และผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงราย โดยส่วนใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน ร้อยละ 76.50 จะใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 1-3 วัน ร้อยละ 74.50 เลือกเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์หรือเทศกาลสำคัญ ร้อยละ 55.00 ซึ่งจะเดินทางมากับครอบครัว ร้อยละ 41.00 นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประสงค์ที่จะกลับมาพักที่โรงแรมเดิมอีก ร้อยละ 63.00

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.00 เป็นผู้ที่มียุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 38.20 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 41.80 การ

ศึกษาอยู่ใน ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.10 ประกอบอาชีพ บริษัทเอกชน ร้อยละ 24.00 เป็นผู้ที่มียรายได้ มากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.00

ส่วนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาจังหวัดเชียงราย โดยส่วนใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน ร้อยละ 68.50 จะใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 1-3 วัน ร้อยละ 47.50 เลือกเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 40.00 ซึ่งจะเดินทางมากับครอบครัว ร้อยละ 49.50 เมื่อเกิดความประทับใจนักท่องเที่ยวจะกลับมาพักที่โรงแรมเดิมอีก ร้อยละ 52.00

เมื่อพิจารณาความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยอันดับ 1 มีความต้องการด้านความปลอดภัย อันดับ 2 ด้านความน่าเชื่อถือ อันดับ 3 ด้านความสามารถ อันดับ 4 ด้านความสุภาพ อันดับ 5 ด้านการตอบสนองความต้องการ อันดับ 6 ด้านความเชื่อถือได้ อันดับ 7 ด้านการเข้าถึง อันดับ 8 ด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้ อันดับ 9 ด้านความเข้าใจลูกค้า และอันดับ 10 ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติอันดับ 1 มีความต้องการด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้ อันดับ 2 ด้านความเชื่อถือได้ อันดับ 3 ด้านความสุภาพ อันดับ 4 ด้านความน่าเชื่อถือ อันดับ 5 ด้านความปลอดภัย อันดับ 6 ด้านความสามารถ อันดับ 7 ด้านการตอบสนองความต้องการ อันดับ 8 ด้านการเข้าถึง อันดับ 9 ด้านความเข้าใจลูกค้า อันดับ 10 ด้านการติดต่อสื่อสาร

วัตถุประสงค์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาเพื่อยกระดับการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย และมาตรการที่นำไปใช้ประโยชน์

1. ด้านความเชื่อถือได้ โดยให้มี 1.ตารางการตรวจเช็คความสะอาดอย่างสม่ำเสมอจากหัวหน้างาน 2.มีการอบรมเรื่องความซื่อสัตย์และกฎระเบียบข้อบังคับของโรงแรม 3.มีการอบรมมาตรฐานความสะอาดห้องพัก สถานที่ให้สะอาดอยู่เสมอ 4.อบรมพนักงานในการให้บริการอย่างรวดเร็ว 5.อบรมพนักงานทุกคนในการยกมือไหว้ทักทายลูกค้าและเรียกชื่อได้อย่างถูกต้อง

2. ด้านการตอบสนองความต้องการ โดยให้มี 1.อบรมให้ข้อมูลในการ

สร้างแรงจูงใจของพนักงานให้มีความตั้งใจ เต็มใจที่จะให้บริการ 2.อบรมพนักงานให้มีความพร้อมในการให้บริการลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการ 3.อบรมพนักงานในการเข้าไปเสนอความช่วยเหลือลูกค้า โดยไม่ต้องรอให้ลูกค้าแจ้งเข้าปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ด้านความสามารถ โดยให้มี 1.มีการอบรมให้ความรู้กับพนักงานด้านการใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการทำงาน 2.มีการอบรมพนักงานในขั้นตอนการทำความสะอาดได้อย่างถูกต้อง 3.ประมวลความรู้ประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานมาถ่ายทอดให้พนักงานและนำมาปรับใช้ในการบริการลูกค้า 4.มีการอบรมให้กับพนักงานให้มีความประณีตในการทำงาน การจัดห้องสามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ 5.มีการประชุมติดตามผลในการแก้ไขปัญหาของลูกค้า 6.มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้คำพูดกับลูกค้า

4. ด้านการเข้าถึง โดยให้มี 1.อบรมพนักงานในการให้บริการด้วยความรวดเร็ว กระตือรือร้น ก่อนที่นักลูกค้าร้องขอ 2.อบรมพนักงานในการรับฟังคำคำติชมของลูกค้าอย่างซื่อสัตย์ จริงใจ และกล่าวคำขอโทษในความไม่สะดวกกับปัญหาที่เกิดขึ้น 3.อบรมสอนวิธีการเอาใจใส่ในการบริการและการทักทายลูกค้า

5. ด้านความสุภาพ โดยให้มี 1.อบรมพนักงานให้บริการด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส พูดด้วยน้ำเสียงไพเราะสุภาพ 2.สร้างกฎระเบียบ โดยพนักงานไม่ส่งเสียงดังรบกวนลูกค้า ไม่พูดคุยกันเสียงดัง งดใช้โทรศัพท์ส่วนตัวขณะทำงาน 3.สร้างกฎระเบียบในการตรวจเช็คบุคลิกภาพพนักงาน เช่น การแต่งกาย เล็บ ผม เครื่องประดับ เป็นต้น

6. ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยให้มี 1.อบรมให้ข้อมูลรอบตัวกับพนักงานให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร สถานที่ช้อปปิ้ง และให้คำแนะนำลูกค้าในสิ่งที่ลูกค้าสนใจได้ 2.มีการฝึกอบรมด้านภาษาให้กับพนักงานและมีการทดสอบในแต่ละปี 3.อบรมพนักงานในการปรับปรุงแก้ไขเมื่อมีคำแนะนำของลูกค้า และหาแนวทางป้องกันตามคำแนะนำของลูกค้า 4.มีการอบรมเกี่ยวกับการส่งสารและรับสารให้ถูกต้องเพื่อให้เกิดคุณภาพการบริการ

7. ด้านความน่าเชื่อถือ โดยให้มี 1.อบรมพนักงานในการบริการด้วยใจรัก เอาใจใส่ลูกค้าในทุกรายละเอียด รับผิดชอบในงานที่ทำ ด้วยใจบริการ 2.มีการ

ฝึกอบรม และสอนงานจากเพื่อนร่วมงาน หรือหัวหน้างานที่มีประสบการณ์ 3.อบรมพนักงานเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม 4.อบรมพนักงานเรื่องความซื่อสัตย์ และการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลูกค้า 5.มีการอบรมให้พนักงานบริการลูกค้าด้วยความเท่าเทียม มาตรฐานเดียวกัน ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ

8. ด้านความปลอดภัย โดยให้มี 1.อบรมให้ความรู้พนักงานในการตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ 2.มีการอบรมให้พนักงานมีความรู้และทักษะ วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น 3.มีกฎระเบียบให้พนักงานต้องปิดประตูทุกครั้งที่ออกจากห้องพักรักลูกค้า 4.มีการฝึกอบรม วิธีการอพยพลูกค้าออกจากเหตุการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นภายในโรงแรม 5.มีการฝึกอบรมวิธีการดับเพลิงเบื้องต้นเมื่อเกิดเพลิงไหม้ 6.โรงแรมควรติดกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลความปลอดภัยของลูกค้า

9. ด้านความเข้าใจลูกค้า โดยให้มี 1.มีการอบรมพนักงานให้เรียนรู้ช่วงสังเกตรมีการจัดเตรียมในสิ่งที่ลูกค้าชอบและไม่ชอบ 2.มีกฎระเบียบข้อบังคับให้พนักงานไม่เปิดเผยข้อมูลลูกค้าให้บุคคลภายนอกทราบ 3.มีการฝึกอบรมการปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความอบอุ่น บริการด้วยความเป็นมิตรยิ้มแย้ม และแสดงออกด้วยมารยาทการให้บริการ 4.อบรมให้ความรู้พนักงานในการจดบันทึกพฤติกรรมลูกค้าให้เป็นระบบ เพื่อบริการเหนือความคาดหมาย สร้างความประทับใจ และประทับใจในการบริการ

10. ด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้ โดยให้มี 1.อบรมให้ความรู้พนักงานในการนำเครื่องมือที่ทันสมัยและปลอดภัยมาใช้ในการทำงานเพื่อให้สะดวก รวดเร็วในการให้บริการลูกค้า 2.มีกฎระเบียบการแต่งกายของพนักงานเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของโรงแรมให้ลูกค้าได้รู้จัก ความสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย 3.มีการปรับปรุงห้องพัก และตัวโรงแรมให้ทันสมัยสวยงามน่าเข้าพักอยู่เสมอ เช่น การทำ Spring Clean และการทำ Renovate 4.จัดตารางการทำงานของพนักงานให้เป็นระบบเพียงพอต่อการให้บริการของลูกค้า

ผลการศึกษาจากการถอดบทเรียนของแผนกแม่บ้านโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงรายและผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการในโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงรายมีความสอดคล้องกันในด้านคุณภาพการให้บริการ ซึ่งทำให้ทราบข้อมูลที่ต้องการศึกษาอย่างรอบด้าน จึงมีผลให้การ

ศึกษาในครั้งนี้บรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยการศึกษาการยกระดับคุณภาพการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงรายทั้ง 10 ด้านพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปี มีรายได้ ระหว่าง 20,001-50,000 บาท และนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี รายได้มากกว่า 50,000 บาท ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนใช้ระยะเวลา 1-3 วัน มักเดินทางมากับครอบครัว และประทับใจที่จะกลับมาพักที่เดิม

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงรายพบว่าในภาพรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความต้องการอยู่ในระดับมากโดยนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการด้านความปลอดภัย เป็นอันดับแรก มีระดับความต้องการมากที่สุดเมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความต้องการ รองลงมาได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความสามารถ ด้านความสุภาพ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการเข้าถึง ด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้ ด้านความเข้าใจลูกค้า ด้านการติดต่อสื่อสาร มีระดับความต้องการมาก ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติพบว่ามีความต้องการด้านความสามารถจับต้องและรู้สึกได้เป็นอันดับแรก มีระดับความต้องการมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความสุภาพและด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความปลอดภัย ด้านความสามารถ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการเข้าถึงและ ด้านความเข้าใจลูกค้า ด้านการติดต่อสื่อสารมีระดับความต้องการมาก

โดยทั่วไปผู้ที่ให้บริการจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้การให้บริการผ่านทาง การแต่งกายบุคลิกภาพ ทักษะคนดี และพฤติกรรม ในบางสถานการณ์ผู้รับบริการเองก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการส่งมอบบริการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความพึงพอใจในการเข้ารับบริการซึ่งการสร้างความน่าเชื่อถือของโรงแรมก็คือการสร้างความไว้วางใจ และตอบสนองความต้องการ หรือความคาดหวังของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ใช้บริการ ดังนั้นหากพนักงานแผนกแม่บ้านสามารถสังเกต และเข้าใจความต้องการ หรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง และรายงานต่อผู้บริหารโรงแรมจะสามารถใช้ประโยชน์ในการวางกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับโรงแรมของตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ให้

ตรงตามความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมบูติค ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยในสถานที่ ชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งแต่ละโรงแรมอาจมีมาตรการ หรือสร้างความเป็นเอกลักษณ์ ที่แตกต่างซึ่งจะเป็นจุดที่น่าสนใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 31–40 ปี เป็นกลุ่มที่ อยู่ในวัยทำงาน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 21–30 ปี เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงรายเพื่อการพักผ่อน กับครอบครัวโดยจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1-3 วัน สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวยุโรป คณะผู้แทนไทยประชาคมยุโรป (2550) ที่กล่าวว่าชาวยุโรปมักเดินทางท่องเที่ยวทางไกล และค้างคืนนานกว่า 4 วัน เดินทางปีละ 2 ครั้ง ในหน้าร้อน เดือน กรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ซึ่งตรงกับช่วง High season ของยุโรปซึ่งจะเป็นช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ หรือเทศกาลสำคัญ เมื่อพิจารณาจากอายุของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อาจมีการใช้จ่ายไม่มากนักเนื่องจากเพิ่งจบการศึกษา หรือเป็นกลุ่มที่ยังไม่มีภาระและต้องการท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ เรียนรู้ชีวิต และวัฒนธรรมของต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีระยะเวลาในการเข้าพักไม่นานและที่สำคัญเมื่อเกิดความประทับใจในที่พัก และโรงแรมเลือกที่จะกลับมาใช้บริการยังโรงแรมเดิมอีกครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรภร ชัยพุทธรพันธ์ (2554) เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบธุรกิจโรงแรมบูติคขนาดเล็ก เขตกรุงเทพฯ ที่พบว่าเมื่อเกิดความประทับใจแล้วกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาพักซ้ำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ธนชัย พลอยสุภาพ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวเมืองพัทยาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบว่าคุณภาพของสินค้าและบริการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมาก การที่มีคุณภาพบริการที่ดีเป็นสิ่งดึงดูด

ลูกค้าเดิมให้คงอยู่และสร้างลูกค้าใหม่ๆเข้ามาอีกด้วย

ดังนั้นเพื่อสร้างความประทับใจ และตอบสนองความต้องการด้านการบริการให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดเชียงราย ผู้เข้าพัก และใช้บริการโรงแรมบูติค จึงได้มีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแผนกแม่บ้านในธุรกิจโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการด้านความปลอดภัยมากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษาของ วรสุภา ชมวงศ์ (2552) เรื่องคุณภาพการบริการของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทยการศึกษาเปรียบเทียบกับระหว่างโรงแรมบูติคและโรงแรมธุรกิจ พบว่าลูกค้ามีความคาดหวังในเรื่องความปลอดภัยของสถานที่ในโรงแรมบูติคมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิชาติ กรรณสิทธิ์ (2556) ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติพนักงานของโรงแรมบูติคที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าพนักงานที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณสมบัติด้านความปลอดภัย มาเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ความมีน้ำใจ การตอบสนองความต้องการของลูกค้า การเข้าใจลูกค้า หากพนักงานแผนกแม่บ้านสามารถสังเกต และเข้าใจความต้องการ หรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง และรายงานต่อผู้บริหารโรงแรมจะสามารถใช้ประโยชน์ในการวางกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับโรงแรมของตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมบูติค

ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบว่ามีความต้องการด้านความสามารถจับต้อง และรู้สึกได้เป็นอันดับแรก มีระดับความต้องการมาก ทางด้านรูปแบบพนักงานที่เหมาะสมเป็นเอกลักษณ์ของโรงแรมใช้เครื่องมือทำความสะอาดที่ทันสมัยและปลอดภัย ในที่นี้ความรู้สึกได้ หมายรวมถึง ความรู้สึกมั่นใจต่อสถานที่หรือโรงแรม ห้องรับรอง เครื่องมือ อุปกรณ์ทุกอย่างที่นักท่องเที่ยว เห็น และจับต้องได้ การจัดสถานที่ให้บริการ รูปแบบของพนักงาน เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษา ของ ภัทรพร ชัยพุทธรพันธ์ (2554) เรื่องโรงแรมบูติคขนาดเล็กในเขตกรุงเทพฯ มีปัจจัยต่อความสำเร็จในการดำเนินการของธุรกิจในด้านคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้พนักงาน ให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การใช้วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิควิธีการใช้ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัส

และรับรู้ได้ เพราะโรงแรมบูติกแต่ละแห่งจะมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่แตกต่างกันตามประเภทของงานและสถานที่ ซึ่งหากพนักงานแผนกแม่บ้านมีความรู้ และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความต้องการ รองลงมาได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านความเชื่อถือได้มีระดับความต้องการมากโดยทั่วไปผู้ที่ให้บริการจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้การให้บริการผ่านทางการแต่งกายบุคลิกภาพทัศนคติและพฤติกรรมส่งผลต่อคุณภาพและความพึงพอใจในการเข้ารับบริการซึ่งการสร้างควมน่าเชื่อถือของโรงแรมก็คือการสร้างควมไว้วางใจ และตอบสนองความต้องการ หรือความคาดหวังของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ใช้บริการสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤษมาพร พิงโพธิ์ (2554) ทำการเปรียบเทียบคุณภาพบริการที่คาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคาดหวังในระดับสูงมาก ในทุกมิติของคุณภาพการบริการ และมีการรับรู้คุณภาพการบริการในระดับสูงมาก ในด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการให้ความมั่นใจ นอกจากนั้นในด้านความเชื่อถือ ด้านการตอบสนองความต้องการอย่างรวดเร็ว และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการมีการรับรู้คุณภาพคุณภาพการบริการอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกับ กนิษฐริน จิโนวัฒน์ (2550) ศึกษาคุณภาพบริการของโรงแรมไบไม้เขียวในเขตภาคใต้ พบว่าชาวไทยและชาวต่างชาติมีความคาดหวังคุณภาพบริการต่อโรงแรมไบไม้เขียวในเขตภาคใต้โดยรวมทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก แต่ปัจจัยความไว้วางใจลูกค้าชาวไทยคาดหวังคุณภาพบริการสูงกว่าชาวต่างชาติและปัจจัยความเข้าใจลูกค้ารายบุคคลลูกค้าชาวต่างชาติคาดหวังคุณภาพบริการสูงกว่าชาวไทย

ด้านการติดต่อสื่อสารด้านความสามารถด้านความสุภาพมีระดับความต้องการมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ พุทธิมา อัครวิวัฒน์, (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจด้านปัจจัยการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเข้าพักบ้านดินสอบูติกโฮสเทล เขตพื้นที่ศึกษาวิจัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านการตลาดคือ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการสื่อสาร และด้านผู้ให้บริการและการขยายสู่นักท่องเที่ยวกลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มท่องเที่ยววิถีชุมชนชาติพันธุ์พื้นถิ่น เช่นลักษณะผลิตภัณฑ์ของบ้านดินสอบูติกโฮสเทล

ที่เป็นอาคารสถาปัตยกรรมพืงอนุรักษ์และได้นำมาใช้ประโยชน์เป็นที่พักผ่อนเดียวกับ
อภิมหากรรมสิทธิ์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณสมบัตินักท่องเที่ยวของโรงแรมบูติคที่
ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงใหม่ ในเขตพื้นที่ศึกษาวิจัยในจังหวัดเชียงใหม่ คือ
การมีทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงานและมีประสบการณ์ในการทำงาน
ความสามารถพิเศษในการปฏิบัติงานได้หลากหลายหน้าที่คุณสมบัตินักท่องเที่ยว
ต่างประเทศ การตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วทันใจ

ด้านการตอบสนองความต้องการ มีระดับความต้องการมาก ซึ่งเป็นคุณสมบัตินัก
ในการให้บริการคือ สามารถตอบสนองลูกค้าได้อย่างรวดเร็วทันใจ การแสดงออก
ถึงความนับถือให้เกียรติลูกค้า และมีความสุภาพอ่อนน้อมมีความเป็นมิตรต่อลูกค้า
ผู้มาใช้บริการ สร้างการบริการให้เป็นที่รู้จัก และความมีน้ำใจสอดคล้องกับ คำนำ
ชมเชย (2554) ศึกษาโมเดลแสดงอิทธิพลของคุณภาพบริการของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต
กระบี่และพังงาต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวผลการศึกษพบว่าด้านคุณภาพ
บริการของโรงแรมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ
ด้านความเต็มใจและรวดเร็วในการตอบสนอง ด้านความเชื่อถือมั่นใจ และ
ด้านความเข้าใจลูกค้ารายบุคคลมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและ
ด้านความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึกลึกซึ้ง
ด้านพฤติกรรม และด้านการกระทำความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

การวัดคุณภาพการบริการนั้นเป็นการแสวงหาคำตอบจากลูกค้าเพื่อนำมา
ปรับปรุงโรงแรมเป็นหัวใจหลักในการนำมาใช้วางกลยุทธ์การตลาดและการบริหาร
เพื่อสร้างความแตกต่างและข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดธุรกิจบริการให้เติบโต
อย่างต่อเนื่องการเปรียบเทียบจากความคาดหวัง (Expectation) ของลูกค้ากับการ
รับรู้จากการที่ลูกค้าได้รับบริการที่เกิดขึ้นจริง ดังที่ พชรินทร์ เรือนแก้ว (2553) ได้
ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการโรงแรมบูติค
ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตพื้นที่ศึกษาวิจัยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยตามความสำคัญ
ที่มีผลต่อการเลือกใช้โรงแรมบูติค นอกจาก ผลิตภัณฑ์ของโรงแรมในส่วนต่างๆมีความ
สะอาด ราคาห้องพักที่มีให้เลือกหลากหลาย ทำเลที่ตั้งสะดวกในการเดินทางเข้าถึง มี
การปรับลดราคาในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว พื้นที่โดยรวมของโรงแรมมีความร่มรื่น

เป็นธรรมชาติ กลุ่มผู้ใช้บริการยังให้ความสำคัญกับพนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุภาพ และการบริการที่ถูกต้องและรวดเร็ว และ พชรินทร์ เรือนแก้ว (2553) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยย่อยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ ความสะอาดบริเวณส่วนต่างๆ ของโรงแรม และห้องพัก มีระดับราคาห้องพักให้เลือกหลากหลาย ทำเลที่ตั้งสะดวกในการเดินทาง มีการปรับราคาลงในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพ มีสภาพทางธรรมชาติที่ร่มรื่น และ มีการเช็คอิน เช็คเอาท์ รวดเร็วและถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานต่างๆ ได้ดังนี้

1. ทั้งสามโรงแรมที่ทำการวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการยกระดับการให้บริการของบุคลากรแผนกแม่บ้านเพื่อให้เกิดการบริการที่ดียิ่งขึ้น
2. กลุ่มธุรกิจโรงแรมทั่วไปและกลุ่มโรงแรมบูติค และสถานประกอบการที่พักสามารถผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการให้บริการ
3. หน่วยงานสมาคมโรงแรมในแต่ละจังหวัดสามารถนำผลงานวิจัยนี้ไปส่งเสริมการให้บริการในกลุ่มธุรกิจโรงแรม
4. สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยในเรื่องคุณภาพการให้บริการไปปรับใช้ในการเรียนการสอน
5. หน่วยงานการท่องเที่ยวส่วนจังหวัดแต่ละจังหวัดสามารถนำไปปรับใช้ในการให้บริการในธุรกิจโรงแรมและสถานประกอบการบริการต่างๆ เช่น ร้านอาหาร สปา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงความต้องการด้านบริการของลูกค้าและได้ทราบบทเรียนของแผนกแม่บ้าน ในธุรกิจโรงแรมบูติค ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับการให้บริการต่อลูกค้าที่จะเข้าใช้บริการและปรับปรุงการบริการของพนักงานแผนกแม่บ้าน

ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าที่เข้าพัก จึงควรมีการทำวิจัยต่อเนื่องในประเด็นที่สำคัญ อาทิ

1. ควรศึกษาการยกระดับการให้บริการในแผนกส่วนหน้าในธุรกิจโรงแรมบูติค หรือโรงแรมทั่วไป
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรในแผนกอื่นในธุรกิจโรงแรมบูติค และโรงแรมทั่วไป เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการบริการให้ดีขึ้นและทันสมัยขึ้นตรงกับความต้องการของลูกค้า
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในโรงแรมบูติค เพื่อจะได้ทราบและตอบสนองตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้
4. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าเลือกให้บริการในธุรกิจโรงแรมบูติค หรือโรงแรมทั่วไป
5. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการโยกย้ายแรงงานต่างชาติที่จะเข้ามาในธุรกิจโรงแรมเมื่อเปิดประชาคมอาเซียน
6. ควรศึกษาคุณภาพบริการกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้บริการหลังเปิดประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐริน จิโนวัฒน์. (2550). **คุณภาพบริการของโรงแรมไปไม่เขี้ยวในเขตภาคใต้.** วิทยานิพนธ์บริการธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- กฤษมาพร พิงโพธิ์. (2554). **การเปรียบเทียบคุณภาพบริการที่คาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2549). **Thailand 100 Best Boutique Hotel.** สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556. จากhttp://www.thaireview.com/share/Thailand_100Best_Boutique_Hotels_North.pdf.
- กรมการท่องเที่ยว. (2555). **ข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว.** สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556. จาก<http://61.19.236.137/tourism/th/home/tourism.php>.
- คำนำวล ชุมณี. (2554). **โมเดลแสดงอิทธิพลของคุณภาพบริการของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงาต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ธนชัย พลอยสุกผล. (2547). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวพักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัย. คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นโยบายภาครัฐ. (2554). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556. จากhttp://www.draeqa.up.ac.th/Unit_Administrator.aspx.
- บุญเลิศ จิตตังวัฒนา. (2556). **การจัดการคุณภาพบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** เอกสารการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัย.
- พัชรินทร์ เรือนแก้ว. (2553). **พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงใหม่.** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พุทธิมา อัครวิวัฒน์. (2552). พฤติกรรมและความพึงพอใจด้านปัจจัยการตลาดของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเข้าพักบ้านดินสอบูติกโฮเทล. ศศ.ม.สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทรภร ชัยพุทธรณพันธ์. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบธุรกิจในโรงแรมบูติกขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รัชนิพร ก้อนคำ. (2547). คุณภาพบริการของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. บธ.ม.บริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รวาวิณี เต็มดี. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมกลุ่มบูติกโฮเทลของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. งานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์วิทยาลัยศิลปะสื่อและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรสุภา ชมวงศ์. (2552). คุณภาพการบริการของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงแรมบูติกและโรงแรมธุรกิจ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556.จาก http://www.draeqa.up.ac.th/Unit_Administrator.aspx.
- สำภาษณ์พนักงานโรงแรมบูติก. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการโรงแรมเดอะริเวอร์เฮาส์ รีสอร์ทแอนด์สปา โรงแรมเดอะเลเจนด์ เชียงราย โรงแรมภูใจใส แมท์เทิร์นรีสอร์ทแอนด์สปา. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10-13 มีนาคม 2557.
- อภิชาติ กรรมสิทธิ์. (2551). คุณสมบัตินักงานของโรงแรมบูติกที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงใหม่. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Yamane, Taro. (1967). Statistics. An Introductory Analysis. 2nd Ed. New York : Harper and Row.

พงศาวดารเขมรใน "นิพานวังน่า:" ความสำคัญต่อการตีความชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม

Khmer Chronicle in "Niphan Wang Na:"

Its Significance for the Interpretation of Diasporic Khmer Royalty's Life in Siam

ดิเรก หงษ์ทอง¹

Direk Hongthong

E-mail : mr_direk@hotmail.com

¹นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย (สาขาวรรณคดีไทย) คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

“นิพานวังน่า” เป็นพระนิพนธ์ของพระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตรพระธิดาใน สมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท (วังหน้า) กับนักงศ์อิพระธิดาในกษัตริย์ เขมรที่ทรงลี้ภัยการเมืองเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชกาลที่ 1 แม้วรรณกรรม เรื่องนี้จะเน้นพรรณนาความเศร้าโศกอันเนื่องมาจากการทิวงคตของพระบิดาของกวี แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบพงศาวดารเขมรที่ดูราวกับไม่มีความเกี่ยวข้องกันแทรกเอาไว้ด้วย บทความนี้มุ่งศึกษาความสำคัญของการปรากฏอยู่ของพงศาวดารเขมรใน “นิพานวัง น่า” และความสำคัญของตัวบทนี้ที่มีต่อการตีความชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นใน สยาม ผลการศึกษาพบว่าพงศาวดารเขมรใน “นิพานวังน่า” ซึ่งเป็นเรื่องที่รับรู้กันดี ในหมู่เชื้อพระวงศ์เขมร มีความสำคัญในฐานะเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ใช้สื่อ “สาร” สำคัญคือ กษัตริย์เขมรในอดีตได้ทรงกระทำผิดมหันต์จนต้องทรงถูกสาปคำสาปนี้มี ผลเกี่ยวพันถึงเชื้อพระวงศ์เขมรในสมัยต่อมาซึ่งต้องทรงรับผลกระทบที่บรรพบุรุษได้ ทรงก่อไว้ คำอธิบายดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยในการตีความเพื่อทำความเข้าใจชีวิตของ เจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยามว่าเพราะเหตุใดเจ้านายเขมรเหล่านี้จึงทรงมีชีวิตระห กะเหิน พลัดแผ่นดิน และเป็นทุกข์แสนสาหัสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่ว่าไรก็ดี ถึงแม้ จะดูเหมือนว่าชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นจะถูกกำหนดเอาไว้แล้ว แต่การที่บุคคล เหล่านี้เชื่อเรื่องราวในพงศาวดารประกอบกับการเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธ ศาสนาก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยชี้แนะทางออกแก่ชีวิตว่าพระองค์ควรจะทำอะไร ประพฤติ ตนเช่นไรเพื่อมิให้ต้องทรงพบกับโศกนาฏกรรมในชีวิตเฉกเช่นเดียวกับบรรพบุรุษของ พระองค์

คำสำคัญ: นิพานวังน่า, พงศาวดารเขมร, คนพลัดถิ่น, วรรณกรรมเกี่ยวกับคนพลัด ถิ่น, พระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตร

Abstract

“Niphan Wang Na” is a piece of literature composed by Princess Kampushchat born of Maha Sura Singhanat (King Rama I’s ‘Front Palace’) and his diasporic Khmer princess concubine, Ang E, who had fled with her relatives into Siam Kingdom, because of political reason, at the early period of King Rama I’s reign. Even though the literature mainly portrays the sorrow at the death of the author’s father, Khmer chronicle, seemingly irrelevant, was significantly inserted in it. This paper aims at examining the significance of the chronicle’s existence and its significance for the interpretation of diasporic Khmer royalties’ lives in Siam. The study reveals that the chronicle, supposedly well-known among Khmer royal kin, functions as a cultural device to implicitly present the meaningful message that a mythical ancestral Khmer king had committed seriously unforgivable misconduct, consequently, he was cursed. The curse also affected his descendants. Therefore, this chronicle may also help interpret why some Khmer royalties, such as Ang E, had to stray, abandoned their palace, and tremendously suffered in their lives. Even though the chronicle seemed to indisputably predestine diasporic Khmer royalties’ lives, their strong belief in the chronicle’s content and in Buddhism’s Karmic law, convinced and guided them how to behave in order not to reach the tragic life as their ancestor did.

Keywords: Niphan Wang Na, Khmer chronicle, diaspora, diasporic literature, Princess Kampushchat

บทนำ

ตำนานทำหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือเป็นเครื่องมืออธิบายสถานภาพของชนกลุ่มหนึ่งว่าเพราะเหตุใดชนกลุ่มดังกล่าวในปัจจุบันถึงมีสถานภาพต่ำต้อยเมื่อเปรียบเทียบกับชนกลุ่มอื่นที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือตำนานน้ำเต้า ตำนานนี้อธิบายว่าเหตุที่ชาวขมุต้องเป็นข้ารับใช้ของคนลาว เพราะในอดีตคนลาวเคยช่วยชีวิตบรรพบุรุษของพวกเขาเอาไว้ (Proschan, 2001: 1,025 อ้างถึงใน ศิราพร ณ ถลาง, 2548: 329-330) เมื่อพิจารณาด้านลักษณะนี้จะพบว่ามิได้มีอยู่เฉพาะในกลุ่มชาวบ้านหรือชนเผ่าเท่านั้น แต่ยังปรากฏการเล่าขานและสืบทอดในหมู่ชนชั้นสูงอีกด้วย

พงศาวดารเขมรถือเป็นตัวอย่างหนึ่งในกลุ่มข้อมูลข้างต้นซึ่งถูกเล่าขานและสืบทอดในหมู่ชนชั้นสูงชาวเขมร ตัวบทนี้มีปรากฏแทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง “นิพนาวังน้า” ซึ่งเป็นพระนิพนธ์ของพระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตร พระธิดาในสมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท (วังหน้าในรัชกาลที่ 1) กับนักองค์อี พระธิดาในกษัตริย์เขมรที่ทรงลี้ภัยการเมืองเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แม้พระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตรจะถูกมองว่าเป็นเพียงราชินิกุลที่ “อยู่ข้างจะเฟื่องฟู” และ “บอๆ” (กัมพูฉัตร, 2543: 4) แต่พงศาวดารเขมรที่แทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง “นิพนาวังน้า” ก็มีส่วนสำคัญบางอย่างที่ไม่ควรถูกมองข้ามเพียงเพราะระดับคำวิจารณ์ข้างต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าได้มีผู้ศึกษาวรรณกรรมเรื่อง “นิพนาวังน้า” แล้วหนึ่งท่านคือศานติ ภักดีคำ (2555) ซึ่งเสนอบทความเรื่อง “ตำนานกษัตริย์เขมรโบราณใน ‘นิพนาวังน้า’ สู่ประวัติศาสตร์นิพนธ์กัมพูชา” บทความนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อศึกษาเปรียบเทียบตำนานเรื่องพระเจ้าปทุมสุริยวงศ์และความทรงจำเกี่ยวกับกษัตริย์เขมรใน “นิพนาวังน้า” กับเรื่องพระเจ้าปทุมสุริยวงศ์ที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารกัมพูชาสำนวนต่างๆ ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่าตำนานกษัตริย์เขมรใน “นิพนาวังน้า” มีลักษณะยังไม่เรียบร้อยลงตัวเหมือนตำนานอื่นๆ ที่เขียนขึ้นในยุคต่อมา ตำนานเรื่องนี้อาจเป็นเพียงเรื่องเล่ามุขปาฐะที่ยังมิได้มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาเหมือนตำนานภาคต้นของพระราชพงศาวดารกรุงกัมพูชา

บทความนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาพงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์วังน้า” ในแง่มุมที่ต่างออกไป โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของตำนานตามที่ได้อ้างถึงแล้วในตอนต้นและเลือกใช้กรอบแนวคิดสำคัญอีกกรอบหนึ่งคือกรอบแนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นเพื่อพิสูจน์สถานภาพของเจ้านายเขมรในสยามในฐานะคนพลัดถิ่นและแสดงให้เห็นความสำคัญของพงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์วังน้า” ในฐานะตัวบทของคนพลัดถิ่น

สำหรับกรอบแนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ตามโรบิน โคเฮน (1997 cited in Fiddian-Qasmiyeh, 2012) ซึ่งกล่าวว่าคนพลัดถิ่นมีคุณสมบัติสำคัญดังต่อไปนี้ประการแรก สมาชิกของกลุ่มคนพลัดถิ่นหรือบรรพบุรุษของกลุ่มคนพลัดถิ่นถูกบังคับให้ออกจากมาตุภูมิประการต่อมา สมาชิกของกลุ่มคนพลัดถิ่นยังคงรักษาความทรงจำทั่วไปและความทรงจำร่วมเกี่ยวกับมาตุภูมิเอาไว้ และที่สำคัญคือ คนกลุ่มนี้จะถ่ายทอดความทรงจำดังกล่าวไปยังคนรุ่นลูกหลานและสมาชิกพลัดถิ่นซึ่งอาศัยอยู่ตามที่ต่างๆ ประการที่สาม คนพลัดถิ่นมองว่าตนเองมีความแปลกแยกไปจากคนส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งใหม่ที่ตนเข้าไปอยู่อาศัย ด้วยมุมมองนี้จึงส่งผลให้คนพลัดถิ่นสร้างแผ่นดินเกิดของบรรพบุรุษให้กลายเป็นพื้นที่ในอุดมคติ ประการสุดท้ายคนพลัดถิ่นจะเชื่อมโยงตนเองกับแผ่นดินเกิดอย่างเหนียวแน่น หรือพยายามพัฒนาโครงการในทางการเมืองเพื่อกลับไปสู่มาตุภูมิ สำหรับคุณสมบัติของคนพลัดถิ่นตามที่โรบิน โคเฮนสังเคราะห์ขึ้นนี้ตั้งอยู่บนฐานความคิดของวิลเลียม ชาฟราน (1991 cited in Fiddian-Qasmiyeh, 2012) ซึ่งให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 2 ข้อ ข้อแรกคือคนพลัดถิ่นให้ความสนใจกับการหล่อเลี้ยงและผลิตซ้ำความทรงจำร่วมหรือตำนานเรื่องแผ่นดินเกิด ข้อต่อมาคือคนพลัดถิ่นจะทำให้แผ่นดินเกิดกลายเป็นแผ่นดินอุดมคติ มีการเชื่อมโยงตนเองกับแผ่นดินเกิด หรือตั้งใจฟื้นฟูแผ่นดินเกิดขึ้นมา

กรอบแนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นข้างต้นนี้มีความสำคัญต่อการพิจารณาสถานภาพของเจ้านายเขมรที่ทรงลี้ภัยการเมืองเข้ามาอยู่ในแผ่นดินสยาม ชีวิตของเจ้านายเขมรกลุ่มนี้อาจเข้าใจได้ดีเมื่อพิจารณาข้อมูลประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับข้อมูลวรรณกรรม

ประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับเจ้านายเขมรสมัย

ประวัติศาสตร์ส่วนนี้ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ปี พ.ศ. 2325 พระยายมราช (แบน) และพระยากลาโหม (ปก) พาเจ้านายเขมรและเขมรเข้ารับประมาณ 500 คนเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารรัชกาลที่ 1 เจ้านายเขมรคนสำคัญที่ทรงหนีภัยการเมืองมาในครั้งนี้ ได้แก่ นักงศ์คือ นักงศ์เภา และนักงศ์เองซึ่งเป็นพระราชธิดาและพระราชบุตรในสมเด็จพระนารายณ์ราชา (พระองค์ตน) นักงศ์คือและนักงศ์เภามีศักดิ์เป็นพระเชษฐภคินีของนักงศ์เอง ในครั้งนั้นรัชกาลที่ 1 ทรงพระกรุณาชุบเลี้ยงพระองค์เองเป็นพระราชบุตรบุญธรรม ส่วนกรมพระราชวังบวรสถานมงคลกราบทูลฯ ขอนักงศ์คือและนักงศ์เภาไปเป็นพระสนมเอก (ทิพากรวงศ์, 2545: 12)

ปี พ.ศ. 2337 รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้นักงศ์เองทรงผนวช ต่อมาภายหลังจากลาสิกขาบทแล้ว รัชกาลที่ 1 มีพระราชดำริให้พระองค์เองไปครองกัมพูชา ทรงพระนามว่าสมเด็จพระนารายณ์รามาริบัติ ปีถัดมาสมเด็จพระนารายณ์รามาริบัติโปรดให้ขุนนางเข้ามากราบทูลรัชกาลที่ 1 เพื่อขอพระปิณฑณาและครอบครัวของพระองค์ที่ยังตกค้างอยู่ในกรุงเทพมหานครกลับคืนไปเมืองเขมร รัชกาลที่ 1 โปรดพระราชทานให้ตามคำทูลขอ ถัดจากนั้นมาอีก 2 ปีสมเด็จพระนารายณ์รามาริบัติถึงแก่พิราลัย (เรื่องเดียวกัน, หน้า 73-78)

ปี พ.ศ. 2346 เป็นปีที่กรมพระราชวังบวรสถานมงคลสวรรคต แต่ก่อนที่พระองค์จะสวรรคตได้เกิดเหตุการณ์สำคัญ 2 เหตุการณ์ที่จำเป็นต้องกล่าวถึงในที่นี้ เหตุการณ์แรกเกิดขึ้นขณะที่รัชกาลที่ 1 เสด็จไปทรงพยาบาลพระอนุชาพร้อมด้วยข้าราชการของวังหลวงที่ขึ้นไปแวดล้อมพระองค์ตามธรรมเนียม ในกรณีครั้งนั้นข้าราชการวังหน้าแสดงอาการกระด้างกระเดื่องจนเกือบมีเหตุวิวาท² กับข้าราชการ

² เหตุที่เกิดความขัดแย้งระหว่างวังหน้าและวังหลวงอาจสืบเนื่องมาแต่การทำสงครามระหว่างสยามกับพม่าในสมัยรัชกาลที่ 1 ในการศึกครั้งนั้น พม่าได้ยกทัพ 7 ทัพมาล้อมเมืองเชียงใหม่ ทัพของวังหน้าซึ่งมีผู้นำทัพคือกรมขุนสุนทรภุเบศร์ พระองค์เจ้าลำดวน พระองค์เจ้าอินทปัต และพระยากลาโหม (อิน) สามารถทำศึกได้เข้มแข็ง ในขณะที่ทัพของวังหลวงทำการย่อย่นจนรัชกาลที่ 1 ทรงพระพิโรธให้ลงอาญาแผ่นดิน ศักดิ์ครั้งนี้เป็นชนวนให้แม่ทัพนายกองของวังหน้าทรงดูหมิ่นเหยียดหยามทหารวังหลวง (จุลลดา ภักดีภูมิพร, 2536: 377-379)

ของวังหลวง แต่พระราชโอรสในรัชกาลที่ 1 พร้อมขุนนางได้เข้าไปจัดการ เหตุการณ์จึงสงบเรียบร้อย ส่วนอีกเหตุการณ์หนึ่งคือในขณะที่กรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงพระประชวรหนัก พระองค์ได้มีพระราชบัญชาแก่พระราชโอรสผู้ใหญ่ 2 พระองค์คือ พระองค์เจ้าลำดวนและพระองค์เจ้าอินทปัตย์ให้เร่งคิดการแผ่นดิน เพราะไม่ต้องการให้ทรัพย์สินสมบัติที่พระองค์ทรงทำศึกสร้างมาต้องตกแก่ลูกหลานของวังหลวง นับแต่นั้นมาพระองค์เจ้าทั้ง 2 และพระยากลาโหม (ทองอิน) ก็คิดการใหญ่ ตั้งกองหาคนดีมีวิชา มาทดลองกันในวังของพระองค์เจ้าลำดวน เมื่อมีคนล้มตาย ก็ฝังศพเสียในกำแพงวัง ครั้นความนี้ทราบไปถึงรัชกาลที่ 1 พระองค์ได้ทรงแต่งข้าราชการไปสืบทราบความจริง หลังกรมพระราชวังบวรสถานมงคลสวรรคต รัชกาลที่ 1 มีรับสั่งให้จับพระองค์เจ้าทั้ง 2 พร้อมพรรคพวกมาชำระความ ครั้นสอบสวนได้ความสัตย์แล้ว มีรับสั่งให้ถอดยศพระองค์เจ้าทั้ง 2 ก่อนนำไปสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์ และให้ประหารชีวิตพรรคพวกที่เหลืออยู่อีกด้วย ในครั้งนั้นพระองค์ยังทรงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตพระยาเกษตราธิบดี (บุญรอด) ที่ยุยงกรมพระราชวังบวรสถานมงคลให้เอาปืนขึ้นป้อมเพื่อทำสงครามกับวังหลวง และให้ประหารชีวิตหม่อมวันทาพระสนมคนโปรดของกรมพระราชวังบวรสถานมงคลที่เป็นชู้กับพระยากลาโหม (ทองอิน) เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผลให้รัชกาลที่ 1 ทรงกริ้วมากจนพระองค์มีพระราชดำริว่าจะไม่สร้างพระเมรุพระราชทานเพลิงศพพระอนุชา แต่เมื่อเสนาบดีหลายนายทัดทาน จึงทรงโอนอ่อนผ่อนตาม (เรื่องเดียวกัน, หน้า 91-95)

ปี พ.ศ. 2349 รัชกาลที่ 1 ทรงพระกรุณาแต่งตั้งพระองค์จันทน์ พระราชบุตรในสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดี เป็นพระอู๋ท้ายราชาริราชรามธิบดีครองกรุงกัมพูชา ปีถัดมาพระอู๋ท้ายราชาโปรดให้ขุนนางเข้ามากราบทูลขอนักกองค้อและนักกองค้อภะซึ่งเป็นพระปิตุจฉาของพระองค์กลับไปยังกัมพูชา แต่รัชกาลที่ 1 ไม่โปรดพระราชทานให้ เพราะไม่ทรงปรารถนาให้พระองค์เจ้าที่ประสูติจากนักกองค้อทั้ง 2 ต้องพลัดพรากจากมารดา (เรื่องเดียวกัน, หน้า 100, 103)

นอกจากเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของเจ้านายเขมรลี้ภัยจะถูกบันทึกไว้ในเอกสารประวัติศาสตร์ข้างต้นแล้ว เรื่องราวเหล่านี้ยังมีแทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง “นิพนวังหว้า” อีกด้วย

เนื้อหาโดยสังเขปของวรรณกรรมเรื่อง “นิพานวังน่า”

“นิพานวังน่า” เป็นวรรณกรรมที่ประพันธ์โดยใช้ฉันทลักษณ์หลายชนิด ได้แก่ โคลงสี่สุภาพ กลอนเพลงยาว กาพย์ยานี 11 และร่ายมาร้อยกรองเรื่องราวต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน วรรณกรรมเรื่องนี้มีการจัดเรียงเนื้อหาที่ไม่ค่อยเป็นระเบียบนัก ดังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชวิจารณ์ไว้ว่า “... [กวี] หนังสือก็ไม่รู้ เรียงข้อความก็ไม่เป็น ...” (กัมพูชนิตร์, 2543: (14)) สำหรับเนื้อหาโดยสังเขปของวรรณกรรมนี้มีดังต่อไปนี้

กวีเริ่มต้นงานพระนิพนธ์ด้วยการคร่ำครวญและพรรณนาความเศร้าโศกที่ต้องทรงสูญเสียพระบิดาไป ความสูญเสียนี้ทำให้พระองค์ต้องทรงประสบความทุกข์อย่างแสนสาหัส จากนั้นทรงออกตัวว่าพระองค์เพิ่งจะทรงหัดนิพนธ์ ขอให้ปราชญ์ทั้งหลายโปรดเมตตาช่วยแต่งเติม ต่อมากวีได้ทรงย้อนกลับไปเล่าถึงพระอาการประชวรของพระบิดาก่อนกาลทิวงคต โดยทรงเล่าเหตุการณ์ที่สำคัญคือหลังจากที่พระบิดาทรงทราบว่าพระองค์ไม่อาจหายจากพระอาการประชวร พระองค์จึงทรงเรียกพระโอรส พระธิดา และข้าราชการบริพารเข้ามาสั่งสอน ให้มีความจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้พระบิดาก็ได้ทรงฝากวังและพระนัดดาไว้กับพระเชษฐาคือรัชกาลที่ 1 ให้ทรงช่วยปกครองและดูแลต่อไป พระเชษฐาทรงรับปากพระองค์อย่างเป็นมั่นเป็นเหมาะ หลังจากทรงเล่าเรื่องนี้จบ กวีได้ทรงแข่งผู้อ่านที่ไม่แสดงการเคารพต่อวรรณกรรมเรื่องนี้ จากนั้นก็ทรงคร่ำครวญถึงพระบิดาและสรรเสริญพระเกียรติของพระบิดา แล้วก็วกกลับไปกล่าวถึงเรื่องการบรรจุพระศพของพระบิดาในพระโกศการแห่พระโกศ จากนั้นก็ทรงย้อนกลับไปเล่าถึงความสุขในอดีตในช่วงที่พระบิดายังมีพระชนม์ชีพอยู่ว่าได้ทรงทำกิจกรรมใดบ้างในฤดูดอกไม้และในเดือนติงมาส ลำดับต่อมาทรงกลับมาเล่าถึงเรื่องที่มีผู้ลอบมาทำร้ายพระบิดาและกล่าวยอพระเกียรติพระบิดาที่ทรงรบได้เมืองต่างๆ จากนั้นก็ทรงกล่าวถึงพงศาวดารเขมรซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงบุรพกษัตริย์เขมรได้ทรงกระทำความผิดจนต้องถูกสาปผลของคำสาปก็ตกมาถึงเชื้อพระวงศ์ของพระองค์ในปัจจุบันอีกด้วยครั้นทรงเล่าเสร็จแล้ว กวีก็ทรงย้อนกลับไปเล่าถึงความสุขในอดีตอีกครั้งในช่วงเดือนห้าเมื่อครั้งพระบิดายังมีพระชนม์ชีพว่าได้ทรงกระทำกิจกรรมใดบ้าง จากนั้นก็ทรงวกกลับมาเล่าถึงเรื่องของพระเชษฐา

2 พระองค์ที่ทรงต้องโทษกบฏจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถมาเคารพพระศพของพระบิดาได้ ต่อมากวีทรงกล่าวยอพระเกียรติพระบิดาที่สามารถต่อหัตถ์ของพระพุทธรูปที่หักไปซึ่งไม่มีใครสามารถทำได้มาก่อน ลำดับต่อไปก็ทรงเล่าถึงเหตุการณ์เข้าใจผิดที่เกือบจะนำไปสู่สงครามกลางเมืองระหว่างวังหน้ากับวังหลวง ทรงเล่าเหตุการณ์เรื่องที่ขุนนางใส่ความคนในวังหน้าจนเป็นเหตุให้คนของวังหน้ารวมถึงพระมารดาของพระองค์ต้องพลอยรับโทษ ต่อเมื่อมีการสืบสวนหาความจริงจนทราบว่าทุกคนในวังหน้าไม่ผิด ทุกคนจึงได้รับการปล่อยตัวและได้รับพระราชทานเบี้ยหวัด จากนั้นกวีก็ทรงกล่าวถึงความทุกข์ที่พระองค์ต้องทรงพรากจากน้องนางผู้เป็นที่รัก ครั้นครวญเสร็จก็ทรงวกกลับมาพูดถึงการอัญเชิญพระโกศพระบิดาไปประดิษฐานในพระเมรุ เหตุการณ์ต่างๆ ในวันถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบิดา การแจกจ่ายนางในของวังหน้า การสรรเสริญพระเกียรติคุณของพระบิดาที่ทรงทำศึกจนสามารถกู้หัวเมืองทางใต้กลับคืนมาจากการยึดครองของพม่า การลาผนวชของพระบิดา การถวายพระพรพระปิตุลา การแจ้งเหตุผลที่ต้องทรงพระนิพนธ์วรรณกรรมเรื่องนี้ และปิดท้ายด้วยการถวายพระพรแด่องค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 1

เจ้านายเขมรลี้ภัย: คนเขมรพลัดถิ่นในสยาม

หากใช้เนื้อหาประวัติศาสตร์ประกอบกับตัวบทวรรณกรรมที่ได้นำเสนอไปข้างต้นมาศึกษาตามกรอบแนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นของโรบิน โคเฮน จะพบว่าชีวิตของเจ้านายเขมรที่ลี้ภัยเข้ามาในแผ่นดินสยามมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดดังกล่าวดังนี้

เนื้อหาในเอกสารประวัติศาสตร์ช่วยเน้นย้ำว่าเจ้านายเขมรลี้ภัยมีคุณสมบัติของคนพลัดถิ่นอยู่ 2 ข้อสำคัญคือข้อแรก เจ้านายเขมรที่ทรงหนีภัยการเมืองเข้ามาอยู่ในแผ่นดินสยามเป็นกลุ่มคนพลัดถิ่นที่ต้องอพยพไปอยู่ดินแดนอื่นด้วยความไม่สมัครใจ ข้อต่อมา เจ้านายเขมรกลุ่มนี้ทรงพยายามกลับคืนมาตุภูมิและมีโครงการกลับคืนสู่มาตุภูมิ ดังจะเห็นได้จากกรณีของพระมหากษัตริย์เขมรพระองค์หนึ่งคือสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดีซึ่งทรงพลัดถิ่นเข้ามาอยู่ในสยาม ได้โปรดให้ขุนนางของพระองค์เข้ามากราบทูลรัชกาลที่ 1 เพื่อขอพระราชทานพระญาติและครอบครัวของพระองค์ที่

ยังตกค้างอยู่ในกรุงเทพฯ ให้ได้กลับคืนไปยังเมืองเขมร หรืออีกกรณีหนึ่งคือพระอุทัยราชาธิราชรามธิบดีซึ่งเป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระนารายณ์รามธิบดีได้โปรดให้ขุนนางเข้ามากราบทูลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเพื่อขอนักกองคดีและนักกองคดีซึ่งเป็นพระปิตุจฉาของพระองค์ ให้ได้กลับคืนไปยังกัมพูชาคุณสมบัติของคนพลัดถิ่น 2 ข้อที่ได้วิเคราะห์ไปข้างต้นนี้มีความสอดคล้องกับคุณสมบัติของคนพลัดถิ่นข้อแรกและข้อสุดท้ายตามที่โรบิน โคเฮนได้เสนอไว้ ส่วนคุณสมบัติของคนพลัดถิ่นตามที่โรบิน โคเฮนเสนอไว้อีก 2 ข้อที่เหลืออาจวิเคราะห์ได้จากวรรณกรรมเรื่อง “นิพนวังกา” ดังนี้

ข้อแรก เจ้านายเขมรพลัดถิ่นยังคงรักษาความทรงจำร่วมเกี่ยวกับมาตุภูมิและเลือกถ่ายทอดความทรงจำนี้ไปสู่บุตรหลานของตน คุณสมบัตินี้พิสูจน์ได้จากการที่พระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตรซึ่งเป็นราชินิกุลสยามเชื้อสายเขมรได้ทรงนำเนื้อหาในพงศาวดารเขมรมาในพิธีแหกไว้ใน “นิพนวังกา” หลักฐานนี้ช่วยเน้นย้ำว่าเชื้อสายของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นได้รับการถ่ายทอดเรื่องเล่าที่เป็นความทรงจำร่วมของบรรพบุรุษ ข้อต่อมา เจ้านายเขมรพลัดถิ่นน่าจะมีความรู้สึกว่าพระองค์ทรงเป็นคนที่แตกต่างกันไปจากเจ้านายและราชสุทธไทยในแผ่นดินสยาม เมื่อพิจารณาความแตกต่างนี้จากหลักฐานในตัวบทอาจสังเกตได้จากเหตุการณ์ตอนที่วังหน้าและวังหลวงเกือบจะทำสงครามกลางเมืองกัน เพราะความเข้าใจผิดที่วังหน้าเห็นพลเขมรของวังหลวงลากปืนขึ้นป้อม ความเคลือบแคลงนี้กระตุ้นให้กรมพระราชวังบวรสถานมงคลต้องทรงส่ง “มาตุรงค์” คือมารดาของกวีออกไปสืบหาความจริง จนรู้แน่ชัดว่าเป็นเพียงการลากปืนขึ้นใช้ในพิธีตรุษเท่านั้น มิใช่เป็นความต้องการของวังหลวงที่จะทำสงครามกับวังหน้าแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาเหตุการณ์นี้ให้ถึถ้วนจะทราบความโดยนัยว่าการที่กรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงใช้นักกองคดีไปปฏิบัติภารกิจลับนี้เท่ากับเป็นการเน้นย้ำสถานะของนักกองคดีในฐานะคน “พวกเดียวกัน” กับพลเขมรที่พลเขมรเลือกไว้ใจและยอมบอกความจริง ความคิดนี้ช่วยเน้นย้ำความเป็นคนอื่นของนักกองคดีในสายตาของเจ้านายสยาม และเมื่อพิจารณาเหตุการณ์เดียวกันนี้ในอีกมุมหนึ่งจะทราบว่า การออกไปปฏิบัติภารกิจดังกล่าวก็เท่ากับเป็นการกระตุ้นทางอ้อมให้นักกองคดีได้ทรงตระหนักถึงสถานะของพระองค์ในฐานะ “พวกคนเขมร” ซึ่งก็คือคนอื่นเมื่อ

เปรียบเทียบกับคนสยาม และความเป็นคนอื่นนี้ก็มีส่วนสร้างความรู้สึกละแวกแยกขึ้นมาในสำนึกของเจ้านายเขมรเช่นนักร้องคีอี่ โดยความแปลกแยกนี้ได้ส่งผลต่อการเลือกผลิตซ้ำพงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์วังน่าน” ซึ่งพงศาวดารเรื่องนี้ก็คือความทรงจำร่วมของเจ้านายเขมรที่ใช้แสดงตัวตนในภาวะวิกฤตและเป็นพื้นที่ในอุดมคติให้เจ้านายเขมรที่กำลังประสบทุกข์ได้โยยหาและมีความหวังในการจะมีชีวิตอยู่ต่อไป สำหรับประเด็นนี้ ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ให้เห็นอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

จากการนำข้อมูลประวัติศาสตร์และข้อมูลวรรณกรรมมาพิสูจน์ตามกรอบแนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นของโรบิน โคเฮนดังที่ได้นำเสนอไปข้างต้นคงไม่เป็นการกล่าวเกินเลยนักหากจะสรุปว่าเจ้านายเขมรที่ทรงลี้ภัยเข้ามาอยู่ในแผ่นดินสยามมีสถานะเป็นกลุ่มคนพลัดถิ่นกลุ่มหนึ่ง การพิสูจน์ข้างต้นนี้มีความสำคัญเพราะจะทำให้ศึกษาพงศาวดารเขมรในฐานะตัวบทของคนพลัดถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตของเจ้าของตัวบทเหล่านั้นน่าหนักและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ความสำคัญของพงศาวดารเขมรในวรรณกรรมเรื่อง “นิพนธ์วังน่าน”

ในหัวข้อนี้จะเป็นการนำเสนอ อธิบาย และสรุปสาระสำคัญจากพงศาวดารเขมรที่ถูกกล่าวถึงในวรรณกรรมเรื่อง “นิพนธ์วังน่าน” เพื่อใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยามในหัวข้อถัดไป

เมื่อพิจารณาเนื้อหาในตอนต้นของพงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์วังน่าน” จะพบว่า กวีได้ทรงอ้างถึงบุรพกษัตริย์เขมร 3 พระองค์ ได้แก่ พระปทุมสุริยวงศ์พระเกษมาลา และพระขันธกุมารเหตุการณ์ในรัชสมัยของพระปทุมสุริยวงศ์ที่ถูกกล่าวถึงคือพระอินทร์เสด็จลงมาสร้างกรุงอินทปัตและมอบพระขรรค์ศักดิ์สิทธิ์ให้พระปทุมสุริยวงศ์ครอบครอง ส่วนเรื่องของพระเกษมาลา มีการกล่าวไว้ว่าพระเกษมาลาเป็นพระราชโอรสของพระอินทร์ พระเกษมาลาได้เสด็จลงมาจากสวรรค์เพื่อมาปกครองกัมพูชา สำหรับเรื่องของพระขันธกุมารมีการกล่าวไว้ว่ากษัตริย์พระองค์นี้เป็นพระราชโอรสของพระเกษมาลาและเป็นพระนัดดาของพระอินทร์ หลังจากที่พระขันธกุมารเสด็จขึ้นครองพระราชบัลลังก์แล้ว พระปทุมสุริยวงศ์และพระเกษมาลา ก็ได้เสด็จกลับขึ้นสู่สรวงสวรรค์ตามเดิม

การเล่าเหตุการณ์ตอนต้นของพงศาวดารออกมามีลักษณะนี้เป็นความพยายามของกวีที่จะเน้นย้ำว่าบุรพกษัตริย์เขมรทั้ง 3 พระองค์เป็นผู้ที่มีสถานะสูงส่ง ศักดิ์สิทธิ์ และมีอำนาจล้นเหลือ สถานะดังกล่าวถูกนำเสนอผ่านการอ้างความชอบธรรมว่าต้นวงศ์ของกษัตริย์เขมรทรงเป็นเชื้อสายโดยตรงของพระอินทร์ซึ่งเป็นจอมเทพแห่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ซึ่งเป็นเทพที่มีความสำคัญมากในคติทางพุทธศาสนา³ ส่วนอำนาจอันล้นพ้นของบุรพกษัตริย์เขมรถูกสื่อผ่านสัญลักษณ์สำคัญคือพระขรรค์ศักดิ์สิทธิ์ที่พระอินทร์ประทานมาให้ พระขรรค์นี้เป็นสัญลักษณ์แทนอำนาจมหาศาลที่อาจ “ปราบสามโลกย์” ได้ การครอบครองพระขรรค์จึงบันดาลให้บุรพกษัตริย์เขมรมีความยิ่งใหญ่เหนือผู้ใดในโลกและการมีอยู่หรือการหายไปของพระขรรค์จึงมีความหมายสำคัญต่อวงศ์กษัตริย์เขมร

ลำดับต่อมาวีรชนนำเข้าสู่เหตุการณ์ที่ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของราชวงศ์เขมรเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในสมัยของพระชันธกุมาร ตำนานเล่าว่าพระชันธกุมารทรงมีฤทธิ์มาก สามารถเหาะเหินเดินอากาศและเข้ารกปฐพีได้ มีอยู่วันหนึ่งพระองค์ได้ทรงเหาะขึ้นไปเฝ้าพระอัยกาและพระบิดาบนสวรรค์ ณ ที่แห่งนั้นพระชันธกุมารได้ทอดพระเนตรเห็นพญานาคบังคมคลานผ่านหน้าพระที่นั่งไป ก็ให้ทรงพิโรธ เพราะทรงดำริว่าพญานาคได้แสดงกิริยาดูหมิ่น กาลต่อมา พระองค์ได้ทรงแทรกแผ่นดินลงไปยังเมืองพญานาค ทรงใช้พระขรรค์ไชยฟาดฟันและสังหารพญานาคการกระทำอันอุกอาจนี้บันดาลให้โลหิตของพญานาคกระเด็นมาต้องพระวรกายจนทำให้พระองค์ประชวรพระโรค “พยายดเพลิงเอ็กกิงแสง” และเป็นเหตุให้พระชันธกุมารไม่ได้เสด็จขึ้นไปเฝ้าพระอัยกาดังเดิมครั้นพระอินทร์ทรงทราบเรื่องจึงมีรับสั่งให้พระมุนีนารณนาโอสถทิพย์ไปรักษาพระนัตตา แต่พระชันธกุมารไม่ได้ทรงคิดถึงความปลอดภัยของพระอัยกาได้ แต่ทรง “หมิ่นความตามอำเภอ มิได้เอื้อเอ็นคิตให้อิดระอา” พระองค์ทรงปฏิเสธไม่เสวยพระโอสถเลยถึงเจ็ดครั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้พระมุนีนารณนาจึงเสนอทางออกว่าท่านจะ

³ เกื้อพันธุ์ นาคูปภา (2520: 258-285) ซึ่งวิจัยเรื่องพระอินทร์ในวรรณคดีบาลีได้ค้นพบว่า พระอินทร์หรือท้าวสักกะมีความสำคัญหลายประการในวรรณคดีพุทธศาสนา พระองค์ทรงเป็นจอมเทพแห่งดาวดึงส์ เป็นผู้บำรุงพระพุทธเจ้าอยู่หลายโอกาส มียามออกมหาภิเนษกรมณ์และยามตรัสรู้ เป็นต้น เป็นผู้ช่วยเหลือพุทธสาวก เป็นผู้คุ้มครองและยกย่องผู้ประพฤติและรักษารักรม เป็นผู้ตักเตือนคนให้ทำบุญและเว้นบาป และเป็นผู้ลงโทษผู้กระทำความผิด

ขอชุบโถมพระขันธกุมารให้ใหม่ เพื่อให้พระองค์หายประชวรและมีพระวรกายทั้งดงาม แต่ด้วย “เวรวิบัติ” และ “กองกรรมที่ได้ทำปามา” พระขันธกุมารจึงทรง “เคลิ้มเขลาเมาเมามัว” “เห็นดีไปนที่ชั่ว” และถูก “อวิชชาครอบงำ” ถึงขั้นทรงแต่งอุบายลมน ขึ้นมาโดยขอให้พระมุนีนารถลงชุบกายให้เห็นเป็นตัวอย่างก่อน พระองค์จึงจะทรง ยินยอมให้พระมุนีชุบพระวรกายให้ภายหลังด้วยความที่พระมุนีเป็นผู้ทรง “ถือกัตเวทิน” และ “ตั้งสัตย์ไปนบรรทัด” จึงได้สั่งให้ศิษย์ทั้ง 3 คนของท่านสาธิตวิชาแด่พระขันธกุมาร พร้อมกับกำชับลูกศิษย์ว่าเมื่อสาธิตเสร็จแล้วให้กลับไปเรียนท่านที่กุฎีเพื่อว่าท่านจะ ได้กลับมาชุบโถมให้พระขันธกุมาร

ในขณะที่ลูกศิษย์ของพระมุนีกำลังประกอบพิธีชุบกาย ร่างกายของพวกเขาที่ละลายไปก็ยังไม่กลับคืนดุจเดิม ด้วย “มารยา” ของพระขันธกุมาร พระองค์จึง มีรับสั่งให้คนนำซากศิษย์ของพระมุนีไปทิ้งทะเล แต่เดชะบุญที่ลูกศิษย์ทั้ง 3 คนได้ บำเพ็ญตบะมา ซากทั้งหลายจึงลอยไปริมฝั่งแม่น้ำในเวลาเดียวกับเวลาที่พระมุนีออก หาผลไม้ ครั้นพระมุนีท่านได้เห็นท่านก็ช่วยชุบศิษย์ทั้ง 3 คนขึ้นมาพลันสาปพระขันธ กุมารว่า

อันพระจอมโมฬีวงศ์ตรีเนตร	เคยเรื่องเดชแต่ตั้งสุธาปฐม
ให้เลื่อมลั่นคักดาวารามย์	จงระทมไปชั่วกาลบา
อย่าเหาะเหินเดินได้คงใจหวัง	แต่นี้ตั้งไปจนสืบพระวงษา
นครวัดอันกระษัตริย์กัมพูชา	หญิงชายให้นิรากำจัดวัง
ไม่ควรเนาพระมณเฑียรอมเรศ	ด้วยผิดเพศเยี่ยงอย่างแต่ปางหลัง

เพราะไม่มีขันตีกระตัญญู	อันสัจจจลนหายละลายธรรม
ถ้าผู้ใดขึ้นสถิตยศงสถาน	จงบันดาลเกิดอันตรายร้าย
แต่พระขรรค์ตกไหนจงให้นำ	มาประจาศินมอบสำหรับเมือง ...
สาสมที่พระองค์ไม่ทรงสัตย์	จะวิบัติเร็วรอดเพราะมุสา
จงหย่อนตระบะเดชะที่รักษา	ไปจนสิ้นศาสนาทั้งห้าพัน

(กัมพูชนิพนธ์, 2543: 32)

จากคำกลอนข้างต้นเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการสาปจะพบว่าพระขันธกุมาร ถูกสาปเพราะพระองค์ทรง “ไม่มีขันตีกระตัญญูยัง อันสัจจสิ่งไหนหายละลายธรรม” “ไม่ทรงสัตย์” และ “มูสา” เมื่อสรุปข้อกล่าวหาที่เด่นชัดที่สุดจะพบว่าเป็นเพราะพระขันธกุมาร ไม่ทรงตั้งมั่นอยู่ในความสัตย์ ส่วนข้อกล่าวหาอื่นๆ ที่สำคัญรองลงมา ได้แก่ การไม่มี ความมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การไร้ความอดทน และการไร้คุณธรรม

และหากพิจารณาที่คำสาปของพระมุนีอาจสรุปได้ 2 ข้อดังนี้ข้อแรก พระมุนีสาป ให้พระขันธกุมารผู้เรืองฤทธิ์ต้อง “เสื่อมสิ้นศักดิ์วราภรณ์” ซึ่งส่งผลให้พระองค์ไม่อาจ “เหาะเหินเดินได้ดังใจหวัง” และต้อง “ระทมไปชั่วกัลป์” คือต้องเจ็บช้ำระทมกำใจไม่มี ที่สิ้นสุด ผลของคำสาปมิได้ตกแก่พระขันธกุมารเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น แต่ยังตกแก่ เชื้อพระวงศ์ของพระองค์อีกด้วย การเสื่อมสิ้นศักดิ์ของวงศ์กษัตริย์เขมรยังถูกเน้นใน เชิงสัญลักษณ์โดยการระบุว่าพระขรรค์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญแทนอำนาจและความ เป็นผู้ปกครองโลกได้ตกหายไปคำสาปข้อนี้อาจมีส่วนช่วยให้กวีทรงเข้าใจว่าเพราะเหตุ ไฉนวงศ์ของกษัตริย์เขมรจึงมีสถานภาพตกต่ำและประสบแต่ความทุกข์ระทมเรื่อยมา

ส่วนคำสาปข้อต่อมาพระมุนีสาปให้วงศ์กษัตริย์เขมรและราชกรรณิงชายชาว เขมรไม่สามารถอาศัยอยู่ในพระราชมนเทียรอันวิจิตรงดงามและต้องพลัดพรากจาก วังไป หากผู้ใดยังอยู่ในวังก็ต้องประสบอันตรายอยู่ร่ำไป การสาปเช่นนี้อาจมีส่วนช่วย ให้กวีทรงเข้าใจว่าเพราะเหตุใดเชื้อพระวงศ์ของกษัตริย์เขมรจึงต้องทรงพลัดพรากจาก วังและจากแผ่นดินเขมรไปอาศัยอยู่ในแผ่นดินคำสาปของพระมุนีกินเวลานาน “ไปจน ลิ่นศาสนาทั้งห้าพัน” นั้นหมายความว่าเชื้อพระวงศ์เขมรต้องทนทุกข์ต่อไปอีกนาน แสนนาน ด้วยความทุกข์ระทมเช่นนี้ พระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตรจึงทรงคร่ำครวญ ออกมาในตอนต่อท้ายของพงศาวดารเขมรว่า

ให้ได้ความเคืองแค้นแสนเทวศ
เกิดในสุริยวงศ์ดำรงธรรม
จะมีพระกฤษฎาอนุภาพ
อารยเจ้าจะตรัสกำจัดวาย

เมื่อไรองค์ประทุมเมศเจ้าของขรรค์
พระเกียรตินั้นจึงจะเรืองเดชชาย
ปัจจาราบคอยถือบังเหียนถวาย
จึงจะหายสิ้นสาปที่หยาบกัน

(เรื่องเดียวกัน, หน้า 32)

การคร่ำครวญเช่นนี้เน้นย้ำว่า ในขณะนั้นเจ้านายเขมรพลัดถิ่นและเจ้านายสยามเชื้อสายเขมรกำลังทรงระทมทุกข์อย่างแสนสาหัสและทรงอยู่ในสถานภาพอันตกต่ำเพราะวงศ์ของพระองค์ในปัจจุบันต้องอยู่อย่างปราศจาก “พระขรรค์” หรืออยู่อย่างปราศจากอำนาจความทุกข์ระทมนี้กระตุ้นให้เกิดการถวิลหาความรุ่งเรืองและความยิ่งใหญ่ในอนาคตที่จะมีมาอีกครั้งหนึ่งหลังจากพระปทุมสุริยวงศ์กลับมาประสูติอีกครั้งการกลับมาของกษัตริย์ผู้เป็นเจ้าของพระขรรค์จะเป็นการกลับมาเพื่อกอบกู้สถานะของวงศ์กษัตริย์เขมรในปัจจุบันให้ฟื้นคืนมายิ่งใหญ่ดังเดิม ด้วยพระปทุมสุริยวงศ์นั้นทรง “ดำรงธรรม” และด้วยอำนาจแห่งธรรมนี้เองที่จะบันดาลให้พระองค์ทรง “เรื่องเดชา” และ “มีพระกฤษฎาอาานุภาพ” จนศัตรูต้องมาคอยนอบน้อมและคอยรับใช้ใกล้ชิดนอกจากนี้ความทุกข์ระทมนดังกล่าวยังกระตุ้นให้กวีเฝ้ารอการมาถึงของพระศรีอาริย์ผู้เป็นสัญญาณสื่อถึงการสิ้นสุดของศาสนาของพระสมณโคตมและเป็นสัญญาณที่สื่อถึงการสิ้นสุดของคำสาปที่ส่งผลกระทบต่อวงศ์กษัตริย์เขมรนับแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน การคร่ำครวญเช่นนี้นับเป็นการวาดหวังในอนาคตมากกว่าการโหยหาอดีต เพราะอดีตเป็นเหตุของทุกข์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการคร่ำครวญเช่นนี้เป็นการโหยหาแผ่นดินเกิดในอนาคตซึ่งเป็นดินแดนอุดมคติที่มีแต่ความสุขมากกว่าจะเป็นการโหยหามาตุภูมิที่จากมาซึ่งมีแต่ทุกข์และเป็นมาตุภูมิที่ไม่อาจหวนกลับคืนไปได้อีกแล้วเพราะพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชไม่ทรงอนุญาต

เมื่อสังเคราะห์ผลการศึกษาที่ผ่านมาข้างต้นย่อมชี้ให้เห็นถึงความเชื่อที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เชื่อพระวงศ์เขมรเชื่อว่าการกระทำของบุรพกษัตริย์ทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำด้านลบล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิตของบุตรหลานด้วยกันทั้งสิ้น ประการต่อมา คนกลุ่มนี้เป็นพุทธศาสนิกชนที่เชื่อเรื่องพุทธทำนายและเรื่องบุญกรรมความเชื่อสำคัญ 2 ประการนี้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับกวีที่จะใช้ในการตีความเพื่อทำความเข้าใจชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม

ความสำคัญพงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์วังหน้า” ต่อการตีความชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม

หากย้อนกลับไปพิจารณาพงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์วังหน้า” และเชื่อมโยงกับเรื่องราวในชีวิตของนักงองค์ก็จะพบว่าเรื่องราวในชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นสอดคล้องกับคำทำนายในพงศาวดารเขมรอย่างเหมาะสม

การหายไปของ “พระขรรค์” ส่งผลให้เมืองเขมรไร้อำนาจและตกต่ำ กรุงกัมพูชาในสมัยนั้นจึงมีสถานะเป็นเพียงเมืองประเทศราชของสยามต้องคอยส่งบรรณาการและดอกไม้เงินดอกไม้ทองมาถวายแด่พระเจ้ากรุงสยามเฉกเช่นกับเมืองประเทศราชอื่นๆดังความที่กวีทรงบรรยายไว้ว่า “บรรณาเมืองล้วนเครื่องสุวรรณมาศมิได้ขาดต่างประเทศทุกภาษา แยกลาวชาวบกกันกัมพูชา ก็เข้ามาพึ่งพระโพธิสมภาร”

ความตกต่ำระส่ำระสายและปัญหาการเมืองภายในทำให้เจ้านายเขมรหลายพระองค์รวมถึงนักงองค์ก็ต้องทรงระเหินจากปราสาทราชวัง พลัดแผ่นดินแม่และเข้ามาอาศัยอยู่ในแผ่นดินอื่น การใช้ชีวิตอยู่ในแผ่นดินสยามก็ได้สร้างความสุขเกษมสำราญแก่เจ้านายเขมรอยู่ตลอดเวลาชีวิตของนักงองค์ก็ต้องทรงประสบกับความทุกข์ใจเป็นระยะๆดังเช่นในช่วงที่กรมพระราชวังบวรสถานมงคลยังมีพระชนม์ชีพ วังหน้ากับวังหลวงเกือบจะก่อสงครามกลางเมืองขึ้นมา เพราะความเข้าใจผิดกันเรื่องที่พลเขมรของวังหลวงลากปืนขึ้นป้อม แม้เหตุการณ์นี้จะจบลงโดยไม่มีสงครามแต่หลังจากกรมพระราชวังบวรสถานมงคลสวรรคตนักงองค์ก็กับว่าไพร่ก็ต้องประสบความทุกข์อันใหญ่หลวงพระองค์เจ้าหญิงกัมพูชนั้ตรได้ทรงบันทึกถึงเรื่องนี้เอาไว้ว่าด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงกริ้ววังหน้า จึงมีรับสั่งให้ชำระความ “คหบดีกรุงปิด” คือพระยาเขมรผู้หนึ่งซึ่งเคยเป็นขุนนางของพระอัยกาของพระองค์แต่ด้วยความที่พระยาเขมรผู้นี้ “แต่ขยาดเกรงพระราชทัณฑ์ทำ” จึงให้การ “ปดข้าเสียที่อ้างเป็นอิงความ” รัชกาลที่ 1 จึงมีรับสั่งให้จองจำนักงองค์และว่าไพร่ พระองค์เจ้าหญิงกัมพูชนั้ตรทรงพรรณนาความทุกข์ในช่วงเวลานี้ซึ่งกำลังตกอยู่ระหว่างความเป็นกับความตายว่า “พระคาคโทษแทบไม่หวั่นยังแต่นาม มงกุฎสามโลกยลงพระอาญา แต่คนใช้ให้พ้นธนาแน่น สุดแสนพระพิโรธที่ไรว่า” และ “แม่นล้าแม่แน่นลูกไม่ยอมเบน” แต่ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้

ทรง “นึกแห่งระแวงผิด” จึงมีรับสั่งให้สืบความใหม่โดยโปรดให้ไตสวนหม่อมวันทา ซึ่งเป็นนางฉลองพระโอรสในกรมพระราชวังบวรสถานมงคลที่ยังต้องโทษในขณะนั้น หลังจากไตสวนหม่อมวันทาแล้วรัชกาลที่ 1 จึงได้ทรงทราบความจริงต่อจากนั้นจึงมีรับสั่งให้พนักงานคือและบ่าวไพร่พันผิดและพระราชทานเบี้ยหวัดให้ การพ้นกองคือต้องทรงรับโทษต่างๆ ที่ไม่มีความผิด ถือเป็นเรื่องหนึ่งที่คอยย้ำเตือนครั้งแล้วครั้งเล่าว่าเจ้านายเขมรต้องทรงประสบกับความทุกข์ระทมอันแสนสาหัส หากตีความเหตุการณ์นี้ในมุมที่สัมพันธ์กับคำสาปของพระมุนีความทุกข์ดังกล่าวอาจถือเป็นหนึ่งในความ “ระทมไปชั่วกาลปา” ที่เชื้อสายของพระขันทกุมารต้องทรงประสบอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

อย่างไรก็ดี แม้ชีวิตของนักกองคือจะดำเนินไปในทิศทางเดียวกันกับบรรพบุรุษของพระองค์ แต่ถึงกระนั้นชีวิตของนักกองคือก็กับบรรพบุรุษก็มีปลายทางที่ต่างกันนั้นเป็นเพราะนักกองคือทรงมีแนวทางการประพฤติดนที่ต่างไปจากบรรพบุรุษของพระองค์พระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตรทรงกล่าวถึงสาเหตุที่พระมารดาและบ่าวไพร่รอดพ้นจากอันตรายว่าเป็นเพราะ “เดชะผลลัตย์สุจริต” และการ “ถือกัถเวทิน” ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นสิ่งไม่มีในตัวของพระขันทกุมารและพระเชษฐาทั้ง 2 พระองค์ที่ถูกลำเลียงโทษโทษฐานกบฏพระองค์เจ้าหญิงกัมพูฉัตรทรงเน้นย้ำคุณสมบัติสำคัญดังกล่าวโดยเฉพาะคุณสมบัติเรื่องการถือความสัตย์ไว้ดังว่า

จึงสาบาลแห่งลัตย์พระชนนารถ แม้นประมาทมุ่งร้ายหมายประสงค์
 ประทุษฐจริตต่อจอมจุฬาพงษ์ ขอให้ปลงชีพล้นชีวินวาย
 ดังเชษฐาทั้งสองทรงพิฆาฏ อาญาจกอย่าให้คลาดตัวขยาย
 ไม่ปกงานำถ้อยค่อยระคาย ขอให้หายเคืองข้อที่ราศี ...
 แม้นสุดซื่อต่อลอลองรุสีแล้ว ให้ซบเลี้ยงแก้วแม่กระหม่อมฉาน ...
 พอขาดคื้ที่อภิปรายถวายเป็นสัตย์ ถึงเบี้ยหวัดโปรดให้หายเคืองสิ้น
 จึงเห็นจริงไม่กริ่งเลี่ยนแผ่นดิน ถือกัถเวทินตั้งตั้งธรรกร
 แล้วพระบาทคืบประสาทที่คนใช้ ประทานให้พ้นพันธนาถอน
 ไม่มีใครกรุณาช่วยว่าวอน ผลลัตย์เพ็ญอ่อนพระไทยเออ
 (กัมพูฉัตร, 2543: 38)

เนื้อความข้างต้นเน้นย้ำว่าเพราะเชื่อพระวงศ์เขมรทรงประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมีความกตัญญูต่อพระเจ้าแผ่นดินจึงเป็นเหตุให้ไม่ต้องมีชะตากรรมเดียวกับบรรพบุรุษของพระองค์นักรบจึงได้รับการปล่อยตัวและยังได้รับพระกรุณาพระราชทานเบี้ยหวัดอีกด้วย การเน้นย้ำเรื่องการถือความสัตย์และความกตัญญูที่นำไปสู่การพ้นภัยและการพบกับความสุขอีกครั้งอาจจัดได้ว่าเป็นผลลัพธ์แบบหนึ่งที่เกิดจากการ “ดำรงธรรม” แม้ผลลัพธ์ดังกล่าวจะไม่ประเสริฐสูงสุดเท่ากับผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำรงธรรมของพระปทุมสุริยวงศ์ แต่อย่างน้อยที่สุดก็แสดงให้เห็นว่าแม้ชีวิตของเจ้านายเขมรจะไม่อาจหลีกเลี่ยงจากวิบากกรรมที่บุรพกษัตริย์ได้ทรงก่อไว้แต่กรรมดีที่พระองค์ทรงปฏิบัติตลอดมาก็สามารถนำพาชีวิตของพระองค์ไปสู่ปลายทางที่ดีได้

บทสรุปและอภิปรายผล

วรรณกรรมเรื่อง “นิพานวังน่า” เป็นพระนิพนธ์ของพระองค์เจ้าหญิงกัมพูชนัทร พระธิดาในกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้าในรัชกาลที่ 1) และนักรบคือพระธิดาในกษัตริย์เขมรซึ่งทรงหนีภัยการเมืองเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชกาลที่ 1 แม้วรรณกรรมเรื่องนี้จะเน้นพรรณนาความเศร้าโศกอันเนื่องจากการสวรรคตของกรมพระราชวังบวรสถานมงคล แต่ก็ได้แทรกพงศาวดารเขมรที่ดูเหมือนจะไม่มี ความเกี่ยวข้องเอาไว้ด้วยพงศาวดารเรื่องนี้ซึ่งเป็นเรื่องที่รับรู้ในหมู่เชื้อพระวงศ์เขมรได้ถูกใช้เพื่อสื่อสารสำคัญคือบุรพกษัตริย์เขมรได้ทรงกระทำผิดมหันต์จนต้องทรงถูกพระมุนีนารธสาป คำสาปนี้ได้ส่งผลให้เชื้อพระวงศ์เขมรในสมัยต่อมาต้องทรงรับผลกระทบที่บรรพบุรุษได้ก่อไว้ เมื่อศึกษาพงศาวดารเรื่องนี้ในมิติที่สัมพันธ์กับชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นเช่นชีวิตของนักรบคือ พงศาวดารเรื่องนี้ได้ทำหน้าที่อธิบายว่าเพราะเหตุใดเจ้านายเขมรพลัดถิ่นจึงทรงมีชีวิตที่ระหกระเหิน พลัดแผ่นดิน ตกต่ำ และเป็นทุกข์ การที่เจ้านายเขมรพลัดถิ่นทรงเชื่อเรื่องราวในพงศาวดารและการที่ทรงเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมมีเพียงแต่จะทำให้เจ้านายเขมรกลุ่มนี้ทรงมีฐานสำหรับการมองและตีความชีวิตเพื่อทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับพระองค์ โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ระทม แต่ความเชื่อดังกล่าวยังอาจกระตุ้นให้เจ้านายเขมรพลัด

ถิ่นทรงพยายามประพடுத்தินในแนวทางที่ตรงกันข้ามกับบรรพบุรุษจนในที่สุดก็ทำให้
เจ้านายเขมรพลัดถิ่นไม่ต้องทรงประสบกับชะตากรรมแบบเดียวกันกับบรรพบุรุษของ
พระองค์

จากผลของการศึกษาที่ได้นำเสนอไปข้างต้น พงศาวดารเขมรใน “นิพนธ์
นำ” นับเป็นหลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่เน้นย้ำว่าตำนานกำเนิดเผ่าพันธุ์ (Myth of origin)
ของชนกลุ่มหนึ่งที่ถูกสร้าง เผยแพร่ และสืบทอดในหมู่สมาชิกสามารถใช้อธิบายและ
ทำความเข้าใจกับสถานะในปัจจุบันของชนกลุ่มนั้นได้ โดยเฉพาะการทำความเข้าใจ
เกี่ยวกับสถานภาพอันต้อยต่ำและชีวิตที่ต้องประสบกับความทุกข์ระทมมิเพียงเท่านั้น
ตำนานลักษณะนี้ยังอาจช่วยชี้แนะทางเดินชีวิตในอนาคต โดยกระตุ้นเตือนให้เจ้าของ
ตำนานทราบว่าตนเองต้องประพடுத்தินเช่นไรจึงจะไม่ประสบกับชะตากรรมอันเลวร้าย
เช่นที่ผ่านมาหรือต้องประพடுத்தินเช่นไรจึงจะสามารถผ่อนความทุกข์จากหนักให้เป็น
เบาได้นอกจากนี้เมื่อมองไปที่เนื้อหาบางส่วนของตำนาน เนื้อหาในตอนต้นก่อนการ
เล่าถึงสาเหตุของความตกต่ำในปัจจุบันอาจเป็นพื้นที่ให้เจ้าของตำนานได้ขดเชยความ
น้อยเนื้อต่ำใจในชีวิตปัจจุบัน เพราะอย่างน้อยที่สุดพวกเขาก็ได้ทราบว่าบรรพบุรุษของ
ตนก็เคยอยู่ตรงจุดที่รุ่งเรืองสูงสุดมาแล้ว ส่วนการเล่าเรื่องในตอนท้ายของตำนานที่นำ
เสนอแนวทางไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ก็เป็นส่วนที่สร้างความหวังให้กับชีวิต
ของเจ้าของตำนานได้เพราะถึงแม้พวกเขาจะต้องประสบกับความทุกข์ระทมมานาน
แสนนาน แต่อย่างน้อยที่สุดพวกเขาก็ทราบว่าตนเองจะได้มีเวลาในอนาคตที่ความ
ทุกข์นี้จะสิ้นสุดลงถึงแม้ว่าเวลาดังกล่าวจะห่างไกลจากปัจจุบันมากเพียงใดก็ตาม

บรรณานุกรม

- กัมพูฉัตร, พระองค์เจ้าหญิง. (2543). **นิพนธ์วังหน้า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เกื้อพันธุ์ นาคบุปผา. (2520). **พระอินทร์ในวรรณคดีสันสกฤต บาลี และวรรณคดีไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (แผนกวิชาภาษาตะวันออก). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- จุลลดา ภักดีภูมินทร์. (2536). **เลาะวัง**. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (2545). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- ศานติ ภักดีคำ. (2555). ตำนานกษัตริย์เขมรใน “นิพนธ์วังหน้า” สู่ประวัติศาสตร์นิพนธ์กัมพูชา. ใน ตรีศิลป์ บุญขจร (บรรณาธิการ), **วรรณสารอาเซียน: สายสัมพันธ์และสตรีวิถิ รวมบทศึกษาวรรณกรรมอาเซียน 10ชาติ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Proschan, F. (2001). People of the Gourd: Imagined Ethnicities in Highland Southeast Asia. *Journal of Asian Studies*, 60 (4): 999-1032. อ้างถึงใน ศิราพร ณ ถลาง. **ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- Cohen, R. (1997). *Global Diasporas: An Introduction*. London: Routledge. Cited in Fiddian-Qasmiyeh, E. *Diaspora. Encyclopedia of Globalization* 2 (2012): 430-433.
- Safran, W. (1991). *Diaspora in Modern Societies: Myths of Homeland and Return*. *Diaspora* 1 (1): 83-99. Cited in Fiddian-Qasmiyeh, E. *Diaspora. Encyclopedia of Globalization* 2 (2012): 430-433.

จุดนี้วัดขึ้น

ขั้นตอนการให้บริการ

1. รับบัตรคิว
2. รับเอกสาร/ใบแจ้ง/การ
3. เข้ารับการตรวจ
4. นำบัตรคิวไปรอ
5. กลับบ้าน

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

The Development of Community Participation in Managing Local
Health Security Fund in Chaiyaphum Province

สุทิน อ่อนอุบล¹

Suthin On-Ubon

E-mail : thinubon@gmail.com

มนตรี กรรพุมมลาย²

Montri Kunphoommarl

พัชรินทร์ สิริสุนทร³

Patcharin Sirasoonthorn

ทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์⁴

Taweesak Siripornpibul

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิและเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณโดยกำหนดการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1)การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพท้องถิ่น 2)การสร้างข้อเสนอสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และ 3) การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เจาะลึก จากคณะกรรมการบริหารกองทุนและประชาชน ในกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นเบื้องต้น 6 กองทุน และศึกษาแบบเจาะลึกในกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น 3 กองทุน การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น จำนวน 119 กองทุนจากคณะกรรมการบริหารกองทุนและประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ การสังเคราะห์ข้อมูล การใช้สถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการทดสอบไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน ได้แก่ ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับกองทุนน้อย และไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมกองทุน แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นมีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างองค์กร การพัฒนาการบริหารงบประมาณ และการพัฒนาการบริหารจัดการ

โดยแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลัก
ประกันสุขภาพท้องถิ่นมีสามแนวทาง ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมใน
การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่ชุมชนมีส่วนร่วมระดับน้อย
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ
ท้องถิ่นที่ชุมชนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมใน
การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่ชุมชนมีส่วนร่วมระดับมาก
คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study of community participation in managing local health security fund in Chaiphum province and 2) to develop community participation in managing local health security fund in Chaiphum province. This research used mixed methodology approaches both qualitative and quantitative methods in three research phases including : 1) to investigate community participation in managing local health security fund, 2) to create a proposal for the development of community participation in managing local health security fund, and 3) to provide guidelines of the community participation process in managing of local health security fund. Data collection techniques were focus group discussion, interview guideline, in-depth interviews of 9 local health security fund, and survey of 119 of local health security fund in Chaiphum province. Data were analyzed by using content analysis, interpretation, synthesizing information, descriptive statistics, and chi-square test.

The results found that: The community participation of the management of funds were moderated in all aspects of participation including opinion expression, the decision-making, implementation, monitoring and benefit obtained. Barriers to the participation of communities in the managing of local health security fund were lack of knowledge on local health security fund, and lack of joining time in local health security fund. The guidelines for development of community participation were planned in organization development, budget allocation and management techniques.

There were three model guidelines for development of community participation in local health security funds which depended on three types of local health security funds: Active, Moderate and Less active in people participation levels of local health security funds.

Keywords : Participation, Management, Local Health Security Fund

บทนำ

ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพอย่างจริงจังในปี พ.ศ.2544 โดยมีการตราพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ขึ้น (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2555 :57) ผลจากการพัฒนาระบบประกันสุขภาพทำให้ประชาชนไทยเข้าถึงสิทธิระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุมถึงร้อยละ 99.90 ของประชาชนทั้งประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนบางกลุ่มที่เข้าถึงหลักประกันสุขภาพใดๆ เลย ดังเช่นในปี 2555 มีประชาชนที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนในสิทธิหลักประกันสุขภาพใดๆ จำนวน 913,950 คน (ร้อยละ1.39) กลุ่มคนเหล่านี้ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่รอพิสูจน์สถานะเพื่อความชัดเจนในด้านต่างๆ (บุคคลที่ตายหายสาบสูญ/ไม่พบตัวตน เลขบัตรประชาชนซ้ำซ้อน) กลุ่มบุคคลที่ฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนราษฎร์ระบุเป็นคนต่างด้าว (สำนักงานหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า, 2555 : 3-4)

แม้การพัฒนาระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าจะทำให้ประชาชนไทยเข้าถึงระบบบริการด้านสุขภาพมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของประชาชน ได้แก่ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการรับบริการของประชาชนในเมืองหลวง เมืองใหญ่ และชนบทเนื่องจากทรัพยากรทางด้านสาธารณสุขได้ถูกรวมศูนย์ไว้ที่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ๆ ทำให้ประชาชนได้รับบริการด้านสาธารณสุขดีกว่าประชาชนในชนบท ปัญหาความเหลื่อมล้ำของระบบบริการสุขภาพ 3 ระบบคือ สวัสดิการข้าราชการที่ได้รับสิทธิเบิกจ่ายสวัสดิการจากรัฐในวงเงินที่ไม่จำกัด ในขณะที่ระบบประกันสังคมและระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจะมีข้อจำกัดในเรื่องสิทธิที่พึงได้รับซึ่งรัฐบาลเป็นผู้กำหนดไว้ และปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านวิชาชีพโดยเฉพาะวิชาชีพแพทย์กับประชาชน เนื่องจากความรู้ทางการแพทย์พัฒนาไปมากจนกลายเป็นเทคนิคเฉพาะที่มีราคาแพงทำให้ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาอันสืบเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศไทยที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับบุคคลบางกลุ่มแต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ (วิชัย โชควิวัฒน์, 2556:193-210)

ในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลโดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(สปสช.) ได้มีนโยบายจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 13 (3), มาตรา 18 (8), มาตรา 47 และ มาตรา 48 (4) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการในพื้นที่ (พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2545 : 6) โดยเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพในกลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพที่มีความเสี่ยงและกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังให้เข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพตามประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขที่ สปสช. กำหนด โดยใช้บ่งเสริมสุขภาพชุมชนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใช้จ่ายเงินกองทุนในสี่กิจกรรมคือ 1) สนับสนุนการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและฟื้นฟูสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ 2) สนับสนุนหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน 3) สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพโดยประชาชนและชุมชนท้องถิ่น และ 4) การบริหารจัดการกองทุน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2553:15-16) โดยหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนกองทุนสุขภาพท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์คือ อปท.องค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่อยู่ในพื้นที่ต้องทำงานร่วมกันภายใต้ปัจจัยภายนอกได้แก่ นโยบายและการสนับสนุนของ สปสช. และปัจจัยภายในของชุมชน ได้แก่ กลไกในการสนับสนุนและต้นทุนที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ เช่น ความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำท้องถิ่น การปฏิสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายในชุมชนที่จะส่งผลต่อการทำงานร่วมกันของสามภาคีเครือข่าย

การดำเนินนโยบายกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่ผ่านมาทำให้ อปท. มีความตื่นตัวในเรื่องสุขภาพของชุมชน เนื่องจากกองทุนสุขภาพท้องถิ่นมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณภายใต้โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารกองทุน ระเบียบและหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินกองทุน จนเกิดกิจกรรมด้านสุขภาพใหม่ๆ เกิดเป็นนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพในชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นต้นทุนอยู่แล้วนั้นการรับรู้ถึงประโยชน์ของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน

จะอยู่ในระดับค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 80-98 เนื่องจากการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า, 2552 :5-10)

ในปัจจุบันมีกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่สามารถบริหารจัดการจนประสบความสำเร็จ มีความเข้มแข็งและสามารถแก้ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ให้ลดลงได้ แต่ในสภาพความเป็นจริงก็ยังมียังมีกองทุนฯ ที่ไม่ได้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจาก สปสช. และได้รับการสนับสนุนทางด้านวิชาการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการกองทุนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ แต่กระบวนการขับเคลื่อนกองทุนฯ ของสามภาคส่วนหลักยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง โดยผู้แทนจากภาคส่วนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและ อปท. จะมีส่วนร่วมสูงกว่าภาคประชาชน ประกอบกับปัญหาคณะกรรมการกองทุนและผู้เกี่ยวข้องยังขาดความชัดเจนในเป้าประสงค์ในการพัฒนากองทุนฯ นอกจากนี้ยังพบวาทโยบายของส่วนกลาง เช่น จังหวัด และ สปสช. เขต มีอิทธิพลต่อวิถีคิดของท้องถิ่นและชุมชน ในขณะที่ท้องถิ่นและชุมชนยังขาดทักษะในการประยุกต์ใช้แผนงานสำหรับแก้ปัญหาสุขภาพของชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกองทุนฯ ภายในพื้นที่และระหว่างพื้นที่ก็ยังน้อย ถึงแม้จะมีภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการกองทุนโดยผ่านกระบวนการประชุม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลกิจกรรมการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมกองทุนฯ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังยึดนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขเป็นหลัก ขาดการบูรณาการงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนกับหน่วยงานอื่น(สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย, 2554:36-37)

ทั้งนี้ การบริหารจัดการกองทุนฯ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้จริงนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกองทุนฯ ต้องดำเนินการในรูปแบบของการมีส่วนร่วม การประสานหาวิธีการเพื่อสร้างพลังอำนาจในการพัฒนากองทุนฯ ผลักดันให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้เกิดความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (ลักขณา เต็มศิริชัยกุล และคณะ, 2541:2-5; อำพล จินดาวัฒนะ และคณะ, 2547:40-41) อนึ่งการบริหารจัดการกองทุนในรูปแบบการมี

ส่วนร่วมของชุมชนจะเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ เกิดการติดต่อประสานงานแบบไม่เป็นทางการ และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีการจัดกิจกรรมกองทุนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน (วรรณิ ศิริวิสัย และคณะ, 2551:79-83; สุระ วิเศษศักดิ์ และคณะ, 2551:46-50; รัชนิ สรรเสริญ และคณะ, 2552:60-62; กนกภรณ์ อ่วมพราหมณ์ และคณะ, 2552:54) กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานด้านสุขภาพของประชาชนในระดับพื้นที่โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดความเข้มแข็ง การสร้างความชัดเจนให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการบริหารจัดการกองทุนฯ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพชุมชนที่มีประสิทธิภาพ(สำนักงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย, 2554:69-70) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนฯ ประกอบด้วย ปัจจัยที่อยู่ภายในซึ่งเป็นต้นทุนของชุมชน ได้แก่ ภาวะผู้นำของประธานกองทุน คณะกรรมการบริหารกองทุนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนฯ สภาพแวดล้อม การให้ความร่วมมือของคนในชุมชนและสำนึกร่วมของคนในชุมชน ส่วนปัจจัยที่อยู่ภายนอก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และองค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุน (สงครามชัย ลีทองดี อรรถพงษ์ ดีเสมอ และ สุรินันท์ จักวรรณพร, 2554:31-32) กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดสำนึกร่วมในการพัฒนาสุขภาพของชุมชนร่วมกัน โดยกระบวนการบริหารจัดการกองทุนฯ ต้องประสานกับกระบวนการพัฒนาด้านอื่นๆ ภายใต้หลักความเป็นธรรม (Equity) ความโปร่งใส (Transparency) และผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual benefit) ทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (พัชรินทร์ สิริสุนทร (2556:382 ; ภัทรธะ แสนไชยสุริยา และคณะ, 2554:45-46)

จังหวัดชัยภูมิได้ดำเนินโครงการกองทุนสุขภาพตำบลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันมี อปท.เข้าร่วมโครงการ จำนวน 142 แห่ง (ร้อยละ 100) จากการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนสุขภาพท้องถิ่น ในปี 2556 พบว่า มีกองทุนสุขภาพตำบลที่มีศักยภาพสูงสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้ (ระดับ A+) จำนวน 48 แห่ง (ร้อยละ 33.80) กองทุนที่มีศักยภาพดี (ระดับ A) จำนวน 79 แห่ง (ร้อยละ 56.63) กองทุนที่มี

ศักยภาพปานกลาง (ระดับ B) จำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 9.57) (สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดชัยภูมิ, 2556 : 35-42) อย่างไรก็ตาม แม้ผลการประเมินกองทุนฯ ของจังหวัด ชัยภูมิส่วนใหญ่จะมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่มีศักยภาพดีและศักยภาพสูง แต่ ในความเป็นจริงยังมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ ปัญหาการบริหารจัดการกองทุน เนื่องจากประธานและคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพท้องถิ่นขาดความรู้และไม่ เข้าใจในบทบาทหน้าที่, คณะกรรมการบริหารกองทุนไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการกองทุน ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณกองทุนฯ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ นอกจากนี้ปัญหา ซึ่งถือว่าสำคัญอย่างมากคือการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังน้อยมาก เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสุขภาพท้องถิ่น เนื่องจากไม่ได้รับข้อมูล ข่าวสารหรือรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนฯ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนเพราะ ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว ประกอบกับการบริหารจัดการกองทุนฯ มีคณะกรรมการ บริหารกองทุนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโดยประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่จะ เป็นผู้ปฏิบัติตามกิจกรรมที่คณะกรรมการได้กำหนดแผนงานหรือกำหนดกิจกรรมขึ้น มา จะมีเฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร สาธารณสุข หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ กองทุนโดยตรงอยู่แล้ว ทำให้ชุมชนไม่ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ของกองทุนฯ การมีส่วนร่วมถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้กระบวนการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุนสามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายตามเจตนารมณ์ ของการจัดตั้งกองทุนได้ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2550:8; สุระ วิเศษศักดิ์ และคณะ, 2551:50-58; สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ, 2556:47-49 ; ภูมินทร์ คำหนัก, 2556)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจว่าการที่จะดำเนินการเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการ อย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้เกิดความเข้ม แข็งมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง มากมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยต้องศึกษาถึงบริบทที่แท้จริงของกองทุนฯ และต้อง

ศึกษาในเชิงลึกเพื่อให้สามารถตอบคำถามได้อย่างครอบคลุม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มีความชัดเจนและลุ่มลึก อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้าใจในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนฯ ของจังหวัดชัยภูมิได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในพื้นที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในเชิงปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่เป็นการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ
2. ขอบเขตด้านประชากรประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือ กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งหมด 142 กองทุน
3. ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยบริบทพื้นฐานของกองทุนฯ การบริหารจัดการกองทุนฯ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม(Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพท้องถิ่นใช้การศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณดังนี้

1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานแนวคิด และทฤษฎีสำหรับนำมาพัฒนาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น

2) การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) โดยศึกษาบริบททั่วไป การบริหารจัดการกองทุน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพท้องถิ่นใน 6 กองทุน

3) การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยใช้การศึกษาเฉพาะกรณีด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการศึกษากรณีกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น 3 กองทุนในเชิงลึกโดยผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพเบื้องต้นมาใช้เป็นข้อมูลนำเข้าในการศึกษามีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น(2)เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นและ(3)เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของกองทุนสุขภาพท้องถิ่นตัวอย่าง 3 กองทุน

การเลือกพื้นที่ศึกษาผู้วิจัยเลือกจากกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับมาก กองทุนที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับปานกลาง และกองทุนที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย ประเภทละ 1 กองทุน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่มีความ

กลุ่มเล็กและข้อมูลที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาเนื่องจากผู้วิจัยต้องการผลการวิจัยที่มีความถูกต้องตรงประเด็นและมีความน่าเชื่อถือ จึงเลือกพื้นที่วิจัยเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมความหลากหลายของกองทุนสุขภาพท้องถิ่นทั้ง 3 กลุ่มให้มากที่สุดโดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกองทุนคือ เป็นกองทุนที่ได้จัดตั้งและดำเนินการต่อเนื่องกันมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีการจัดทำแผนสุขภาพชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สปสช. ต่อเนื่องกันมาทุกปีงบประมาณ. จำแนกงบประมาณสมทบตามสัดส่วนที่ สปสช.กำหนดต่อเนื่องกันมา มีการบริหารจัดการกองทุนฯ ในรูปของคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ สปสช.กำหนด มีการดำเนินกิจกรรมกองทุนตามเกณฑ์คือ การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม และการสร้างนวัตกรรมด้านสุขภาพเป็นกองทุนที่เป็นศูนย์เรียนรู้ในระดับอำเภอโดยคณะกรรมการบริหารและชุมชนยินดีและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) คณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่ถูกเลือกเป็นพื้นที่ในการศึกษาเชิงคุณภาพ กองทุนละ 15 คน

2) กลุ่มประชาชนที่ไม่เป็นคณะกรรมการกองทุน ได้แก่ ตัวแทน หรือ “ผู้รู้” ของผู้นำชุมชน หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม องค์กรเครือข่ายต่างๆ ในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล และผู้แทนจากกลุ่มประชาชนผู้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุน 5 กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ กลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยง กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมครบถ้วน และสมบูรณ์กองทุนละ 15 คน

3) กลุ่มตัวแทนบุคลากรสาธารณสุขที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนสุขภาพท้องถิ่น โดยเจาะจงเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนและสมบูรณ์กองทุนละ 2 คน

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่ม
แบบสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์เจาะลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้วิธีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการบริหารกองทุน กลุ่มตัวแทนชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เกี่ยวกับบริบทของกองทุน โครงสร้างองค์กรของกองทุน การบริหารจัดการกองทุน การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยแยกออกเป็นกลุ่มคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น กองทุนละ 7 คน กลุ่มประชาชนกองทุนละ 7 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกองทุนละ 1 คน ใช้เวลาการสัมภาษณ์ประมาณคนละ 40 นาที

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะกรรมการบริหารกองทุน และกลุ่มประชาชน เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลบริบทของกองทุน โครงสร้างองค์กรของกองทุน การบริหารจัดการกองทุน การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ทำการสนทนากลุ่มทั้ง 3 กองทุน โดยจัดเวทีการสนทนากลุ่มแยกออกเป็นกองทุนละ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น กองทุนละ 8 คน และกลุ่มประชาชนกองทุนละ 8 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 1 คน ใช้เวลาในการสนทนากลุ่มครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รายบุคคล และการสนทนากลุ่มของคณะกรรมการบริหารกองทุน กลุ่มประชาชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่มาทำการสรุปประเด็นของข้อมูลด้วยเทคนิคการสรุปอุปนัย (Analytic Induction)

แล้วนำไปคืนให้ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ผู้ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของข้อมูลอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะนำผลดังกล่าวออกไปเผยแพร่แก่สาธารณชน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา (Category) นำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก (Theme) แล้วอธิบายเนื้อหา (Text) สรุปผลเพื่อนำไปสร้างแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

4 วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยนำผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพมาสร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณจากกองทุนสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับบริบทของกองทุน ความรู้เรื่องกองทุนความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน ปัจจัยการบริหารจัดการกองทุน ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมด 142 กองทุน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ

- กลุ่มคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น 142 กองทุน กองทุนละ 15 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารกองทุนทุกแห่ง รวมทั้งหมด 2,130 คน ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามคณะกรรมการบริหารกองทุนได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 119 กองทุน (ร้อยละ 83.80) โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,530 คน จากจำนวนเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 2,130 คน (ร้อยละ 71.83)

- กลุ่มประชาชน ได้แก่ ตัวแทน หรือ “ผู้รู้” ของกลุ่มประชาชนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน กองทุนละ 16 คน โดยการสุ่มเลือกกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นใน 16 อำเภอของจังหวัดชัยภูมิ ได้กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิที่เป็นกองทุนตัวอย่างในการเก็บข้อมูล จำนวน 32 กองทุน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary study) การศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อสร้างตัวแปรสำหรับการวิจัยแล้วกำหนดความหมายในคำนิยามศัพท์ให้มีความชัดเจนเพื่อนำไปสู่การสร้างประเด็นข้อคำถามในเครื่องมือการวิจัยเชิงสำรวจแบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกองทุนสุขภาพท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และ แบบเติมข้อความลงในช่องว่างสำหรับเก็บข้อมูลพื้นฐานกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยใช้สำหรับเก็บข้อมูล 1 ชุด ต่อ 1 กองทุน จากบุคคลที่รับผิดชอบข้อมูลกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ชุดที่ 2 แบบสอบถามคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 142 กองทุน. แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นมีเนื้อหาครอบคลุมถึงความรู้เกี่ยวกับกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนมีเนื้อหาครอบคลุมการมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การจัดทำแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล การรับผลประโยชน์และการสร้างนวัตกรรมสุขภาพ ส่วนที่ 4 ปัจจัยการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และ ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ชุดที่ 3 แบบสอบถามกลุ่มประชาชนคือ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม/องค์กรต่างๆ และผู้แทนจากกลุ่มประชาชนผู้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นมีเนื้อหาครอบคลุมการมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การจัดทำ

แผนการปฏิบัติ การติดตามประเมินผล การรับผลประโยชน์และการสร้างนวัตกรรมสุขภาพและ 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) กลุ่มคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกับคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นทั้ง 142 กองทุน ผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 119 กองทุน (ร้อยละ 83.80) จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 1,530 ชุด (ร้อยละ 71.83)

2) กลุ่มประชาชน ผู้วิจัยร่วมกับทีมผู้ช่วยวิจัยออกเก็บข้อมูลในกลุ่มประชาชน 32 กองทุน จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 512 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกองทุนสุขภาพท้องถิ่น ความรู้เรื่องกองทุน ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน และปัจจัยการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum)

2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกอบรมของคณะกรรมการความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นด้วยการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square Test)

ขั้นตอนที่ 2. การสร้างแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และคิดค้นหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิดำเนินการโดย

1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพท้องถิ่นโดยทำการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่1

2 การจัดเวทีระดมสมองและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยจัดเวทีการสนทนากลุ่มเพื่อระดมสมองร่วมกัน เสนอความคิดเห็นที่มีประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในเวทีได้ออกความคิดเห็นร่วมกับให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ เพื่อที่จะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิโดยจัดเวทีการสนทนากลุ่มจำนวน 2 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 3. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยจัดประชุมสมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง (Connoisseurship) เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นผู้วิจัยเลือกจากผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น จำนวน 25คน ใช้วิธีการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive selection) เพื่อให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมมีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นใช้เวลาจัดประชุม 1 ครั้ง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study)และการศึกษากองทุนตัวอย่าง

1. การบริหารงบประมาณกองทุน

1) การบริหารจัดการงบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นพบว่า กองทุนหลักประกันสุขภาพที่มีศักยภาพดีมากแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการพัฒนาด้านสุขภาพมาจากงบประมาณที่ สปสช.สนับสนุน งบประมาณที่ อบท.สมทบ ร่วมกับงบประมาณที่ชุมชนสมทบจากกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ส่วนกองทุนที่มี

ศักยภาพดีและกองทุนที่มีศักยภาพปานกลางนั้น งบประมาณหลักที่ใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมสุขภาพของชุมชนจะเป็นงบประมาณการสนับสนุนจาก สปสช. และงบประมาณที่สมทบจาก อปท. เนื่องจากไม่มีงบประมาณสมทบจากชุมชนโดยใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรตามความสำคัญของปัญหาสาธารณสุขของชุมชนเป็นหลักในการพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณกองทุน โดยจัดสรรตามแผนงานโครงการที่ชุมชนเสนอขอสนับสนุนจากกองทุนขึ้นมา

2) การจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) งบประมาณที่ สปสช. จัดสรรสนับสนุนให้ นั้นไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงานของกองทุน ทำให้กองทุนหลักประกันสุขภาพขาดความมั่นใจที่จะดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

2. กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

1) กระบวนการวางแผนงานโครงการพบว่า การได้มาของแผนงาน/โครงการของกองทุนฯ ส่วนหนึ่งได้มาจากคณะกรรมการบริหารเป็นผู้จัดทำเอง บางส่วนได้มาโดยผ่านเวทีประชาคมในระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน โดยแผนงานโครงการส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ รองลงมาเป็นกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพและการสนับสนุนหน่วยงาน/องค์กรที่ดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ

2) กระบวนการนำแผนไปปฏิบัติกองทุนที่ศักยภาพดีมากมีการจัดทำแผนงาน/โครงการได้ครบถ้วนครอบคลุมกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม โดยมีการจัดทำแผนงานโครงการแยกออกจากแผนพัฒนาปกติของหน่วยงานพร้อมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงานสำหรับกองทุนที่มีศักยภาพดีจะมีการจัดทำแผนงาน/โครงการแต่ไม่ครอบคลุมกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของกองทุนสุขภาพท้องถิ่น โดยจะทำแผนที่เน้นในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในบางเรื่อง ส่วนกองทุนที่มีศักยภาพปานกลางแผนการใช้งบประมาณจะเป็นเรื่องการสงเคราะห์เป็นส่วนมาก

3) การจัดโครงสร้างของกองทุนกองทุนทั้ง 3 กลุ่ม มีคณะกรรมการ

บริหารกองทุนครบตามองค์ประกอบที่ สปสข.กำหนด โดยกองทุนที่มีศักยภาพดีมาก มีการสรรหาคณะกรรมการในสัดส่วนของผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ ผ่านเวทีประชาคม นอกจากนี้ยังได้มีการแต่งตั้งอนุกรรมการเพิ่มเติมตามภารกิจของกองทุน เพื่อดำเนินงานหรือกิจกรรมของกองทุนให้สามารถดำเนินการได้คล่องขึ้น โดยคัดเลือกมาจาก ประธาน อสม. แต่ละหมู่บ้าน แกนนำกลุ่มต่างๆในพื้นที่ ส่วนกองทุนที่มีศักยภาพดี และกองทุนที่มีศักยภาพปานกลางการคัดเลือกคณะกรรมการส่วนหนึ่งมาจากการคัดเลือกของนายก อบต.หรือนายกเทศมนตรี หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้เสนอรายชื่อให้เป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน ส่วนหนึ่งจะให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกกันเองแล้ว เสนอชื่อเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนแต่ไม่มีการแต่งตั้งอนุกรรมการเพิ่มเติม

4) การติดตามและประเมินผลกองทุนที่มีศักยภาพระดับดีมากมีการติดตามประเมินผลในแต่ละกิจกรรมที่ให้เงินกองทุนฯ สนับสนุนไป โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกับคณะอนุกรรมการเป็นผู้รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลโครงการในแต่ละโครงการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยการประเมินจะใช้รูปแบบการประเมินกันเองระหว่างหมู่บ้านที่มีการทำกิจกรรมเดียวกันเพื่อให้เกิดความเสมอภาค และความโปร่งใสส่วนกองทุนที่มีศักยภาพในระดับดีจะแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามแผนงานโครงการ 2 คนต่อ 1 โครงการ สำหรับกองทุนที่อยู่ในระดับพอใช้จะไม่ค่อยได้มีการติดตามประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนฯ เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่หรือกำลังคน

5) ประสิทธิภาพในการการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นกองทุนที่มีศักยภาพดีมากนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนฯ ที่สำคัญคือการเชื่อมประสานที่ดีระหว่างประธานกองทุน/ปลัด อบท./เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยจะมีลักษณะที่เด่นชัดคือมีการประสานงานและมีความสามัคคีอันดีระหว่างคณะกรรมการกองทุน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และชุมชน

6) การประชาสัมพันธ์กองทุน ผลการวิจัยพบว่ากองทุนที่มีศักยภาพดีจะมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่หลากหลาย เพื่อให้ข่าวสารของกองทุนได้เข้าถึงชุมชนให้มากที่สุดสำหรับกองทุนที่มีศักยภาพดี

และกองทุนที่มีศักยภาพปานกลางนั้นจุดอ่อนที่สำคัญคือ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับกองทุนน้อยมาก คนที่เป็นคณะกรรมการไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ ช่องทางที่จะประชาสัมพันธ์ยังไม่มีหลากหลายทำให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนไปถึงประชาชนน้อย

การศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

1) ความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นและประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 119 กองทุน คณะกรรมการมีความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของคณะกรรมการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.07 เมื่อแยกตามกลุ่มระดับความรู้พบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการบริหารกองทุนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 89 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 74.80 ส่วนความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของประชาชนส่วนใหญ่ประชาชนจะมีความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ มีจำนวน 19 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 59.60 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยภาพรวมของคณะกรรมการและประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ

ระดับความรู้	คณะกรรมการ		ประชาชน	
	(n = 119 กองทุนฯ)		(n = 32 กองทุนฯ)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ในระดับต่ำ	7	5.90	19	59.60
ความรู้ในระดับปานกลาง	89	74.80	12	38.80
ความรู้ในระดับสูง	23	19.30	1	1.60
mean = 7.07 ; S.D.=1.61; mean = 4.12 ; S.D. = 2.70				

2) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 7.65 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82) เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแยกตามกลุ่มระดับความรู้ พบว่า กองทุนที่คณะกรรมการบริหารมีความรู้เรื่องการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ย 8.00 – 10.00 คะแนน) มีจำนวน 74 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 62.20 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่2 ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยภาพรวมของชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

ระดับความรู้	จำนวน (n = 119 กองทุน)	ร้อยละ
ความรู้ในระดับต่ำ	3	2.50
ความรู้ในระดับปานกลาง	74	62.20
ความรู้ในระดับสูง	42	35.30
$\bar{X}$ =7.65 คะแนน ; S.D. =1.82 ; Minimum=0 คะแนน ; Maximum 10 คะแนน		

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยภาพรวมในกลุ่มของคณะกรรมการบริหารกองทุนจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.85 กลุ่มของประชาชนจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.41 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมของทั้งกรรมการและประชาชนจะเห็นว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกรายด้านในแต่ละกลุ่ม ในกลุ่มคณะกรรมการกองทุนจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจะมีส่วนร่วมในการคิดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.95 สำหรับการมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมสุขภาพมีค่าคะแนนต่ำที่สุดคือ 3.70 สำหรับในกลุ่มประชาชนโดยภาพรวมแล้วประชาชนจะมีส่วนร่วม

อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.41 เมื่อพิจารณาแยกในแต่ละด้านจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการคิด และมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.66, 2.54 และ 2.39 ส่วนการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย คือการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมประเมินผล ค่าเฉลี่ย 2.33, 2.29 และ 2.23

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและประชาชนโดยรวมจะเห็นว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนน 3.44 เมื่อพิจารณาแยกรายด้านชุมชนจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการคิดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.60 รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 3.52 สำหรับการมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมสุขภาพนั้นชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.33 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมการ และภาพรวมในการบริหารจัดการกองทุนฯ

การมีส่วนร่วม	กรรมการ (119 กองทุน)		ประชาชน (32 กองทุน)		โดยรวม (119 กองทุน)	
	mean	แปลผล	mean	แปลผล	mean	แปลผล
1. มีส่วนร่วมคิด	3.95	มาก	2.54	ปานกลาง	3.60	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมตัดสินใจ	3.89	มาก	2.33	น้อย	3.42	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมปฏิบัติการ	3.84	มาก	2.29	น้อย	3.52	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมประเมินผล	3.76	มาก	2.23	น้อย	3.40	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.93	มาก	2.66	ปานกลาง	3.39	ปานกลาง
6. ร่วมสร้างนวัตกรรมสุขภาพ	3.70	มาก	2.39	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง
รวม	3.85	มาก	2.41	ปานกลาง	3.44	ปานกลาง

โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแยกรายด้านนั้นกองทุนฯ ที่ชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 78 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 65.50 กองทุนฯ ที่มีชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 27 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 22.70 และกองทุนฯ ที่ชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย มีจำนวน 14 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 11.80

4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมการบริหารจัดการความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนฯกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมนั้นการฝึกอบรมการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} < 0.00$) โดยมีค่าการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 81.99 เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} < 0.00$) โดยมีค่าการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 86.15 และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนก็มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} < 0.00$) โดยมีค่าการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 204.84ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงค่าการทดสอบไค-สแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรม การบริการจัดการกองทุน ความรู้เรื่องกองทุนสุขภาพท้องถิ่น และความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยภาพรวม

ตัวแปร	χ^2	df	p - value	Cramer's V	การแปลผล
การฝึกอบรมการบริหารจัดการกองทุนฯ	81.99	2	<0.00	0.23	มีความสัมพันธ์
ความรู้เรื่องกองทุนสุขภาพท้องถิ่น	86.15	4	<0.00	0.17	มีความสัมพันธ์
ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุนฯ	204.84	4	<0.00	0.26	มีความสัมพันธ์

5) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมินั้นปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนฯ ขาดความชัดเจนงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนมีความล่าช้า ชุมชนไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมจัดทำแผน การประเมินผลและสรุปผลงานประจำปีไม่เข้าใจปัญหาสุขภาพในพื้นที่ทำให้ชุมชนไม่ทราบวิธีแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้น และไม่เห็นผลของการแก้ไขปัญหว่าสำเร็จหรือไม่ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 การสร้างข้อเสนอในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ จากผลการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นการสังเคราะห์ข้อมูล

โดยได้ประเด็นสำคัญต่างๆ สำหรับสร้างเป็นข้อเสนอในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยจัดประชุมเพื่อคืบข้อมูลและรับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดเวทีระดมสมองเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในกลุ่มผู้บริหารหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น จำนวน 20 คน

ครั้งที่ 2 จัดเวทีระดมสมองเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางอ้อมในพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้แทนกลุ่มประชาชนตามกลุ่มสิทธิประโยชน์ กลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ ผู้แทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ภาคส่วนของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จำนวน 22 คน ได้ข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพท้องถิ่น 3 ด้านคือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการเงินและงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

โดยผู้วิจัยจัดประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง (Connoisseurship) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นโดยเลือกผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น จำนวน 25 คน ใช้วิธีการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive selection) เพื่อให้ข้อแนะนำและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้รับผิดชอบงานกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน สาธารณสุขอำเภอ หัวหน้ากลุ่มงานประกันสุขภาพที่รับผิดชอบงานกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิกลุ่มประชาชน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำนวน 15 คน และกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 25 คน เพื่อให้ข้อเสนอที่มี

ความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นใช้เวลาจัดประชุม 1 วันในวันที่ 10 มิถุนายน 2557 ที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองชัยภูมิ จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญได้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในที่ประชุมจากผู้เข้าร่วมประชุมในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน จนได้ข้อสรุปเพื่อเป็นข้อเสนอในการพัฒนาพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 3 ด้านคือ การพัฒนาด้านโครงสร้างองค์กร การพัฒนาด้านงบประมาณและการพัฒนาด้านการบริหารจัดการของกองทุนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวทางการพัฒนาด้านโครงสร้างองค์กร ที่ประชุมได้ร่วมกันสังเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นดังนี้

1) การสรรหาและพัฒนาแกนนำชุมชน โดยเน้นการส่งเสริมให้แกนนำชุมชนมีศักยภาพในการทำงานแทนชุมชนร่วมกับคณะกรรมการบริหารกองทุนประชาสัมพันธ์และร่วมจัดกิจกรรมกองทุนร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานงานกับภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยการสรรหาและรับสมัครเพื่อมาเป็นอาสาแกนนำชุมชนในพื้นที่ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านและชุมชน

2) การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกันทำกิจกรรมการพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยการเชิญชวนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมของกองทุนในทุกชั้นตอน ตามบทบาทหน้าที่และความถนัดของแต่ละหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลให้มากขึ้น

3) การสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหาร แกนนำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่และความสนใจได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาข้อมูลข่าวสารของกองทุน เป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมและควบคุมดูแล ติดตามประเมินผลกิจกรรมของกองทุนฯ ตามบทบาทหน้าที่และความถนัดอื่นๆ ให้เพิ่มมากขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาด้านงบประมาณจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคืนข้อมูลให้ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ประชุมได้ร่วมกันสังเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านงบประมาณของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นดังนี้

1) การพัฒนาระบบบริหารงบประมาณแบบยั่งยืนและโปร่งใส ทั้งงบประมาณสนับสนุนจาก สปสช. งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินสมทบจากชุมชนอื่นๆ ในรูปของคณะกรรมการจากทุกภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2) การพัฒนาการจัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปีของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยเน้นการจัดทำแผนการใช้งบประมาณเสนอต่อส่วนราชการและท้องถิ่นก่อนรอบที่จะเสนอของงบประมาณหรือวาระการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของแต่ละภาคส่วน เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ และเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการใช้จ่ายงบประมาณ

3) การลดความเสี่ยงการขาดงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพในชุมชนของกองทุน โดยเน้นให้มีการกั้นเงินงบประมาณของกองทุนบางส่วนเอาไว้สนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพของชุมชนบางกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องกันทุกปี ไม่ต้องรอการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจาก สปสช. ในแต่ละปี

3. แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการของกองทุนที่ประชุมได้ร่วมกันสังเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นดังนี้

1) การสร้างความเข้มแข็งของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น เน้นการจัดกิจกรรมเชิงรุกโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการระดมทรัพยากรในพื้นที่และคำนึงถึงการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับวิถีของชุมชนมากขึ้น

2) การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีแบบมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกับแผนปฏิบัติงานของหน่วยงาน องค์กรอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของแผนปฏิบัติงาน

3) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ องค์กร และประชาชน ทั้งที่อยู่ในพื้นที่และต่างพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการกองทุนอย่างครบวงจร

4) การควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยเน้นการลดการใช้จ่ายงบประมาณกองทุนในกิจกรรมที่ไม่อยู่ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของกองทุน

5) การควบคุมกำกับและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมในการติดตามซึ่งเป็นตัวแทนจากภาคีเครือข่ายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละกิจกรรม

การอภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งกองทุนจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการ โดยประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง แต่ประชาชนจะเป็นผู้ปฏิบัติตามกิจกรรมที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดและจัดทำแผนกิจกรรมขึ้นมา มีเฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับกองทุนโดยตรงอยู่แล้ว โดยเฉพาะคณะกรรมการเป็นผู้ที่ถูกเลือกจากประชาชนกลุ่มต่างๆ ให้เข้าไปบริหารจัดการกองทุน ดังนั้นบทบาทของคณะกรรมการจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารกองทุนในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณกองทุนแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน คณะกรรมการจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ประชาชนคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่สามารถบริหารจัดการกองทุนให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุดต่อประชาชนทุกกลุ่มวัย ตาม

ลำดับความจำเป็น ดังนั้นคณะกรรมการจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับสูงทุกระบวนการ ตั้งแต่การคิด การตัดสินใจ การวางแผน ในการปฏิบัติกิจกรรมของกองทุน การติดตามประเมินผล และการรับผลประโยชน์ จากกิจกรรมของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นส่วนประชาชนในพื้นที่จริง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมน้อย ดังผลการศึกษา ของประสาท สุนันท์ (2554) ที่พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นมากกว่าประชาชนเนื่องจาก คณะกรรมการบางส่วนยังต้องให้ความสำคัญกับภารกิจส่วนตัว จึงไม่ได้ทุ่มเทเวลา กับการบริหารจัดการกองทุนได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ ภูมิินทร์ คำหนัก (2556) ยังพบว่า การจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นให้มีความเหมาะสม ต้องใช้แนวคิดที่สำคัญหลายประการ ภายใต้กระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยใช้กลไกในการทำงานคือ คณะกรรมการบริหารกองทุน คณะอนุกรรมการฝ่ายอำนวยการ คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงินและบัญชี และคณะอนุกรรมการฝ่ายติดตามประเมินผล ภายใต้กระบวนการ แผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการ มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การประสานงาน และการระดมทุนสมทบจากภาคประชาชน เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นหุ้นส่วนด้านสุขภาพ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมการบริหารจัดการ ความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และความรู้การบริหารจัดการกองทุนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมการฝึกอบรมการบริหารจัดการ ความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และความรู้การบริหารจัดการกองทุนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($p - \text{value} < 0.00$) ทั้งนี้เนื่องจากว่า ความรู้เรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น และความรู้การบริหารจัดการกองทุนถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกองทุน

ความรู้เรื่องกองทุนชุมชนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ตามเอกสารต่าง ๆ จากการประชุมชี้แจงของคณะกรรมการกองทุน จากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งในทางทฤษฎี หากบุคคลเรามีความรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไรแล้วก็จะมีความต้องการที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในเรื่องนั้นๆ ด้วย โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ ความรู้เรื่องกองทุน ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกองทุนถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องรู้เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนส่วนใหญ่ได้มีความรู้ด้วย คณะกรรมการบริหารกองทุนสามารถเพิ่มองค์ความรู้ได้จากการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับกองทุนสุขภาพท้องถิ่น เมื่อคณะกรรมการบริหารกองทุนและชุมชนมีองค์ความรู้แล้วก็จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด เป็นการร่วมคิดและวิเคราะห์ปัญหา และสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน, การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการกำหนดการวางแผนงานร่วมกันด้วยการกำหนดความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมและการส่งเสริมช่วยเหลือให้การปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามแผน, การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลและตรวจสอบผลการดำเนินงานของกองทุนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นคณะกรรมการสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการกองทุน (มูทิตา แพทย์ประทุม, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hyo Young Lee (2008) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางสังคมที่ก่อให้เกิดการมีสุขภาพที่ดี และได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนอาจมีความแตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐควรนำแผนสุขภาพของชุมชนใช้เป็นหลักร่วมกับแผนพัฒนาของหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาทบทวนแผนประจำปีและสนับสนุนโครงการจากแผนสุขภาพของชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นแผนที่ได้มาจากการร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมเขียนแผนปฏิบัติจริงของชุมชน โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนในรูปแบบของภาคีเครือข่ายในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นให้มากขึ้นในหลายๆ ช่องทาง โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารกองทุนควรมีการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน โดยสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในระดับชุมชนและประชาชน โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นให้มากขึ้น มีการแต่งตั้งอนุกรรมการกองทุนเพิ่มเติมจากกรอบโครงสร้างของคณะกรรมการที่ถูกกำหนดที่มาโดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติตามสภาพของพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่ดำเนินการโดยภาคประชาชนและประชาชนกลุ่มเป้าหมายตามชุดสิทธิประโยชน์ของกองทุนสุขภาพท้องถิ่นระหว่างกองทุนเทศบาลกับกองทุนองค์การบริหารส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ อ่วมพราหมณ์ และคณะ. (2552). การวิจัยประเมินผลการดำเนินงานระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรีสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข.
- ประภาส สุนันท์. (2554). ความรู้และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ. **การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 1** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2556). **แนวคิด ทฤษฎี เทคนิค และการประยุกต์เพื่อการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทระ แสนไชยสุริยา และคณะ. (2554). ผลของกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลต่อการเสริมพลังอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในการจัดการปัญหาสุขภาพชุมชน : กรณีศึกษา อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น และ อ.เมือง จ.สกลนคร.**รายงานการวิจัย**. สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.)เครือข่ายสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- ภูมินทร์ คำหนัก. (2556). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาสิ่งแวดล้อมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูทิตา แพทย์ประทุม. (2549). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- รัชนี สรรเสริญ และคณะ. (2552). การวิจัยประเมินผลการดำเนินงานระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ต้นแบบ. **รายงานการวิจัย**. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- ลักขณา เต็มศิริกุลชัย และสุชาดา ตั้งทางธรรม. (2541). **ภาคีเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวิจัยระบบสุขภาพ.

- วรรณิ ศรีวิสัย และคณะ. (2551). การถอดบทเรียนผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นตำบลวัดเพลง อำเภอดำรงวิทยะปจักษ์ จังหวัดราชบุรี. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีราชบุรีสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข.
- วิชัย โชควิวัฒน์. (2556). **ความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐานของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุระ วิเศษศักดิ์ และคณะ. (2551). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง ในจังหวัดชัยภูมิ. **รายงานการวิจัย**. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ.
- สงครามชัย ลีทองดี อรรถพงษ์ ดีเสมอ และ สุรินันท์ จักวรรธนพร. (2554).). ผลของกองทุนหลักประกันสุขภาพต่อการเสริมพลังอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในการจัดการปัญหาสุขภาพชุมชน : กรณีศึกษา อ.เมือง จ.สุรินทร์.**รายงานการวิจัย**. สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.) เครือข่ายสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. (2554). การศึกษาผลของกองทุนหลักประกันสุขภาพต่อการเสริมพลังอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในการจัดการปัญหาสุขภาพชุมชน. **รายงานการวิจัย**. เครือข่ายสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ. (2556). **รายงานการติดตามประเมินผลกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น**. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545**. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข.

- _____ .สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2550). **การวิจัยนโยบายสาธารณะ
กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น**. ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร :พี.เอ.
ลีฟวิ่ง จำกัด.
- _____ . (2552). **รายงานการวิจัยประเมินกองทุนสุขภาพตำบล**. ศูนย์บริการ
วิชาการเศรษฐศาสตร์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร : พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด.
- _____ . (2553). **คู่มือปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือ
พื้นที่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).
- _____ . (2555). **ระบบหลักประกันสุขภาพไทย**. กรุงเทพฯ:บริษัทศรีเมืองการพิมพ์
จำกัด.
- อำพล จินดาวัฒนะ และคณะ. (2547). **การเสริมสร้างสุขภาพ:แนวคิดหลักการ
และบทเรียนของไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ
แห่งชาติ.
- Hyo Young Lee. (2008). The Relationship Between Social Participation
and Self-rated Health by Sex and Age:A Cross-Sectional Survey.
International Journal of Nursing Studies. 45:78-92.

วิถีชีวิตทางสุขภาพกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย

Health Life Style and Alcohol
Consuming Behaviors of Non-Commissioned Officers (NCOs)
in 4th Infantry Division, 3rd Army Area ,Phisanulok Thailand

ธิดารัตน์ หมี่ปาน

Tidarat Meeparn

E-mail : atom_mee2003@yahoo.com

พัชรินทร์ สิริสุนทร

Patcharin Sirasoonthorn

ทวีศักดิ์ นพเกษร

Taweesak Nopkesorn

ทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์

Taweesak Siripornpibul

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ พันเอก นายแพทย์ ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการประกอบด้วย 1) เพื่อวิเคราะห์สภาวะสุขภาพของนายทหารประทวนกองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อวิเคราะห์บริบททางสังคม สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ศึกษาจากนายทหารประทวนจำนวน 700 นาย โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

สภาวะสุขภาพของนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 พบว่ามีภาวะความผิดปกติของดัชนีมวลกายเกินเกณฑ์ ร้อยละ 94.9 มีผลการตรวจชีวเคมีในเลือดผิดปกติสูงในประเภท Cholesterol, Triglyceride, LDL-C และ Glucose ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ถึงการมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคเรื้อรัง ในโรคหลอดเลือดอุดตัน โรคตับ และโรคเบาหวาน

ด้านพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีระดับการบริโภคแบบติดร้อยละ 30.4 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการเพิ่มขึ้นของดัชนีมวลกายที่ $r = 0.45$, $P = 0.01$ ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการขาดงาน การสูญเสียสมรรถภาพการทำงาน การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุไม่พบหลักฐานเชิงประจักษ์ในหน่วยงาน

จากการวิเคราะห์ ด้านนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามี การจำกัดสถานที่การบริโภค ลดช่องทางเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้บังคับบัญชา เป็นผู้นำในการลดการบริโภค โดยการแสดงเป็นตัวอย่าง และมีระเบียบปฏิบัติ บทลงโทษในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน แต่ไม่พบการลงบันทึกเป็นหลักฐาน และไม่พบการสะท้อนข้อมูล ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในด้านสุขภาพ สังคมวิทยา หรือนำไปวิเคราะห์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน

ข้อเสนอในการจัดทำแนวทางการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพ ด้านการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สู่การปฏิบัติ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายมี 3 ระดับ คือ 1) ระดับนโยบายกองทัพ ต้องส่งเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันของกำลังพลใน 4 มิติ คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของ ประชากรไทย เพื่อให้ครอบคลุมตามมิติสุขภาวะแบบองค์รวม ตามนโยบายของกองทัพ ควรมีการสะท้อนข้อมูล ด้านพฤติกรรมและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เพื่อยกระดับความสำคัญและความรุนแรงของปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการที่ดีในการนำแผนปฏิบัติการเข้าสู่งานประจำ สร้างการมีส่วนร่วม ในทุกระดับ สร้างความตระหนักในปัญหา ขยายเครือข่าย ความร่วมมือกับองค์กร เครือข่ายงดเหล้า เพื่อเทียบเคียงแนวทางนโยบายและการปฏิบัติด้านการส่งเสริมสุขภาพ ในการดำเนินชีวิตสุขภาพไปในทิศทางเดียวกัน 2) ในระดับปฏิบัติการ มีการ จัดตั้งคณะกรรมการและแกนนำเล็กเหล่าในชุมชน เพื่อคัดกรอง ให้คำปรึกษา ฝ้า ระวัง และเยี่ยมบ้านกลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่าง ต่อเนื่อง มีการบังคับใช้ระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีประสิทธิภาพ และ 3) ระดับ บุคคล พัฒนาศักยภาพด้านทักษะในการดำเนินชีวิตอันประกอบด้วย ทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะทางสังคม ทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อพัฒนาสู่การ ตั้ง เป้าหมายของชีวิตอย่างมีคุณค่าและภาคภูมิใจ มีศักยภาพพัฒนาตนเองของนาย ทหารประทวน เพื่อให้หลุดจากอิทธิพลของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: วิถีชีวิตทางสุขภาพ , พฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ , นายทหารประทวน

Abstract

This study had 2 aims: 1) to analyze the status of health of the 4th Infantry Division in 3rd Army Area non-commissioned officers Phisanulok , 2) to analyze the context of social situations, alcohol consumption, the 4th Infantry Division in 3rd Army Area non- commissioned officers Phisanulok, by using 700 non-commissioned officers as the population in this research and applied mixed methodology, including documentary, quantitative research. The results shown are as follows:

Health conditions of non-commissioned officers of the 4th Infantry Division is the abnormal body mass index exceeded the threshold percentage of 94.9 with the results of biochemical blood disorders in category Cholesterol, Triglyceride, LDL-C and Glucose, which is an indication to have a high risk of chronic disease in stroke, liver disease, diabetes.

The consumption of alcohol indicated that the fixed percentage consumption level of 30.40 is significantly and statistically correlated with the increase of body mass index of $r = 0.45$, $P = 0.01$. On the other hand, the impact on society such as family problems, absence from work, loss of job performance, and deaths caused by accidents. The information was founded from a deep personal interview, but no evidence was founded by the agency.

We found that alcohol control policies by limiting the consumption reduce access to alcohol. Commanders lead in reducing consumption by showing an example, and procedures penalties are unclear, but could not find the information to make it useful to the health authorities .The proposal to develop guidelines to put the health promotion policy of

alcohol consumption into practice to modify the behavior of the target group has 3 levels: 1) Royal Thai Army policy must encourage the daily life of the soldiers in four dimensions (physical, psychological, social, and spiritual) by using Thailand's population benchmarks to cover the dimensions of holistic health policy of the army, reflect the behavior and effects of alcohol consumption, elevate the importance and severity of the problem, enhance good management to make the plan work, build participation at all levels, raise awareness of the problem, and expand the network collaboration with alcohol abstention organizations to compare to the guidelines, policies, and practices to promote healthy life style in the same direction. 2) In the operations level, there is an establishment of the committee and community leaders to do alcohol screening, counsel, survey, visit homes of risky groups, continuously organize alcohol abstention activity campaigns, and enforce regulations strictly and effectively. 3) Individuals develop the skills to engage with life skills, analytical thinking, social skills, and skills to build relationships with others in order to develop to the goal of living a decent and proud life. Furthermore, individuals develop their potential to escape from the influence of alcohol.

Keywords: Health Life Style, Alcohol Consuming Behaviors, Non-Commissioned Officers

บทนำ

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นพฤติกรรมที่สังคมคุ้นชิน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีการดำเนินชีวิต เนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมาย แม้จะเป็นสารแอลกอฮอล์ประเภทเสพติด (Alcohol Type) ที่มีฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (Convention on Psycho Active Substance) (WHO.,1971; อรรถพรณ์ เมธาติลกุล, 2534 : หน้า 106) ดังนั้น จึงพบเห็นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยทั่วไปในงานบุญ งานประเพณี หรืองานเลี้ยงสังสรรค์ (พระไพศาล, 2537: หน้า8-9; นวพรรณ สามไพบูลย์ , 2553: หน้า 103) นอกจากนี้แอลกอฮอล์ยังเป็นสินค้าที่หารายได้ให้ภาครัฐถึง 73,000 ล้านบาทต่อปี (กรมสรรพสามิต, 2554) สภาพดังกล่าวข้างต้นทำให้การดำเนินนโยบายลดปริมาณการบริโภคเป็นสิ่งที่สวนทางกับการปฏิบัติ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย การลด ละ เลิก พฤติกรรมเสี่ยงจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงยังเป็นปัญหาเชิงนโยบายที่ยากจะบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลต่อความพิการ การเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชากรโลกถึง 2.5 ล้านราย เป็นภาระโรคอันดับ 3 ของโลก (WHO,2009 ; ศุภณีย์วิชัยสุรา, 2556) ในกรณีของประเทศไทยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นภาระโรคอันดับ 1 ของประเทศ และเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ของการเกิดโรคจิต โรคประสาทและโรคเรื้อรังที่ไม่ติดต่อ เช่น โรคมะเร็ง โรคตับแข็ง โรคหัวใจและหลอดเลือด และยังเป็นสาเหตุนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย อุบัติเหตุจราจร การใช้ความรุนแรงและการฆ่าตัวตาย (Global Health Risk,2008 ; ศุภณีย์วิชัยสุรา,2556: หน้า 111)

นอกจากนี้ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยต้นทุนทางอ้อมมีค่ามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 95.8 ได้แก่ การเสียชีวิตก่อนถึงวัยอันควร 98,922.5 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 65.7 การสูญเสียประสิทธิภาพในการทำงาน 45,464.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 30.2 ส่วนต้นทุนทางตรง เช่น ค่ารักษาพยาบาล 5,263.3 ล้านบาทคิดเป็น ร้อยละ 3.5 ส่งผลให้รัฐต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทั้งที่เมื่อคิดต้นทุนทางตรงและทางอ้อมในปี

พ.ศ.2551 พบว่ามีมูลค่าถึง 156,105 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product ; GDP) หรือประมาณ 2,391 บาทต่อคน (มนตรีรัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์ และคณะ, 2551; ทักษพล ธนธรรมรังสี, 2556)

กองทัพบกไทย มีบทบาทหน้าที่พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย ความมั่นคงและผลประโยชน์ของประเทศ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 มาตรา 77) การเสริมสร้างสมรรถภาพของกำลังพล ให้มีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ จึงเป็นนโยบายที่สำคัญของกองทัพ ซึ่งประกอบด้วย การตรวจคัดกรองสุขภาพนายทหารประจำปี และการสนับสนุนให้กำลังพลในหน่วยให้มีการออกกำลังกายเป็นต้น (คำสั่งกลาโหมที่ 82/7059 ลง วันที่ 23 มี.ค. 2497) จากการศึกษารายงานสาเหตุการเสียชีวิตของทหารใน 5 อันดับแรก พบว่ามาจากอุบัติเหตุจราจร ร้อยละ 26.9 มะเร็งร้อยละ 19.4 เอ็ดส์ร้อยละ 14.0 ตับแข็งร้อยละ 11.8 และกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดร้อยละ 9.7 (ธีรยุทธ สุขมี, 2551; โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า, 2553, 2554) และจากการศึกษาผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อม ที่มีค่าคะแนน 25 หรือต่ำกว่า ที่เข้ารับการรักษาที่กองฟื้นฟูสมรรถภาพโรงพยาบาลอานันทมหิดล พบว่า ผู้ป่วยเริ่มมีอาการภาวะสมองเสื่อม ประมาณอายุระหว่าง 38-54 ปี อายุเฉลี่ย 47 ปี สาเหตุเกิดจากการบริโภคสุราขาวมากที่สุดถึงร้อยละ 38.2 รองลงมาคือเบียร์ ร้อยละ 35.5 และสุราพิเศษหรือสุราสี ร้อยละ 26.3 โดยที่ประเภทเครื่องดื่มและปริมาณการบริโภค ไม่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของโรค แต่สัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณและระยะเวลาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยระยะเวลาที่เกิดอาการ ขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ สุราสี 16 ปี สุราขาว 20 ปี และเบียร์ 24 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความรุนแรงของโรคแปรผกผันตามระยะเวลาบริโภค (นิมิตร สะโหมทาน, 2553)

ในทำนองเดียวกันเมื่อศึกษาผลการตรวจสุขภาพกำลังพลประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 -2553 เป็นต้นมา พบว่าส่วนใหญ่กำลังพลทหาร มีพฤติกรรมด้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สูงถึงร้อยละ 61.4 โดยมีการบริโภคเป็นครั้งคราวร้อยละ 51.2 บริโภคเป็นประจำร้อยละ 10.2 และกองทัพ ภาคที่ 3 เป็นหน่วยทหารที่มีกำลังพลบริโภคสูงที่สุดใน 4 กองทัพภาค ถึงร้อยละ 64.5 (กรมแพทย์ทหารบก., 2554;

สถาบันวิจัยแพทยทหารบก., 2554) และผลการสำรวจเบื้องต้นทางระบาดวิทยาของปัญหาการบริโภคแอลกอฮอล์ ในกลุ่มทหารกองประจำการกองทัพบกที่ 1 พบว่ากลุ่มนายทหารประทวนมีการบริโภคสูงกว่าระดับชั้นยศอื่น โดยเริ่มบริโภคที่อายุ 19 ปี ความถี่ของการบริโภคเฉลี่ย 2-3 ครั้งต่อเดือน ในระดับ 11.1 ต่อมมาตรฐานต่อครั้งการบริโภค ซึ่งเท่ากับ 110 กรัมแอลกอฮอล์ นิยมบริโภคเป็นกลุ่มในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคของทหารแตกต่างจากประชาชนทั่วไป ในระดับที่เสี่ยงอันตรายแม้มีความถี่ของการบริโภคน้อยกว่าประชาชนทั่วไป ปัจจัยสำคัญที่กลุ่มทหารใช้เป็นเหตุผลในการบริโภค ได้แก่ เพื่อการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทางสังคม เพื่อให้กล้าแสดงออก การบริโภคไม่ถูกบังคับหรือถูกยั่วยุจากสื่อหรือโฆษณา และพบว่าทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกำลังรบ จะมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณสูงกว่าทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยที่ตั้ง (ธีรยุทธ สุขมี, 2551)

ด้วยความตระหนักในปัญหาของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนายทหารประทวนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา วิถีชีวิตทางสุขภาพกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพบกที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากกองพลทหารราบที่ 4 เป็นกำลังรบหลัก มีการจัดหน่วยครบทตามหลักภารกิจของกองทัพ คือ กำลังรบหลัก กองกำลังช่วยรบและสนับสนุนการรบ ซึ่งเป็นกำลังรบหลักที่มีอำนาจ บทบาท ในการป้องกันประเทศ หากมีพฤติกรรมเสี่ยงอาจส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาในภาพรวม จึงจำเป็นที่จะศึกษาถึงวิถีชีวิตพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อนำผลการศึกษามาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารประทวนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิถีชีวิตสุขภาพของนายทหารประทวนกองพลทหารราบที่ 4 กองทัพบกที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนายทหารประทวนกองพลทหารราบที่ 4 กองทัพบกที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เทคนิคการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนี้

ประชากรได้แก่นายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ และค่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ รับราชการประจำ กองพลทหารราบที่ 4 มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา ตลอดระยะเวลาของการศึกษาจำนวน 700 นาย

ขนาดตัวอย่าง จำนวน 589 คน คิดเป็นร้อยละ 85.4 ของประชากร

ระยะเวลาที่ศึกษา ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2556

เครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นแบ่งเนื้อหาเป็นข้อมูลทั่วไป ทางคุณลักษณะประชากร วิธีชีวิตสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตรวจสอบแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ค่า IOC=0.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ chi-Square Tests

สรุปและอภิปรายผล

1. คุณลักษณะของประชากร พบว่านายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาค ที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกปรากฏผลดังนี้

1.1. อายุพบว่านายทหารประทวน อายุต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 58 ปี ส่วนใหญ่อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมากลุ่มอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 221.9

1.2. สถานภาพสมรส พบว่านายทหารประทวน ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 54.8 รองลงนามีสถานภาพสมรส ร้อยละ 39.3

1.3. การศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รองลงมา ปริญญาตรี และอนุปริญญา ร้อยละ 47.0 ,21.9และ18.4ตามลำดับ

1.4. รายได้รวมต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,000-30,000 บาท รองลงมามีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.8, และ 34.3 ตามลำดับ และยังพบว่านายทหารประทวนส่วนใหญ่ เงินเดือนไม่พอใช้จ่าย ต้องกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบ โดยที่ร้อยละ 12.9 เงินเดือนไม่พอใช้ต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว เงินเดือนพอใช้แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บร้อยละ 30.3 และร้อยละ 25.0 มีเงินเหลือเก็บมากกว่าร้อยละ 10 ของเงินเดือน

1.5. ลักษณะงานที่ปฏิบัติได้แก่ งานที่ทำตามคำสั่ง งานเอกสารและงานภาคสนาม คิดเป็นร้อยละ 44.5, 38.0 และ14.0 ตามลำดับ

1.6. ที่พักอาศัยพบว่าส่วนใหญ่พักอาศัยบ้านพักราชการและอาศัยอยู่กับพ่อ-แม่

2. วิถีชีวิตสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่าโดยรวม นายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 มีสุขภาพที่ร่างกายผิดปกติร้อยละ 94.9 ซึ่งมี 2 กลุ่มคือ

2.1. กลุ่มนายทหารประทวนที่อาการของโรคยังไม่แสดงอาการให้เห็นอย่างเด่นชัด และมีความคิดเห็นว่าตนเองมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงคิดเป็นจำนวนร้อยละ 95.0 ในจำนวนนี้พบว่าการออกกำลังกายเป็นประจำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 37.1 และมี พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ด้านการสูบบุหรี่เป็นประจำ ร้อยละ 12.9

2.2. กลุ่มนายทหารประทวนที่มีภาวะอาการเจ็บป่วย โดยพบว่ามีภาวะน้ำหนักเกินเกณฑ์ร้อยละ 24.74 ไขมันสูงร้อยละ 18.21 ความดันโลหิตสูงร้อยละ 17.75 ไตรกลีเซอไรด์สูง ร้อยละ 16.77 และมีความผิดปกติของยูริก เบาหวาน โรคตับ และโรคไต มีอาการนอนไม่ค่อยหลับร้อยละ 8.7 ต้องใช้ยานอนหลับช่วยร้อยละ 1.3 และในกลุ่มนี้ต้องพึ่งพิงยานอนหลับบ่อยทุกสัปดาห์ ร้อยละ 4.0

รายได้ของนายทหารประทวนส่วนใหญ่ เป็นค่าใช้จ่ายเพื่ออาหารในครอบครัว พบว่ามีค่าใช้จ่ายเพื่ออาหาร น้อยกว่า 5,000 บาทและ 5,001-10,000. บาท คิดเป็นร้อยละ 59.5 และ 34.1 ตามลำดับ สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพ พบว่า นายทหารประทวนมีค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพ ต่ำสุดคนละ 100 บาทต่อเดือน สูงสุด 10,000.

บาทต่อเดือน โดยที่ค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพเดือนละ 500-1,000 บาทอยู่ในกลุ่มอายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมา กลุ่มอายุ 31- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.9 และพบว่ากลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ชั้นยศที่แตกต่างกัน มีรายได้แตกต่างกัน มีผลต่อการใช้จ่ายเพื่อสุขภาพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน ($p>0.0$) แต่ตำแหน่งการปฏิบัติงานงานที่ต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อสุขภาพและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละการใช้จ่ายเพื่ออาหารสำหรับครอบครัว/เดือน จำแนกตามชั้นยศ

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหาร ต่อเดือน		ชั้นยศ							รวม
		ส.ต	ส.ท.	ส.อ.	จ.ส.ต	จ.ส.ท.	จ.ส.อ.	จ.ส.อ.(พ)	
<5000		75	80	105	13	15	67	1	356
	% of Total	12.5%	13.4%	17.6%	2.2%	2.5%	11.2%	.2%	59.5%
5001-10000		40	40	22	8	24	67	3	204
	% of Total	6.7%	6.7%	3.7%	1.3%	4.0%	11.2%	.5%	34.1%
10001-15000		15	7	1	1	3	4	0	31
	% of Total	2.5%	1.2%	.2%	.2%	.5%	.7%	.0%	5.2%
15001-20000		3	0	1	0	0	1	0	5
	% of Total	.5%	.0%	.2%	.0%	.0%	.2%	.0%	.8%
>20001	Count	1	0	0	0	1	0	0	2
	% of Total	.2%	.0%	.0%	.0%	.2%	.0%	.0%	.3%
Total	Count	134	127	129	22	43	139	4	598
	% of Total	22.4%	21.2%	21.6%	3.7%	7.2%	23.2%	0.7%	100.0%

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ กลุ่มอายุจำแนกตามค่าใช้จ่ายบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/เดือน

กลุ่มอายุ	ค่าใช้จ่ายบริโภคแอลกอฮอล์/เดือน									Total
	<500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-2500	2501-3000	3001-4000	4001-5000	>6001	
20-30	134	133	26	34	:	4	5	1	1	339
% of Total	22.4%	22.2%	4.3%	5.7%	.2%	.7%	.8%	.2%	.2%	56.7%
31-40	56	41	14	15	:	1	0	0	3	131
% of Total	9.4%	6.9%	2.3%	2.5%	.2%	.2%	.0%	.0%	.5%	21.9%
41-50	27	25	7	3	0	1	0	0	0	63
% of Total	4.5%	4.2%	1.2%	.5%	.0%	.2%	.0%	.0%	.0%	10.5%
>51	29	26	3	2	0	4	1	0	0	65
% of Total	4.8%	4.3%	.5%	.3%	.0%	.7%	.2%	.0%	.0%	10.9%
รวม% of Total	246	225	50	54	:	10	6	1	4	598
	41.1%	37.6%	8.4%	9.0%	.3%	1.7%	1.0%	.2%	.7%	100.0%

3. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 ผลการศึกษา พบว่านายทหารประทวน มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 87.55

3.1. ชนิดของเครื่องดื่มที่นิยมคือ สุราสี คิดเป็นร้อยละ 66.81 รองลงมาเป็นเบียร์ คิดเป็นร้อยละ 49.07

3.2. ปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บริโภค เฉลี่ยต่อคนต่อวัน ส่วนใหญ่บริโภคปริมาณ ตั้งแต่ 375 ซีซี – 750 ซีซี หรือ ½ - 1 ขวดใหญ่

3.3. ความถี่ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ บริโภค 1-3 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 70.67 รองลงมาคือบริโภคนานๆ ครั้ง (บริโภคตามโอกาสเทศกาล) เป็นร้อยละ 8.87 และบริโภคประจำ (บริโภคแทบทุกวัน 4-7 วันต่อสัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 7.92 กลุ่มที่ดื่มมากได้แก่กลุ่มอายุ 20 – 30 ปีและ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.7 และ 21.9 ตามลำดับ

3.4. ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเดือน ไม่เกิน 1,000 บาท ร้อยละ 22.2 ทั้งนี้พบว่ามีการใช้จ่ายสูงสุดต่อเดือนถึง 20,000. บาท

3.5. ระดับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า มีระดับบริโภคแบบเสี่ยงน้อย (1-4 ตีมาตรฐาน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.54 รองลงมาคือระดับการบริโภคแบบอันตรายมาก (> 6 ตีมาตรฐาน) คิดเป็นร้อยละ 10.59 และระดับการบริโภคแบบเสี่ยงมาก (5 - 6 ตีมาตรฐาน) คิดเป็นร้อยละ 2.43 ส่วนมากจะบริโภคกับเพื่อน ร้อยละ 56.7 บริโภคเมื่อมีปัญหาร้อยละ 4.3 และบริโภคเพื่อให้รางวัลหรือฉลองความสำเร็จ ร้อยละ 3.5

3.6. ผลกระทบจากการบริโภค พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 20-30 ปี คิดว่าการบริโภค มีผลต่อการทำงาน ร้อยละ 23.9 ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์กองทัพ ร้อยละ 20.7 ส่งผลต่อค่าใช้จ่าย ร้อยละ 22.1 ส่วนกลุ่มอายุ 31-40 ปี คิดว่าส่งผลต่อการทำงานร้อยละ 8.5 ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์กองทัพ ร้อยละ 6.7 ส่งผลต่อค่าใช้จ่าย ร้อยละ 8.4 และกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน ($P>0.0$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิถีชีวิตสุขภาพ และพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนายทหารประทวนกองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก อภิปรายผลดังนี้

1. จากคุณลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นถึงวัยกลางคน อายุ ระหว่าง 20-40 ปี สถานภาพโสด พักอาศัยในบ้านพักของทางราชการ มีรายได้รวมต่อเดือน ระหว่าง 15,000-30,000 บาท รองลงมา น้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.8, และ 34.3 เนื่องจากนายทหารประทวนส่วนใหญ่อายุยังน้อย และอาชีพรับราชการทหาร ไม่เอื้ออำนวยในการทำอาชีพเสริม ทำให้มีรายรับน้อย ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างจึงไม่มีเงินเหลือเก็บ

2. วิถีชีวิตทางสุขภาพ เนื่องจากนายทหารประทวน กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 ส่วนใหญ่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก คือ งานที่ต้องคอยคำสั่งมอบหมาย และงานเอกสาร ทำให้มีเวลาว่าง ที่จะออกกำลังกายและสังสรรค์กับเพื่อนๆ และมีทัศนคติคิดว่าการออกกำลังกาย จะส่งผลให้มีสุขภาพแข็งแรง ซึ่งไม่สอดคล้อง

กับผลการตรวจสุขภาพประจำปี ที่พบว่า มีภาวะ ดัชนีมวลกายเกินเกณฑ์ มีโรคความดันโลหิต เบาหวาน และไขมันในเส้นเลือด ร่วมกับการมีพฤติกรรมผ่อนคลายที่ไม่เหมาะสม เช่น พังพียงนอนหลับทุกวันมากถึงร้อยละ 4 หรือประสบกับภาวะผิผิวแห้ง ก็จะใช้การบริโภคสุราเป็นการแก้ปัญหา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการบริโภคสุรา ร้อยละ 87.5 โดยนิยมดื่มสุราสี ร้อยละ 66.8 รองลงมาคือเบียร์ ร้อยละ 49.0 เฉลี่ยบริโภควันละ 1/2 -1 ขวดใหญ่ (375-750 ซีซี) โดยจะบริโภคทุกวัน ร้อยละ 70.6 ในระดับบริโภคแบบเสี่ยงน้อย (1-4 ดื่มมาตรฐาน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.54 สอดคล้องกับการศึกษาของกรมแพทยทหารบกและ ธีรยุทธ สุขมี ที่ศึกษาในทหารประจำการ กองทัพภาคที่ 1 ซึ่งพบว่านายทหารประทวน มีการบริโภคเฉลี่ย 2-3 ครั้ง/เดือน บริโภคครั้งละ 110 ซีซี นิยมบริโภคในวันเสาร์-อาทิตย์ และบริโภคเพื่อความสนุกสนาน เพื่อให้กล้าแสดงออก โดยเฉพาะหน่วยรบ ดังนั้น ถ้าพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของทหารประทวน เริ่มบริโภคในกลุ่มอายุน้อย และบริโภคอย่างต่อเนื่องเรื่อยๆ จะเกิดภาวะใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิด (Alcohol Abuse) และเลื่อนระดับจากการบริโภคแบบอันตราย (Hazardous Drinking) เป็นภาวะติดสุรา ในที่สุด จะส่งผลต่อการสูญเสียกำลังพลที่ดีในอนาคต จำเป็นที่กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาคที่ 3 ควรมีนโยบายเร่งด่วน ในการดูแลพฤติกรรมสุขภาพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนายทหารประทวนอย่างต่อเนื่องและจริงจังต่อไป .

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. นำผลการศึกษาไปจัดกิจกรรมสร้างแกนนำในการรณรงค์ ลด ละ เลิก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ทหารประทวน
2. นำผลการศึกษาไปเพิ่มโปรแกรมการตรวจสุขภาพประจำปี โดยให้มีการประเมินภาวะการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากแบบประเมินระดับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (The Alcohol Use Disorders Identification Test)
3. กำหนดให้มีการติดตาม กำกับ ระเบียบปฏิบัติทางราชการในการบริโภค และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามพ.ร.บ.ควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างจริงจังต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเชิงคุณภาพในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มที่ติดหนักของทหารประจวบ กองพลทหารราบที่ 4 กองทัพภาค 3
2. ศึกษาเชิงคุณภาพในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในเขตพื้นที่กองทัพภาคที่ 3

เอกสารอ้างอิง

- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก. (2550). สถิติผลงานหน่วยขึ้นตรงกรมแพทย์ทหารบกในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนกำลังรบและส่วนการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2550. กรุงเทพฯ:พิมพ์ที่ กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก.
- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก. (2551). สถิติผลงานหน่วยขึ้นตรงกรมแพทย์ทหารบกในส่วนกลางส่วนภูมิภาค ส่วนกำลังรบและส่วนการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ:พิมพ์ที่ กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก.
- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก. (2552). สถิติผลงานหน่วยขึ้นตรงกรมแพทย์ทหารบกในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคส่วนกำลังรบและส่วนการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ:พิมพ์ที่ กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก.
- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก. (2553). สถิติผลงานหน่วยขึ้นตรงกรมแพทย์ทหารบกในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนกำลังรบและส่วนการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2553. กรุงเทพฯ:พิมพ์ที่ กองวิทยาการกรมแพทย์ทหารบก.
- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก. (2554). สถิติผลงานหน่วยขึ้นตรงกรมแพทย์ทหารบกในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคส่วนกำลังรบและส่วนการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2554. กรุงเทพฯ:พิมพ์ที่
- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก.กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก. (2550). ภาคประมวลคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ.กรุงเทพฯ:พิมพ์ที่ กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก.
- กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก.(2550). นโยบายสร้างเสริมสุขภาพกำลังพลกองทัพบก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ศิริเฮาส์.
- คำสั่งกองทัพบกที่ 823/2530 เรื่องกำหนดแนวทางรับราชการของนายทหารลงวันที่ 1 กันยายน 2530.
- คำสั่งกองทัพบกที่694/2531เรื่องแก้ไขคำสั่งกองทัพบกลงวันที่ 11กรกฎาคม 2531 ทักษพล ธรรมรังสี. (2550). ยุทธศาสตร์ของอุตสาหกรรมสุราในระดับโลก.กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

- ทักษพล ธรรมรังสี. (2556).สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ธีรยุทธ สุขมี (2550).การสำรวจระดับชาติวิทยาปัญหามหาการบริโภคแอลกอฮอล์ในทหารประจำการของกองทัพภาคที่ 1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- นพพรณ สามไพบูลย์ (2553).ผู้ป่วยพิษสุราเรื้อรังกับความเจ็บปวดของสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ สม.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นิมิตร สะโสมทาน .(2553) รายงานการศึกษาภาวะสมองเสื่อมจากการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรังใน โรงพยาบาลอานันทมหิดล .โรงพยาบาลอานันทมหิดล: ลพบุรี.
- บัณฑิต ศรีไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณและกมล วัฒนพร. (2553). รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2553:สถานการณ์ด้านอุปสงค์ สถานการณ์ด้านผลกระทบ สถานการณ์ด้านอุปทาน สถานการณ์ด้านมาตรการ สถานการณ์เด่น: สุราในโลกเสรี. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยสุรา.
- พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พ.ศ. ๒๕๕๑ (พิมพ์ครั้งที่ ๓) กรุงเทพฯ : บริษัทสามจุดหนึ่งสี่จำกัด
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 <http://th.wikisource.org/wiki> เข้าถึงข้อมูล 18 กันยายน 2556
- วนิดา เทศนา. (2544).การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคสุรารของนายทหารชั้นประทวนจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.บ., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Andrew Green . (2007). An Introduction to Health Planning for Developing Health Systems. (3rd ed.).:England. Ashford Color Press Ltd.
- WHO.(2004). Global Status Report on Alcohol 2004 . : Singapore..
- WHO.(2009). Milestones in Health Promotion Statements from Global Conferences.: Switzerland.

WHO.(2009). **World Health Statistics**. : Switzerland.

WHO.(2010). **Global strategy to reduce the harmful use of alcohol**. :
Switzerland

หว่า : ภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศจีน ตามทรรศนะของนักวิชาการจีน

Va : Chinese Scholars'

Perspectives on Mon-Khmer Languages in China

เมฆม สอดส่องกฤษ¹

Metcha Sodsongkrit

E-mail : metchaweiqing@hotmail.com

¹รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาภาษาและวรรณคดีตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ในประเทศจีนมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการรับรองจากรัฐบาลจีนอย่างเป็นทางการ 56 กลุ่ม ในจำนวนนี้มีอยู่ 3 กลุ่มที่พูดภาษาตระกูลมอญ - เขมร คือชนกลุ่มน้อยเผ่าปลั่ง (Blang) ชนกลุ่มน้อยเผ่าเต้อ่าง (De'ang) และชนกลุ่มน้อยเผ่าหว่า (Va) ชนเผ่าทั้งสามกลุ่มนี้กระจายตัวอยู่ในบริเวณจินตองใต้ ได้แก่เขตมณฑลยูนนานและกวางสี ทั้งยังมีการอพยพโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนของประเทศใกล้เคียงรวมถึงภาคเหนือของประเทศไทยด้วย บทความวิชาการเรื่องนี้นำเสนอในเชิงพรรณนาเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาหว่าในประเทศจีน โดยมีหัวข้อหลัก 5 เรื่อง คือ 1.การจัดแบ่งตระกูลภาษา 2.ระบบเสียง 3.วงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ 4.ภาษาถิ่น และ 5.ภาษาเขียน

คำสำคัญ : หว่า ว้า-ปะหล่อง มอญ-เขมร ออสโตรเอเชียติก

Abstract

In China, 56 ethnic groups are officially endorsed by the Chinese government. Of these, 3 are members of the Mon-Khmer family, namely, the Blang, the De'ang, and the Va ethnic minorities. These three groups live scatteredly in Southern China including Yunnan Province and Guangxi Region. They also migrate across borders to settle along the borders of neighboring countries including northern Thailand. This academic article offers a linguistics information of the Va ethnic minority based on data gathered from written documents, views, and perspectives of Chinese scholars. The article consists of 5 detailed sections: 1. Language family classification of Va, 2. Phonology, 3. Word system and grammar, 4. Dialect and 5. Writing system.

Keywords: Va, Wa - Palaungic, Mon-Khmer language family, Austro-Asiatic

บทนำ

เมื่อปี พ.ศ. 2555 ผู้เขียนได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เรื่อง “สารานุกรมชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” (เมฆม:2555) พบว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรอยู่สามกลุ่ม ได้แก่

1. **ชนกลุ่มน้อยเผ่าปลั่ง (Blang)** พูดภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาใหญ่ Austro-Asiatic ตระกูลภาษามอญ-เขมร มีถิ่นฐานหลักในบริเวณเขตปกครองตนเองเผ่าไตสิบสองปันนา และมีเครือข่ายชาติพันธุ์เดียวกันนี้ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยด้วย คือ ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย หนังสือภาษาจีนเล่มสำคัญ² ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาปลั่ง คือ หนังสือชื่อ “ปริทรรศน์ภาษาปู้หล่าง” 《布朗语简志Bùlǎngyǔ Jiǎnzhì》ของผู้แต่งชื่อ หลี่ต้าหว่ง เนี่ยซีเจิน และ ชิวอ้อเฟิง (李道勇、聂锡珍、邱鄂锋Lǐ Dàoyǒng、Niè Xīzhēn、Qiū Èfēng:1986)

2. **ชนกลุ่มน้อยเผ่าเต้อ่าง (De’ang)** พูดภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาใหญ่ Austro-Asiatic ตระกูลภาษามอญ-เขมร มีถิ่นฐานหลักอยู่บริเวณเขตปกครองตนเองเผ่าไต เผ่าจิงโป เมืองเต๋อหง มณฑลยูนนาน คนเผ่านี้มีบางส่วนได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยบริเวณดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ที่ชื่อ ชนเผ่าดะอั้ง หนังสือภาษาจีนเล่มสำคัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาเต้อ่าง คือ หนังสือชื่อ “ปริทรรศน์ภาษาเต้อ่าง” 《德昂语简志Dé’ángyǔ Jiǎnzhì》ของผู้แต่ง

² หนังสือที่จะกล่าวถึง 3 เล่มต่อไปนี้เป็นหนังสือภาษาจีนในโครงการ “สรรนิพนธ์รวมชุดประเด็นชนกลุ่มน้อย 5 ประการ ของคณะกรรมการชนกลุ่มน้อยแห่งชาติ” 《国家民委民族问题五种丛书 Guójiā mínwēi mínzú wèntí wǔzhǒng cóngshū》 โครงการย่อยเรื่อง “ขุมทรัพย์ปริทรรศน์ภาษาชนกลุ่มน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน” (中国少数民族语言简志丛书 Zhōngguó shǎoshù mínzú yǔyán jiǎnzhì cóngshū) นับเป็นโครงการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เริ่มต้นดำเนินการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 ในส่วนของ “ปริทรรศน์ภาษาของชนกลุ่มน้อย” เริ่มดำเนินการในปี ค.ศ. 1956 โครงการย่อยอื่นๆ ได้แก่ 《中国少数民族Zhōngguó shǎoshù mínzú》 “ชนกลุ่มน้อยของจีน” 《中国少数民族简史丛书Zhōngguó shǎoshù mínzú jiǎnshǐ cóngshū》 “ปริทรรศน์ประวัติศาสตร์ชนกลุ่มน้อยของจีน” 《中国少数民族自治地方概况丛书 Zhōngguó shǎoshù mínzú zìzhì dìfāng gài kuàng cóngshū》 “บันทึกเขตปกครองตนเองชนกลุ่มน้อยของจีน” และ 《中国少数民族社会历史调查资料丛刊Zhōngguó shǎoshù mínzú shèhuì lìshǐ diàochá zī liào cóngkān》 “บันทึกข้อมูลการสำรวจประวัติศาสตร์ทางสังคมของชนกลุ่มน้อยของจีน”

ชื่อ เฉินเซียงมู่ หวาง จิ่งหลิว และเล่าหย่งเหลียง (陈相木, 王敬骝, 赖永良
Chén Xiàngmù, Wáng Jìngliú, Lài Yǒngliáng:1986)

3. **ชนกลุ่มน้อยเผ่าหว่า**³ (Va) หรือ ว่า มีถิ่นฐานหลักอยู่ในเขตมณฑลยูนนาน
ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ช่วงทิศใต้ของเทือกเขา⁴ ไปจนถึงติดต่อกับแม่น้ำหลานซาง⁵
“หว่า” นับเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เก่าแก่มากรวมหนึ่งในมณฑลยูนนาน จากบันทึกทาง
ประวัติศาสตร์ของจีน สามารถสืบสาวขึ้นไปได้ถึง 109 ปีก่อนคริสตกาล นอกจากนี้
บริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน ประเทศจีนแล้ว ชนเผ่าหว่ายังตั้งถิ่นฐานอยู่
บริเวณตอนเหนือของรัฐฉาน ตอนบนของแม่น้ำสาละวิน และทางตะวันออกของรัฐฉาน
แถบเชียงตุง หนังสือภาษาจีนเล่มสำคัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาหว่า คือ หนังสือชื่อ
“ปริทรรศน์ภาษาหว่า” 《佤语简志 Wǎyǔ Jiǎnzhi》ของผู้แต่งชื่อ โจ้วจื้อจื่อ,
เหยียนฉีเซียง. (周值志, 颜其香 Zhōu Zhízhì, Yán Qíxiāng : 1984)

ข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์วรรณนาของทั้งสามชนเผ่าข้างต้นนี้ในหนังสือ
เรื่อง “สารานุกรมชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” (เมซม : อ้างแล้ว)
ผู้เขียนได้เรียบเรียงโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ ชนบทรรมนิยม
ศิลปวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ เทศกาลสำคัญของทุกชนเผ่า
ครบถ้วนแล้ว แต่ข้อมูลทางภาษาและภาษาศาสตร์เป็นเพียงข้อมูลสังเขปเกี่ยวกับการ
จัดแบ่งตระกูลภาษาเท่านั้น ยังไม่มีรายละเอียดสำหรับการศึกษาทางภาษาศาสตร์

ในปีพ.ศ. 2556 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้สนับสนุน
งบประมาณให้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีน” ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์ภาษาตระกูลมอญ-เขมรใน
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งสามภาษา โดยเน้นข้อมูลจากนักวิชาการฝ่ายจีน
เป็นหลัก บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียด

³ ภาษาจีนเรียกชื่อชนเผ่านี้ว่า 佤族 ออกเสียงว่า “หว่า” นักวิชาการไทยรู้จักชื่อชนเผ่านี้ว่า “ว่า” บทความนี้นำเสนอ
ทรรศนะจากนักวิชาการจีน จึงจะเรียกชื่อภาษาและชนเผ่านี้ตามภาษาจีนว่า “หว่า”

⁴ เป็นภูเขาที่ติดกับแม่น้ำโขง หรือแม่น้ำจูเจียง (คำว่าเจียง แปลว่า แม่น้ำ) ในภาษาไทยเราเรียกว่า แม่น้ำสาละวิน เป็นต้น
สายแม่น้ำสาละวิน ที่อยู่ในประเทศจีน

⁵ แม่น้ำสาละวินเป็นต้นสายแม่น้ำโขงที่อยู่ในประเทศจีน ภาษาจีนเรียกว่า “หลานซาง” ภาษาไทยเรียกชื่อว่า “ล้านช้าง” คนไทย
รู้จักแม่น้ำสาละวินทั้งสายว่า “แม่น้ำโขง”

ด้านภาษาของชนกลุ่มน้อยเผ่าหว้าที่เป็นผลงานและวรรณคดีของทางฝ่ายนักวิชาการจีน เพื่อให้ผู้สนใจได้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยต่อไป

ส่วนข้อมูลภาษาของอีกสองกลุ่มชาติพันธุ์ ได้นำเสนอเป็นบทความอีกสองเรื่องคือ ปลั่ง : ภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศจีนตามวรรณคดีของนักวิชาการจีน (เมฆม,2557,17-36) และ เต๋ออ้าง : ภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศจีนตามวรรณคดีของนักวิชาการจีน (เมฆม,2557,89-101)

บทบทวนวรรณกรรม

จากการสำรวจพบว่า ผลงานการศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศไทยขณะนี้มีการศึกษาภาษาของทั้งสามชนเผ่าบ้าง แต่ยังไม่มากนักขาดแคลนข้อมูลอยู่มาก เช่น หนังสือเรื่อง นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1: ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกและภาษาตระกูลจีน-ทิเบต (สุริยา:2531) มีข้อมูลภาษาปลั่ง ภาษาเต๋ออ้าง (ดาร์เอ็ง) และภาษาว้า ซึ่งเป็นผลงานการศึกษาของนักภาษาศาสตร์ตะวันตกโดยสังเขป แต่เนื่องจากภาษาทั้งสองตระกูลมีสมาชิกจำนวนมาก แม้ว่าจะไม่สามารถให้รายละเอียดของแต่ละภาษาในหนังสือเล่มดังกล่าวทั้งหมดโดยละเอียดได้ แต่ก็มีข้อมูลบรรณานุกรมที่เป็นแนวทางสำคัญให้นักวิจัยได้ศึกษาวิจัยต่อยอดต่อไปได้

สำหรับผลงานการศึกษาภาษาตระกูลมอญ-เขมรที่อยู่ในประเทศไทยยังสำรวจไม่พบ แต่มีการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นเครือญาติกับคนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรในประเทศจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย เช่น งานวิจัยมหำบัณฑิต เรื่อง การศึกษาระบบเสียงภาษาว้า บ้านสันติสุข หมู่ 19 ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (วัฒนา:2541) งานวิจัยมหำบัณฑิต การศึกษาระบบเสียงและการจัดกลุ่มทางเชื้อสายของภาษาดาร์เอ็ง (ปะหล่อง) บ้านนอแลอำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ (เบญจวรรณ:2546) งานวิจัยมหำบัณฑิต เรื่อง ไวยากรณ์ภาษาปลั่ง บ้านห้วยน้ำขุ่น จังหวัดเชียงราย (สุชาติ:2546) งานวิจัยทั้งสามเรื่องที่ยกตัวอย่างมานี้ สืบค้นมาจากรฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (<http://www.thaithesis.org>) ในฐานข้อมูลดังกล่าวพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษามอญ-เขมรทั้งสามกลุ่มในประเทศไทยจำนวนไม่ถึง

ห้าเรื่อง (ดังรายละเอียดในเอกสารอ้างอิง) และจะเห็นว่าการศึกษาทั้งหมดเป็นการศึกษาปัญหาเพียงบางจุดในบางภาษาเท่านั้น ได้แก่การจัดทำระบบเสียงของภาษาว่า ระบบเสียงภาษาดระอั้ง และการศึกษาทางไวยากรณ์ภาษาปัลลิ่ง ซึ่งจะเห็นว่ายังไม่มี **ข้อมูลการศึกษาทางภาษาในระดับคำ ระดับไวยากรณ์และข้อมูลภาษาด้านอื่นๆ ของภาษาทั้งสามที่ครบถ้วนสมบูรณ์** นอกจากนี้งานวิจัยทั้งสามเรื่อง เป็นงานวิจัยระดับมหาดบัณฑิตที่ผ่านมาร่วมสิบปีมาแล้ว

เหตุที่การศึกษาภาษามอญ-เขมรในประเทศไทยทั้งสามกลุ่มนี้ยังมีน้อยและไม่สมบูรณ์นั้น สาเหตุหลักมาจากผู้วิจัยไม่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอในการศึกษา เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีบรรพบุรุษและต้นตอภาษาอยู่ในประเทศจีน เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาทั้งสามล้วนเขียนเป็นภาษาจีน ผู้วิจัยชาวไทยที่ไม่รู้ภาษาจีนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ การทำงานในครั้งนี้งบ่งชี้ถึงงานทางภาษาศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาดระกวมอญ-เขมรในประเทศจีน วิธีการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความวิชาการและหนังสือที่เป็นผลงานการเขียนของนักวิชาการฝ่ายจีน ดังรายชื่อที่ได้ให้ไว้ในบรรณานุกรม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามแนวทางภาษาศาสตร์แล้วเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นทางภาษา Language hierarchy คือ ระดับเสียง แบ่งเป็น พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ระดับคำ และระบบไวยากรณ์ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับภาษาถิ่นและตัวเขียนภาษาหว่า เพื่อให้ผู้สนใจได้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยต่อไป

หว่า : ภาษาดระกวมอญ-เขมรในประเทศจีนตามทรรศนะของนักวิชาการจีน

หัวข้อนี้เป็นใจความหลักของบทความเรื่องนี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับภาษาของชนกลุ่มน้อยเผ่าหว่า แบ่งหัวข้อย่อยเป็น 5 เรื่องคือ 1.การจัดแบ่งตระกูลภาษา 2.ระบบเสียง แบ่งเป็น พยัญชนะ สระ และโครงสร้าง พยางค์ 3.วงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ 4. ภาษาถิ่น และ 5.ภาษาเขียน

1. การจัดแบ่งตระกูลภาษา

ภาษาที่ชาวหว่าพูด ชื่อว่า ภาษาหว่า นักวิชาการจีนจัดภาษาหว่าอยู่ในตระกูลภาษาใหญ่ที่ชื่อว่า สายตระกูลภาษาเอเชียใต้⁶ (南亚语系 Nányà Yǔxì) ตระกูลภาษามอญ-เขมร (孟高棉语族 Mèng Gāomián Yǔzú) แขนงภาษาหว่า-เตออ่าง (佤得昂语支 Wǎ Yǔzhī) ซึ่งแต่เดิมเรียกว่า หว่า-เปิงหลง (佤崩龙语支 Wǎ Bēnglóng yǔzhī) มีสามสำเนียงภาษาคือ 1.ภาษาถิ่นปาร์ก (ภาษาจีนเขียนว่า 巴饶克 Bārǎokè) 2.ภาษาถิ่นอาหว่า (ภาษาจีนเขียนว่า 阿瓦 Ā wǎ) และ 3.ภาษาถิ่นหว่า (ภาษาจีนเขียนว่า 瓦 Wǎ) ในประเทศจีนมีภาษาที่ใกล้ชิดกับภาษาหว่า เรียกชื่อเป็นภาษาจีนว่า ภาษาปู่หล่าง(ปลั่ง) และภาษาเตออ่าง (ดาระอั้ง)

2. ระบบเสียง

ในหนังสือชื่อ หนังสือชื่อ “ปริทรรศน์ภาษาหว่า” 《佤语简志 Wǎyǔ Jiǎnzhì》ของผู้แต่งชื่อ โจวจื่อจื่อ,เหยียนฉีเซียง (周值志, 颜其香 Zhōu Zhízhì, Yán Qíxiāng:1984) มีข้อมูลภาษาหว่า แบ่งเป็น พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ดังนี้

2.1 พยัญชนะ ภาษาหว่าในประเทศจีนมีเสียงพยัญชนะเดียว 38 เสียง และพยัญชนะควบกล้ำ 16 เสียง ได้แก่

p	ph	b	bh	m	mh	f*	v	vh
ts*	tsh*					s		
t	th	d	dh	n	nh		l	lh
							r	rh
tɕ	tɕh	dʒ	dʒh	ɲ	ɲh		ʒ	ʒh
k	kh	g	gh	ŋ	ŋh			
ʔ						h		
pl	phl	bl	bhl		kl	khl	gl	ghl
pr	phr	br	bhr		kr	krh	gr	grh

⁶สายตระกูลภาษาเอเชียใต้ (南亚语系 Nányà Yǔxì) คือภาษาตระกูล Austro-Asiatic ตำราภาษาจีนบางเล่มเรียกทับศัพท์แบบทับเสียง ว่า อ้าว ซือ เทอ หลัว ย่า ซิ ย่า (澳斯特罗-亚细亚 Ao sī tè luó yà xì yà)

ข้อกำหนด

(1) สัญลักษณ์ /h/ คือเสียงพ่นลม ส่วนสัญลักษณ์ /h/ ที่อยู่ท้ายพยัญชนะเสียงซุ่น ออกเสียงเป็น เสียง [ɦ]

(2) พยัญชนะ /f,ts,tsh/ เป็นเสียงพยัญชนะของคำยืมจากภาษาไทและภาษาจีน ในภาษาหว่าไม่มีคำที่ใช้เสียงพยัญชนะนี้ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 3.1.4 เรื่อง คำยืม)

(3) พยัญชนะ /r,rh/ มีการสั่นเบา การออกเสียงจะออกเสียงเป็น [•,•h]

(4) พยัญชนะ /h/ เมื่อออกเสียงเป็นพยัญชนะต้น จะออกเสียงเป็น [ɦ]

(5) เสียงพยัญชนะ b,bh,d,dh,g,gh, dz, dzh เวลาออกเสียงจะมีพยัญชนะนาสิกฐานกรณ์เดียวกันนำหน้า คือ [mb,mbh,nd,ndh, ŋg, ŋgh, ndz, ndzh]

2.2 สระ

2.2.1 สระเดี่ยว ภาษาหว่าในประเทศจีนมีเสียงสระเดี่ยว 9 เสียง มีการเปรียบเทียบสระเสียงใสกับสระเสียงซุ่น รวมเป็น 18 เสียง คือ

สระใส	i	e	ɛ	a	ɔ	o	u	ʌ	u
สระซุ่น	i	e	ɛ	a	ɔ	o	u	ʌ	u

ข้อกำหนด สระ / i , i / ที่เกิดตามหลังพยัญชนะ / ts, tsh/ ออกเสียงเป็น [ɿ , ɿ] ตามลำดับ ซึ่งก็คือเสียงพยัญชนะและในภาษาจีนนั่นเอง

2.2.2 สระประสม ภาษาหว่ามีสระประสมสองเสียง 28 เสียง และสระประสมสามเสียง 4 เสียง ดังนี้

สระประสมสองเสียง	ie	<u>ie</u>	ia	<u>ia</u>	io	<u>io</u>	iu	<u>iu</u>
	ea	<u>ea</u>	ai	<u>ai</u>	au	<u>au</u>	au	<u>au</u>
	oi	<u>oi</u>	oi	<u>oi</u>	ui	<u>ui</u>	ua	<u>ua</u>
	xi	<u>xi</u>	ui	<u>ui</u>				
สระประสมสามเสียง	iau	<u>iau</u>	uai	<u>uai</u>				

ข้อกำหนด เสียงสระ/uei/ เมื่อมีพยัญชนะท้าย /-k/ จะออกเสียงเป็น [uei]

2.3 วรรณยุกต์ ภาษาหว่าแบ่งเป็น 3 ภาษาถิ่น คือ ภาษาถิ่นปาร์ก ภาษาถิ่นอาหว่า และภาษาถิ่นหว่า (จะได้อธิบายรายละเอียดในหัวข้อที่ 4) ในภาษาถิ่นปาร์ก และภาษาถิ่นอาหว่าไม่มีการเปรียบเทียบของเสียงวรรณยุกต์ แต่ในภาษาถิ่นหว่ามีการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ จะอธิบายในหัวข้อ 4.3.3

2.4 โครงสร้างพยางค์ โครงสร้างพยางค์ในภาษาหว่า คือ /+C ±C +V ±V ±V ±C/ โครงสร้างที่น้อยที่สุดคือ /CV/ และมากที่สุดคือ /CCWVC/ (+ หมายถึง บังคับปรากฏ ± หมายถึง ไม่บังคับปรากฏ)

3. วงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์

3.1 ระบบคำ คำในภาษาหว่าแบ่งได้เป็นคำโดดและคำประสม ดังนี้

3.1.1 คำโดด แบ่งได้เป็นสามประเภท คือ คำโดดหนึ่งพยางค์ คำโดดสองพยางค์ และคำโดดพยางค์คู่

3.1.1.1 คำโดดหนึ่งพยางค์ เป็นคำพยางค์เดียวที่มีความหมายในตัวเอง สามารถเกิดและแสดงความหมายโดยลำพังได้ ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	คำภาษาหว่า	ความหมาย
pui	คน	krak	นา
kaunŋ	ควาย	tɛʔ	ดิน

3.1.1.2 คำโดดสองพยางค์ คือคำที่มีสองพยางค์ แต่พยางค์ทั้งสองไม่สามารถแยกกันออกแล้วมีความหมายในตัวเองได้ ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	คำภาษาหว่า	ความหมาย
tɕaŋ kruh	สูงใหญ่	ʔak tɕhoʔ	แมลงสาบ
tɕaŋ klat	สิ้นลัม	ʔu ʔaʔ	ดื้อ

*คำสองพยางค์ในตัวอย่างข้างต้น ไม่สามารถแยกออกเป็นคำพยางค์เดียวที่มีความหมายได้ ตัวอย่างคำว่า /tɕaŋ kruh/ ที่แปลว่า “สูงใหญ่” ไม่ใช่คำประสมระหว่างคำว่า “สูง” กับคำว่า “ใหญ่” แต่ทั้งสองพยางค์นี้เป็นคำหนึ่งคำที่แปลว่า “สูง

ใหญ่” หรือ ตัวอย่างคำว่า /tɕaŋ klat/ ที่แปลว่า “ลั่นลัม” ไม่ใช่คำประสมระหว่างคำว่า “ลั่น” กับคำว่า “ลัม” แต่ทั้งสองพยางค์นี้เป็นคำหนึ่งคำที่แปลว่า “ลั่นลัม”

3.1.1.3 คำโดดพยางค์คู่ มีคำสองพยางค์ในภาษาหว่าประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ คือ คำพยางค์คู่ หมายถึง คำโดดสองพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน ลักษณะคล้ายกับคำซ้อนเสียง พยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สองไม่สามารถแบ่งแยกหรือปรากฏแบบมีความหมายด้วยตัวเองตามลำพังได้ ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	คำภาษาหว่า	ความหมาย
paŋ pen	โต๊ะ	laŋ lia	กลิ้ง
kaŋ koi	กระต่าย	kaŋ ken	เบี้ยว

3.1.2 คำประสม เกิดจากการนำคำโดดพยางค์เดี่ยวมาประสมกันขึ้นเป็นคำใหม่ แบ่งได้สามแบบ คือ คำประสมแบบประกบ คำประสมแบบประกอบ และคำประสมแบบขยายความ

3.1.2.1 คำประสมแบบประกบ คือ คำที่เกิดจากการนำคำโดดสองคำมาประกบกัน คำประสมที่เกิดขึ้นนี้ คำโดดทั้งสองคำต่างฝ่ายต่างแสดงความหมายของตัวเอง ไม่ได้มีคำใดแสดงความหมายน้อยกว่าหรือมากกว่าคำใด ไม่มีคำใดเป็นส่วนขยายของคำอื่น ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	คำภาษาหว่า	ความหมาย
meʔ (เมีย) mionŋ (ผ้า)	“ผ้าเมีย”	krai (พูด) lau (คุย)	“เล่า”
sin (ทรัพย์) ŋau (สมบัติ)	“ทรัพย์สมบัติ”	hauk (ขึ้น) huan (พุ่ง)	รุ่งเรือง

3.1.2.2 คำประสมแบบประกอบ คือคำที่เกิดจากการนำคำโดดสองคำมาประกอบกัน คำประสมที่เกิดขึ้นใหม่นี้ คำโดดทั้งสองคำทำหน้าที่เสริมความหมายซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	คำภาษาหว่า	ความหมาย
saww (ใส่) rianŋ (แรง)	ขยัน	tuih (ตี) saiŋ (ฟ้า)	ฟ้าผ่า
muut (คุ่น) ŋai (หน้า)	คุ่นหน้า	tuih (ตี) loʔ (คำ)	โจมตี

3.1.2.3 คำประสมแบบขยายความ คือคำที่เกิดจากการนำคำโดดสองคำมาประกอบกัน คำที่อยู่หน้าเป็นคำหลัก คำที่ตามมาทำหน้าที่เป็นส่วนขยายความหมาย ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	คำภาษาหว่า	ความหมาย
ŋieʔ (บ้าน) bɔŋ (อิฐ)	บ้านอิฐ	neʔ (เนื้อ) lik(หมู)	เนื้อหมู
rom (น้ำ) lawh (เหื่อ)	เหื่อ	tauw (ผัก)paiŋ (ขาว)	ผักกาดขาว

3.1.3 การสร้างคำ ภาษาหว่ามีวิธีการสร้างคำจากรากศัพท์เดิม โดยใช้วิธีการเติม Affixation และการแปรรูปคำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายหรือหน้าที่ของคำ ดังนี้

3.1.3.1 การเติม affixation มีการเติมหน่วยเติมหน้า และหน่วยเติมท้ายเพื่อการเปลี่ยนความหมายของคำ หรือการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์

(1) หน่วยเติมหน้า /k/ วางไว้หน้าคำที่มีพยัญชนะต้น

/l/ ทำหน้าที่เปลี่ยนจากคำนามเป็นคำกริยา ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	เติมหน่วยเติมหน้า	ความหมาย
liaŋ	หินที่ใช้บดหรือลับมีด	kliɑŋ	บด,ลับ(ก.)
liŋ	ก๊อผ้า	kliŋ	ทอ (ก.)

(2) หน่วยเติมหน้า /g หรือ gh/ วางไว้หน้าคำที่มีพยัญชนะต้น /l หรือ lh/ ทำหน้าที่บอกปริมาณที่มากขึ้น หนาแน่นขึ้น เข้มข้นขึ้น ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมาย	เติมหน่วยเติมหน้า	ความหมาย
laŋ	ยาว	glaŋ	ยาวเหลือเกิน
lhaun	สูง	glhaun	สูงเหลือเกิน

(3) หน่วยเติมหน้า /tɕau.kɔn/ มีลักษณะเป็นหน่วยพยางค์ เติมหน้ารากศัพท์ที่เป็นคำกริยาเพื่อเปลี่ยนให้คำกริยานั้นเป็นคำนาม หรือเป็นผู้ที่กระทำ หรือสิ่งที่ใช้กระทำกริยานั้น หรือไม่ก็ทำหน้าที่เปลี่ยนจากคำนามที่เป็นเอกพจน์ให้เป็นพหูพจน์ ซึ่งส่วนเติมเต็มดังกล่าวนี้ไม่สามารถปรากฏและมีความหมายด้วยตัวเองตามลำพังได้ ตัวอย่างเช่น

รากศัพท์	ความหมาย	เติมหน่วยเติมหน้า	ความหมายใหม่
tɕau	สั่ง	tɕau tɕau	ผู้สั่ง
liɑŋ	เลี้ยงสัตว์	tɕau liɑŋ	คนเลี้ยงสัตว์
tɔk	ตี เคาะ	kɔn tɔk	ไม้ตี
pui	คน	kɔn pui	ผู้คน

(4) หน่วยเติมหน้า /kok/ มีลักษณะเป็นหน่วยพยางค์ เติมหน้ารากศัพท์ทำให้รากคำนั้นมีความหมายห่างไกล แยกออก หรือมีระดับมากขึ้น จากความหมายเดิม ซึ่งส่วนเติมเต็มดังกล่าวนี้ไม่สามารถปรากฏและมีความหมายด้วยตัวเองตามลำพังได้ ตัวอย่างเช่น

รากศัพท์	ความหมาย	เติมหน่วยเติมหน้า	ความหมายใหม่
buan	เพ่งมอง	kok buan	ชะเง้อมอง
tiaŋ	ทิ้ง	kok tiaŋ	ขว้าง
ʒo	ร้อง	kok ʒo	ตะโกน

(5) หน่วยเติมหน้า /pu,du,tɕu,su/ มีลักษณะเป็นหน่วยพยางค์ เติมหน้ารากศัพท์ทำให้รากศัพท์คำนั้นสื่อความหมายว่ามีความถี่มากขึ้น มีการกระทำกริยานั้นซ้ำๆกันมากขึ้น ส่วนเติมหน้านี้สัมพันธ์กับเสียงของรากคำเดิม คือ ใช้เสียงพยัญชนะต้นของรากคำเดิม บวกกับเสียงสระ /u/ หน่วยเติมหน้า ดังกล่าวนี้ไม่สามารถปรากฏและมีความหมายด้วยตัวเองตามลำพังได้ ตัวอย่างเช่น

รากศัพท์	ความหมาย	เติมหน่วยเติมหน้า	ความหมายใหม่
paik	จับ	pu paik	สาว (กริยา)
dik	เหยียบ	du dik	ย่า
tɕa	ชิง แย่ง	tɕu tɕa	ยื้อแย่ง
siah	เล็ก	su siah	ละเอียด

(6) หน่วยเติมท้าย มีลักษณะเป็นหน่วยพยางค์ เติมท้ายรากศัพท์เดิมเพื่อเสริมน้ำเสียง พยางค์ที่เติมท้ายนี้พยัญชนะต้นเป็นเสียงเดียวกันกับคำเดิม การเติมหน่วยเติมท้ายนี้ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย จะมีหรือไม่มีก็ได้ ลักษณะคล้ายกับคำซ้อนเพื่อเสียงในภาษาไทย และส่วนที่เติมท้ายนี้ไม่สามารถปรากฏและมีความหมายด้วยตัวเองตามลำพังได้ ตัวอย่างเช่น

รากศัพท์	ความหมาย	เติมหน่วยเติมท้าย	ความหมายใหม่ คล้ายกับคำซ้อนภาษาไทยว่า ⁷
preʔ	อาหาร	preʔ pruum	(อาหารการกิน)
rhom	หัวใจ	rhom rhi	(หัวใจท้อใจ)
dauʔ	แปลก	dauʔ den	(แปลกประหลาด)
lhak	ฉลาด	lhak lhiau	(ฉลาดเฉลียว)

3.1.3.2 การแปรรูปคำ

(1) การแปรรูปคำของระบบคำสรรพนาม ในแนวนอน สรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 ใช้วิธีการเปลี่ยนเสียงสระ /a/ เป็น /e/ สรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้วิธีการเปลี่ยนเสียงจากสระ /ɛ/ เป็น /i/ เพื่อเปลี่ยนพจน์ของคำสรรพนามจากสรรพนามทวิพจน์เป็นสรรพนามพหูพจน์ แต่เสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายยังคงเดิมในแนวตั้งจะเห็นว่าสรรพนามในพจน์เดียวกันของกลุ่มสรรพนามทวิพจน์และสรรพนามพหูพจน์ ใช้วิธีการเปลี่ยนพยัญชนะต้น /ʔ,p/ เพื่อแยกสรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 โดยที่เสียงสระและพยัญชนะท้ายยังคงเดิม ดังนี้

⁷ เป็นเพียงการเทียบความหมายเท่านั้น ไม่ใช่คำแปล

	สรรพนามเอกพจน์ คนเดียว	สรรพนามทวิพจน์ สองคน	สรรพนามพหูพจน์ หลายคน
บุรุษที่ 1	ʔəʔ	ʔaʔ	ʔeʔ
บุรุษที่ 2	maiʔ	paʔ	peʔ
บุรุษที่ 3	moh	keʔ	kiʔ

(2) การแปรรูปคำของระบบคำบ่งชี้ มีการเปลี่ยนรูปสระ /i/ เป็น /a/ เพื่อเปลี่ยนความหมายของการบ่งชี้จากระยะใกล้เป็นระยะไกล แต่รูปคำ คือ เสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย /ŋ_n/ ยังคงเสียงเดิม นอกจากนี้ ในรากศัพท์คำบ่งชี้ระยะเดียวกัน ทั้งระยะใกล้และระยะไกล ยังมีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเป็น /ŋ,t,n/ เพื่อระบุสิ่งที่บ่งชี้เป็นตำแหน่ง สถานที่ และเรื่องราว/รูปแบบ อีกด้วย ดังนี้

คำภาษาหว่า	บ่งชี้ระยะใกล้	คำภาษาหว่า	บ่งชี้ระยะไกล
ʔin	นี่	ʔan	นั่น
tɪn	ที่นี้	tan	ที่นั่น
nɪn	อย่างนี้ / แบบนี้	nan	อย่างนั้น / แบบนั้น

(3) การแปรรูปคำเพื่อเปลี่ยนคำกริยาเป็นคำนาม มีสองวิธีคือ (1) การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเสียงไม่ก้องเป็นพยัญชนะต้นเสียงก้อง และ (2) การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะเสียงใสเป็นพยัญชนะเสียงขุ่น ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมายเดิม	เปลี่ยนเสียง ก้อง(ขุ่น)-ไม่ก้อง(ใส)	ความหมายใหม่
pih	กวาด	bih	ไม้กวาด
top	ครอบ / ปิด	dop	ฝา
liŋ	ลื้อ	liŋ	หมูน
pak	ฉีก	pak	ผ้า

(4) การแปรรูปคำเพื่อเปลี่ยนคำกริยาเป็นคำลักษณนาม

ใช้วิธีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นจากเสียงไม่ก้องเป็นเสียงก้อง เพื่อเปลี่ยนคำกริยาเป็นคำลักษณนาม ส่วนประกอบรูปคำส่วนอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น คำภาษาหว่า ความหมายเดิม เปลี่ยนเป็น

คำภาษาหว่า	ความหมายเดิม	เปลี่ยนเป็น คำลักษณนาม	ความหมายใหม่
pin	จับ	bin	กำ (cl.)
puɰih	แบก	bɰih	หลัง (cl.ใช้สำหรับการแบก ตะกร้าหรือสิ่งของบนหลัง)
tɕiɛh	ร้อย (ก.)	dʒiɛh	พวง (cl.)

(5) การแปรรูปคำเพื่อเปลี่ยนคำกริยาเป็นคำคุณศัพท์

ใช้วิธีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นจากเสียงไม่ก้องเป็นเสียงก้อง เพื่อเปลี่ยนคำกริยาเป็นคำคุณศัพท์ ส่วนประกอบรูปคำส่วนอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมายเดิม	เปลี่ยนเป็น คำคุณศัพท์	ความหมายใหม่
tɕuŋ	ยื่น	dʒuŋ	ตั้งตรง
toh	เจาะ	doh	ทะลุ / โล่ง

(6) การแปรรูปคำเพื่อเปลี่ยนคำคุณศัพท์เป็นคำนาม

ใช้วิธีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นจากเสียงไม่ก้องเป็นเสียงก้อง เพื่อเปลี่ยนคำคุณศัพท์เป็นคำนาม ส่วนประกอบรูปคำส่วนอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมายเดิม	เปลี่ยนเป็น คำนาม	ความหมายใหม่
pit	เหนียว แน่น	bit	กาว
pu	หนา	bu	ความหนา

(7) การแปรรูปคำเพื่อเปลี่ยนคำกริยาเกิดเอง เป็นกริยาทำให้เกิด ใช้วิธีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นจากเสียงไม่ก้องเป็นเสียงก้อง เพื่อเปลี่ยนคำกริยาทำให้เกิด เป็นคำกริยาเกิดเอง ส่วนประกอบรูปคำส่วนอื่นๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	ความหมายเดิม คำกริยาทำให้เกิด	เปลี่ยนเป็น คำกริยาเกิดเอง	ความหมายใหม่
pauh	เปิด	bauh	อ้า
kah	แก็	gah	คลาย / แยก

3.1.4 คำยืม ในอดีตชาวฮ่าอยู่ใกล้ชิดกับชาวไต จึงมีการยืมคำศัพท์จากภาษาไตมาใช้ ภายหลังยุคปฏิวัติวัฒนธรรมก็มีคำศัพท์ภาษาจีนหลังไหลเข้าสู่ภาษาของชาวฮ่าเป็นจำนวนมาก แต่ในขณะที่ระบบเสียงเดิมของภาษาฮ่าไม่มีเสียงพยัญชนะบางเสียงของภาษาไตและภาษาจีน ดังนี้

3.1.4.1 ระบบเสียงภาษาฮ่าในอดีต ไม่มีเสียง /f/ ด้วยเหตุที่ชาวฮ่าอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับชาวไต มีการยืมคำศัพท์ภาษาไตมาใช้เป็นจำนวนมาก คำยืมมาจากภาษาไตที่มีเสียงพยัญชนะต้น /f/ ภาษาฮ่าจะออกเสียงเป็น /ph/ คำที่ยืมมาจากภาษาจีนที่เป็นพยัญชนะ /f/ ภาษาฮ่าก็ออกเสียงเป็น /ph/ เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	คำยืมภาษาไต	คำยืมภาษาจีน	ความหมาย
fuun / phuun	ฝืน	-	ฝ่าฝืน / กบฏ
fun / phuŋ	ฝูง	-	
fa / pha	-	乏 fá	เมื่อย เหนื่อย
fa / pha	-	发 fā	ฟุง

3.1.4.2 ภายหลังยุคปฏิวัติวัฒนธรรม อิทธิพลของภาษาฮั่นขยายเข้าสู่ชุมชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่ม ในขณะที่ระบบเสียงภาษาหว่าในอดีต ไม่มีเสียง /ts,tsh/ เมื่อยืมคำศัพท์ภาษาจีนที่มีเสียงดังกล่าวมาใช้ ภาษาหว่าจะออกเสียงเป็น / tɕ, tɕh/ ตัวอย่างเช่น

คำภาษาหว่า	คำภาษาจีน	ความหมาย
tɕhɪ	词 cí	คำศัพท์
tɕɪ	自 zì	ตนเอง

เหตุที่คำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไตมีใช้ในภาษาหว่ามาเป็นเวลานาน ประกอบกับภาษาจีนก็มีเสียงพยัญชนะต้น /f/ เช่นกัน นอกจากนี้ชาวหว่าในปัจจุบันได้เรียนหนังสือภายใต้การปกครองของรัฐบาลจีน คำที่ยืมมาจากภาษาจีนที่มีเสียงพยัญชนะต้น /ts,tsh/ ชาวหว่าในปัจจุบันสามารถออกเสียงได้แล้ว นักวิชาการจีนจึงจัดเสียงทั้งสามเสียงเข้าเป็นระบบเสียงภาษาหว่าด้วย

3.1.5 ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาหว้า

ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาหว้า					
คำนาม	ความหมาย	คำกริยา	ความหมาย	คำคุณศัพท์	ความหมาย
khau?	ต้นไม้	ʒuh	ทำ	mhɔm	ดี
tai?	มือ	ʔih	กิน	bhɔŋ	หอม
moi	วัว	hu	เดิน	sɔŋ	ขม
man	ผ้า	krai?	พูด	ŋai	ไกล
siam	ชนเผ่าไต	ʒau?	ดู	koi	ซ้ำ
คำบุพบท	ความหมาย	คำช่วยกริยา	ความหมาย	คำเชื่อม	ความหมาย
mai	กับ	pɔŋ	เพิ่งจะ	ke?	และ
son	เพื่อ	dok	ก็	mai	กับ
kah	มีหลาย ความหมาย เช่น ไปยัง,จน, ถึง	bau?	อีก	dawh	หรือ
		kɔn	ยัง	sin	ถ้า
		tu	อาจจะ	kum	จึง
คำบอกตัวเลข	ความหมาย	คำลักษณนาม	ความหมาย	คำอุทาน	ความหมาย
ti?	หนึ่ง	kaw?	อัน (ใช้กับสิ่งของ)	ʔɔ	แสดงว่าเข้าใจ/ยอมรับ
kau	สิบ	mu	ตัว (ใช้กับสัตว์)	ʒoh	แสดงอาการตกใจ
mai	ร้อย	phun	ตัว (ใช้กับเสื้อผ้า)	ʔɔi	แสดงว่าประหลาดใจ
phuan	ห้า	khɔp	ก้อน (ใช้กับสิ่งของ)	ʔaiɦ	แสดงว่าสงสัย
liah	หก	bok	ครั้ง (ใช้กับการกระทำ)	ʔɔ vɛ?	แสดงว่าเจ็บ

3.2 ระบบไวยากรณ์ ลักษณะเด่นทางไวยากรณ์ภาษาหว้ามี่ดังนี้

3.2.1 โครงสร้างไวยากรณ์หลัก คือ [S + V + O] ดังตัวอย่าง

S	V	O	คำแปล
ʔɔi (ฉัน)	mɔɦ (เป็น)	pɔ rauk (หว้า)	ฉันเป็นหว้า
mai? (เธอ)	gaun (สอน)	ʔɔi (ฉัน)	เธอสอนฉัน
kɔn (ลูก)	khoik (ล้าง)	ŋai (หน้า)	ลูกล้างหน้า

3.2.2 โครงสร้างตัวเลขและคำลักษณนาม ภาษาหวามีการใช้คำลักษณนาม แบ่งได้สองประเภทคือคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามและคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา โดยมีโครงสร้างคือ [n.(v.) + number + classifier] ดังตัวอย่าง

n.(v.)	num.	cl.	คำแปล
khau? (ต้นไม้)	ti? (หนึ่ง)	gw	ต้นไม้หนึ่งต้น
mɔi (วัว)	ra (สอง)	mu	วัวสองตัว
hu (ไป)	loi (สาม)	bɔk	ไปสามรอบ/ครั้ง
gaik (ดู)	phuan (ห้า)	ŋai (ตา)	ดูห้ารอบ/ครั้ง

3.2.3 โครงสร้างแสดงความเป็นเจ้าของ มีโครงสร้างคือ [สิ่งที่ถูกเป็นเจ้าของ + คำแสดงความเป็นเจ้าของ + ผู้เป็นเจ้าของ] ดังตัวอย่าง

สิ่งที่ถูกเป็นเจ้าของ	คำแสดงความเป็นเจ้าของ (ของ)	เจ้าของ	คำแปล
sibe? (เสื้อผ้า)	tɕiɛ	maɪ? (คุณ)	เสื้อผ้าของคุณ
lai (หนังสือ)	tɕiɛ	?ɕ? (ฉัน)	หนังสือของฉัน

3.2.4 โครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ มีโครงสร้างคือ [A + คำคุณศัพท์ + khaiŋ (กว่า) + B] ดังตัวอย่าง

A	คำคุณศัพท์ (เรื่องที่เปรียบเทียบ)	khaiŋ (กว่า)	B	คำแปล
me (คำเรียกลูกคนที่ 2)	luɔŋ (สูง)	khaiŋ	mɔh (คำเรียกลูกคนที่ 4)	ลูกคนที่สอง สูงกว่าลูกคนที่สี่
pa rauk (หว่า)	hauh (เยอะ/มาก)	khaiŋ	mian (ลาหู่)	ชาวหว่า มากกว่าชาวลาหู่

3.2.5 โครงสร้างการบ่งชี้ โครงสร้างของคำบ่งชี้คือ [นาม+คำบ่งชี้] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นาม	คำบ่งชี้	ความหมาย
pui (คน)	ʔan (นั่น)	คนนั้น
man (ผ้า)	nɨn (แบบนี้)	ผ้าแบบนี้
khauʔ (ต้นไม้)	ʔin (นี้)	ต้นไม้ต้นนี้

3.2.6 โครงสร้างส่วนขยายความ

3.2.6.1 ส่วนขยายนาม ส่วนที่ทำหน้าที่ขยายความเพื่อบอกคุณลักษณะ สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณของคำนาม จะวางไว้หลังคำนามที่ถูกขยาย รูปแบบคือ [คำนาม + ส่วนขยาย] ดังตัวอย่าง

ส่วนขยาย	คำนาม	ความหมาย
si beʔ (เสื้อ)	khrauʔ (ใหม่)	เสื้อใหม่
tai (ดอกไม้)	paiŋ (ขาว)	ดอกไม้ขาว

3.2.6.2 ส่วนขยายคุณศัพท์ ส่วนที่ทำหน้าที่ขยายความเพื่อบอกสภาพ คุณลักษณะ ปริมาณ หรือระดับของคำคุณศัพท์ จะวางไว้หน้าคำคุณศัพท์ที่ถูกขยาย รูปแบบคือ [ส่วนขยาย + คำคุณศัพท์] ดังตัวอย่าง

ส่วนขยาย	คำคุณศัพท์	ความหมาย
ket (มาก)	lhuaŋ (สูง)	สูงมาก
daiŋ (เหลือเกิน)	kluiŋ (อ้วน)	อ้วนเหลือเกิน
luk (จริง)	mhm (ดี)	ดีจริง

3.2.6.3 ส่วนขยายหรือช่วยกริยา ส่วนที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายหรือคำช่วยกริยา เพื่อขยายความ บอกกาล ระดับ หรือบอกความปฏิเสธ วางไว้ตำแหน่งหน้าคำกริยาหลัก รูปแบบคือ [ส่วนขยายกริยา(หรือส่วนช่วยกริยา) + คำกริยา] ดังตัวอย่าง

ส่วนช่วย/ปฏิเสธ	คำกริยา	ความหมาย
ʔaŋ (ไม่) ɲaŋ (ยัง)	ʔit (นอน)	ยังไม่นอน
ʔaŋ (ไม่) pon (ได้/สามารถ)	hu (ไป)	ไปไม่ได้
ʔuik (กำลัง)	ʔih (กิน)	กำลังกิน
tai (ดอก) hɔik (แล้ว)	pruih (บาน)	ดอกไม้บานแล้ว
si ɲaiʔ (อาทิตย์) hɔik (แล้ว)	lih (ออก)	พระอาทิตย์ออกมาแล้ว

3.2.7 โครงสร้างคำบอกตำแหน่ง คำบอกตำแหน่งของวัตถุ สิ่งของ สถานที่ วางไว้หน้าคำหลัก รูปแบบคือ [คำบอกตำแหน่ง + สถานที่] ดังตัวอย่าง

คำบอกตำแหน่ง	คำบอกสถานที่	ความหมาย
piəŋ (บน)	phum (โต๊ะ)	บนโต๊ะ
daɯʔ (ใน)	ɲieʔ (บ้าน)	ในบ้าน

4. ภาษาถิ่น

นักวิชาการจีนอาศัยเกณฑ์พื้นที่ของภาษา ประกอบกับลักษณะร่วมและลักษณะเปรียบเทียบทางภาษาแบ่งภาษาหว่าออกเป็นสามภาษาถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ภาษาถิ่นปาร์ก (ภาษาจีนเขียนว่า 巴饶克 Bārǎokè) คือภาษาถิ่นของชาวหว่าที่เรียกตัวเองว่า /pa rauk/ หรือ /pa ɣauk/ ชาวหว่าที่พูดภาษาถิ่นนี้มีจำนวนมากที่สุด ราว 180,000 คน มีถิ่นฐานอยู่บริเวณอำเภอชางหยวน (沧源 Cāngyuán) เกิงหม่า (耿马 Gěngmǎ) หลานซาง (澜沧 Láncāng) ชวงเจียง (双江 Shuāngjiāng) เนื่องจากภาษาถิ่นนี้เป็นถิ่นที่มีจำนวนคนพูดมากที่สุด ระบบเสียงที่ใช้ในบทความเรื่องนี้จึงใช้ระบบเสียงของภาษาถิ่นปาร์กเป็นตัวแทน ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในตอนต้นของบทความนี้ หัวข้อ 3.2

4.2 ภาษาถิ่นอาหว่า (阿瓦 Ā wǎ) คือภาษาถิ่นของชาวหว่าที่เรียกตัวเองว่า /ʔa vɰʔ, vɰ viaʔ, vɰ, ʔa vɰ ʔa/ ประชากรชาวหว่าที่พูดภาษาถิ่นนี้มีจำนวนรองลงมา คือราว 60,000 คน มีถิ่นฐานอยู่ที่เขตอำเภอซีเหมินง (西盟 Xīméng) เมืองเหลียน (孟连 Mènglián) และมีบางส่วนของอาศัยอยู่บริเวณเขตรอยต่อกับอำเภอหลานซาง ระบบเสียงภาษา ถิ่นอาหว่าเป็นอย่างนี้

4.2.1 พยัญชนะ ภาษาถิ่นอาหว่า มีเสียงพยัญชนะเดี่ยว 34 เสียง และพยัญชนะควบกล้ำ 19 เสียง ได้แก่

p	ph	b	bh	m	m̥	f	v	
						s		
t	th	d	dh	n	n̥		l	l̥
							r	rh
tɕ	tɕh	dʒ	dʒh	ɲ	ɲ̥		ʒ	
k	kh	g	gh	ŋ	ŋ̥			
ʔ						h		
pl	phl	bl	bhl		kl	khl	gl	ghl
pr	phr	br	bhr		kr	chr	gr	ghr
tɕr			dʒhr	mr				

ข้อสังเกต ลักษณะเด่นของภาษาถิ่นอาหว่าคือมีเสียงพยัญชนะท้าย พยัญชนะท้ายของภาษาถิ่นอาหว่านอกจากเสียง -ʔ -h -m -n -ŋ -p -t -k ที่มีเหมือนกันกับภาษาถิ่นหว่าแล้ว ยังมีเสียงพยัญชนะท้าย -s ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่มีเฉพาะในภาษาถิ่นอาหว่า

4.2.2 สระ ภาษาถิ่นอาหว่า มีเสียงสระเดี่ยว 9 เสียง และเสียงสระประสม 17 เสียง ได้แก่

สระเดี่ยว								
i	e	ɛ	a	ɔ	o	u	ʌ	u
สระประสม								
ประสมกับ i			ia	io	iu	iʌ	iu	
ประสมกับ a			ai	au	aʌ			
ประสมกับ u			ui	ua	uɛ	uʌ		
ประสมกับเสียงอื่นๆ			ɛi	ɔi	ʌi	ʌi	ʌa	

4.3 ภาษาถิ่นหว่า (瓦 Wǎ) คือภาษาถิ่นของชาวหว่าที่เรียกตัวเองว่า /va? / ประชากรชาวหว่าที่พูดภาษาถิ่นนี้มีจำนวนน้อยที่สุด คือราว 30,000 คน มีถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอเงินคาง (镇康 Zhènkāng) และหย่งเต๋อ (永德 Yǒngdé) ระบบเสียงภาษาถิ่นหว่าเป็นดังนี้

4.3.1 พยัญชนะ ภาษาถิ่นหว่า มีเสียงพยัญชนะเดี่ยว 31 เสียง และพยัญชนะควบกล้ำ 12 เสียง ได้แก่

p	ph	b	m		f	v
ts	tsh				s	
t	th	d	n			l
						r
tʂ	tʂh				ʂ	ʐ
tʃ	tʃh	dʒ	ɳ		ʃ	ʒ
k	kh	g	ŋ			
ʔ					h	
pl	phl	bl			kl	khl
pr	phr	br			kr	khr

4.3.2 สระ ภาษาถิ่นหว่า มีเสียงสระเดียวที่เกิดจากการเปรียบเทียบกันของเสียงขุ่นกับเสียงใส 10 คู่ และเสียงสระที่เป็นคำยืม 1 เสียง และมีเสียงสระประสม 25 เสียง ได้แก่

สระเดี่ยว									
i	e	E	a	๑	o	u	Λ	๕	๓
ī	ē	Ē	ā	๑̄	ō	ū	Λ̄	๕̄	□
สระประสม									
ประสมกับ u	iu	ju	eu	eu	Eu	Eu	au	au	Λu
ประสมกับ i	ai	ai	๑i	๑i	oi	๑i	ui	ui	
ประสมกับ a	ua	ua	Λi	Λi	๕i	๕i	๓i	๓i	

ข้อกำหนด

- (1) เสียงพยัญชนะต้น ts, tsh, tʂ, tʂh, ʂ, ʐ, ʐ̥ เป็นเสียงคำยืมจากภาษาจีน
- (2) เสียงสระ □ เป็นเสียงคำยืมจากภาษาจีนที่ประสมกับพยัญชนะภาษาจีน ts, tsh, tʂ, tʂh, ʂ, ʐ̥

4.3.3 วรรณยุกต์ ภาษาถิ่นหว่ามีการเปรียบเทียบของเสียงวรรณยุกต์สองเสียง แต่เสียงวรรณยุกต์นี้มีปัจจัยสัมพันธ์กับเสียงสระขุ่นและใส และเสียงพยัญชนะท้ายร่วมด้วย ดังนี้

- (1) สระเสียงขุ่นออกเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก / ˨˩˦
- (2) สระเสียงขุ่นที่มีพยัญชนะท้าย -p -t -k ออกเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ / ˨˩˦˨˩˦
- (3) สระเสียงใสออกเสียงวรรณยุกต์กลาง - ตก / ˨˩˦˨˩˦˨˩˦

4.4 เปรียบเทียบตัวอย่างคำศัพท์ของภาษาถิ่นทั้งสาม

ภาษาถิ่นปาร์ก	ภาษาถิ่นอาหว่า	ภาษาถิ่นหว่า	คำแปล
pu	pun	pau	บิน
mɔi	bɔi	mui	วัว
taɪŋ	taɪŋ	taɪŋ	ทอ
kɔk	khɔk	khok	แบก
gau?	kau?	go?	ข้าวสาร
ŋu	go	ŋau	ไฟ
tɕauŋ	ʃɔŋ	tɕhiɔŋ	ดิน
lɛ?	le?	lɛ?	ฝน
rhaŋ	sɔ raŋ	rhaŋ	ฟัน (น.)

5 ภาษาเขียน

ชาวหว่าไม่มีตัวอักษรเป็นของตนเอง ก่อนการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี ค.ศ. 1912 มิชชันนารีชาวอังกฤษ ชื่อ M.Vincent Young⁸ เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในชุมชนเผ่าหว่า ได้ประดิษฐ์อักษรภาษาหว่าขึ้น ชื่อว่า อักษรซาลา (撒拉文 Sālāwén⁹) เพื่อการแปลพระคัมภีร์ แต่อักษรภาษาหว่าชุดนี้ไม่สามารถถ่ายถอดเสียงภาษาหว่าได้อย่างแท้จริง ประกอบกับพระคัมภีร์ดังกล่าวพิมพ์เป็นจำนวนน้อยมาก อักษรภาษาหว่านี้จึงไม่เป็นที่นิยมใช้

ภายหลังปฏิวัติวัฒนธรรม รัฐบาลจีนได้ดำเนินการเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศหลายอย่าง ที่สำคัญคือมีการก่อตั้งคณะกรรมการชนกลุ่มน้อยแห่งชาติขึ้น ในปี 1957 คณะกรรมการชุดนี้ได้ร่วมกับนักภาษาศาสตร์ของมณฑลยูนนานลงพื้นที่ โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีของชาวหว่า ทำการศึกษาวรรณคดีภาษาหว่าถิ่นปาร์ก

⁸ ภาษาจีนเรียกชื่อว่า หย่ง เหวินเซิน 永文森 Yǒng Wénsēn

⁹ คำนี้เป็นภาษาหว่า ออกเสียงว่า /sa la/ แปลว่า บาทหลวง

เพราะมีจำนวนผู้พูดมากที่สุดเพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานและตัวแทนในการประดิษฐ์อักษรภาษาหว่าขึ้นโดยใช้อักษรลาติน อักษรนี้ชื่อว่า “อักขระอักษรภาษาหว่า” (《卡佤文字方案》Kǎwǎ wénzì fāngàn) และได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1957 จากนั้นทางการได้ฝึกอบรมครูผู้สอน และเผยแพร่ให้ชาวหว่าใช้อักษรนี้อย่างกว้างขวาง จนกระทั่งชาวหว่าได้ใช้เป็นภาษาเขียนมาจนปัจจุบัน

สรุปและอภิปราย

จากข้อมูลภาษาหว่าที่ได้บรรยายข้างต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

จากข้อมูลการจัดแบ่งตระกูลภาษาของนักวิชาการจีนจะเห็นว่า แตกต่างไปจากนักวิชาการตะวันตก กล่าวคือ นักวิชาการจีนจัดภาษาหว่าไว้ในตระกูลมอญ-เขมร แขนงภาษาหว่า-เปิงหลง ภายใต้แขนงหว่า-เปิงหลงนี้มีภาษาที่ใกล้ชิดคือ เปิงหลง (ปลั่ง หรือ ปะหล่อง) เตออ้าง และหว่า ในขณะที่นักวิชาการตะวันตก เช่น ดิฟโฟลธ (Diffloth :1982) จัดไว้ในตระกูลมอญ-เขมร สาขา Palaungic แล้วแบ่งออกเป็น West Palaungic ภาษา Ta-ang Benglong จัดอยู่ในกลุ่มนี้ และอีกกลุ่มหนึ่งคือ East Palaungic ภาษา Wa จัดอยู่ในกลุ่มนี้

ระบบเสียง ภาษาหว่า มีพยัญชนะเดียว 38 เสียง และพยัญชนะควบกล้ำ 16 เสียง มีสระเดี่ยว ปกติ 9 เสียง และมีการแปรียบต่างสระเสียงใสกับสระเสียงขุ่น รวมเป็น 18 เสียง มีสระประสมสองเสียงจำนวน 28 เสียง และสระประสมสามเสียงจำนวน 4 เสียง โครงสร้างพยางค์ คือ $+C \pm C +V \pm V \pm V \pm C/$

ลักษณะสำคัญที่นักภาษาศาสตร์ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดภาษาเข้าอยู่ในตระกูลตระกูลเดียวกัน คือ เกณฑ์เรื่องวงคำศัพท์ ระบบเสียง การสร้างคำ และระบบไวยากรณ์ ในส่วนของเกณฑ์ระบบเสียงที่สำคัญของภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกอย่างหนึ่ง คือ การไม่มีระดับเสียงวรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงในภาษา (สุริยา: 2531,93) ในที่นี้หมายถึง การไม่มีระดับเสียงเป็นนัยสำคัญที่แบ่งแยกความหมาย จากข้อมูลภาษาหว่าข้างต้น ก็จะทำให้เห็นว่า ภาษาหว่าสำเนียงหลักก็ไม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์เช่นเดียวกัน แต่พบว่าในภาษาถิ่นหว่าที่พูดอยู่ที่อำเภอเจิ้นคาง มีระบบเสียงวรรณยุกต์ แต่ยังไม่อาจตัดสิน

ว่าเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นผลมาจากปัจจัยของสระ เสียงพ่น สระเสียงใส และเสียงพยัญชนะท้ายร่วมด้วย นอกจากนี้ลักษณะที่ถือว่าเป็นเกณฑ์เฉพาะที่เป็นลักษณะเด่นของภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกก็พบในภาษาหว่า เช่นกัน เช่น มีการเปรียบเทียบสระเสียงพ่นกับสระเสียงใส การมีพยัญชนะท้าย /-h , -s , -ʔ/ เป็นต้น การยืมคำภาษาไตและภาษาจีนมาใช้ นักภาษาศาสตร์จีนก็นับว่าเป็นหน่วยเสียงในภาษา คือ /f, ts, tsh/ แต่หน่วยเสียงดังกล่าวก็ใช้เฉพาะกับคำยืมเท่านั้น

ระบบคำ มีคำโดดหนึ่งพยางค์ สองพยางค์ และคำโดดพยางค์คู่ คำประสม มีลักษณะคำประสมแบบประกบ คำประสมแบบประกอบ และคำประสมแบบขยาย ความ ลักษณะเด่นของการสร้างคำซึ่งนับเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของภาษาตระกูลมอญ-เขมร ก็พบในภาษาหว่าด้วยเช่นกัน คือ มีวิธีการเติม affixation สองแบบ ได้แก่ การเติมหน่วยคำเติมหน้าและหน่วยคำเติมท้าย เพื่อมีผลให้เกิดการเปลี่ยนความหมายของคำหรือการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ มีลักษณะของการแปรรูปคำโดยการเปลี่ยนสระบางตัวเพื่อให้คำทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ต่างกัน ในส่วนของคำยืม ช่วงก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมจีนมีการยืมคำจากภาษาไตมาใช้ แต่ภายหลังการปฏิวัติวัฒนธรรมจีน มาจนปัจจุบันมีการยืมคำมาจากภาษาจีนเป็นส่วนใหญ่

ไวยากรณ์ โครงสร้างทางไวยากรณ์หลัก คือ [S+V+O] โครงสร้างตัวเลขและคำลักษณนาม คือ [n.(v.) + number + classifier] โครงสร้างแสดงความเป็นเจ้าของ คือ [สิ่งที่ถูกเป็นเจ้าของ + คำแสดงความเป็นเจ้าของ + ผู้เป็นเจ้าของ] โครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ คือ [A + คำคุณศัพท์ + khaiŋ (กว่า) + B] โครงสร้างการบ่งชี้ คือ [นาม+คำบ่งชี้] โครงสร้างส่วนขยายนาม คือ [คำนาม + ส่วนขยาย] โครงสร้างส่วนขยายคุณศัพท์ คือ [ส่วนขยาย + คำคุณศัพท์] โครงสร้างส่วนขยายหรือช่วยกริยา คือ [ส่วนขยายกริยา(หรือส่วนช่วยกริยา) + คำกริยา] โครงสร้างคำบอกตำแหน่ง คือ [คำบอกตำแหน่ง + สถานที่]

ภาษาถิ่น นักวิชาการจีนใช้เกณฑ์พื้นที่และระบบเสียง ระบบคำ แบ่งภาษาหว่าในประเทศจีนออกเป็น 3 ภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาถิ่นปาร์ก ภาษาถิ่นอาหว่า และภาษาถิ่นหว่า

ภาษาเขียน มีการสร้างอักษรภาษาหว่าสองยุค คือ ยุคที่หนึ่งก่อนการก่อตั้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี ค.ศ. 1912 โดยมีชนนารีชาวอังกฤษ ชื่อ M.Vincent Young ชื่อว่า อักษรซาลา แต่ไม่เป็นที่นิยมใช้ ยุคที่สองสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1957 โดย คณะกรรมการชนกลุ่มน้อยแห่งชาติและนักภาษาศาสตร์ของมณฑลยูนนาน โดยยึด ภาษาหว่าถิ่นปาร์กเป็นหลัก เพราะมีจำนวนผู้พูดมากที่สุด เป็นระบบการเขียนที่ใช้ อักษรลาติน อักษรนี้ชื่อว่า “อักขระอักษรภาษาฮาหว่า” เป็นอักษรที่ได้รับความนิยม และใช้มาจนปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

เบญจวรรณ กลีโสภา.(2546) การศึกษาระบบเสียงและการจัดกลุ่มทางเชื้อสายของ
ภาษาตระกูลอั้ง (ปะหล่อง) บ้านนอแลอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. อักษรศาสตร์ (ภาษาศาสตร์).บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มัชฌิมารรณ สุวรรณวัฒน์.(2546) การใช้ภาษาและทัศนคติทางภาษาของกลุ่มคน
ปลังบ้านห้วยน้ำซุ่นจังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์
(ภาษาศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เมฆม สอดส่องกฤษ.(2555) สารานุกรมชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน.
พิมพ์ครั้งที่3.อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

_____. (2556) ปู่หล่าง : ภาษาตระกูลมอญเขมรในประเทศจีนตาม
ทรรศนะของนักวิชาการจีน.วารสารศาสนาและวัฒนธรรม.วิทยาลัย
ศาสนศึกษา.มหาวิทยาลัยมหิดล.ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน
2557)

_____. (2557) เต่ออ้าง : ภาษาตระกูลมอญเขมรในประเทศจีนตาม
ทรรศนะของนักวิชาการจีน. วารสารอารยธรรมโขงสาละวิน.สถานอารยธรรม
ศึกษาโขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
2557.

_____. (2557)ชาติพันธุ์วรรณนากลุ่มชาติพันธุ์มอญ-เขมรในประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีน.เอกสารรวมบทความวิชาการและบทความวิจัย
การประชุมวิชาการระดับชาติ มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี .อุบลราชธานี : วิทยาการพิมพ์.

วัฒนา ตันติวุฒิปกรณ.(2541) การศึกษาระบบเสียงภาษาว่า บ้านสันตสุข หมู่ 19
ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์
(ภาษาศาสตร์).บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วาสนา ละอองปลิว.(2546) **ความเป็นชายขอบและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของ
คนพลัดถิ่น:กรณีศึกษาชาวตาระอั้งในอำเภอเชียงดาว.วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (พัฒนาสังคม).บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.**
- สกุณี ญัฐพลวัฒน์.(2545) ตาระอั้ง: คนชายขอบสองแผ่นดิน.**วารสารสังคม-
วิทยามานุษยวิทยา. ปีที่ 21 ฉบับที่ 1: พ.ศ. 2545, (97-123)**
- สุชาติา เจียพงษ์.(2546)**ไวยากรณ์ภาษาปลั่ง บ้านห้วยน้ำขุ่น จังหวัดเชียงราย.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (ภาษาศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- สุมิตร ปิติพัฒน์ (2541) **การศึกษาชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนตอนใต้.สถาบันไทยคดี
ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .**
- สุรียา รัตนกุล.(2531) **นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1: ภาษาตระกูล
ออสโตรเอเชียติกและภาษาตระกูลจีน-ทิเบต. กทม.สถาบันภาษาและ
วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- Diffloth, Gerard.(1982)“On the Balongic of Mon-Khmer”.The 15
International Conference on Sino-Tibetan Language and
Linguistics, Beijing ,China.
- 陈相木, 王敬骝, 赖永良。(1986)《德昂语简志》北京:
民族出版社。(เงินเสียงมู่ หวางจิ้งหลิวและล่าหย่งเหลียง.(1986)
ปริทรรศน์ภาษาเตออ้าง . ปักกิ่ง:สำนักพิมพ์ชนเผ่า.
- 黄尚明。(2008) 从考古学看先秦时期濮人的迁徙。华中师
范大学学报（人文社会科学版）47年，1期。
- (หวางซ่างหมิง.(2008) มองการอพยพย้ายถิ่นยุคก่อนจีนของชาวผู่จากการศึกษาทาง
โบราณคดี.วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์หัวตง.ปีที่47,ฉบับที่1.)
- 李道勇、聂锡珍、邱鄂锋。(1986)《布朗语简志》北京:
民族出版社.

(หลี่ต้าหว่ง เนี่ยซีเจินและจิ่วอ๋อเฟิง.(1986) **ปริทรรศน์ภาษาปู้หล่าง**.ปักกิ่ง: สำนักพิมพ์ชนเผ่า.)

颜其香, 周值志。(1995)《中国孟高棉语族语言与南亚语系》。北京: 中央民族大学出版社 : 新华书店北京发行所发行。

(เหยียนฉีเซียง,โจวจื่อจื่อ (1995) **ภาษากลุ่มมอญ-เขมรกับภาษาสายตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศจีน**. ปักกิ่ง: สำนักพิมพ์ชนเผ่า.)

周值志, 颜其香。(1984)《佯语简志》北京: 民族出版社。

(โจวจื่อจื่อ,เหยียนฉีเซียง.(1984) **ปริทรรศน์ภาษาหว่า**.ปักกิ่ง:สำนักพิมพ์ชนเผ่า.)

เอกสารสารสนเทศ

Gordon, Raymond G., Jr. (ed.), (2005). *Ethnologue: Languages of the World, Fifteenth* . [online]. edition. Dallas, Tex.: SIL International.

Retrieved September 20, 2014, from : <http://www.ethnologue.com>

聂锡珍、邱鄂锋。(เนี่ยซีเจิน และ จิ่วอ๋อเฟิง): (1986) 布朗语 (ภาษาปู้หล่าง). [ออนไลน์] เข้าถึงข้อมูลวันที่ 22 กันยายน 2557. จาก <http://www.chinabaik.com>)

ประมวลภาพกิจกรรม

Activities & Events

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
ควำรวงวัลชนะเลิศการประกวดนิทรรศการ
ในงานนเรศวรวิจัย ครั้งที่ ๑๐

เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ณ โรงละครเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษาบรมราชินีนาถ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ผู้อำนวยการสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เข้ารับเกียรติบัตร รางวัลชนะเลิศ การประกวดจัดแสดงผลงานภาคนิทรรศการ ในการประชุมวิชาการระดับชาติ นเรศวรวิจัย ครั้งที่ ๑๐ เครือข่ายวิจัย สร้างความรู้สู่อาเซียน โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ จินายน อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นผู้มอบรางวัล

การประกวดจัดแสดงผลงานภาคนิทรรศการครั้งนี้ สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน นำเสนอภารกิจตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง-สาละวิน ได้แก่ เป็นหน่วยวิจัย เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นองค์กรบูรณาการด้านศิลปวัฒนธรรมกับหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

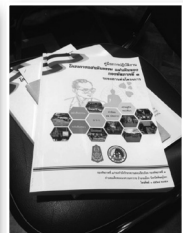
เป็นวิทยากรในโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กองทัพบกที่ ๓ ถ่ายทอดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม ๑๒ ประการ สู่การปฏิบัติจริง

เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ สโมสรบันเทิงทัพ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก ผศ. ดร.วสิน ปัญญาวุธตระกูล ผู้อำนวยการสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร และนายเอกชัย โกมล หัวหน้างานอำนวยการ เป็นวิทยากรในโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กองทัพบกที่ ๓ ระยะเวลาต่อโครงการใน ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ โดยมีเหล่าทหารจากหน่วยต่าง ๆ ใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เข้าร่วมโครงการ มีพล.ต.กิตติศักดิ์ แม่นเหมือน เสนาธิการกองทัพบกที่ ๓ และเลขาธิการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๓ เป็นประธานในงาน

การอบรมครั้งนี้เป็นการบรรยายเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม ๑๒ ประการ ในกลุ่มโรงเรียน ตามความรับผิดชอบของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน ในโครงการ บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ประกอบด้วย

- การสร้างสำนึกวินัยในกิจกรรมชุมนุมลูกเสือ-เนตรนารี เช่น ร่วมร้องเพลงชาติไทย เพลงความฝันอันสูงสุด, ศึกษาประวัติและผลงานของบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์แก่ชุมชนและประเทศชาติ, การแสดงออกถึงความความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ, เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย จากข่าวและเหตุการณ์ในสังคม, คิดแล้วต้องทำ, ชื่นชมยินดี, เป็นต้น
- สืบค้น เรียนรู้ ประวัติศาสตร์และชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน, กิจกรรมสมุดบัญชีความดี, กิจกรรมวันห้องสมุด, กิจกรรมเด็กไทยใฝ่หาความรู้, กิจกรรม คำนันสัญญา, กิจกรรมคนรุ่นใหม่ หัวใจใฝ่ธรรมะ, กิจกรรมตัวรู้ รู้ตัว, กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง, กิจกรรมตามรอยพ่อ เป็นต้น

กิจกรรมทั้ง ๒ หัวข้อ บรรยายในคู่มือปฏิบัติการโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กองทัพบกที่ ๓ ระยะเวลาต่อโครงการ เพื่อการลงสู่ภาคสนามใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือตอนล่างต่อไป

เป็นวิทยากรในโครงการ “กระบวนการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา”

เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ใน ๘ จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง

เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมวิสุทธิกษัตริย์ อาคารวิสุทธิกษัตริย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสิน ปัญญาวุธตระกูล ผู้อำนวยการสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยสฤกษ์ อเนกสุข ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบันฯ เป็นวิทยากรในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระบวนการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา” ในหัวข้อ การบูรณาการการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ศาสนาและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การสร้างสื่อและเทคนิคเพื่อการสอนอาเซียนศึกษา ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ใน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิจิตร และพิษณุโลก จากนั้นเป็นการนำชมหอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร พิพิธภัณฑ์ชีวิตและพิพิธภัณฑ์ผ้า ร่วมชมกิจกรรมมัลติมีเดียเส้นผ้า

โครงการนี้จัดโดยสำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน ร่วมเป็นกรรมการตัดสิน ขบวนแห่กระทงและนางนพมาศ ในงานลอยกระทงสองแควแลอดีต จังหวัดพิษณุโลก ประจำปี ๒๕๕๗

เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ เวทีลอยน้ำ หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร นายเอกชัย โกมล หัวหน้างานอำนวยการ สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นกรรมการตัดสินการประกวดนางนพมาศ การประกวดขบวนแห่และกระทงใหญ่ ในงานลอยกระทงสองแควแลอดีต จังหวัดพิษณุโลก ประจำปี ๒๕๕๗ โดยจังหวัดพิษณุโลก เทศบาลนครพิษณุโลก วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร สภาวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนชาวจังหวัดพิษณุโลก ร่วมกันจัดขึ้นในวันที่ ๒ – ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เพื่อฟื้นฟู ส่งเสริม สืบทอดและรักษาประเพณีอันดีงามของไทย อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกและการท่องเที่ยวภายในประเทศให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ประชุมเตรียมความพร้อมโครงการประชุมวิชาการนานาชาติ “ชีวิต อำนาจ ชาติพันธุ์” ฉลอง ๒๕ ปี มหาวิทยาลัยนเรศวร

เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมวิสุทธิกษัตริย์ อาคารวิสุทธิกษัตริย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมการจัดโครงการประชุมวิชาการด้านชาติพันธุ์ในเอเชีย ครั้งที่ ๑ เรื่อง “ชีวิต อำนาจ ชาติพันธุ์” เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๕ ปี มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุพงษ์ พงษ์เจริญ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นประธานในพิธี มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาบุตรกุล ผู้อำนวยการสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยสุภฏ์ อนนทสุข ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำสถานฯ พร้อมด้วยนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และมหาวิทยาลัยนเรศวร คณะทำงานเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณา เสนอแนะ ระดมความคิดเห็นการจัดงานในด้านต่าง ๆ เช่น วัน เวลา สถานที่ที่การจัดงาน หัวข้อปาฐกถาพิเศษ การเสวนาทางวิชาการ หัวข้อเวทีวิชาการ ผู้ดำเนินรายการ กลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

โครงการประชุมวิชาการด้านชาติพันธุ์ในเอเชีย ครั้งที่ ๑ เรื่อง “ชีวิต อำนาจ ชาติพันธุ์” เกิดจากความร่วมมือของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พร้อมด้วยมหาวิทยาลัยแห่งชาตินลาว เพื่อเปิดเวทีวิชาการให้แก่ผู้สนใจ ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้มีการผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย การปาฐกถาพิเศษ การเสวนาทางวิชาการ และการนำเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์ในด้านต่าง ๆ โดยกำหนดจัดขึ้นในวันที่ ๒๐ - ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บุคลากรเป็นวิทยากรอบรม “แก้วเครื่องหอม” และ “เครื่องแขวนไทย” พัฒนาเครือข่ายผู้พิการจังหวัดพิษณุโลก เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ว่าที่ร้อยตรีฉันทพงศ์ เนื่องโนราช บุคลากรสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นวิทยากรในการอบรมเชิงปฏิบัติการ “แก้วเครื่องหอม” และ “เครื่องแขวนไทย” เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุม โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล โดยมีนักเรียนโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จำนวน ๕๐ คน ร่วมฝึกประดิษฐ์แก้วเครื่องหอมจากสมุนไพรไทย และประดิษฐ์เครื่องแขวนไทย ตามโครงการสร้างเสริมทักษะด้านอาชีพและการเรียนรู้สำหรับผู้พิการ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจัดโดยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้พิการ จังหวัดพิษณุโลก และให้ผู้พิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเป็นการพัฒนาเครือข่ายผู้พิการจังหวัดพิษณุโลกให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง

❧ นิทรรศการ “พัฒนาผ้าทอร่วมสมัย” ...นวัตกรรมแห่งผ้าทอ ❧

...การประยุกต์ พัฒนา คือการดำรง รักษาภูมิปัญญาผ้าทอไทย...

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดนิทรรศการ “พัฒนาผ้าทอร่วมสมัย” ขึ้น ตั้งแต่เดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ พิพิธภัณฑ์ผ้า อาคารอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อจัดแสดงผ้าทอและผลิตภัณฑ์ฝีมือของกลุ่มทอผ้าในเขตภาคเหนือตอนล่าง อันเกิดจากการจัดฝึกอบรมออกแบบลวดลายผ้าทอแนวใหม่เมื่อต้นปี ๒๕๕๗ ประกอบด้วยผ้าทอและผลิตภัณฑ์แปรรูปลวดลายใหม่ฝีมือกลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านโบราณหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย, กลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้อง อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก, กลุ่มทอผ้าบ้านช้างร้อง อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก, กลุ่มทอผ้าบ้านคุ้ม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และกลุ่มบ้านลานกระตี่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกำแพงเพชร

❖ ผ้าทอลวดลายใหม่ ได้แก่ ลายโรสออฟสุโขทัย, ลายดอกบัวบาน, ลายดอกผักแว่น, ลายดอกไม้ลับแล, ลายรังไหม

❖ กระเป๋าผ้าฝ้ายร่วมสมัย

❖ ชุดเจ้าสาวลวดลายโรสออฟสุโขทัย จากการแสดงแฟชั่นโชว์ในงานชุดไทยด้วยรัก ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ โดย ดร.ดนัย เรียบสกุล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

❖ การสาธิตการทอผ้า

ผอ.เป็นวิทยากรโครงการอบรม “มาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย เพื่อรองรับ AEC”

เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมไพลินสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ผู้อำนวยการสถานอารยธรรมศึกษา ไชย-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นวิทยากรในโครงการอบรมมาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับ ASEAN Economic Community: AEC) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายใต้โครงการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างขีดความสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย และจังหวัดในเขตท่องเที่ยวที่จังหวัดสุโขทัย (จังหวัดตาก อุตรดิตถ์ และกำแพงเพชร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยให้มีขีดความสามารถทางการแข่งขัน และยกระดับมาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย

โครงการนี้ประกอบด้วยบรรยายและฝึกปฏิบัติการมาตรฐานอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว นำเสนอรูปแบบมาตรฐานที่เหมาะสมกับจังหวัดสุโขทัยในมิติต่างๆ ให้กับบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการร้านค้า โรงแรมและเกสต์เฮาส์ในจังหวัดสุโขทัย

ผลงาน...จากแรงบันดาลใจ ใสมุมมอง ส่องสังคมและวัฒนธรรม ในนิทรรศการ “ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๐”

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จัด “นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๐” ขึ้น เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ – ๓๑ มกราคม ๒๕๕๘ ณ หอศิลป์ฯ อาคารวิสุทธิกษัตริย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

...ธรรมชาติแห่งจิต, จดหมายเหตุอภินิหาร, ความรู้สึกจาก...จิตใต้สำนึกของสตรีมุสลิม, สาระ สัจจะ ความจริง, ป่า ก้าวย่าง ลมหายใจ, ดินแดนในอุดมคติ, Linear, รูปทรงที่เสื่อมสลาย, รอยมือ... ฯลฯ และอีกหลากหลายผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อประสม ที่ได้รับรางวัลจากเวทีการประกวดและการคัดเลือกโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ สะท้อนแรงบันดาลใจ มุมมองทางความคิด อันสื่อถึงสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการแสดงออกซึ่งทักษะ ประสพการณ์ เทคนิคการสร้างผลงานที่หลากหลายของศิลปินแขนงต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดให้สาธารณชนได้ประจักษ์และเข้าใจถึงคุณค่าความงามทางด้านศิลปะ

ผอ.เป็นวิทยากร

“ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ตะเข็บพรมแดนไทย-พม่า”

ในการสัมมนาวิชาการ ไทย-พม่าศึกษา ในกรอบประชาคมอาเซียน

เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุม อาคารเอกาทศรถ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ผู้อำนวยการสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นวิทยากรในหัวข้อ “ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ตะเข็บพรมแดนไทย/พม่า” ร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉริยา ชวงค์เลิศ อาจารย์อนุชิต สิงห์สุวรรณ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ สายพันธ์ เป็นผู้ดำเนินการและนำอภิปราย มีนิสิต นักศึกษา นักวิชาการและผู้สนใจเข้าร่วมฟังการบรรยายและแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น

เวทีนี้เป็นหนึ่งในการสมมนาย่อยในโครงการสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๕๗ “ไทย-พม่าศึกษา ในกรอบประชาคมอาเซียน” ซึ่งเป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัยนเรศวร มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มูลนิธิธิดาไต้ประเทศไทย และบริษัทโตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด เมื่อวันที่ ๑๘ - ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อส่งเสริมและให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขยายพรมแดนความรู้และสร้างกระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษาแก่คนและสังคมไทยให้เป็นสังคมที่อุดมไปด้วยปัญญา

วิจิตร รื่นรมย์ อบอุ่น กรุณาคุนค่า ด้วยศิลปวัฒนธรรมไทย ในงาน “ตั้งในสวนขวัญ หลากหลายพันธุ์มาลี”

เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ สนามด้านข้างสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน นำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วศิน ปัญญา วุฒตระกูล ผู้อำนวยการ จัดงานเลี้ยงรับรองและงานแฟชั่นโชว์ “ตั้งในสวนขวัญ หลากหลายพันธุ์มาลี” เพื่อรับรองผู้เข้าร่วมงานสัมมนาวิชาการ “ไทย-พม่าศึกษา ในกรอบประชาคมอาเซียน” ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับ มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย และบริษัทโตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด มีศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ จินายน อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นประธานในงาน

“ตั้งในสวนขวัญ หลากหลายพันธุ์มาลี” รื่นรมย์ อบอุ่น ด้วยบรรยากาศแบบธรรมชาติ ... ชมการรำรำอันวิจิตร งดงาม พลิ้วหวานของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ในการแสดงชุด สายน้ำแห่งภูมิปัญญาแหล่งอารยธรรม โดยการควบคุมของอาจารย์ภูริตา เรืองจิรยศ หัวหน้าภาควิชาศิลปการแสดง คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และอาจารย์รัชดาพร สุคโต อาจารย์ประจำภาควิชา ... สลับกับลีลา กรีดกรายของนิสิตในแฟชั่นโชว์ชุดงามพิศแพรวพรรณอารยธรรมแห่งอุษาคเนย์ ด้วยผ้าและเครื่องแต่งกายอันวิจิตร ตระการตา จากคลังสะสมของพิพิธภัณฑ์ผ้า สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน และพิพิธภัณฑ์โกมลผ้าโบราณ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาอย่างยิ่งชุดพินาเล่ เสลานภูมิิตและประดู่อัปสร ผลงานการออกแบบของดร.ดนัย เรียบสกุล รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตและศิษย์เก่าสัมพันธ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่รังสรรค์จากมุมมองของดอกไม้ประจำถิ่น และลวดลายผ้าประจำชาติไทย-พม่า กลายเป็นเครื่องแต่งกายประยุกต์อันงดงามสื่อสัมพันธ์สองดินแดน

ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับความงดงามของผืนผ้า

สะกดผู้เข้าร่วมงานให้อยู่ในภวังค์

“ตั้งในสวนขวัญ หลากหลายพันธุ์มาลี”

จัดกิจกรรม “ลานอาหารไทยก้าวไกลสู่อาเซียน” สืบสานวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว ในงานมหกรรมอาหารและพืชผัสดอกดาว ประจำปี ๒๕๕๗

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดกิจกรรม “ลานอาหารไทยก้าวไกลสู่อาเซียน” ในงานมหกรรมอาหารและพืชผัสดอกดาว ประจำปี ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๕ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ สวนขม่นานเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยการจำหน่ายอาหารไทยโบราณและไทยประยุกต์ เช่น ข้าวเป็ญ ยำขมจีน หมูสร่ง ปลาเห็ดทอดมันหัวปลี ขนมง ขนดอกบัว ขนผักบัว มันฝรั่ง หอยครก เมี่ยงคำ ขนมงคด ถูทอง ปั่นขลิบ น้ำสมุนไพร เป็นต้น ตลอดจนการตักบาตรพระประจำวัน และการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม อาทิ รำวงย้อนยุค ลิเกฮูลู วงดนตรีลูกทุ่ง เป็นต้น โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนจังหวัดพิษณุโลก

มหกรรมอาหารและพืชผัสดอกดาว ประจำปี ๒๕๕๗ จัดโดยจังหวัดพิษณุโลก ร่วมกับองค์กร ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน วัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดและรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกและการท่องเที่ยวภายในประเทศ

จัดนิทรรศการ “ภาพเก่าเล่าเรื่อง” ในงานสมโภช ๕๕๐ ปี วัดจุฬามณี ย้อนประวัติศาสตร์เมืองพิษณุโลกผ่านภาพถ่าย

เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ – ๓ มกราคม ๒๕๕๘ ณ วัดจุฬามณี จังหวัดพิษณุโลก สถานอารยธรรมศึกษา ไชย-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดนิทรรศการ “ภาพเก่าเล่าเรื่อง” ในงานสมโภช ๕๕๐ ปี วัดจุฬามณี ประกอบด้วยภาพถ่ายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสด็จฯ เยือนจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนภาพประวัติศาสตร์ของจังหวัดพิษณุโลก เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดจุฬามณี วัดราชบูรณะ ภาพถ่ายทางอากาศ ณ จุดต่าง ๆ เช่น ประตูด่าน หอนาฬิกา โรงแรมเทพนคร โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม แม่น้ำน่าน ภาพของโรงหนังสำเนียงวัฒนา ก่อนถูกไฟไหม้ ท่าเรือเขียว ศูนย์กลางการค้าขายในอดีต เป็นต้น เพื่อให้ชาวพิษณุโลกและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถี วัฒนธรรมของจังหวัดพิษณุโลกในอดีต

“วัดจุฬามณี” เป็นวัดที่มีความเก่าแก่ที่สุดของจังหวัดพิษณุโลก เชื่อกันว่าเป็นตำแหน่งที่ตั้งของเมืองพิษณุโลกเดิม ตามประวัติศาสตร์ของวัดจุฬามณีแห่งนี้ กล่าวว่า สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมหาราชทรงสร้างขึ้นและได้เสด็จออกผนวช ณ วัดแห่งนี้ เป็นเวลาถึง ๘ เดือน ๑๕ วัน และการออกผนวชของพระองค์ท่านมีข้าราชการบริพารบวชตามเสด็จถึง ๒,๓๔๘ รูป

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงทำนุบำรุงศาสนา สร้างองค์พระปรางค์ศิลปะแบบขอม ก่อด้วยศิลาแลง ลวดลายปูนปั้น ลายคาบสร้อยดอกไม้มที่เป็นอัตลักษณ์หนึ่งเดียว ลายเพื่องูขะ ลายไทยที่อ่อนช้อย อีกทั้งทรงบูรณะวัดวาอาราม เพื่อให้เป็นแบบอยุธยา สร้างอารยธรรมที่เป็นหนึ่งของไทย บอกกล่าวเล่ายุคสมัยชาติไทย ได้ทรงเผยแผ่ให้มีการเทศน์มหาชาติ คำหลวง มหาเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์ และในด้านการปกครองได้เน้นการปกครองแบบจตุสดมภ์ เวียง,วัง,คลัง,นา ทำให้พิษณุโลกสมัยนั้นเป็นเมืองหลวง สมัยอยุธยาสามารถสงบสุขได้นานถึง ๒๕ ปี มีพงศาวดารลิลิตยวนพ่ายบันทึกประวัติศาสตร์ ปึกหมุดยืนยน์ ความสำคัญของวัดจุฬามณี

อีกทั้งยุคต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงมาประทับและพระองค์ได้ทรงดำเนินพระราชกิจเช่นเดียวกัน ในด้านการศาสนาได้สร้างรอยพระพุทธรูปโดยนำผ้าขาวไปทาบรอบพระพุทธรูปที่เขาสุวรรณบรรพต จังหวัดสระบุรีมาจำลองที่วัดจุฬามณี สร้างมณฑปครอบเพื่อเป็นศูนย์รวม ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับประชาชนสมัยนั้น

❧ ขอเชิญร่วมกิจกรรม “เส้นทางการเรียนรู้” ❧

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวรขอเชิญนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมใน “เส้นทางการเรียนรู้มหาวิทยาลัยนเรศวร” ประกอบด้วย

❖ มัดลายใส่ผืนผ้า มัดย้อมผ้าเช็ดหน้าด้วยสีจากธรรมชาติ แปลกตาด้วยเทคนิค การมัดแบบต่าง ๆ เช่น การมัดแบบวงกลม แบบเส้นตรง และเป็นจุด ณ พิพิธภัณฑ์ชีวิต

❖ ถักผ้าแต้มลาย ตกแต่งถักผ้าดิบ ด้วยการป้อนลายแบบง่าย ๆ ณ พิพิธภัณฑ์ผ้า

❖ พวงกุญแจไม้ ตกแต่งพวงกุญแจไม้ด้วยเทคนิคการใช้สีแบบต่าง ๆ เช่น จุ่มสี หยอดสี ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร

เลือก ๑ กิจกรรม พร้อมคำวัสดุอุปกรณ์ ๓๐ บาท สนใจติดต่อเข้าร่วมกิจกรรม ได้ที่งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๕๕๙๖ ๑๒๐๗, ๐ ๕๕๙๖ ๑๒๑๘

สนุกสนาน

สืบสานวัฒนธรรมไทย

ได้ความรู้ดี

มีของที่ระลึกกลับบ้าน

แนะนำหนังสือ

Book Reviews

แนะนำหนังสือของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

ชื่อหนังสือ: ภูมิทัศน์ภาคเหนือตอนล่าง
สายธารอารยธรรมโขง-สาละวิน

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล

จัดพิมพ์โดย : สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

ปีที่พิมพ์ : 2556

ครั้งที่พิมพ์ : 1

จำนวนหน้า : 352 หน้า

ราคา : 400 บาท

หนังสือภูมิทัศน์ภาคเหนือตอนล่าง : สายธารอารยธรรมโขง-สาละวิน มีเป้าหมายที่จะนำเสนอลักษณะพิเศษของภูมิภาคแห่งนี้ คือ เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจรากเหง้าความเป็นมาของชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อเข้าใจถึงอัตลักษณ์ของภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งลักษณะเฉพาะแตกต่างจากประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นในภูมิภาคอื่น ๆ เนื่องจากพัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนภาคเหนือตอนล่างถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย จนไม่ปรากฏลักษณะเด่นทางชาติพันธุ์ ภาษาและวิถีชีวิตของตน

ดังนั้นผู้เขียนสนใจที่จะรวบรวมและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องตลอดจนทำการวิจัยด้านประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยชุมชนเข้ามาผสมผสานกับการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบความรู้ในการเรียบเรียงเอกสารดังกล่าวขึ้น

แนะนำหนังสือของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

ชื่อหนังสือ: พระราชวังจันทน์ สถานภาพ องค์ความรู้
รูปลักษณ์พื้นฐาน

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล
และนางสาวจรินทร์ เสโตบล

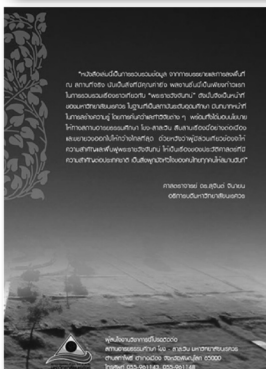
จัดพิมพ์โดย: สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

ภาพปก: นางสาวเยาวทศน์ อรรถาษิต

ISBN: 978-616-7322-79-7

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง: สิงหาคม 2556

จำนวนหน้า: 171 หน้า

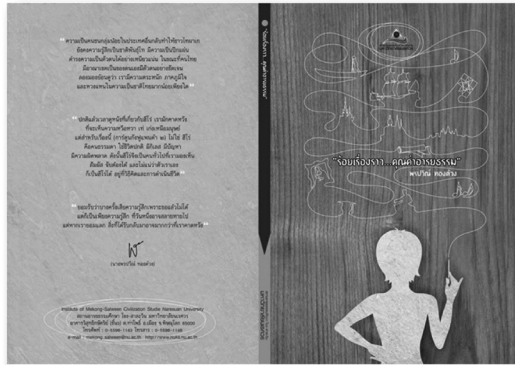

พระราชวังจันทน์ สถานภาพ องค์ความรู้ รูปลักษณ์พื้นฐาน
หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมข้อมูล หลักฐาน การวิเคราะห์
มุมมอง ความคิดเห็น ข้อค้นพบจากการค้นคว้าวิจัยของ
ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี พิพิธภัณฑวิทยา
และประวัติศาสตร์ศิลปะ ได้แก่ ศ.เกียรติคุณ ดร.สันติ
เล็กสุขุม รศ.ดร.สมคิด ศรีสิงห์ อาจารย์พิเศษ เจียจันทร์พงษ์
คุณพิรพนพิสนุพงศ์ และคุณนัตยา กรณีกิจโดยได้ทำการ

ถอดเทปคำบรรยาย ซึ่งวิทยากรทุกท่านได้ตรวจสอบถ่วงถ่วง ร้อยเรียงให้อีกครั้งหนึ่ง
เพื่อให้หนังสือเล่มนี้เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับ “พระราชวังจันทน์” สถานที่ประทับ
ขององค์พระบรมไตรโลกนาถ สถานที่พระราชสมภพและสถานที่ประทับ ขณะดำรง
พระอิสริยยศพระมหาอุปราชของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทุกประโยค

ทุกถ้อยความในหนังสือเล่มนี้มีได้เป็นบทสรุปของเรื่องราวเกี่ยวกับ “พระราช-
วังจันทน์” แต่มุ่งหวังให้เกิดการศึกษาต่อยอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ รวม
ถึงการพัฒนาพระราชวังจันทน์ให้เป็นมรดกโลกและความภาคภูมิใจต่อไป

แนะนำหนังสือของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

ชื่อหนังสือ : ร้อยเรื่องราว...คุณค่าอารยธรรม
ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาทิน ปัญญาบุตรกุล
ผู้เขียน : นางพรปวีณ์ ทองด้วง
จัดพิมพ์โดย : สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
ออกแบบปก : นายจิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์
ISBN : 978-616-7902-06-7
พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง : สิงหาคม 2557
จำนวนหน้า : 190 หน้า

หนังสือองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดจากเหตุการณ์ เรื่องราวต่าง ๆ อันสะท้อนรากเหง้าของอารยธรรมในเขตภาคเหนือตอนล่างและลุ่มน้ำโขง-สาละวิน ทางด้านความเชื่อ วิถีชีวิต ที่สืบทอดกันมา อันเป็นรากฐานของผู้คนในอาณาบริเวณแถบนี้ อันได้แก่ เรื่องราว วิถีชีวิตของผู้คนในมหาวิทยาลัย การเปลี่ยนแปลง อนุรักษ์และสืบทอดประเพณี วิถีชีวิตของคนในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตลอดจนความงดงามของสีสันแห่งวิถีชีวิตของคนในลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำสาละวิน

หนังสือเล่มนี้ยังเป็นคอมไพเลอร์ให้ถึงเป้าหมาย และทิศทางของสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวินที่มุ่งมั่นสู่การเป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม

ระเบียบการเสนอบทความ

.....
Instructions for the Preparation of Manuscripts

1. วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1.1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านอารยธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน

1.2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดด้านศิลปวัฒนธรรม และอารยธรรมศึกษาในมิติต่าง ๆ ของคนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน

1.3. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป มีโอกาส เผยแพร่ผลงานวิชาการ

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

2.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้า อย่างมีระบบและมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่าง ที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิด ประโยชน์ บทความวิจัยมีลักษณะเป็นเอกสารที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลัก วิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจนสมเหตุผล โดย จะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดแน่นอน มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความและสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

2.2 บทความวิชาการ (Academic Article) งานเขียนทางวิชาการ ซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการ วิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ใน ประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อ วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่าง ชัดเจนด้วย (ก.พ.อ., ๒๕๕๐)

3. การจัดเตรียมต้นฉบับ

บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ในบทความที่เขียนจะต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 บทความวิจัย

- ชื่อเรื่องชื่อ-นามสกุล สังกัด (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และอีเมลของผู้เขียน

- บทคัดย่อและคำสำคัญ(ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)บทคัดย่อความยาว 200-250 คำ คำสำคัญไม่ควรเกิน 5 คำ

- บทนำ
- วัตถุประสงค์การวิจัย
- อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย
- ผลการวิจัย/การวิเคราะห์ข้อมูล
- สรุปและอภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ
- เอกสารอ้างอิง(อ้างอิงในเนื้อเรื่องและในบัญชีเอกสารอ้างอิง)
- ภาคผนวก (ถ้ามี) และกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

3.2 บทความวิชาการ

- ชื่อเรื่องชื่อ-นามสกุล สังกัด (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และอีเมลของผู้เขียน

- บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)บทคัดย่อความยาว 200-250 คำ, คำสำคัญไม่ควรเกิน 5 คำ

- บทนำ

- เนื้อหา (สามารถแบ่งเป็นหัวข้อตามที่ท่านต้องการนำเสนอ) ควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย
- บทสรุปและเอกสารอ้างอิง

หมายเหตุ : พิมพ์ผลงานด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ความยาวของบทความ 10-15 หน้ากระดาษ A4

3.3 ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว A4
- ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน 1.25 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว
- ระยะห่างระหว่างบรรทัด หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์
- ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK และพิมพ์ตามกำหนด ดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ภาษาไทยขนาด 18 point, กึ่งกลางหน้ากระดาษ, ตัวหนา
 - ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่) ขนาด 18 point, กึ่งกลางหน้ากระดาษ, ตัวหนา
 - ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)
 - ชื่อผู้เขียนภาษาไทย-อังกฤษขนาด 14 point, กำหนดขีดขวา, ตัวหนา
 - ชื่อหน่วยงานของผู้เขียนภาษาไทย-อังกฤษขนาด 14 point, กำหนดขีดขวา, ตัวธรรมดา
 - อีเมลของผู้เขียน 1 คน ที่เป็นคนติดต่อกับกองบรรณาธิการวารสารฯ, กำหนดขีดขวา, ตัวธรรมดา
 - บทคัดย่อ

- ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point, กำหนด
ชิดซ้าย, ตัวหนา

- ชื่อความบทคัดย่อภาษาไทยขนาด 14 point, กำหนดชิด
ซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว, ตัวธรรมดา

- ชื่อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษขนาด 14 point, กำหนด
ชิดซ้ายย่อหน้า 0.5 นิ้ว, ตัวธรรมดา

➤ คำสำคัญ (keyword)

- ให้พิมพ์ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ (Abstract) ควรเลือกคำ
สำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความประมาณ 4-5 คำใช้ตัวอักษร
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 14 point

➤ รายละเอียดบทความ

- หัวข้อใหญ่ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา

- หัวข้อรองขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว,
ตัวหนา

- ตัวอักษรขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย ย่อหน้า 0.5 นิ้ว,
ตัวธรรมดา

➤ คำศัพท์ให้ใช้คำศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

➤ ภาพและตาราง กรณีมีภาพและตารางประกอบ ชื่อภาพให้ระบุ
คำว่า ภาพที่ ໐໐໐໐ภาพประกอบ และจัดข้อความบรรยายได้ภาพให้อยู่กึ่งกลาง
หน้ากระดาษ ชื่อตารางให้ระบุคำว่า ตารางที่ ໐໐໐໐ทั้งข้อความบรรยายตาราง
หัวตารางให้จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ และได้ภาพประกอบหรือตารางให้บอก
แหล่งที่มา โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพประกอบหรือเส้นค้นได้ตาราง 1 บรรทัด
(ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point, ตัวธรรมดา)

ตัวอย่าง ภาพประกอบที่นำมาอ้างอิงและการบอกแหล่งอ้างอิง

ภาพที่ 6 พระพุทธรูปแบบพระสิงห์ วัดพระสิงห์ จ.เชียงใหม่ และลายเส้นพระ
สิงห์ พ.ศ.2013 วัดพระเจ้าเม็งราย จ.เชียงใหม่

ที่มา : ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2554). ศิลปะเมืองเชียงแสน : วิเคราะห์งาน
ศิลปกรรม ร่วมกับหลักฐานทาง โบราณคดีและเอกสารทาง
ประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี). กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ,
หน้า 208. หากเป็นภาพที่ถ่ายด้วย อ้างว่า ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย
/ผู้เขียน ชื่อ-สกุล

ตัวอย่าง ตารางที่นำมาอ้างอิงและการบอกแหล่งอ้างอิง

น้ำหนักพืชตัวอย่างต่อปริมาณ สารละลาย (กรัม/มิลลิเมตร)	ค่าการดูดกลืนแสงที่วัดได้ตามระยะเวลาที่ทำการสกัด				
	30 นาที	1 ชม.	2 ชม.	3 ชม.	1 วัน
5:10	0.528	1.427	2.468	1.864	4.316
5:20	0.695	0.949	1.036	1.459	2.495
5:30	0.406	0.583	0.481	0.704	1.251
5:40	0.197	0.549	0.417	0.682	1.017
5:50	0.149	0.382	0.406	0.319	0.816

ที่มา : พรพิมล ม่วงไทย และสุจิตรา ศรีสังข์. (2553). การเตรียม ผงสีจากพืชตาม
ภูมิปัญญาไทย. ใน 9 ภูมิปัญญาไทย. วิภาวี อนุพันธ์พิศิษฐ์, บรรณาธิการ.
หน้า 207. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

➤ **กิตติกรรมประกาศ**ให้ประกาศเฉพาะการได้รับทุนสนับสนุน
การวิจัย

➤ **การพิมพ์อ้างอิงที่แทรกในเนื้อหาของบทความ**ใช้การอ้างอิง
ระบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่งปีที่พิมพ์และเลขหน้า

ตัวอย่างที่ 1 การอ้างอิงที่กล่าวรวมไปในเนื้อหาของบทความ
ในหนังสือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาภาคสนาม
: ภาคกลาง (2554 : 84) กล่าวถึงตลาดสามชุกว่าเป็นตลาด
สำคัญในการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าในอดีตเมื่อ 100
กว่าปีก่อน...

ตัวอย่างที่ 2 การอ้างอิงท้ายข้อความที่กล่าวถึง

“สามชุกมาจากคำว่ากระชุกคือเครื่องจักรสานทรงคล้ายฟัก
เขียนผ่านครึ่งใช้ใส่ของแห้งต่างๆเป็นที่มาของคำว่าสามชุกสี่
ชุกหรือกระชุก” (สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 2554 : 88)

➤ การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

- 1) เอกสารอ้างอิงทุกลำดับจะต้องเรียงตามตัวอักษร
- 2) เอกสารอ้างอิงเรียงลำดับโดยให้รายการที่เป็นภาษาไทยขึ้นก่อน ตามด้วยรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษ
- 3) รายการเอกสารอ้างอิงให้พิมพ์ชิดขอบกระดาษด้านซ้ายถ้ารายการละเอียดของเอกสารอ้างอิงมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัด ให้พิมพ์ต่อบรรทัดถัดไปโดยย่อหน้า (โดยเว้นระยะ 7 ช่วงตัวอักษร หรือเริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)

➤ การจัดพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันตามชนิดของเอกสารที่นำมาอ้างอิงให้จัดพิมพ์ ตามข้อแนะนำดังนี้

1.อ้างอิงจากหนังสือใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// ครั้งที่พิมพ์. (ถ้ามี).//
เมืองที่ พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ไพจิตร ยิ่งศิริวัฒน์. (2541). **เนื่อดินเซรามิกส์**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Kotler Philip; & Gary Armstrong. (2003). **Principles of Marketing**. 9th Ed. Boston: McGraw-Hill.

2.อ้างอิงจากวารสารใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อ/ชื่อสกุลผู้เขียนบทความ.// (ปี./วัน/เดือน).// ชื่อบทความ.//
ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่):/หน้าที่ย่อ.

ตัวอย่าง

ชัยรัตน์ นิรันดร์รัตน์. (2553, มกราคม-มิถุนายน).นอนกรน..
การหายใจติดขัดขณะหลับ. วารสารมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. 16(1): 39-42.

Doran, Kirk.(1996, January).Unified Disparity: Theory
and Practice of Union Listing.**Computer in
Libraries.**16(1): 39-42.

3.อ้างอิงจากเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ/ หนังสือรวมบทความวิชาการใช้รูปแบบดังนี้

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความหรือชื่อตอน.// ใน// ชื่อ
หนังสือ.// ชื่อบรรณาธิการหรือชื่อผู้รวบรวม(ถ้ามี).//
หน้าที่ตีพิมพ์บทความหรือตอนนั้น.// ครั้งที่พิมพ์.//
สถานที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

แม่นมาส ขวลิต, คุณหญิง. (2526). การก้าวเข้าสู่ระบบ
คอมพิวเตอร์ของห้องสมุด.ในเอกสารการ
สัมมนาทางวิชาการเรื่องก้าวแรกของการใช้
เครื่องคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด. หน้า 1-7. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Tichner, Fred J. (1981). Apprenticeship and and
Employee Training. In **The New Encyclopedia
Britannica, Macropedia.**V.1. pp. 1018-
1023.Chicago: Encyclopedia Britannica.

**4. อ้างอิงจากปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์
ใช้รูปแบบดังนี้**

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// ชื่อปริญญา
(สาขาหรือวิชาเอก).// เมืองที่พิมพ์: /หน่วยงาน.//
ถ่ายเอกสาร.

ตัวอย่าง

สิริสุมาลย์ ชนะมา. (2548). การพัฒนารูปแบบการ
เรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตวิชาสังคมศึกษา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

ปริญญาบัตรกศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Patamaporn Yenbamrung. (1992). The Emerging
Electronic University: A Study of
Student Cost-Effectiveness. Dissertation,
Ph.D. (Library and Information Science).
Austin: Graduate School The University of
Texas at Austin. Photocopied.

**5. อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ใช้รูปแบบ
ดังนี้ข้อมูลจากหนังสือออนไลน์**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์หรือปีที่สืบค้น).// ชื่อเรื่อง.// สถานที่พิมพ์:
สำนักพิมพ์.// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี(หรือ
Retrieved/เดือน/วัน/ปี),/จาก(from)/ชื่อเว็บไซต์

ตัวอย่าง

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). **กรอบแนวทางการ**

ประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา.สืบค้น

เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2544, จาก [http://www.](http://www.qa.mua.go.th/Thai/seminar_document.htm)

[qa.mua.go.th/Thai/seminar_document.htm](http://www.qa.mua.go.th/Thai/seminar_document.htm)

Davies, J. Eric; Wisdom, Stella; & Creaser,

Claire. (2000). **Out of sight but Not Out**

of Mind: Visually Impaired People's

Perspectives of Library and Information

Services. Loughborough: LISU. Retrieved

September 20, 2003, from [www.lboro.ac.uk/](http://www.lboro.ac.uk/departments/dils/lisu/public.html)

[departments/dils/lisu/public.html](http://www.lboro.ac.uk/departments/dils/lisu/public.html)

ข้อมูลที่เป็นบทความจากวารสารออนไลน์

ผู้แต่ง.//ปีที่พิมพ์,/วันเดือนของวารสารหรือปีที่สืบค้น.//

ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่):หน้า

(ถ้ามี).//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี(หรือ Retrieved/

เดือน/วัน,/ปี),/จาก(from)/ชื่อเว็บไซต์

ตัวอย่าง

พิษณุ กล้าการนา. (2545, พฤษภาคม-มิถุนายน).

เตรียมรับมือกับภาวะโลกร้อน. **หมอนามัย.**

11(6).สืบค้นเมื่อ13 ตุลาคม 2546, จาก

<http://moph.go.th/ops/doctor/backreport.htm>

Bearman, David. (2000, December).Intellectual

Property Conservancies.**D-Lib Magazine.**6(12).

Retrieved June 30,2020, from <http://www.dlib.org/dlib/december/bearman/12bearman.html>

6.อ้างอิงบทสัมภาษณ์ใช้รูปแบบดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์.//ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.//สังกัดของผู้ให้สัมภาษณ์.//วันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

พลฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ,รองศาสตราจารย์.

คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์วันที่ 7 กันยายน 2553.

Anissa Fung,Assoc.Pro. Chairman of the Departmental Learning and Teaching Committee in theDepartment of Cultural and Creative Arts, Hong Kong Institute of Education. Interviewed on August 10, 2012.

4.การส่งบทความ

1. ใบสมัครขอส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวินดาวน์โหลดใบสมัครได้จาก<http://www.msos.nu.ac.th/msosv2/index.php?name=page&file=page&op=article>
2. ไฟล์ต้นฉบับบทความที่จัดพิมพ์ด้วย Microsoft word ซึ่งจัดแบบฟอร์มตามที่วารสารกำหนดเรียบร้อยแล้วส่งอีเมลล์ มาที่ mekong_salween@nu.ac.th หรือจัดส่งมาทางไปรษณีย์ถึง

➤ บรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน
มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 3
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
หรือติดต่อสอบถามได้ที่ คุณจรินทร์ เสโตบล,
คุณสุภามาส อ่ำทอง และคุณพิเชษฐ สิงหเดช
โทร. 055-961204-5 โทรสาร 055-961143

- ทั้งนี้เมื่อบทความได้ตีพิมพ์ผู้เขียนบทความจะได้รับวารสารฉบับที่บทความนั้นตีพิมพ์จำนวน 2 เล่ม
- สำหรับผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดบทความได้ที่
www.nuks.nu.ac.th

*** เปิดรับตลอดปี ***

ใบสมัครขอส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

Mekong-Salween Civilization Studies Journal

(กรุณากรอกแบบฟอร์มด้วยตัวบรรจง หรือด้วยวิธีการพิมพ์)

เรียน บรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ชื่อ - สกุล

สถานภาพ

• กรณีเป็นอาจารย์ (โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์

☐ รองศาสตราจารย์

☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ อาจารย์

☐ อื่น ๆ

• กรณีเป็นนักศึกษา (โปรดระบุ)

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

• อื่น (โปรดระบุ).....

ภาควิชา / คณะ / มหาวิทยาลัยที่สังกัด

ภาควิชาคณะ

มหาวิทยาลัยที่สังกัด.....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก.....

.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail address.....

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของบทความ

☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหรือไม่

☐ ใช่

☐ สอบ Comprehensive แล้ว

☐ ยังไม่สอบ Comprehensive

☐ ไม่ใช่

บทความที่ท่านส่งมารับการพิจารณา มีเนื้อหาตรงกับสาขาใด

☐ วิทยาศาสตร์

☐ สังคมวิทยา

☐ เทคโนโลยี

☐ นิติศาสตร์

☐ วิศวกรรมศาสตร์

☐ รัฐศาสตร์ / รัฐประศาสนศาสตร์

☐ เกษตรศาสตร์

☐ นิเทศศาสตร์ / สื่อสารมวลชน

☐ แพทยศาสตร์

☐ มานุษยวิทยา / โบราณคดี

☐ วิทยาศาสตร์สุขภาพ	☐ ประชากรศาสตร์
☐ สหวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี	☐ อักษรศาสตร์
☐ เศรษฐศาสตร์ / บริหารธุรกิจ
และการจัดการ	☐ ศิลปศาสตร์
☐ ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / จิตวิทยา	☐ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่นยินดีให้กองบรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน เลือกรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาด้านฉบับของข้าพเจ้าโดยอิสระและให้กองบรรณาธิการฯ สามารถตรวจแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวได้ตามสมควรและยินยอมว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารนี้ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ลงชื่อ.....เจ้าของบทความ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ส่งมายัง กองบรรณาธิการวารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน (MSCSJ)

สถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนเรศวร

อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 3 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง

จังหวัดพิษณุโลก 65000

โทรศัพท์ : 0-5596-1204-5 โทรสาร:0-5596-1148

หรือ E-mail: mekong_salween@nu.ac.th

ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิจัย

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK

(ชื่อเรื่องภาษาไทย).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง).....

(ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ / Title).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง)

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนบทความ)¹(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

NAME – SURNAME(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

E-mail :.....(ขนาดอักษร 14ขีดขวา).....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร่วมโครงการ)²(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

NAME – SURNAME(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

บทคัดย่อ (ขนาดอักษร16 กึ่งกลาง)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (ขนาดอักษร14),,,,

¹ ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

² ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

Abstract (ขนาดอักษร16 กึ่งกลาง)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (ขนาดอักษร14),,,,

บทนำ (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

การวิเคราะห์ข้อมูล (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

สรุปและอภิปรายผล (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะการวิจัย (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง (หัวข้อขนาดอักษร 16) [กรุณาอ้างอิงตามรูปแบบที่กำหนดให้]
(ขนาดอักษร 14— เรียงตามลำดับตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

****สามารถดาวน์โหลด Template แบบฟอร์มนี้ได้ที่****

<http://www.nuks.nu.ac.th>

-ตัวอย่างแบบฟอร์มบทความวิชาการ-

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK

(ชื่อเรื่องภาษาไทย).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง).....

(ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ / Title).....(ขนาดอักษร 18 กึ่งกลาง).....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนบทความ)¹(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

NAME – SURNAME(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

E-mail :.....(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ร่วมโครงการ)²(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

NAME – SURNAME(ขนาดอักษร 14 ขีดขวา).....

บทคัดย่อ (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (ขนาดอักษร14),,,,

¹ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

²ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือรายละเอียดหน่วยงานที่สังกัด

Abstract

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KeywordS: (ขนาดอักษร14) , , , ,

บทนำ (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

บทสรุป (ขนาดอักษร 16)

(ขนาดอักษร14).....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง (หัวข้อขนาดอักษร 16) [กรุณาอ้างอิงตามรูปแบบที่กำหนดให้]

(ขนาดอักษร 14— เรียงตามลำดับตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

****สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มนี้ได้ที่นี่****

<http://www.nuks.nu.ac.th>

วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน

Mekong-Salween Civilization Studies Journal

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2558

Volume 6, No.1 January-June, 2015

